Almanach 1895 DE LA ESQUELLA de la TORRATXA

Moliné

Lit. Seix

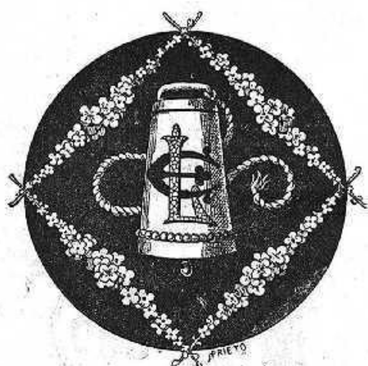
Preu 1 pess

ALMANACH

DE

LA ESQUELLA DE LA TORRATXA




PRIETO

ALMANACH 

DE

La Esquella de la Torratxa

PERA L'ANY

1895

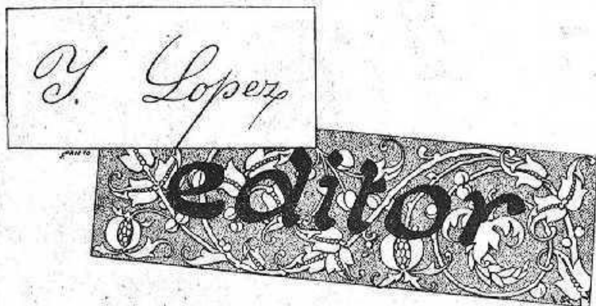
VII de sa publicació

Escrit pels
primers escriptors de
Catalunya
en número de més de
150 firmas

*Ilustrat ab
mes de 300 grabats
per més de 100
artistas notables,
de Catalunya
y de fora*

LLIBRERÍA ESPANYOLA

LOPEZ, EDITOR 20—Rambla del Mitj—20.—BARCELONA



Barcelona: A. López Robert, impresor, carrer del Conde del Asalto, núm. 63.



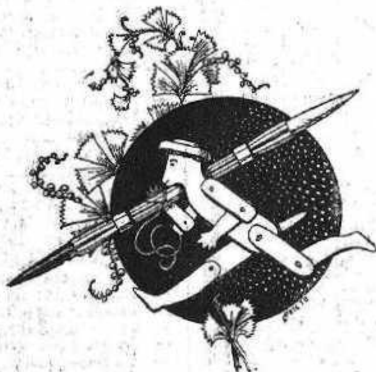
TAULAS ALFABÉTICAS PER AUTORS

TEXT





ILUSTRACIÓ



Janer

te 31 dias



1 Dim. La Circumcisió de N. S. Jesucrist, s. Concordi mr.
2 Dimec. s. Macari abat y s. Espiridió b. y cf.
3 Dij. s. Daniel mr. y sta. Genoveva vg.
4 Div. s. Tito b. y cf. y sta. Dafrosa vg.

☽ *Quart creixent á 7 h. 39 m. matí, en Aries.*

5 Dis. s. Telesforo p. mr. y sta. Emiliana vg.
6 Dium. La Epifanía ó la Adoració dels tres sants reys, Gaspar, Baltasar y Melcior.
7 Dill. s. Ramón de Penyafort cf. y s. Juliá mr.
8 Dim. s. Teófilo diac. y s. Eladi mr.
9 Dimec. s. Juliá mr. y sa esposa sta. Basilisa vg.
10 Dij. s. Nicanor diaca mr. y s. Gonzalo de Amarante cf.
11 Div. s. Higini p. mr. y s. Salvi mr.

Lluna plena á 6 h. 37 m. matí, en Cáncer.

12 Dis. s. Arcadi, s. Aelredo ó Alfredo abat y sta. Tasiana mrs.
13 Dium. s. Gumersindo cf. y sta Gláfira vg.
14 Dill. s. Hilari b. y dr. y sta. Macrina.
15 Dim. s. Pau primer hermitá y s. Mauro ab.
16 Dimec. s. Fulgenci b. y dr. y s. Marcelo p. mr.
17 Dij. s. Antoni ab. y sta. Rosalina cartuixana.

☾ *Quart menguant á 10 h. 42 m. nit, en Libra.*

18 Div. La Cátedra de s. Pere en Roma y sta. Prisca vg. mr.
19 Dis. s. Canut rey y s Mario y comp. mrs
20 Dium. Lo Dolc. Nom de Jesús, s. Fabiá papa y mr.
21 Dill. s. Fructuós b. mr y sta. Inés vg. mr.
22 Dim. s. Vicens espanyol y s. Anastasi mrs.
23 Dimec. s. Ildefonso arquebisbe de Toledo.
24 Dij. s. Timoteo b. y s. Tirso mrs.
25 Div. La Conversió de s. Pau ap.

● *Lluna nova á 9 h. 13 m. nit, en Aquari.*

26 Dis. s. Policarpo b. mr. y sta. Paula vda.
27 Dium. La Sagrada familia y s Joan Crisóst.
28 Dill. s. Juliá de Cuenca y s. Cirilo bb. cfs.
29 Dim s. Francisco de Sales dr. y s. Valeri b.
30 Dimec. stas Martina vg. mr. y Aldegundis.
31 Dij. s. Pere Eolasco cf. y fdr.



Febrer

te 28 dias



1 Div. s. Ignaci y s. Cicili, bb. mrs.
2 Dis. La Purificació de Ntra. Sra. y s. Corneli centurió bisbe y cf.

Quart creixent á 12 h. 3 m. nit, en Tauro.

3 Dium. Ntra. Sra. de la Bonanova, s. Blay b. m. lo Beato Nicolau de Longobardo minim y cf. y s. Oscar.
4 Dill. s. Andreu Corsino y s. Rembert bb. y cfs.
5 Dim. Los Sants mrs. del Japon y stas. Agala y Calamanda verges y mrs.
6 Dimec. sta. Dorotea y sta. Revocata mrs.
7 Dij. s. Romualdo ab. y s. Ricardo rey.
8 Div. s. Joan de Mata fdr.
9 Dis. sta. Apolonia vg. mr. y s. Nicéforo mr.

Lluna plena á 5 h. 10 m. tarde, en Leo.

10 Dium. sta. Escolástica vg. y s. Guillem duch de Aquitania hermitá.
11 Dill. Los set sants servents de María fdrs.
12 Dim. sta. Eularia vg. mr. y sta. Humbelina vg.
13 Dimec. s. Benigne mr., s. Fulcran y sta. Catarina de Riccis verge.
14 Dij. s. Valentí pbre. mr. y lo Beato Joan Baptiste de la Concepció fdr.
15 Div. sts. Faustino pbre. y Jovita mrs.
16 Dis. s. Onésim b. y s. Honest mrs.

Quart menguant á 12 h. 55 m. tarde, en Escorpió.

17 Dium. s. Policroni b. y s. Rómulo mrs.
18 Dill. s. Simeó b. mr. y la Beata Cristiana.
19 Dim. s. Mansuet b. y s. Alvaro cfs.
20 Dimec. s. Sadot b. y s. Nemesi mrs.
21 Dij. sts. Vérulo, Secundí y Sirici mrs.
22 Div. La Cátedra de san Pere en Antioquía.
23 Dis s. Pere Damiá b. dr. y sta. Margarita.
24 Dium. s. Matias ap. y sta. Primitiva mr.

Lluna nova á 4 h. 30 m. tarde, en Piscis.



25 Dill. sts. Cesari b. y Avertano cfs.
26 Dim. Ntra. Sra. de Guadalupe de Méjich.
27 Dim. s. Leandro arq. de Sevilla dr.
28 Dij. s. Romá ab. y s. Rufí y comps. mrs.

Mars

te 31 dias



1 Div. s. Rossendo b. cf. y sta. Eudoxia mr.
2 Dis. s. Simplici p. cf. y s. Absalon mr.
3 Dium. sts. Hemeteri, Celedoni y Medí mrs.
4 Dill. s. Casimiro rey y s. Lluci p. mr.

☽ *Quart creixent á 12 h. 27 m. tarde, en Geminis.*

5 Dim. Lo Beato Nicolau Factor y sta. Faina.
6 Dimec. s. Olaguer arq. y b. de Barcelona.
7 Dij. s. Tomás de Aquino dr. y sta. Perpétua.
8 Div. s. Joan de Deu fdr. y sta. Erenia mr.
9 Dis. s. Paciá bisbe de Barcelona y santa Francisca viuda romana.
10 Dium. s. Melitó y 39 comps. mrs.
11 Dill. s. Constantí cf. y s. Ramiro mr.

Lluna plena á 3 h. 25 m. matí, en Virgo.

12 Dim. s. Gregori lo Magno p.
13 Dimec. sts. Ramiro y Rodrigo mrs.
14 Dij. stas. Florentina vg. y Matilde reyna.
15 Div. sta. Madrona vg. mr. y s. Longinos mr.
16 Dis. s. Heribert b. y sta. Juliana mr.
17 Dium. s. Patrici b. y s. Joseph de Arimatea cfs.
18 Dill. s. Gabriel y lo Beato Salvador de Horta.

☾ *Quart menguant á 6 h. 18 m. matí, en Sagitari.*

19 Dium. s. Joseph espós de Ntra. Sra., patró de la Iglesia católica y sta. Quintila mr.
20 Dimec. s. Aniceto b. y sta. Fotina la Samaritana.
21 Dij. s. Benet ab. y fr.
22 Div. s. Deogracias b. y sta. Catarina de Génova vda.
23 Dis. Lo Beato Joseph Oriol cf. y s. Victoriá.
24 Dium. s. Timolao mr. y s. Agapito b. mr.
25 Dill. La Anunciació de Nostra Senyora y s. Dimas bon lladre.
26 Dim. s. Brauli b. y sta. Máxima mr.

● *Lluna nova á 10 h. 12 m. matí, en Aries.*

27 Dimec. sta. Lidia ab son espós y fills mrs.
28 Dij. s. Sixto III p. y cf.
29 Div. s. Eustasi ab. y s. Bertoldo cfs.
30 Dis. s. Joan Clímach ab.
31 Dium. *de Passió.* sta. Balbina vg. mr.

Abril

te 30 dias



1 Dill. sta. Teodora mr. y s. Venanci b. mr.
2 Dim. s. Francisco de Paula fdr.

☽ *Quart creixent á 9 h. 15 m. nit, en Cáncer.*

3 Dimec. s. Benet de Palermo cf.
4 Dij. s. Isidro arq. de Sevilla.
5 Div. Los Dolors de Ntra. Sra. y s. Vicens Ferrer cf.
6 Dis. s. Celestí p. y s. Celso b.
7 Dium. *de Rams*. s. Epifani b. mr.
8 Dill. s. Edesi mr. y s. Albert lo Magno cf.
9 Dim. stas. María Cleofé y Casilda vg.

Lluna plena 1 h. 30 m. tarde, en Libra.

10 Dimec. s. Ezequiel prf.
11 Dij. *sant*. s. Lleó lo Magno p. y dr.
12 Div. *sant*. s. Juli p. y s. Víctor mr.
13 Dis. *sant*. s. Hermenegildo rey y s. Justino mrs.
14 Dium. PASQUA DE RESSURRECCIÓ DE N. S. J. C., s. Pere González vulgo Telm y sta. Domnina vg. mr.
15 Dill. stas. Basilisa y Anastasia mrs.
16 Dim. s. Toribi b. y cf. y sta. Engracia vg. y companys mártirs.

☾ *Quart menguant á 11 h. 9 m. nit, en Capricorni.*

17 Dimec. La Beata Mariana de Jesús vg.
18 Dij. s. Eleuteri b. y sa mare sta. Antía mr.
19 Div. s. Lleó IX p. y cf., s. Hermógenes y s. Vicens mrs.
20 Dis. sta. Ignés de Monte-Pulciano vg.
21 Dium. s. Anselm b. y dr.
22 Dill. sts. Sotero y Cayo pp. mrs.
23 Dim. s. Jordi mr., patró del principat de Catalunya.
24 Dimec. s. Fidel mr. y stas Bona y Doda vgs.

● *Lluna nova á 12 h. 58 m. nit, en Tauro.*



25 Dij. s. March evang. y sta. Franca vg.
26 Div. s. Cleto y s. Marcelí pp. mrs.
27 Dis. s. Pere Armengol mr. mercenari.
28 Dium. Ntra. Sra. de Montserrat, patrona de tots los bisbats de Catalunya.
29 Dill. s. Pere de Verona mr. y s. Robert ab.
30 Dim. sta. Catarina de Sena vg.

Maig

te 31 dias



1 Dimec. s. Felip y s. Jaume apóstols.
2 Dij. s. Anastasi b. y dr. y sta Zoe mr.

Quart creixent á 3 h. 31 m. matí, en Leo.

3 Div. La Invenció de la Santa Creu
4 Dis. sta. Mónica viuda.
5 Dium. Lo Patrocini de s. Joseph y la Conv. de s. Agustí.
6 Dill. s. JOAN ANTE-PORTAM-LATINAM.
7 Dim. s. Estanislao b.
8 Dimec. La Aparició de s. Miquel arcángel.

Lluna plena á 11 h 46 m. nit, en Escorpió.

9 Dij. s. Gregori Nazianceni b. dr.
10 Div. s Antoni arquebisbe de Florencia.
11 Dis. sts. Pons, Eudal y Eveli mrs. y Anastasi mr.
12 Dium Ntra. Sra. dels Desamparats y s. Domingo de la Calzada cf.
13 Dill. s. Pere Regalat cf. y s. Mus pbre. mr.
14 Dim. s. Bonifaci y sta. Corona mrs.
15 Dimec. s. Isidro Llauradó cf. patró de Madrit.
16 Dij. s. Joan Nepomuceno mr. y s. Ubald b.

Quart menguant á 5 h. 31 m. tarde, en Aquari.

17 Div. s. Pascual Baylón cf.
18 Dis. s. Félix de Cantalici cf. y sta. Claudia mr.
19 Dium. s. Pere Celestí p y s. Ivo advocat.
20 Dill. s. Bernardí de Sena cf. y s. Baldiri mr.
21 Dim. s. Secundí mr. y la Beata María del Socós.
22 Dimec. stas. Rita de Casia vda., Quiteria y Julia vgs. mrs. y los sts. Casto y Emilio mrs.
23 Dij. LA ASCENSIÓ DEL SENYOR.
24 Div. stas. Afra, Susana Marciana y Paladia mrs.

Lluna nova á 12 h. 33 m. tarde, en Gèminis.

25 Dis. s. Gregori VII p., sta. Magdalena de Pazzis
26 Dium. s. Felip Neri fdr. y s. Eleuteri p. mr.
27 Dill. Ntra. Sra. de la Divina Gracia.
28 Dim. s. Just b. y s. Just cf.
29 Dimec. sta. Teodosia mr.
30 Dij. s. Fernando rey d' Espanya y s. Félix I p.
31 Div. Ntra. Sra. Reyna de tots los Sants.

Quart creixent á 8 h. 35 m. matí, en Virgo.



Juny

te 30 dias



1 Dis. sts. Enecon ab. y Fortunat cfr.
2 Dium. PASQUA DE PENTECOSTÉS. sts. Marcelí, Pere, Erasme y Blandina mrs.
3 Dill. s. Isaac monjo y sta. Clotilde reyna.
4 Dim. s. Francisco Caracciolo fr.
5 Dimec. s. Sanxo y stas. Valeria y Marcia mrs.
6 Dij. s. Norbert b. y cf. y stas Cána y Paulina.
7 Div. s. Sabiniá mr.

Lluna plena á 10 h. 47 m. matí, en Sagitari.

8 Dis. s. Salustiá cf. y sta. Caliopa mr.
9 Dium. La Santíssima Trinitat y sts. Prim y Feliciá mrs.
10 Dill. sta. Margarita reyna de Espanya y sta. Oliva vg. mr.
11 Dim. s. Bernabé apóstol.
12 Dimec. s. Joan de Sahagun cf. y s. Onofre anacoreta y cf.
13 Dij. ss. CORPUS CHRISTI. s. Antoni de Pádua cf. y santa Aquilina vg. y mr.
14 Div. s. Basili lo Magno b. y dr.
15 Dis. sts. Vito, Modest y Crescencio mrs.

Quart menguant á 11 h. 15 m. matí, en Piscis.

16 Dium. sts. Francisco de Regis cf., Quirse y Julita mrs.
17 Dill. sts. Manel, Sabel é Ismael mrs.
18 Dim. sts. March y Marceliá mrs. y s. Amando.
19 Dimec. sta. Juliana vg. y s. Gervasi y Protasi mrs.
20 Dij. s. Silveri papa mr.
21 Div. Lo Dolcíssim Cor de Jesús, s. Lluis Gonzaga cf.
22 Dis. s. Paulino b. y cf. y sta. Consorcia.

Lluna nova á 9 h. 38 m. nit, en Cáncer.

23 Dium. sta. Agripina vg. y mr.
24 Dill. La Nativitat de s. Joan Baptista y s. Fermin mr.
25 Dim. s. Guillem ab. y sta. Febronia vg.
26 Dimec. sts. Joan y Pau germs. mrs.
27 Dij. sts. Zóylo mr. y Ladislao rey.
28 Div. s. Lleó II p. y cf.
29 Dis. s. PERE y s. PAU ap. y sta. Benita.

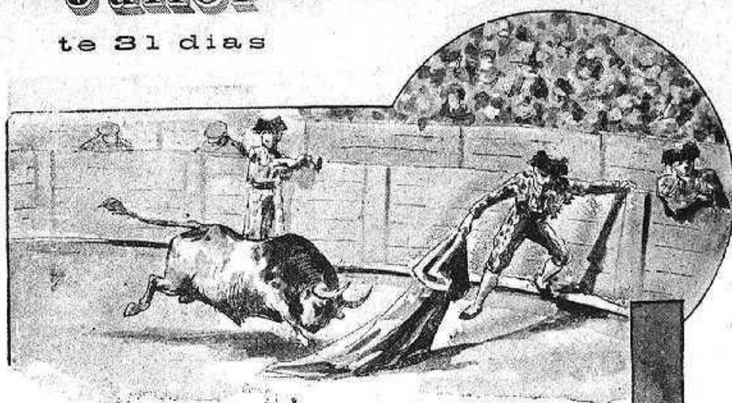


Quart creixent á 1 h. 47 m. tarde, en Libra

30 Dium. La Conmemoració de s. Pau ap.

Juliol

te 31 dias



1 Dill. s. Galo b. y sta. Leonor reyna.
2 Dim. La Visitasió de Ntra. Sra. y sts. Procés y Martiniá.
3 Dimec. s. Trifó y comp, mrs. y sta. Mustiola vg. mr.
4 Dij. s. Laureano b. y lo Beato Gaspar de Bono.
5 Div. s. Miquel dels Sants cf. y sta. Zoé mr.
6 Dis. s. Isaias prof. y s, Tranquilí mr.

Lluna plena á 11 h. 16 m. nit, en Capricorni.

7 Dium. La Preciosa Sanch de Ntre. Sor. Jesucrist.
8 Dill. sta. Isabel vda. reyna de Portugal.
9 Dim. s. Zenón y comps. mrs. y sta. Anatolia vg. y mr,
10 Dimec. s. Cristófol mr., los set germans mrs. y sta. Amalia.
11 Dij. s Pio I p. mr. y s. Abundio pbre. mr.
12 Div. s. Joan Gualbert ab y sts. Félix y Nabor mrs.
13 Dis. s. Anaclet p. mr. y sta. Mirope mr.
14 Dium. s. Bonaventura card b. y dr. y s Ciro b. cf.
15 Dill. s. Enrich emp. y s. Camilo de Lelis fr.

Quart menguant á 3 h. 18 m. matí, en Aries.

16 Dim. Ntra. Sra. del Carme y lo Triunfo de la Santa Creu.
17 Dimec. s. Aleix cf. y sta. Marcelina vg. y mr.
18 Dij. s. Frederich y stas. Sinforosa y Marina,
19 Div. s. Vicens de Paul fdr. y stas. Justa y Rufina.
20 Dis. s. Elías prof., s. Geroni Emiliá fdr. y stas. Margarida y Librada mrs.
21 Dium. sta. Práxedes vg. y s. Daniel prof.
22 Dill. sta. Maria Magdalena penit.

Lluna nova 5 h. 19 m. matí, en Cáncer.

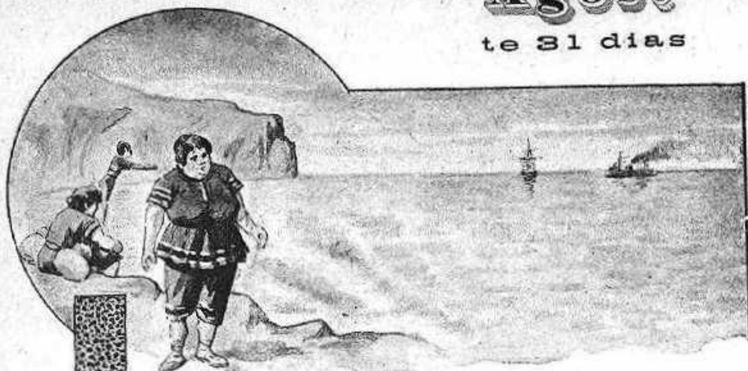
23 Dtm. s. Libori b. y cf., s. Apolinar b mr. sta. Erundina vg.
24 Dimec sta. Cristina vg. mr.
25 Dij. s. Jaume Apóstol, patró d' Espanya y s. Cugat mr.
26 Div. sta. Ana mare de Nostra Senyora.
27 Dis. s. Pantaleó mr. y stas. Juliana y Semproniana vgs. mrs., patronas de Mataró.
28 Dium. sts. Nasari, Celso y Victor mrs.

Quart creixent á 8 h. 23 m. tarde, en Escorpió.

29 Dill. stas. Marta vg y Beatrís vg. mr.
30 Dim. sts. Abdón y Senén mrs. vulgo s. Non y san Nen y sta. Donatila vg. mr.
31 Dimec. s. Ignasi de Loyola fdr.

Agost

te 31 dias



1 Dij. s. Pere ad-vincula, s. Feliu de Girona y stas. Fe, Esperansa y Caritat vgs mrs.
2 Div. Ntra. Sra. del Angels, s. Alfonso M.ª de Ligori b. fdr.
3 Dis. La Invenció del cos de s. Esteve proto-mártir.
4 Dium. s. Domingo de Gusmán cf y fr.
5 Dill Ntra. Sra. de las Neus y sta. Afra mr.

Lluna plena á 1 h. 38 m. tarde, en Aquari.

6 Dim. La Transfiguració de N. S. J. C. y sts. Just y Pastor.
7 Dimec. s. Gayetá fdr. y s. Albert de Sicilia cfs.
8 Dij. s. Ciriach y comps. mrs. y s. Miró b
9 Div. s. Romá soldat y s. Rústich mrs.
10 Dis. s. Llorens mártir.
11 Dium. s. Tiburci mr. y sta Filomena vg. y mr.
12 Dill. sta. Clara vg. y fund.ª y sta. Felicissima.
13 Dim. sts. Hipólit y Casiá mrs.

Quart menguant 5 h. 5 m. tarde, en Tauro.

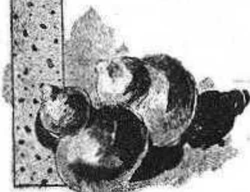
14 Dimec. s. Eusebi mr. y sta. Limbania vg.
15 Dij. La Asumpció de Ntra. Sra. y s Tarcissi mr.
16 Div. sts. Roch y Jacinto cfs. y sta Serena vg.
17 Dis. s. Lliberat ab. y s. Mamet mrs.
18 Dium. s. Joaquim, pare de Ntra Sra., y s. Agapito mr.
19 Dill. s. Magí mr., s Mariano cf. y s. Lluis b. y cf.
20 Dim. s. Bernat ab. y dr. y s. Filibert ab.

Lluna nova á 12 h. 42 m. tarde, en Leo.

21 Dimec. sta. Joana Francisca Fremiot vda. y fund.ª
22 Dij. sts. Sinforiá. Fabriciá y Zótich mrs.
23 Div. s. Felip Benici cf.
24 Dis. s. Bartomeu ap. y sta. Áurea vg.
25 Dium. Lo Puríssim Cor de María, s. Lluis rey de Fransa y s. Genís d' Arlés.
26 Dill. s. Seferí p. mr. y s. Simplici mr.
27 Dim. s. Joseph de Calasanz fdr. y la Transverberació del cor de s.ª Teresa

Quart creixent á 5 h. 30 m. matí. en Sagitari

28 Dimec. s. Agustí b. y dr.
29 Dij. La Degollació de s. Joan Baptista.
30 Div. sta. Rosa de Lima vg.
31 Dis. s. Ramón Nonat card. y cf.



Setembre

te 30 dias



1 Dium. Ntra. Sra. de la Consolació ó de la Corretja y Nostra Senyora de la Cinta, en Tortosa, s. Gil ab. y s. Llop b.
2 Dill. s. Antolí mr. y s. Esteve rey cf.
3 Dim. s. Nonito b. y s. Simón Estilita.
4 Dimec. s. Casto mr., stas. Cándia y Rosa de Viterbo mrs.

Lluna plena á 5 h. 42 m. matí; en Piscis.

5 Dij. s. Llorens Justiniá b. y sta. Obdulia vg.
6 Div. s. Onesíforo mr., s. Fausto mr. y s. Vicens pbre. mr., patró de Besalú.
7 Dis. s. Augustal b. y sta. Regina vg. mr.
8 Dium. La Nativitat de Ntra. Sra. y s Adriá.
9 Dill. s. Gorgoni mr. y s. Pere Claver cf.
10 Dim. s. Nicolau de Tolentí cf. y sta. Pulqueria emperadora.
11 Dimec. sts. Proto y Jacinto germans mrs.
12 Dij. sts. Leonci y Teodulo mrs.

Quart menguant á 4 h. 38 m. matí, en Géminis.

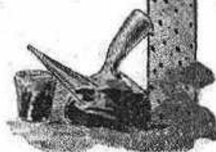
13 Div. sts. Eulogi y Amat bb. y cfs.
14 Dis. La Exaltació de la Santa Creu y s. General mr.
15 Dium. Lo Santíssim Nom de María y s. Nicomedes mr.
16 Dill. sts. Corneli p. y Cebriá b. mrs.
17 Dim. s. Pere de Arbués mr. y la Impressió de las llagas de s. Francesch d' Assís.
18 Dimec. s. Tomás de Vilanova b. y s. Farriol mr.

Lluna nova á 8 h. 42 m. nit, en Virgo.

19 Dij. s. Genaro y comps. mrs. y sta. Constancia.
20 Div. s. Eustaqui y comps. mrs.
21 Dis. s. Mateu ap. y ev. y sta. Ifigenia vg.
22 Dium. Los Dolors glor. de Ntra. Sra. y s. Maurici y companys mrs.
23 Dill. sta. Tecla vg. mr. y s. Lino p. mr.
24 Dim. Ntra. Sra. de la Mercé.
25 Dimec. sta. María de Cervelló (v. del Socós).

Quart creixent á 6 h. 9 m. nit, en Capricorni.

26 Dij. s. Cebriá mr. y sta. Justina vg. mr.
27 Div. sts. Cosme y Damiá germans mrs.
28 Dis. s. Wenceslao mr. y lo Bto. Simón de R.
29 Dium. La Dedic. de s. Miquel Arcángel.
30 Dill. s. Geroni dr. y cf. y sta. Sofía vda.



Octubre

te 31 dias



1 Dim. Los sts Angel Custodi del regne d' Espanya.
2 Dimec. Los sts. Angels de la Guarda y s. Leodegari b. mr.
3 Dij. s. Candi mr. y s. Grau ab

Lluna plena á 10 h. 34 m. nit, en Aries.

4 Div. s. Francesch d' Assis cf. fdr.
5 Dis. s. Froilá b. y s. Plácit mr.
6 Dium. Ntra. Sra. del Roser, s. Bruno fdr. y s. Emilio mr.
7 Dill. s. March p. y s. August cf.
8 Dim. stas. Brígida vda y Reparada vg. mr.
9 Dimec. s. Dionís b. mr. y sta. Publia abadesa.
10 Dij. s. Francisco de Borja y s. Lluis Beltrán cfs.
11 Div. s. Nicasi b. mr. y sta. Plácida vg.

Quart menguant á 2 h. 21 m. tarde, en Cáncer.

12 Dis. Ntra. Sra. del Pilar de Saragossa y s. Serafí cf.
13 Dium. Ntra. Sra. del Remey, s. Eduardo rey y cf. y santa Celedonia vg.
14 Dill. s. Calisto p. mr. y sta. Fortunata vg. mr.
15 Dim. sta. Teresa de Jesús vg. y fund.ª, compatrona de las Espanyas.
16 † Dim. s. Galo ab. y la Beata María de la Encarnació vg.
17 Dij. sta. Eduvigis vda. duquesa de Polonia.
18 Div. s. Lluch evang. y sta. Trifonia mr.

Lluna nova á 5 h. 57 m. matí, en Libra.

19 Dis. s. Pere de Alcántara cf.
20 Dium. s. Joan Canci cf. y sta. Irene vg. mr.
21 Dill. sta. Ursula y comps. vgs. mrs.
22 Dim. sta. María Salomé vda. y sta. Córdula.
23 Dimec. s. Pere Pasqual b. mr. y s. Joan Capistrá cf
24 Dij. s Rafel Arcángel y s. Bernat Clavó.
25 Div. sts. Crispí y Crispiniá mrs.

Quart creixent á 10 h 51 m. matí, en Aquari

26 Dis. s. Evaristo p. mr y s. Lluciá mr.
27 Dium. s. Vicens mr. y sta. Sabina mr.
28 Dill s. Simón y s. Judas Tadeo ap.
29 Dim. s Narcís b. mr.
30 Dimec. s. Claudio y s. Marcelo mrs.
31 Dij s. Quintí mr.



Novembre

te 30 dias



1 Div. La festa de tots los Sants y s. Benigne pbre.
2 Dis. La Conmemoració dels fidels difunts y sta. Eustoquia verge y mr.

Lluna plena á 3 h. 5 m. tarde, en Tauro.

3 Dium. Innumers. mrs. de Saragossa y s. Armengol b. y cf.
4 Dill. s. Carlos Borromeo b. y cf. y sta. Modesta vg.
5 Dim. s. Zacarías prof. y sta. Isabel, pares de s. Joan B.ª
6 Dimec. s. Sever b. de Barcelona mr y s. Lleonart ab.
7 Dij. s. Florenci b. y cf. y sta Carina mr
8 Div. Los quatre Sants germans mrs coronats.
9 Dis. s Teodoro mr. y la Dedicació de la Basilica del Salvador en Roma.

Quart menguant á 10 h. 53 m. nit, en Leo.

10 Dium. Lo Patrocini de Ntra Sra. y s. Andreu Avelí cf.
11 Dill s. Martí b. y cf. y sta. Mena mr.
12 Dim s. Martí p. mr. y s. Diego de Alcalá cf.
13 Dimec s. Estanislao de Koska cf.
14 Dij. s. Serapi mr. y s. Rufo primer bisbe de Tortosa.
15 Div. s. Eugeni b. mr. y s. Leopoldo emp.
16 Dis s. Elpidi y comps. mrs.

Lluna nova á 4 h. 58 m nit, en Escorpió.

17 Dium. s. Gregori Taumaturgo, s. Iscle y Victoria mrs.
18 Dill s. Máximo b. y s. Bárulas noy mr.
19 Dim. sta. Isabel rey de Hungria, vda.
20 Dimec. s Félix de Valois cf. y s. Octavi mr.
21 Dij. La Presentació de Ntra. Sra. en lo Temple.
22 Div. sta. Cecilia vg. y mr.
23 Dis. s. Climent p. mr y sta. Lucrecia.
24 Dium. s. Joan de la Creu fr. y sta Flora vg. mr.

Quart creixent á 7 h. 5 m. matí, en Piscis.

25 Dill. s. Mercuri soldat mr y sta. Catarina vg mr.
26 Dim. los Desposoris de Nostra Senyora y sant Conrat b.
27 Dimec s. Facundo y Primitiu mrs.
28 Dij. s. Gregori III p. cf. y s. Rufo y sa familia.
29 Div. s Sadurní b. mr. y s. Filomeno mr.
30 Dis. s. Andreu apóstol.



Desembre

te 31 dias



1 Dium. s. Eloy b. y cf. y sta. Natalia mr.
2 Dill. sta. Bibiana, Adria y Aurelia mrs. y sta. Elisa m. c.

Lluna plena á 6 h. 25 m. matí, en Géminis

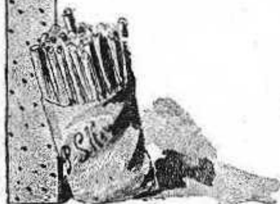
3 Dim. s. Francisco Xavier cf. y sta. Magina mr.
4 Dimec. s. Pere Crisólogo y sta. Bárbara vg. y mr.
5 Dij. s. Sabas y sta. Crispina mr.
6 Div. s. Nicolau de Vari, arq. de Mira.
7 Dis. s. Ambrós b y dr.
8 Dium. La Inmaculada Concepció de Ntra. Sra. patrona d' Espanya y sas Indias.
9 Dill. sta. Leocadia vg. y mr.

Quart menguant á 6 h. 56 m. matí, en Virgo.

10 Dim. Ntra. Sra. de Loreto y sta. Eularia de Mérida vg. mr.
11 Dimec. s. Dámas papa espanyol.
12 Dij. s. Sinesi lector mr.
13 Div. sta. Llucia vg. mr.
14 Dis. sts. Nicasi y Pompeyo, bisbes.
15 Dium. s. Eusebi b. mr.
16 Dill. sta. Albina vg. mr. y sta. Adelayda emperadora.

Lluna nova á 6 h. 17 m. matí, en Sagitari.

17 Dim. s. Llátzer, b. cf. y sta. Bibina vg. mr.
18 Dimec. Ntra. Sra. de la Esperansa ó de la O.
19 Dij. s. Nemesi mr. y sta. Fausta vg. mr.
20 Div. s. Domingo de Silos ab.
21 Dis. s. Tomás ap. y s. Severiá b. y cf.



22 Dium. sts. Zenón y Demetri soldats.
23 Dill. sta. Victoria vg. mr.
24 Dim. s. Delfí bisbe.

Quart creixent á 5 h. 8 m. matí, en Aries

25 Dimec. La Nativitat de N. S. J. C.
26 Dij. s. Esteve.
27 Div. s. Joan ap. y evang.
28 Dis. Los Sants Ignocents mrs.
29 Dium. s. Tomás, arq. de Cantorbery.
30 Dill. La Traslació de s. Jaume ap.
31 Dim. s. Silvestre p. y sta. Coloma.

Lluna plena á 8 h. 17 m. nit, en Cáncer.

L' ARRIBADA DEL ANY NOU (per M. Moliné).



Apenas baixa del tren
per comensar son reynat,
va á mirar l' hora y 's troba
que 'l rellotje li han robat.

AGRAHIMENT

Sembla qu' era ahir, y ja 'n tenim un altre.

Un Almanach mes á la colecció dels de La Esquella de la Torratxa, y un any menos de vida en lo compte corrent de l' existencia de tots y cada un dels seus redactors, colaboradors y lectors.

Un any menos de vida, pero un nou motiu de agrahiment envers tots los que 'ns honran afavorintnos ab los fruyts assahonats del seu talent y del seu ingeni; los uns ab la garbosa ploma del escriptor; los altres ab lo primorós llapis del artista.

No 'ns cansarém may de repetir que únicament al carinyós tribut que tots los anys se dignan prestar á la present publicació se deu l' éxit inmens que alcansa l' *Almanach de la* Esquella de la Torratxa. Sense 'l desinteressat concurs de tants y tan notables elements com ens secundan, mal podríam nosaltres oferir al públich un llibre tan agradable, tan variat, tan exhuberant de notas é impressións de totas menas, en las quals se transparenta 'l temperament, lo carácter y la personalitat de un gran número de poetas, prosistas, dibuixants, pintors, escultors que son gloria de Catalunya 'ls mes, haventn'hi alguns de las colonias artísticas de París y Roma, que sense haver nascut en la nostra terra, demostran estimarla com si 'n fossen fills.

Gracias, gracias mil á tots ells, per un igual.

La Redacció de LA ESQUELLA.

PRONÓSTICHS Y CALENDARIS

Sempre me ha fet molta gracia aixó de anunciar á fetxa fixa 'ls ciclóns, plujas, tempestats, pedregadas y demés desgracias atmosféricas. No puch ferhi mes; no hi crech.

Ni que me ho pronostiquin tots los *verdaderos* y falsos *Zaragozanos*, *Ermitaños* y *Noherleso....oms* haguts y per haver.

Als *calandariistas* los hi sol passar que de vegadas anuncian una gran tronada pera tal ó qual día y efectivament en dit día hi ha la *gran tronada*.... á la plassa de algún poble que celebra la festa major.

LO PLANETA DEL ANY 95 (per M. Moliné).



Encare que Marte 's diu
que gobernará l' anyada,
no anirá la sanch al riu....
sostindrá la pau armada.

LAS DOS UNICAS ESTACIONS (per M. MOLINÉ)



De un cadarn va morir la *Primavera*
la *Tardor* va morir d' un cop de sol;
y de quatre estacions que l' any tenía
no més n' han quedat dos.

També hi ha qui, perque té un trist ull de poll, se creu ja que pot pronosticar lo temps que te de fer, y díu:

—Demá plourá ó fará vent; l' ull de poll me apreta.—Sense compendre que l' única cosa que pot saber, es allá hont li apreta la sabata.

Desengányinse 'ls astrólechs, los seus vaticinis á fetxa fixa no pasan de ser vuits y nous y cartas que no lligan.

No mes hi ha una cosa que pugui anunciarse de dita manera, sense por de que falli:

Las lletras de cambi á *fetxa fixa*. Aquestas sí que compareixen ab puntualitat.

¿Pero 'ls ciclóns? Quan menos se pensa, y sense previ anunci, salta una pedregada qu' en un santiamen se beu tot lo ví d' una cullita, ab la mateixa facilitat qu' un borratxo se 'n beu una copa.

¿Y quín calendari la anunciava?

¡Cap! Com que 'ls fan á *ojo de cubero*.

Y en proba de aixó, aquí va una anécdota rigorosament histórica:

Un *fabricant* de calendaris estava confeccionant lo del any que havía de venir, y dictava al escribent:

—*Día 11. Luna llena á las 3'25 de la madrugada, en Virgo. Tempestades de lluvias y vientos con pedriscos....*

—¡No, per Deu, no ho fassi!—saltá l' escribent tot esvarat.

—¿Perqué?

—Perque es la festa major del meu poble.

—Está bé. Escriu.

Y dictá lo següent:

—*Continúa el buen tiempo, con tendencia á sostenerse.* ¿Estás content?—

Y aixís, á poca diferencia, ho fan tots los que 's dedican al ram calandariesch. O sino, probas al canto.

Tinch al davant sis calendaris pera l' any vinent de 1895, tots ells ab la deguda *aprobación de la Autoridad eclesiástica.*

Agafemne un; *El Zaragozano*. Obrimlo al etzar. Ja está. *Mayo*. Bonich mes. Veyam que diu:

«*Cuarto creciente. El buen tiempo es general.*»

¡Magnífich! Ens anuncia un temps digne del mes de las flors.

Anem á un altre. *Calendario para el Principado de Cataluña.*

Veyam, *Marzo.... Abril.... Mayo*, ja 'l tenim. Busquem:

«*Cuarto creciente Tronadas y días nubulosos.*»

¡*Malo!* ¿En qué quedem?

Busquemne un altre. *El Ermitaño de los Pirineos.*

Anem al mes de Maig.

«*Cuarto creciente. Baja algunos grados la temperatura por el viento norte dominante.*»

Ja tením tres notas discordants. L' un diu que fará bon temps, l' altre que tronará y l' altre que fará vent. Prosseguim las investigacions.

Calendari del Institut Agrícola Catalá de Sant Isidro.

«*Maig. Quart creixent. Plujas y vents.*»

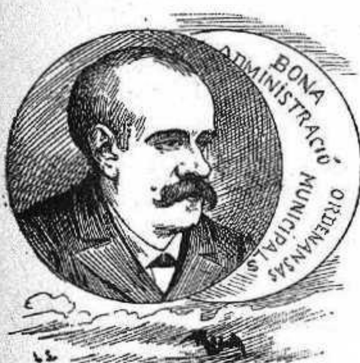
Será qüestió de reforsar los paraygüas.

Calendari dels Pagesos.

Aquest deurá anar acort ab l' anterior. Catalans tots dos.

Maig. ¡Ola! Hi ha una vinyeta que representa un pastor en una posició que sembla que fassi certas necessitats, tocant lo fluviol. Veyám que 'ns diu:

FENOMENOS ASTRONOMICHS (per M. Moliné).



Eclipse parcial de Lluna.

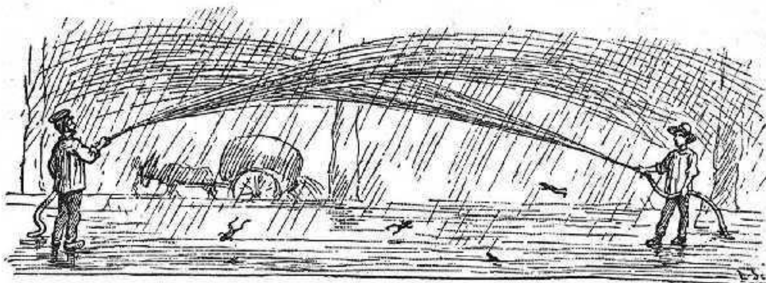


Eclipse total de sol.

CLIMA DE BARCELONA (per M. Moliné).



Gosém aquí á Barcelona
de un clima tan agradable,
que 'l que no cria bolets
pateix dolor ó poagre.



Pero afortunadament
tenim un Ajuntament
sempre ab la manguera en má
y fins quan plou: *¡Ayyua vá!*

«*Quart creixent. Bon temps.*»

¡Just! un pastor que toca 'l fluviol no pot designar res mes.

Aném al últim. *El Vilanovés.*

«*Mayo. Cuarto creciente. Tempestades de lluvias y vientos, con pedriscos en muchas partes. Los mares agitados.*»

¡Apreta, manco! Aquest fa un va-y-tot: ab una mica mes pega foch al polvorí atmosférich. Ni per mar ni per terra estarém salvats.

¡Que tal! Van acordes ¿eh? Donchs, espérinse, que ara vé lo mes graciós.

Aquest primer quart de la lluna de Maig, n' hi ha tres, dels sis calendaris, que

'l fan entrar en lo día 2 á las 3'31 del matí: dos en lo día primer á las 4'10 del matí, y un en lo día 2 á las 3'53 també del matí.

Mes conformitat de parers ja no pot demanarse.

¿No 'ls sembla que com á mostra ab aquest quart de lluna n' hi ha prou y massa? Ara vagin fiantse de lo que diuhen los *parnóstrichs*.

Y ben mirat un ó altre té que endavinarho; perque de segur que ó fará bon temps, ó vent, ó plourá, ó hi haurá trons y llamps, ó pedregadas, ó bé 'ls mars estarán com una bassa d' oli ó agitats.

Aquell que hó endevini será.... 'l menos embustero.

¡Ah! en una cosa coincideixen tots, y 'm complasch en consignarho. Tots diuhen que.... al istiu fará calor y fret al hivern.

Y com es probable que ho encertin, los aconsello que al hivern, seabriguin bé y al istiu vagin lleugerets de roba.

RAMÓN RAMÓN.

HISTORIA NATURAL



Fauna.



Flora.

DEMANANT INFORMES

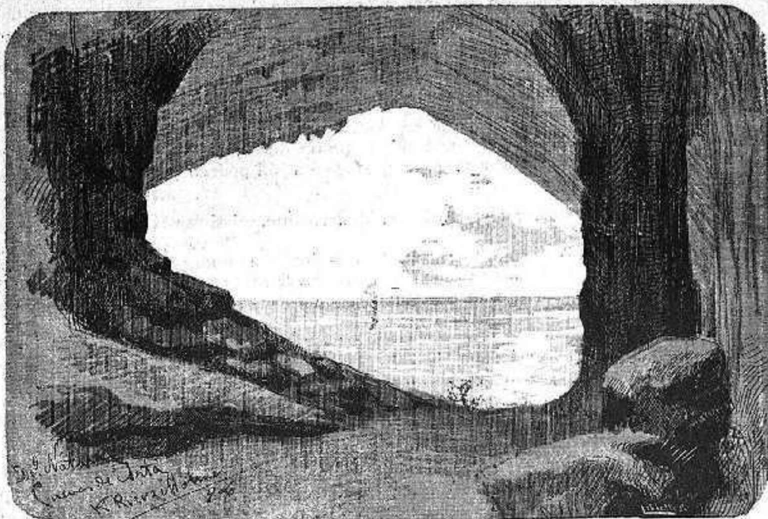
—Dispensi, es vosté 'l porté
de la escala?—Sí senyó.
—¿Hi ha una tal Encarnació
qu' es viuda, á n' el pis tercé?
—Sí senyó; porta primera.
—¿Qué tal, es persona honrada?
—Ja ho crech.—¿Es molt recatada?
—Igual que si fos soltera.
May sentirá una renyina.
—¿Reb visitas?—Cinch personas
distingidas y molt bonas
que sempre 'm donan propina.
—¿Es indirecta?—No, ca.
No ho dich pas per vosté, no.
—Aquí te un duro.—Be, aixó,
tampoch li puch despreciá.
—Diga: ¿quí son aquest cinch?
—Uns que gastan... pocas bromas.
—¿De segur que serán homes?
—Jo, al menos, per tals els tinch.
Eran amichs del difunt.
Al dematí, á quarts de set,
hi puja sempre un cadet
que se 'n va á las nou en punt.
A las deu, també puntual,
la visita un corredó.
A la una, hi va un senyó
que diuhen, si es concejal.
A las quatre hi ve un bolsista.
Y 'ls vespres, á quarts de deu
un abonat del *Liceu*
qu' es banqué, y molt curt de vista.
—May se deu moure de día.
—No te un moment aburrit.
—¿May surt sola?—Sí, de nit;
pero torna ab companyía.

. . . .

Comparada ab las demés
dels pisos, que son casadas...
—¿També son tan recatadas?
—Ella... es símbol de honradés.

M FIGUEROLA ALDROFÉU.

MALLORCA PINTORESCA (per R. RIERA MOLINÉ).



Desde la boca de la Cova de Artá.

DOLENTERÍAS

Moltas cosas que passan per positivas no venen á ser mes que negacions de las contrarias. Tots naixém fets uns *ensas*, ó per dirho mes clar: fets uns ximples, y aixó sí qu' es ben positiu. Tan sols la negació d' aquest estat, en el que tants s' encallan, constituheix lo que 'n dihém talent.

*** Quan jo era jove, de la primera volada, tot se 'm tornava desitjar que hi hagués molta, pero molta, llibertat.

Ara.... tan sols desitjo que no hi hagi tiranías, ni de dalt, ni de baix, ni de cap mena.

*** Ningú diría lo que pot el volúm ó la dimensió en certs problemas de conciencia. Matém de vegadas ¡res, per entretenirnos! centenars de formigas, que cap mal ens fan, y quan veyém que 'ls del carretó agafan un gos, que lo mateix pot ser rabiós que deixar de serho, 'ns hi fariam á mossegadas.

En igualtat de circunstancias, no pot negarse que com mes gros es l' animal mes un el plany.

A n' aixó 's deurá, sens dupte, qu' hasta en la mateixa plassa de toros siguin mes els que diguin ¡pobre caball! que ¡pobre picador!

*** L' influencia del número está ja ben demostrada. ¿Qué una rierada se 'n emporta un home? pues un cop pescat, si es mort se l' enterra.... y llestos. Se n' emporta dos cents y ¿'n voléu de suscripcions?

*** ¿De qué dimonis estará feta la tinta d' imprenta, que se 'n puja al cap de tanta gent?

*** Potser ho fan veure, pero hi ha una classe d' homes que per anys que tin-

guin sempre sembla que baixin de l' hort.—¡Un senyor tan formal! vaja, no pot ser. —¡Una senyora tan de sa casa!.... ¡fugi, home, fugi!

Uns bons xicots—á ratos perduts, s' entén—que s' esgarrifan de que dos y dos fassin quatre, quan lo estrany fora que fessin sis.

*** No sé perque 'm sembla qu' en lo cel hi ha d' haver molts pochs rengles de cadiras, y encare mes de buydas que de plenas.

¡Els llims si qu' han de ser grans! Y res de butacas ni palcos ¡tot galliner!

*** Aixís que sento á dir qu' ha sortit una nova escola, se 'm representa l' imatje d' un senyor qu' ha pres cédula de quatre duros, portantne agafats als faldons de la levita una pila d' altres que gracias á n' éll podrán passarsen ab una de dos rals.

*** Molt simbolisme, decadentisme, modernisme, misticisme, etc., etc., y gens d' *eternisme*.

Ab aixó y dos quartos un llonguet. Aquets biberons que, per lo molt aviat que s' embussan, s' han de cambiar cada senmana, anirán tots á recó 'l dia qu' ens surti una bona dida. ¡Ja comensa á fer fástich veure una generació tan pretenciosa y tan.... escanyada de llet!

L' ase 'm flich si en Cervantes va necessitar apendre cap d' aquets romansos per escriure un llibre que no morirá may.

¡Homes d' empenta 's necessitan, no *terminatxos!*

*** ¡Pobre sigle XIX! ¡y que te 'n veus d' aburrit!.... Creume, deixat d' injeccions y de curanderos y feste dar una mirada per un bon metje.

Perdónam la franquesa; pero, á n' el pas que portas, no sé perque 'm sembla qu' has d' acabar en punxa com aquellas natas del carrer de Petritxol.

Per xó no cal estranyarsen perque, si anavam á mirar, totas las xeringas d' aquest mon acaban del mateix modo.

M. FONT Y TORNÉ.

PREPARANTSE

(per F. GOMEZ SOLER).



Non c'e male..

CASUS BELLI

Per las brancas mes altas d' un vell roure
saltava un reyató,
Ajupintse entre 'ls bruchs que ni fa moure
avansa 'l cassadó.

Veu l' aucellet, apunta l' escopeta
mes repensantse, diu:
—¡Quína llástima! ¡pobre bestioleta!
¡potser te fills al niu!

Abaixa l' arma y tot content repara
que ha fet molt bona acció;
mes tot de sopte sobre 'l roure 's para
un altre reyetó.

Dalt de la branca junts se balandrejan
y cantan bequejant,
y 's passan y s' enfadan y aletejan
enamorats jugant.

S' atura 'l cassador; los veu, apunta
surt lo tret matadó
y 'ls dos aucells ensangrentats ajunta
als altres del sarró.

¡Home, 't conech! ton cor se compadía
d' un míser aucellet!
De dos, ja es diferent: ¡un no devía
pagá 'l valor del tret!

FERRAN AGULLÓ Y VIDAL.



FLOR DEL CAMP (Quadro al oli d' *Enrich Serra*).

CROQUIS DE LONDRES (per P. Eriz)



¿Es una *Miss* ó una que va per *missas?*

LA VENJANSA DE UN TINTORER

Ahir dematí m' estava
al Parch, prenent lo solet,
contemplant un pardalet
que per allí pasturava,
quan passá pel davant meu
un negre ab cútis llustrós
que 'm saludá com si fós
un company:—¡Peret, adeu!
Jo, está clar, vaig preguntarme
al moment, mitj indecís:
—¿Qui deu sé' aquest *doble-sis*
que acaba de saludarme?
Y ell, vejent ma turbació,
se m' acosta resolut
y 'm diu:—¿No m' has conegut?
Y li responch:—Home, no...
—Soch en Tomás.
—No pot ser!
—Donchs ho soch.
—¡Cóm has cambiat!
¿Ahont dimontri t' has ficat?
¡Si semblas un carboner!
—Es una historia d' aquellas
que molts no se la creurán
y qu' es molt c-rta, no obstant!
—Donchs conta; soch tot orellas.
Se va sentar y tot fent
un gran esfors de memoria,
'm va contá aquella historia
terrible, qu' es la següent:
—Ja sabs, Peret estimat,
que sempre m' he perdut jo
per estimá ab gran passió
y ser tan arrebatat.
Lo gust per mí no te modas,
no tinch lo criteri estret:
¿es dona? donchs tira al dret!
en fí, *¡qué me gustan todas!*
Justament un any fará
que vaig coneixe á la dona
més retretxera y més bona
mossa, que 't puguis pensá.
Al punt vareig sapiguer
qui era y de qué vivía:
era casada y tenía
botiga de tintorer.
Alló va ser una ceguera:
ella débil, jo atrevit,
prompte vaig tení adquirit
lo cor de la tintorera.

PESCADORAS (per P. M. Bertran).



Pescadoras de Platja

Un cert día ella 'm va dí'
ab veu arrebatadora:
—Com qu' *ell* demá será fora,
vina demá al dematí.
Figúrat lo neguitós
que aquella nit vaig passá!
pero 'l dematí arribá
y allí vaig corre frisós,
benehint ma bona estrella.
Estava soleta —¡Oh, Deu!
exclamo ab goig.—¡Amor méu!
y caich rendit als peus d' ella
De prompte s' obra una porta
y apareix lo seu marit.
Jo vaig quedar com ferit
per un llamp, y ella com morta.
S' adelanta 'l tintorer
y agafantme per un bras,
m' aixeca, 'm diu:—¡Ja veurás'
y m' entra á dins al taller.
Jo estava tot atontat,
no sabia 'l qué 'm passava.
—Ara morirás!—pensava.
¡Tan jove y tan desgraciat!
M' agafa, jo també á n' ell,
lluytém los dos á desdir;
pro ell més forsa va tenir
y 'm tirá dintre un cubell
de tint negre ¡quina treta!

PESCADORAS (per P. M. BERTRAN).



Pescadora de ciutat.

CROQUIS DE LONDRES (per P. ERIZ)



¿Es un *lord* ó bé un *cotxero*?

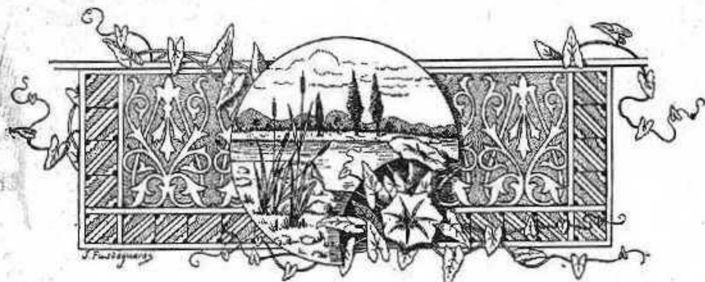
Plé d' espant surto de allí
tot regalimant; en fí,
de rigurosa etiqueta!
Fujo á casa tot corrent
per rentarme; pero ¡cá!
lo color no vá marxá:
si era negre permanent!
Jo estava desesperat
ab aquell tint combatint;
no hi ha dupte qu' era un tint
de superior calitat.
Y es clar, veya las estrellas
ab aquella pell tan fosca
¡vaig fregarme ab pedra tosca
y basta ab terra d' escudellas!
Perdía l' enteniment
y 'm donava al botavant
¡com més anava fregant,

me quedava més llubent!
Fins que al fi desenganyat
y no poguentne sortir,
ab dolor me vareig dir:
—Tens d' anar sempre endolat!
Y si algún día la gana,
t' apreta, que tot pot sé',
al Liceo 'ls vindrás bé
per quan fassin *L' Africana!*

. . . .

Aquí 'n Tomaset callá,
va está indecís un moment,
fins que per últim somrihent
ab ironía, exclamá:
—Si ell se va venjar de mí,
tirantme dintre 'l cubell,
jo també m' he venjat d' ell
y estém en paus á la fí.
Ara te un gran arrebato
y está molt desesperat:
¡la dona un fill li ha donat
y 'l fill li ha sortit mulato!

JUST ALEIX.



UN JUGADOR



Com que 'l jòch era perseguit, lo tinent Gutierrez no 's pogué moure en tota la tarde de la cofurna del Barcelonés. Y com que.... ¡mal llamp las fongui!.... las bonas estavan de malas y ell jugava á las bonas, á las cinch ja me 'l havían deixat que ni un jonch. Sórt que, preparant la muda de casa, el día abans, havía pogut esgarrapar una flassada més y, ben empenyada, be 'n treuria las tres ó quatre pessetas que li calían per intentar la revenja.

En Gutierrez no havía sopat ý tenía mal de cor: pero á casa seva no hi havía un rosegó. ¿Donchs, á qué anarhi? Presentarshi sense 'ls medis de treuren la miseria, de ferse perdonar la derrera disputa, no serviría sinó per agravar els dolors inútilment. Además que.... vaja, el cor li deya qu' aquesta nit havía de guanyar. ¡Que redimoni, si ja havía d' haver guanyat á la tarde! ¡Ca! ¡ca! ¡ca! Abans de tot buscar la revenja, recuperar lo perdut pera pagar deutes y desferse de tot lo feix de papeletas d' empenyo que l' Elvira li guardava. Un militar sense espasa ni revólver no podía anar. Una situació com la seva imposava un vá y tot. ¡La revenja, la revenja! y després no tornarhi may més, may més. ¡Oh, aquesta vegada, si que ningú 'l faría faltar al jurament! Vés, donchs, si no valía la pena d' aventurar las pessetas de la flassada, mal qu' ell ni la familia no sopessin y algú passés fret al llit. A la matinada arribaría rich á casa y tot acabat. L' Elvira, pobra xicota, al agafar aquell munt de bitllets, li perdonaría tot, se tornaría boja d' alegría. Y ell, may més, may més, posaría 'ls peus en cap casa de jòch.

«Demá gran festassa. Primer de tot, buscar dida pe'l petit: á veure si ell y sa mare 's refán; després, á comprar calsat y vestits per las cinch nenas, equiparnos d' hivern l' Elvira y jo; y un bon dinar... ah, sí, un bon dinar... y.... tot seguit.... desnonar el pis en qu' hem entrat avuy... perque.... vaja, aqueix carrer d' Alcolea, allá al cap de vall de Sans, es massa lluny per tots. D' allá al quartel hi tinch un' hora; la meva dóna no 's podría atansar á Barcelona per res; las nenas haurían de seguir sense anar al colegi, y ara.... vaja.... las hi vull fer anar.... Alsa, Gutierrez, aném, aném á recullir la flasssada, que la durém á casa de... ¡ay! ara anava á dir: ¡d' aquell juhéu! ¿Qui sab si moltas vegadas m' ha fet perdre aqueixa incurable costúm de malehir á qui més necessito? ¡La sórt es tan misteriosa!.... Qui 'm dirá á mí, si 'l revés d' aquesta tarde no 's déu al desitj que m' ha entrat d' escanyar al Guerxo? ¡Quina potra d' home!.... Pero jo lo que sé es que, de llavors, aquella pluja de malas, que ni 'l foch dels carlíns quan nos van sorpendre ab en Nouvilas. Si aixó son bestiesas ó nó, está per descubrir. La qüestió es que de misteris aixís ne veig cada día. Per exemple: ¿en Mora no tenía per segur el perdre el día qu' ensopegava? ¿Quants cops jo, no més mudantme l' anell de dit, he lograt que se 'm girés la sort?»

Y aixís desvariant, arribá al quartel, confiá la flassada á un brivall del carrer, y.... cametas ajudeume.... cap á empenyarla.

Al baixar las escalas, ni unas castanyolas. ¿Y no ho havía d' estar? Duas cosas de bon auguri:

Primera: haverne tret, no quatre pessetas, sino cinch.

Segona: que totas cinch eran alfonsinas, del rey menut. Ni de cap caygut, ni de cap mort.

¿Cóm duas cosas? Tres.

Tercera: que, butxaquejant, encara 's trobava déu céntims pera pagar al brivall; es á dir, que las cinch pessetas pera reempendre 'l jòch li quedavan ben netas y rodonas.

Lo mal era que tot just tocavan las set y 'l cor li deya que no s' hi havía de posar fins á las nou. L' home comensá á rodar Rambla amunt, Rambla avall, las mans á las butxacas, lo bolet al clatell, pensant en sa apuradíssima situació, somiant ab



La nena malalta (Quadro al oli de *L. Romanyach*).



UN PATI DE RIPOLLET (Quadro al oli de *Andréu Solá*).

la revenja. Pero com la gent atrafegada, l' empenyés, lo copejés, lo comensés á marejar, sorti del passeig y guanyá l' acera. Dels restaurants, dels cafés s' escapavan flayres aperitius, sorollsdecuberts, de cristall y de pisa recordantli que no havía dinat gayre, que no havía sopat gens, aumentantli 'l mal de cor, redoblantli las esgarrifansas de fret, tentantlo á entrar. Ell s' hi resistía, virava en rodó, s' enternava fent tintinas cap al passeig ab lo cap tot coto y aquell barret sofocant cada cop més al clatell Tremolíns de fret, d' un fret entre carn y pell li feyan remenar el cós mal arropat, ficarse altra volta las máns á la butxaca; pero al tébi contacte de las pessetas, una suhor freda l' amarava de cap á peus. Perque no era, nó, la tebior seca y fada de la moneda posada al calíu del séu pantalón, ni tampoch la del metall d' una espasa escalfada ab la sanch del enemich; qu' era com la d' una má generosa que esbategant y entresubada el socorría. «Vés, aquí ho tens, corre á casa teva, alimenta als teus fills, parteixet'ho ab l' esposa, aixuga las llágrimas, sodolla la set, apaga la fam y sino, al menos, peixéixet tú»—semblava que li deyan á l' orella. Y las camas se li clohian, y 'ls ulls, aquells ulls sortits, li saltavan del cap y sols un fil de voluntat l' aguantava, li sostenía l' esma.

Rosegat per la fam, marejat per aquell baf, aturdit per las véus interiors que 'l posavan en pugna ab la voluntat, empés per la por de sucumbir als estímuls de l' instint de conservació, fugí, fugí de la Rambla y comensá á rodar per carrers y carreróns y plassas y més carrers, arrambantse á las parets, fent esses, sense saber ahont anava, fins que, de sobte y quan ja casi li faltava l' alé, ensopegá ab lo grahó sortint d' una escalinata. Mirá bé: era d' una iglesia, d' una iglesia gótica, qu' ell no coneixía, abandonada allí en aquella plasseta fosca y negra per hont no passava ningú. La porta estava al fons del atri ojival y convergent, per ahont se colava un ayret tebi, xuclantlo, oferintli abrich, calíu consolador.

Una idea extranya atravessá per son cervell: potser resant....?

Y pujá las escalas ab pena, y entrá. L' iglesia estava fosca, plena de devotas inmergidas en massa negrosa dins d' aquella tenebror, que boy ni deixava entreveure las simétricas capellas afilaradas á abdós costats. Sols allá al fons de tot, á mitx altar major, hi havía una gran clapa de llum, espurnejavan algunas arestas d' or del esbelt templet gótich qu' enlayrava sas trepadas agullas fins álas boyras que escondían la volta.

En Gutirrrez avansá, avansá ab pena, atret sempre per aquell foco de resplandors. Estava aquest com tancat dins d' un arch d' admetlla esbeltíssim, fistonejat de guipurs d' or. En Gutierrez aná avansant, avansant penosament per entre las donas agenolladas, los ulls fits en aquella clapa lluminosa suspesa en l' ayre, á cada pas més explendent, més viva,



Comestibles.

més celestial, fins á descubrir al mitx d' ella á la Verge, ab son vestit blanch, son manto blau, sos cabells rossos, la mirada al cel, las mans místicament plegadas devant del pit, sos delicats peus empresonant una serp qu' agarrotava á un mon. La claror, aquella claror blanca y enlluhernadora, semblava resplandir de l' ideal figura de la Verge, estava dintre la gamma de tonalitats de son ropatge, del rosa puríssim de sas encarnacións, de las blavosas trasparencias de sos ulls. Y cós y llum, al besarse, s' esfumavan, se confonían en vaporositats lluminicas qu' esborravan los contorns y davan alé de vida ultraterrena al rostre virginal de la imatge, á sas afusadas máns. Alenadas d' incens pujavan deleytosas á arrebolarse de las blancors castas d' aquella llum y 's gronxavan devant la verge, emperesidas d' enlayrarse al cel.



TORNANT DE LA FONT (Quadro al oli de *Andréu Solá*).

Febrós, casi sens esma, el jugador caygué de genolls al péu del presbiteri. Sa mirada, ja rendida, torná á enlayrarse ab l' incens fins als ulls hermosos de la Verge. Y allí's pará, allí 's gronxá frisosa de caritat, assedegada de consol.

Pero la Verge mirava al cel: en son éxtassis, pe'l jugador incomprensible, aquells ulls hermosos, d' infinita puresa ni pestanyejavan, ni may s' abaixavan á mirar á la generació adolorida qu' á sos peus pregava. Del mitx d' aquella foscor, d' aquell recolliment devotíssim, s' escapavan gemechs, sospirs ansiosos, estossechs de bascas dolorosas, ansias enternidoras d' una humanitat desamparada, frisosa com ell de consol... pero la Verge no abaixava 'ls ulls.

—Oh, Verge, oh' Mare, que mirau al cel, palau de totas las ditxas.... dignauvos mirarme á mí. Vinch aquí, á penadirme, vinch aquí cercant consol, vinch aquí á rebre consell. No so jo; es l' espós, el pare....

Y un nus á la gola no 'l deixá acabar. Los ulls amarats de llágrimas se li aixugaren de repent, en las llurs ninas brillá espurna de foch, sa boca 's quedá badada, tremolosa, y extengué sos brassos en l' ayre implorant tot neguitós.



Betestibles.

Oh, sí; ho havía vist, ho havía vist; lo pit de la Verge 's movía, glatía ab ruda batalla per rompre á parlar, sos dits xichs, ja desclosos, tremolavan com á jonchs, sos ulls ploravan, li vibravan las parpellas, l' anava á mirar.... oh, si, l' anava á mirar.

Y las blavas ninas, ahont convergían tots los raigs d' aquella llum celestial, anaren realment baixant, baixant ab la solemnitat d' estrellas ponents, y aquells ulls hermosos, al topar ab la maravellada mirada del home, hi quedaren fits.

—¿Guanyaré?—preguntá, llavors ell, ab un panteig d' agonías supremas y esmolant la vista fins á lo impossible.

Oh, sí; li digué que sí! Ell li vejé abaixar el cap, humillant lo seu ab rendició absoluta, se sentí anegat de resplandors de gloria.

Moments que li semblaren sigles permanesqué aixís. Després, poquet á poch, gosá á aixecar els ulls. La Verje mirava altre cop al Cel, inmóvil, indiferent á la generació adolorida qu' á sos péus pregava.

En Gutierrez s' alsá ab prou feynas. La temor d' haverse enganyat, el dubte, lo tenian tremolós, esma-perdut. Capficat, per l' incertesa, eixí sense senyarse, y, ja darrera 'l cancell, rebaté 'l barret, exclamant foragitat:

—Tot ha sigut mentida; tot ilusió.

Pero de sobte, semblantli aquesta negació una blasfemia, se malehí á sí mateix. Y sospirant desesperat, reculá, entrá altre cop al temple y caygué de genollóns y proferí paraulas de penadiment, captant tot compungit la reconcilió del cel.

Y eixintne marejat, altra volta esclau del dubte, sens prou fé per creure, ab massa esglay per negar, fugí, fugí d' allí, adelarat, cego, foll, y tot fent esses com un borratxo, arribá al Barcelonés y s' obrí lloch á cop de colzes y tirá una pesseta á bonas.

«Malas», digué la sórt.

«Bonas», mastegá ell ab rabia, llensanthi un' altre pesseta.

«Malas», recalcá la sórt.

«Bonas», repetí ell, sens descloure las dents.

«Malas», torná la tossuda enemiga.

«Bonas, y sinó un tiro.»

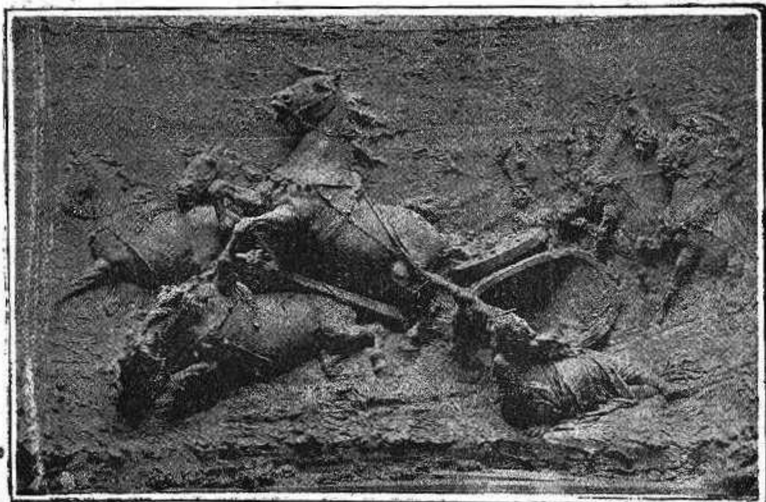
«Bonas», feren llavòrs los dáus ab saltiróns sarcástichs.

Y, ara á bonas, ara á malas, seguí jugant, doblant, guanyant ara 5, ara 10, ara 20, 40, 80, 160, 320, 640, fins á 3000 pessetas.

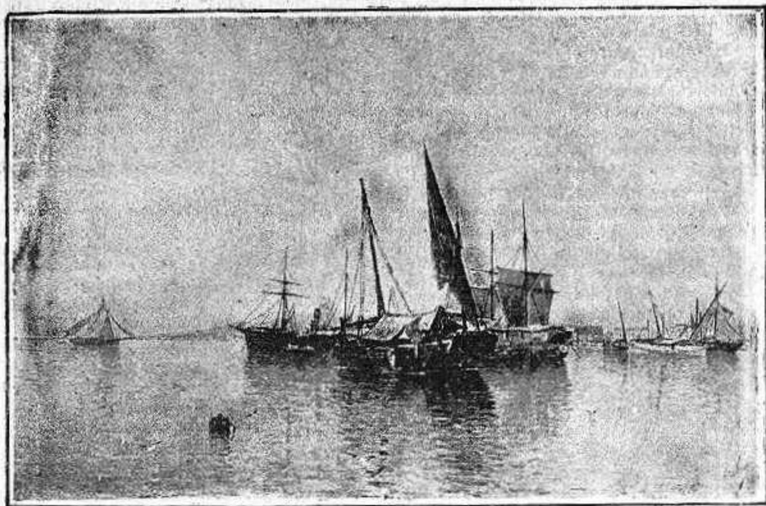
Quan, de sobte:

—¡La policía, la policia!—cridá un home, entrant y tancant la porta ab pany y clau.

Lo gas s' apagá, cent grapas caygueren sobre 'l tapet, cent colzes se clavaren á las costellas d' uns y altres, banchs y cadiras rodolaren per terra entre un garbuix d' homens que s' apilavan, se repelían á cossas y á cops de puny sens dar un crit ni proferir un mot, s' obriren portas, s' obriren finestras, y, á contraclaror de la celis-



EN LO CIRCO (Baix-relleu de *Mariano Benlliure*).



MARINA (Quadro al oli de *J. Gutierrez*).

tía, se vejeren botar, abonyegantse, fantasmas y més fantasmas á la feréstega buydor d' afora.

Tot ensemps, soná un tret de pistola, cruixí la porta, saltá ab estellas de fusta el pany, y de seguit la reverberació d' una llanterna de sereno emplí de cruas llubissors lo tapet esqueixat de la llargaruda taula. Tot un munt de polissonts se precipitá per las portas contiguas á resseguir la casa, á escorcollar desde las finestras las negrors del jardí, mentres lo comissari recullía pessetas d' á terra.

—*¡Alto!* cridá de sobte un, ensopegant ab un cós inmóvil.—*¡Luz, luz! Aquí hay un hombre.*

Ab aquets crits hi acudiren tots, tots s' abocaren demunt d' un home estirat sobre 'l doll de sang que li brollava encara del cor. Estava demacradíssim, tenia 'ls ulls aclucats, los llabis contrets pe'l dolor, lo nas afinat y blanch del moribund. Pero com encara respirava, lo comissari destacá agents en busca del Jutjat de guardia, de metjes, d' una camilla, y eixí de la sala deixanthi de vigilancia un de sos subordinats.

Lo quí, apenas se vejé sol, agafá la bugía que li havían deixat encesa y comensá á resseguir tots los recóns de la sala, per si hi quedava res á recullir. Després, ajustant l' esberlada porta, deixá 'l llum á terra, s' atansá al ferit, lo contemplá ab la major atenció. Tenía 'ls ulls més encauhats, la fás més groga, la boca oberta, sens un respir. Una gran gleba de sang li tapava 'l trep de la roba, que, en la part mullada, comensava á encartronarse.

No tenintne prou, s' ajenollá. s' ajupí, li aplicá la má al cor ab sigilosa atenció.

«Es mort» pensá. Rumiá un xich, y vencent per fí vacilacions secretas, comensá á escorcollarlo ab la cobdicia frisosa d' un merodejador de camps de batalla.

«¡Oh, quín goig! ¡Quina sort! Duya las butxacas plenas d' or, de plata, de bitllets!»

Mes, de sobte se feu enrera, tot groch, esglayat; sa presa 's movía, lo podía descubrir.

Lo ferit badá 'ls ulls; mogué 'ls llabis, feu un signe reconciliador plé de dolsura.

Desarmat, esgarrifat, mes blanch que la víctima, aquell lladre 's resigná á escoltar la veu feble, imperceptible del ferit, que li deya ab panteig y com á petitas estrabadas:

—Pren.... prenho tot.... M' han mort casu .. al . ment. Dónaho tot á l' Elvira ... als meus fills ... Es...tán.... mi....se....ra....bles.... Aquí ... tens.... l' adressa ... la llibreta de.... llo... guers.

L' agent, tocat del cor, se quedá fent que sí, que sí, ab lo cap, llegint en la vidrosa mirada del moribund tot la set infinita d' un jurament sagrat. Y encara 'l moribund l' alentava ab signes tremolosos á perfeccionar l' obra, indicantli l' infern, la butxaca hont duya la llibreta. Pero l' altre 's quedá espalmat: l' infern coincidía ab la ferida, estava adherit á la gran gleba qu' estroncava la poca sanch que quedés dins d' aquell cós. D' aixecar aquell pany d' americana, ja ressech, tot enganxat fins á la pell, l' home 's moría.

—Busca, treu —seguía dihent aquella má tremolosa, descarnada y plena d' ansias.

L' agent titubejava encara; pero á la fi, ab lo neguit d' eixir d' una situació tan violent y perillosa, agafá l' americana y.... rach.... deixá escapar la vida del infelís. Llavors, intentá extreure la llibreta del bassal de sanch de la butxaca, somniant encara ab obehir aquell manament sagrat; pero impregnadá com n' estava, hi renunciá. Torná á extendre sobre 'l pit l' americana, acallá sa conciencia endossant la responsabilitat de son crim á la casualitat, y veyent al mort ben mort, posá 'l llum damunt la taula, encengué un cigarro y acabá de sofocar sos escrúpols exclamant entre dents:

—¡Y quiá! *Quien roba á un ladrón, ha cien años de perdón. Ya lo dice el refrán.*

NARCÍS OLLER.

GENERO FRANCÉS (per F. GOMEZ SOLER)



Una Chatte.

LA NIHUADA

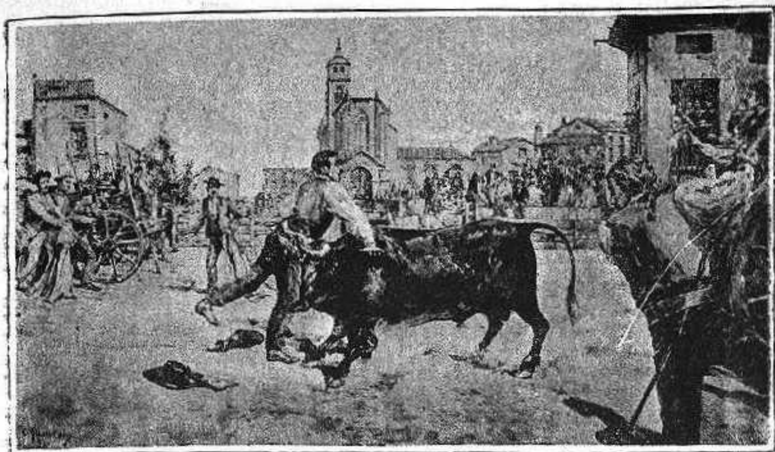
Roja de galtas; las trenas
negrosas y brillejantas
penjant per la esquena avall...
los ulls negres, plens de flamas. .
lo pit aixecantse altívol
al compás de l' alenada...
y 'ls llabis humits, vermells,
com cireras bosquetanas,
has baixat cap al jardí
aquest matí, al trench de l' auba...
Un cop abaix, desseguit,
te n' has anat sota un arbre
y has apartat ab la má
sens fer soroll, lo fullatje,
contemplant un reconet
qu' entre lo brancám s' amaga...
Allí, hi has estat molt temps
sempre fit á fit, mirante'l ..
y en tos ulls hi vist brillar
dugas gotas de rosada...
Allavoras, jo he vingut
de puntetas, com un lladre,
y amagat darrera 'l tronch
t' hi dat un cop á l' espatlla!...
Si eran vermellas com rosa,
s' han tornat com foch, tas galtas,
y has amagat ab las mans
la vergonya de la cara...
Ja sé que hi feyas, amor,
aquest matí, sota l' arbre...

. . . .

¡¡Obrir ton cor de quinze anys
contemplant una nihuada!!

MARIAN ESCRIU FORTUNY.

L' AFICIÓ (per J. BLANCO CORIS).



Una cullida.

VUITS Y NOUS

Una dona va assessinar al seu marit. Practicada l' autopsia del cadáver, los metjes declararen qu' en las entranyas del mort s' hi havía trobat veneno bastant pera matar á sis personas.

—Oh—respongué l' acusada.—Es que 'l méu home era molt de barra y menjava com á sis.

—

Un jutje 's presentá á rebre indagatoria á un lladre y la séva primera pregunta va ser:

—¿Cóm se díu, vosté?

—Dispensi que no li digui—saltá 'l lladre.—Jo robo de incógnit.

—

En un teatro s' anunciá un pianista manco que tocava ab los dits dels peus.

—¿Y qué pot tocar aquest bon home?—preguntavan varios artistas.

—Ja s' ho poden figurar—digué un—fentho ab los peus, deu ser una especialitat per las marxas y passa-calles.

Z. ZURBANO.

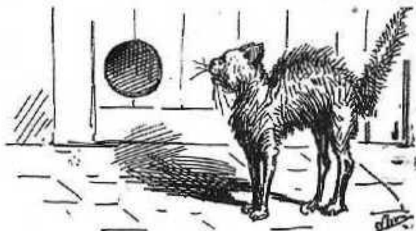
ACUDITS

Quan la dona ix un dimoni
¿cóm las unglas no li tallas?
Quan surt un ángel la dona,
¿perque li escursas las alas?

—

En Pau te enveja á n' en Gut,
y aixís es com la gent cau
en que 'n Gut es més que 'n Pau.
Per en Pau s' ha sapigut.

JOSEPH FELIU Y CODINA.

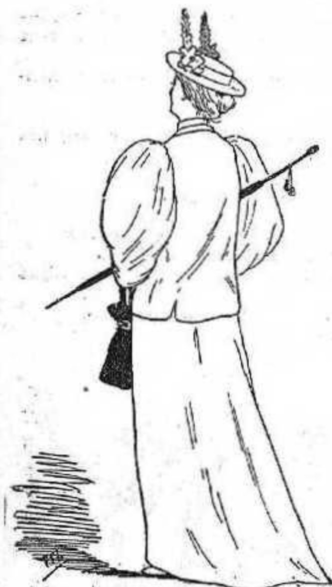


Á UNA MEVA ADMIRADORA

He sapigut que vosté
alaba molt los meus versos
tant si son bons com perversos:
gracias mil per tal mercé.
Jo, agrahintli desseguida
n' hi vaig á fer un d' exprés,
qu' es igual com si digués
que li vaig á fé á la mida.
No la conech, per dissort;
mes per certs antecedents
sé que té bons sentiments,
y qu' es dona de molt cor;
sé que may ha fet cap planxa,
que té un cosset molt bufó,
que té un mirar tentadó
y una caseta al Ensanxe.
Sé que sab que soch solté,
y que m' agrada una nena
quan es com vosté morena,
y guapa com ho es vosté.
Sé, (y això ho sé de segú)
que ab vosté y ab la caseta....
passaría una videta....
com no la passa ningú.

R. ALONSO.

UNA BALANDRA (per F. FLÓ).



¿Quí s' embarca?

APUNTE (per J. PAHISSA)



Fent randa.

QUADRET

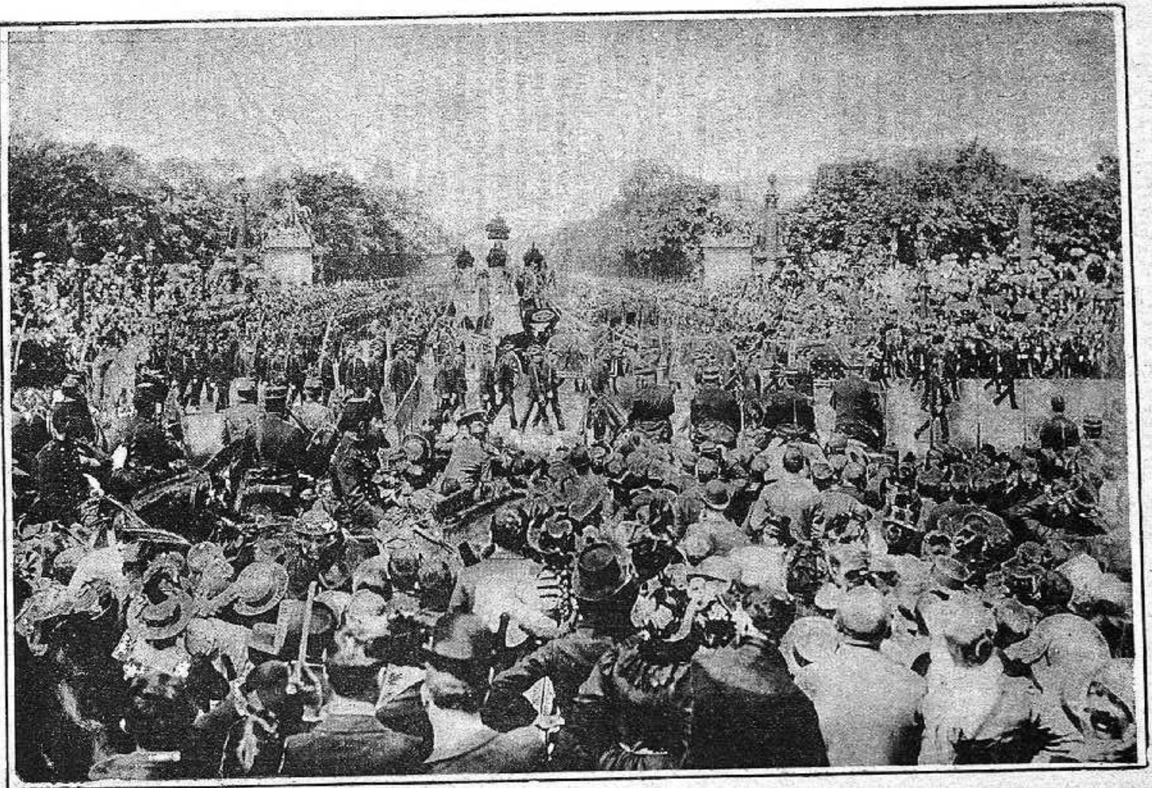
Clareja y neva.. Pará 'l vent
tot just tombá la matinada,
y per la banda del torrent
comensá á caure la nevada;
y 'l cel, ans llis,
se posá aixís.

¡Quina tristesa que fa 'l camp!
No més tronchs sechs y brancas tortas...
Ni que hi hagués passat lo llamp
no semblarian pas més mortas...
Y va nevant
tot al voltant.

De l' estiuada, del temps bó,
no quedan ja sinó despullas:
los darrers vents de la tardor
s' han emportat totas las fullas
¡No mes se veu
blancor de neu!

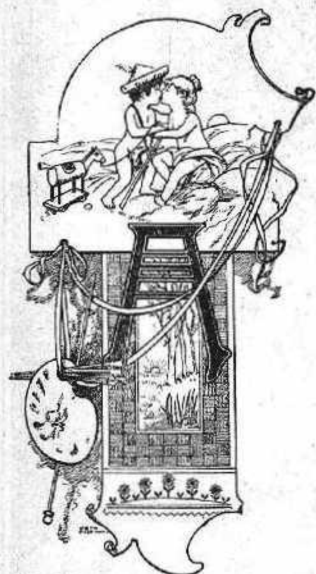
F. BARTRINA.

ACONTEIXEMENTS DEL ANY 94 (De una fotografía).



Funerals de Carnot.—Entrada de la comitiva á la Plassa de la Concordia per l' Avinguda dels Camps Elisseos.

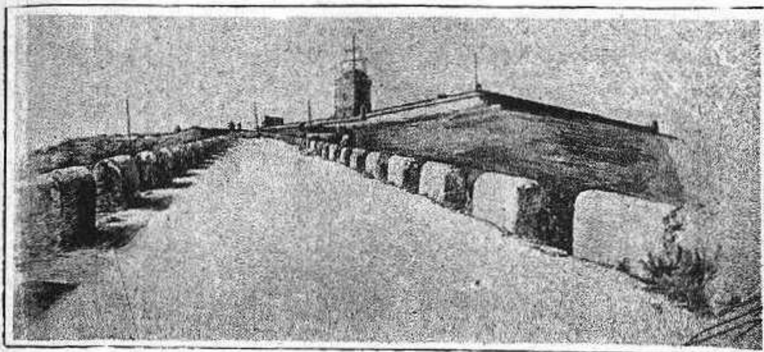
CARTA D' UN PAGÉS DE RIUDELLOTS



MICH Batista: no sé com es qu' en Ventura se m' ha tornat tan calavera. Ho he explicat á mossen Arcís y n' está tan esgarrifat com jo mateix. Estava cregut de que 'l meu fill estudiava y lo menos que deu fer es mirarse'ls llibres, com no siga per las escubertas; y tots los quartos que li envío se 'ls deu malgastar al darrera de las donotas.

Al principi del curs, vaig sapiguer que anava per Barcelona ab una *americana*. No vaig dir res, perque 'm creya que s' hauría enamorat d' alguna ricatxa d' aquell país y que buscava fer la fortuna casantshi; pero vaig escriure á ne 'n Pau Bunyegas, perque per sota má s' informés de qui era ella; y m' ha escrit las noticias mes desastrosas de la conducta del noy. En primer lloch me deya que la tal *americana* es molt atrotinada; y després m' innovava qu' en Ventura va aná á una reunió ab una *marsellesa* y una *sevillana*; que corre pels carrers ab una *madrilenya*; y que va aná á una festa major portant á n el mateix cotxe del carril, al costat seu, una *sombrerera*. ¡Aixó ja passa d' escándol!

Com pots figurarte, jo estava indignat de sapiguer totas aquestas calaveradas del noy; pero no sabia fins á quin punt ferne cas, perqué com ja sabs tú que 'n Bunyegas es un gat dels frares, que mes d' una vegada 'ns ha ensarronat, per més de que lo que li preguntava era una cosa molt seria, no me 'n donava del tot per convensut. Mes ahir (¡ni goso dirho!) un company de 'n Ventura, que es d' aquest poble, va escriure al seu pare, que 'l noy un día d' aquestos en lo café va agafá una *turca* y que mes tart en la dispesa estava ajegut demunt d' una *otomana*. Aixó, que 'm fá caure la cara de vergonya, 'm confirma la certesa de lo que 'm deya en Bunyegas.



(MONTJUICH (Apunte del natural, per *Bosch*.)

Aixís es que t' encarrego que m' agafis al noy, me 'l fiquis al tren y me 'l envihis tot seguit. Ja que no vol estudiá, 'l faré aná á cavá la terra, com nosaltres perdonam.

Recados á tots y disposa del teu amich

Per no sapiguer d' escriure *Cosme Pinassa*, firma per ell

CONRAT ROURE

INTIMA

Alfombra es lo passeig de fullas mortas
qu' apresona lo fanch.
En va lluyta lo vent per arrancarlas,
enclavadas allí podrintse están.
Ni una sola mirada compassiva,
ni una veu de pietat...
Per la fulla qu' ha mort no hi ha una llágrima,
per la fulla qu' ha mort ni tomba hi há.
¡Ay ditxosa d' aquella que 'l vent besa
y de la branca estant
se l' emporta, bressantla entre sas alas,
y eternament rodola per l' espay!

A. JULIÁ POUS.

UN MAL ENTÉS

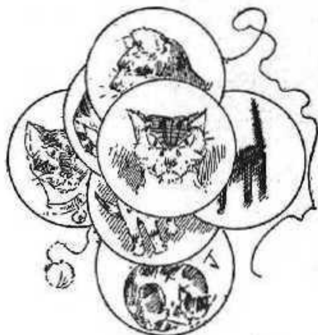
SONET

De crápula social la taula plena
escoria repugnant, soldats del vici
llensats ab grau dalé en lo precipici
restavan concurrents de tota mena.
Sos rostres taciturns donavan pena
ensemps que compassió songreu desfici,
puig es per l' home honrat, fatal suplici
la vil passió del joch quan l' encadena.
De sobte lo banqué ab veu de llorito
«Elijan»—va cridar, y un que ja estava
pelat y qu' era nou en lo garito,
creyent que lo perdut se li tornava,
digué veyent finits tots sos apuros
yo elijo... aquell billet de doscents duros.

F. DE P. JUANICO.



MERCAT DE SANTANDER (apunte de *Tomás Campuzano*).



NUVOLOSA

Donavas ball. Fugintne de la festa
te 'n vas anar cansada al salonet
artistich, elegant, rich de poesía
qu' envejara una dama parisien.
Allí jo 't vaig trobar, sola, abatuda,
escalfante los peus en lo braser,
ab lo fastidi retratat al rostre,
y en tos hermosos llabis lo desdeny.
—¿Perqué fujes del ball—vaig preguntarte—
quan tú la reina de la festa n' ets?
¿quan rica y elegant, jova y aymada
t' admira 'l mon com un brillant estel?
Y tu llensant las flors, ab veu plorosa
me digueres:—Mon cor.... no ho sé perqué:
«en mitj de tanta gent me trobo sola,
y á la vora del foch, moro de fret.»

FRANCISCO GRAS Y ELÍAS.

¡PAM, PEM, PIM!

—Qui no vulgui pols....
—Que no vaji pels carrers del Ensanxe ¿oy?
—No vull dir axó. Lo que si dich y repeteixo; fort ¿qui 'l feya embolicar ab una dona casada? Li está bé.
—Ja 't dich jo que 'l pobre Lleó, ab tants *cardenals* al cos, se deu retirar un bon xich al seu *tocayo* del Vaticá; pero francament, trobo que 'l marit ne va fer massa.
—Noy, ó fas brometa ó no t' entench. ¿Dius massa? Donchs jo encare hauria fet mes. Soch molt tocat y posat ab aquestas cosas. Agafo un revólver sistema Smith: ¡pam!.... tiro á n' ell; ¡pem! tiro á n' ella; ¡pim! tiro á la criada per cómplice, y...

ENCONTORNS DE BARCELONA (per N. VAZQUEZ).



Sant Adriá de Besós.—Toch de Rosari.

—¡Pim! tiro á tú.

—A mí nó; no tindría en aquells moments lo pols prou segur per romprem la crisma y potser malmetría algun moble de la sala.

—¿Donchs que 'n farías de las altras dos balas?

—Las guardaría per si quan tornés á casa 'm succehía un cas igual.

***

—Adela.

—Emilio. Qué imprudents som, jo no devía accedir als seus prechs y concedirli aquesta cita.

ENCONTORNS DE BARCELONA (per N. VAZQUEZ).



Sant Genis d' Horta.—Encens de la llar.

TIPO FLAMENCH (Fot. d' *Esplugas*).



Tiene seis cuerdas cabales
la guitarrita, mi niño,
y en las seis vibra con fuerza
la fuerza de mi cariño.

—¿Per qué? ¿No ha surtit de viatje en Lluis? Res podém temer. Ademés jo estich aquí per defensarla en cas de apuro.

—¿Y 'ls criats?

—Tranquilisis; he saltat la tapia del jardí, ningú m' ha vist y aquí 'm té á las sevas plantas boig d' amor, repetintli que sense vosté m' es impossible la vida.

—¿Tant m' estima?

—¡Ay Adela meva! ¿Si la estimo? Sería capás pera lograr son amor d' arribar fins al crim. ¿Vol que rompi las cadenas que la lligan ab en Lluis? Un mot de vosté es sa sentencia de mort.

—Deu meu, no digui aixó que m' horrorisa.

—¿Per qué? No vull que sufreixi mes, ja pot comprarse 'l dol; lo seu marit dintre de poch la deixará viuda.

—¿Qu' es aixó? ¡han trucat! ¡Verge Santa, es ell, es ell; lo conech ab lo modo de trucar; dos pichs seguits!

—(Maria santissima). ¿Qué ho diu de serio?

—L' Antonieta ja obra 'l reixat. Estém perduts

—¿Ahónt m' amago?

—Basta, ja no hi ha remey, morirém á las sevas mans.

—(Potsé 's contentará ab una má de garrotadas) Ja puja. ¡Ay, ab permís de vosté jo 'm desmayo senyora.

—¡M' abandona, cobart!

***

—¡Llamp de Deu!

—¡Perdó Lluis!

—¡Lluis, perdó!

—¡Lladre de la meva honra!

—Jo...

—Escolta...

—Silenci. Tú dona perjura, entra en l' oratori, resa un credo y prepárat per anar á l' infern d' aquí un rato. Y tú, fals amich, seguiré 'l teu consell. ¿Veus aquest revólver? pues ara faré lo que tú hipócritament dius que farías en semblant cas. ¡Pam, pem, pim!

—Escolta Lluis, escolta. Soch culpable; de genolls te demano perdó, y 't suplico que 't calmis que... que.

—¿Qué?

—Tens tota la rahó y encare un xich mes; conech que hi faltat, que 'm mereixo una forta pallissa; pega sense compassió; pero voldría que 'm respectessis un vespé que m' ha surtit á l' espatlla...

—¡Basta! No vull refer matalassos, sino rentar ab vostra sanch la meva honra enmascarada. Vinga 'l revólver.

—Perdó, perdó.

—¡Prepárat! Y tú, esposa infiel, surt desseguida... y vosté també Donya Paca, y veurá si 'l seu marit es tan sant com semblava y si es aquesta la moral de que ell tant blasonava.

—¡La dona!

—¡Pillo, mes que pillo! Aixécat, que anant de genolls pe- terra te has embrutat

los pantalons. No ets digne de portarne; d' aquí endavant jo me 'ls poso. Donguim lo bastó, Lluis. Té, senyor Tenorio. ves si 't pots empassar aquesta *canya*.

—Ay, lo vespé, ay, ay!

—Emilio, ha caigut á la garjola. Com Adela que 'm dich li juro que 'm' ha fet gracia. Ja, ja!

—Noy, has fet un gran paper ridícul; pero encare se te 'n espera una de pitjor. Demá ab motiu de sé 'l meu Sant convidaré als companys á dinar y de sobre taula 'ls daré una sessió de fonógrafo. ¿Lo veus sobre la consola? Pues demá repetirá al daavnt de la curiosa concurrencia la escena avuy aquí desarrollada y tothom s' enterará qu' ets un bon amich, de costums rígidas, y sobre tot qu' ets molt, pero molt valent!

F. FIGUERAS RIBOT.

PERJURA

Soch jo mateix, jo María
qui retreu tos juraments,
qui t' escup l' apostassía
en mitj del front, per' mí un día
niu de castos pensaments.

Traball perdut si t' afanyas
en arrencar als meus ulls
los plors ab que los teus banyas,
si al fondo de mas entranyas
lo meu dolor no hi reculls.

¿Justament ara t' adonas
que á res porta 'l nostre amor,
y ploras quan m' abandonas?....
Tot ho resolen las donas
ab quatre gotas de plor.

¡Demá esposa, sens remey,
contra tot dret y justicia!....
Dius que 'm fas un gran servey
sacrificantme... Es de lley
qu' aixís parli la impudicia.

Ditxosa tú qu' endavinas
lo qu' es per' mí un be y un mal
y al cel ton pas encaminas
als cops de las deixuplinas
de ta severa moral.

Mes demá quan en tú apuri
tots sos drets l' espós comprat
y 'l remordiment torturi
lo teu cor, aquest perjuri
no ho duptis, será venjat.

RAMÓN E. BASSEGODA.



CRISÁLIDA (Apunte al llapis per *J. Sala*).

PORVENIR ASSEGURAT

Un jove fent l' elogi de son ofici á casa dels séus futurs sogres, digué en un arranch d' entussiasme irreflexiu:

—Sí, senyors: no hi posin cap dupte: l' ofici de sabater sempre te un porvenir....

—Quin porvenir, á veure, diga'l.

—Sí, senyors—afegí 'l jove després de pensar un rato—un sabater sempre pot pendre una portería al Ensanxe y fer d' ataconador.

P. S. POU.



L' ARTILLER DE GIRONA

Malgrat al torb de metralla
que, imponent, atronadó,
abrusa l' alta muralla,
un brau gironí batalla
aprop mateix d' un canó.

—¡Móri 'l francés!—diu ab ira
veyent caure un artiller;
li tanca 'ls ulls, l' enretira,
se 'n va al mur, apunta, tira,
y diu «en paus» rialler.

Si així 'l pols no m' abandona
ja pots, francés, dar l' assalt,
que per cad' un de Girona
que caigui, mon tret t' abona
que 't tombaré un general.—

Y en tant que irat això deya,
lo puny clos y amenassant,
girantse en sech, de nou veya
com un altre artiller queya
vora séu agonejant.

La metralla esmoronava
l' ampla trinxera; 'l retró
del combat tot ho axordava,
y un artiller sols quedava
de la esquadra del canó.

De cop, veu que s' abalansa
també per caure ferit;
li pren la metxa, l' atansa
al canó y ¡móri la Fransa!
crida enjegant decidit.

Y al crit jegant d' ¡endarrera!
fuig l' exércit imperial;
lo gironí en la tronera
resta abrigat de fumera
y 's topa ab lo general.

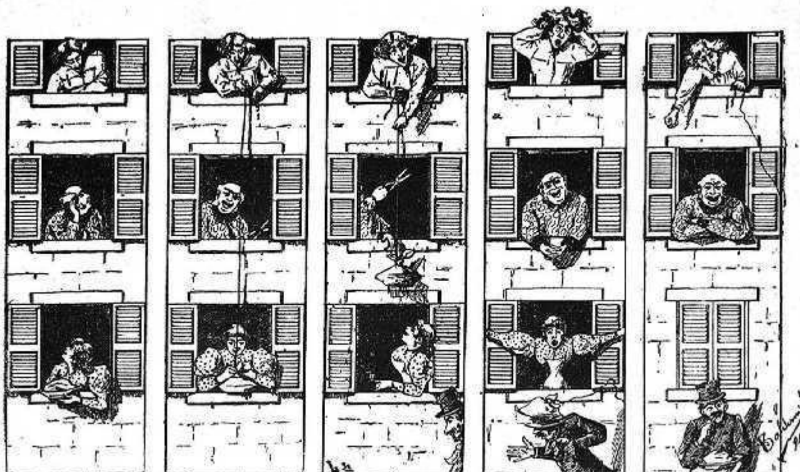
—¿Hont es, diu, l' esquadra aquesta
qu' ha defensat lo canó?—
—¡Ha mort! lo brau li contesta;
tan sols d' ella un soldat resta
y aquest, general, soch jo.—

—Quan ta bala destruía
l' estat major del francés
tindrás bona puntería...
la victoria d' aquest día
á tú 's déu y á ningú mes.—

Y en tant que ab ell encaixava
satisfet lo general,
la bandera 'l saludava
y á dintre Girona entrava
al redoble del timbal.

A. Bori y Fontestá

LA RASPA Y L' ESTUDIANT (Qüento viu per BALDOMIÉ)



—¡Mira qu' es ros! Com tú.

¡Lligal bé!

¡Zas!

¡Zap!

—Sempre 'n ploguessin de pollastres rostits.

LOS BADALLS

Assentats vora la llar
marit y muller s' escalfan,
també s' hi troba 'l cusí
de la dona de la casa.
Parlan del gran fret que fá
tot guaytant lo foch que 's passa;
lo cusí qu' es aixerit
sempre porta la paraula.
Sempre 'n té alguna per dir,
sempre 'ls hi va donant tava;
marit y muller contents
donan fortas rialladas.
Al últim va fentse tart,
se van consumint las brasas
y va atansantse la son
com á fi de la jornada.
Lo cosinet fá un badall,
la mestressa ja 'n fá un altre,
lo marit veyent axó
sembla que fá mala cara.
Ja 's donan la bonanit,
cadascú se 'n va á sa cambra,
mes lo marit qu' es gelós
se 'n hi va ab molta recansa.
Lo badall de sa muller
li ha semblat senya pactada
sobretot quant lo cosí
li ha contestat ab un altre.
Lo cosí es jove y ardit

¡VISCA LA BICICLETA! (per J. NEGRO)



—Y després que vajin dihent que 'ls homes massa groixuts no podém anar ni ab rodas.

y l' uniforme li quadra,
l' uniforme blanch y blau
dels granaders de la plassa.
Ell comensa á tenir anys,
las donas totas son falsas...
y sent un rosech al cor,
y ja somnia venjansas.
L' endemá de bon matí
al bell punt que 'l gall cantava
ja desperta á sa muller
y amatent aixís li parla:
—Esposa, si vols venir
irém á fé una fontada
y esmorzarém ab plaher
vora de la font dels sálzers.
Aném, que va fentse tart,
anemhi sense tardansa
que vull beurer en la font
aygua fresca y regalada.
Lo día era hermós y bell,
lo cel lluhía sas galas;
marít y muller cansats
s' assentan dessota un arbre.
La esposa alegre y felís
contempla ab pler lo celatje,
la verdor dels camps jolíus
y aixís diu guaytant enlayre:
—Los aucellets van saltant,
van saltant de branca en branca,
tal com passan los badalls
desde l' una boca á l' altra.
Son marít quan sent aixó
diu ab veu ennuegada:
—Pots donar gracias á Deu,
t' han salvat eixas paraulas.
Ahí 'm vaig posar gelós:
ton cosí y tú badallavau....
los aucellets t' han salvat
tot saltant de branca en branca.

J. Negre y Farigola.



RECANSA DE POBRA (per F. Fló).



—Déu dona fabas á qui no té caixals: y 'l mon dona capas á qui no te esquinsos.

TROSSOS

No us deixaré de lladre; 'l vostre robo
ni al cel tindrá perdó;
si no 'm torneu la pau que m' heu robada,
á la presó del cor
per sempre us tancaré; y á fí que siga
la víctima darrera, os daré mort
servintme de l' argolla dels meus brassos,
menjantvos á petons.

—

Lo mon te 'ls seus bemols, las sevas pautas,
sostenidos arreu,
pro com que molts y molts no sabém nota
per xó es un desconcert.

—

De donas cóm de melons
n' hi han de totas maneras,
si las donguessin á tatx
foran moltas las solteras.

J. Abril Virgili.

MISTERIS



ENTENCH eix vocable en lo sentit teatral, igual que *Comedias santas* y *Moralidats*, que designa las representacións piadosas que han donat naixement al nostre teatre. Los actors se anomenavan *confrares de la Passió* y representavan pessas de devoció referentas á la vida de Jesucrist. També prenían llur assumpto en las parábolas y vida dels sants, y per fi, en tot l' Antich y Nou Testament que resumían tota la ciencia y literatura d' aquell remot temps.

Nosaltres, en Catalunya, tingueren iguals representacións que anomenavam *Actes Sagramentals.*

Fou vers 1400 que los *Misteris* foren representats sobre taulas en las plassas públicas y aduch fins en las iglesias. Lo dia de Nadal, en moltas iglesias, se feya un naixement hont s' hi representava lo misteri de la Nativitat.

De Rubis, en sa historia de Lyon (llibr. III, cap. 53) 'ns fa menció d' un teatre públich, construhit á Lyon en 1540, hont, durant l' espay de quatre anys, los diumenges y días de festa, hi foren representadas la major part de las historias del Vell y Nou Testament, sens que faltés lo *sainete* del final per recrear y fer riure als assistents. Lo poble anomenava eix famós teatre: *Lo Paradís.* Lo Capitol ordená de gratificar ab 60 lliuras á tots els que havían contribuhit á representar lo misteri de la Passió.

Los reys se dignaren assistirhi; s' hi barrejaren los sacerdots precedint pelegríns y confrares ab las banderas de llurs iglesias y capellas (1).

L' atractíu de la novedat havía donat gran fama á eixas representacións quinas tenían seduhit un poble ignorant y supersticiós; mes va calguer continuar donant aliment á sa curiositat, aixís es que las farsas més grolleras se barrejavan als motíus mes sagrats y respectables. En 1545 la ridícula barreja de la religió y de la bufonada fou severament prohibida pels magistrats. Alashoras nasqué la comedia profana; mes no pogué florir en una societat qual gust no tenía encare format, fins que Lope de Vega, Calderón en nostra patria, Moliére en França, Shakespeare en Inglaterra, la tragueren del cáos hont jeya sepultada.

En lo principat de Catalunya, comprenent Mallorca y lo Roselló, eixas representacións de dramas sagrats foren en vogr durant tota la Edat-Mitjana, y se gravaren talment en l' esperit del poble que, aduch ara, en ple sigle XIX, se veuhen representar los mateixos misteris com en los sigles passats. Lo gran drama sagrat de la Passió y Mort de Jesucrist, atrau encare en los teatres una multitut ávida d' emocións y entendriments, no sols en los teatres de grans ciutats, mes també en pobles y vilatjes. No fa gayre que las professóns de la setmana santa eran casi representacións

(1) *Veure: Alain Chartier.—Histoire de Charles VII.*

teatrals hont lo drama era representat á lo víu com la d' aquell poblet del Baix-Empordá, Rupiá (1).

***

Fa alguns anys, uns 26, que en vilatjet del Baix-Empordá, Foixá, en una era, vaig veure representar lo *Degollament de San Joan Baptista*. Pero hont eixos espectacles están mes en voga, es en lo Roselló. A mes de la *Passió* qu' ells ne diuhen la *Presa del Hort*, he vist representar á Serrallonga, poblet del Alt-Vallespir, lo gran drama: *la Vinguda del Mon*, ab Adam y Eva, la tentació de la serp, etc., etc. Se representá de día, en un gran pati; comensá á las 6 del matí y s' acabá quan fosquejava; 20 actes; la gent se 'n havía portat queviures y s' esmorzava, dinava, y brenava en los intermedis Lo fill del masover del mas Pujol feya d' Eva, son pare d' Adam, y lo Sr. batlle del poble de Pare-Etern. Lo drama era escrit en catalá antich, y si hagués de contar totas las peripecias d' eixa llarga funció en un gran pati, hont el sol queya á plom, y traduhir las impressións y fesomía del públich y actors, caldría un capítol de llargas planas; puig han de saber que en eixos espectacles de dramas sagrats, se respecta la tradició de la Edat Mitjana; cap dona hi representa; los homes fan de donas; sería per ells una profanació de admetren cap. Al Boló, fa anys, vaig veure á representar pel mateix istil que á Serrallonga: *San Juliá y Santa Basilicia*; y encara aquest any, 1894, á Baixás poblet del Baix-Roselló, dels encontorns de Perpinyá, han representat: La *Presa del Hort* y *Joseph venut per sos germáns*. Tot Perpinyá y pobles dels encontorns omplían lo teatre de gom á gom. Comensavan á las 6 del vespre y ne sortían á trench d' alba Pero com eixas funcións tenen sempre un fí caritatiu, per estalviar la lluminaria, se solen representar de día, en patis ó eras, á cel obert. Las taulas son aviat improvisadas; vestidors, bambolinas y teló de boca son fets de cobrallits, cortinas, papers de color, etc. Es lo mateix teatre y mateixas representacións de nostres passats de la Edat-Mitjana.

Fa temps que vaig al darrera dels textos d' eixos vells dramas escrits en catalá dels sigles passats; no he tingut encare la sort de trobals; no hi ha dubte que deuhen contenir modismes y mots ben catalans per nosaltres desconeguts.

Com deyam suara, eixos dramas sagrats avans tan sovint representats en nostra terra, van desapareixent, y aviat ens ne restará sols lo recort; lo mateix que las professóns de la setmana santa fetas á lo víu com en certs pobles del Empordá.

Lo drama sagrat que trigará encare molt temps á desapareixer es la *Passió*. (2) Cap dels nostres dramas antichs y moderns ha fet vessar tantas llágrimas al poble, perque guarda la fe; mes ¡ay! lo vent de las novas doctrinas acabará per escombrarlo y arreconarlo, ja que la autoritat eclesiástica s' ha vist precisada á prohibirlo per evitar escándols y profanacións. No obstant se representa encara en nostres vilatjes empordanesos ab molta fe y devoció. No fa gayres anys que lo vegi representar en ma vileta de la Junquera; y per cert que aquella representació me deixá inolvidables impressións per lo dramática y sas escenas imprevistas.

Vaig á contárvosla.

***

Una de las festas que 's celebran á La Junquera, lo segón diumenge de Maig, tan ó més concorreguda que la festa major, es la festa de santa Llucia, qual santuari se troba á la falda dels Pirineus, á un' hora de pujada de la població. (Tenim descrit eix bonich aplech en nostre llibre *Recorts d' un Excursionista*, pl. 89). La vigilia de santa Llucia, desde las quatre de la tarde y durant tota la nit, van arribant per la carretera de França vehículs de tota mena plens de romeus que passan la nit á La Junquera, esperant la matinada per pujar al santuari; tot lo carrer Major ne va plé. Los junquerenchs obsequían als francesos ab sardanas y ballets á plassa fins á últimas horas del vespre; las grisetas rossellonesas, ab llurs elegants cofias 's barrejan ab nostras garbosas menestralas de fulards al cap; tothom parla catalá.

En vista de la gran afluencia de forasters que aquella tarde omplan carrers y plassas de nostra vila, los junquerenchs tractaren un any d' obsequiarlos oferintloshi una representació de *La Presa del Hort*, ó sia la *Passió*. Eixa representació s' anun-

(1) *Veure: Recorts d' un Excursionista. pl. 509.*

(2) Tinch la edició estampada á Manresa en 1798.

ciá per cartells en totas las vilas y vilatges del Rosselló y de la gabatgeria. Era de creure que, atesa la afició de nostres vehíns á eix gran drama sagrat, la concurrencia sería numerosissima, majorment siguent lo espectacle públich y de balde; ja que 'ls pabordes del santuari guanyarían de sobras en caritats lo que gastarían en tan costosa representació; com d' efecte, no anaren equivocats, puig aquell any las ofrenas, denatius y caritats á la capella excediren del doble los dels demés anys, quedant líquida pel santuari, tots gastos pagats, una quantitat respectable.

Adoptada la resolució de fer quelcom de bó, de quedar bé ab los nombrosos romeus de dallá la frontera y de sostenir ben enlayrat lo pabelló catalá-junquerench en comparansa ab lo rossellonés de Baixás, Boló y Serrallonga, judiquin si n' hi hagué de plans, projectes, reunions, discussions al saló de ca' la vila!....

La *Passió* havía sigut ja representada algunas vegadas en la població: aixís es que no va costar gayre de aplegar los actors; y si algún ne mancava, se 'n presentavan tres per fer son paper. Per eixa part l' éxit era segur. Mes lo que doná lloch á una sessió un xich borrascosa, fou lo triar lo punt d' emplassament del teatre.



—Jo 'l faría al pati de ca 'n Laporta qu' es prou gran.

—Cá! si no hi cabríala quarta part de la gent!

—Jo 'l faría—saltava un altre—á la plasseta de l' Illa, ó al portal d' avall, en mitj del camí ral.

—Y 'ls carros ... per hónt passarían?

—Senyors—digué 'l batlle, pegantse al front—magnífich!.... Eureka!....

—Y ara, que se mastega l' arcalde—digué un pagés de San Juliá—ab son *reka*. Parli catalá, senyor batlle, si vol que l' entengam....

—Escolteu: cap lloch mellor que la plassa de cá' la vila. Teatre: una bastida de tot lo front de la casa y son balcó. Bastidors y fons de l' escenari: lo saló del ajuntament. Palcos: finestras, balcons y teulats de las casas. Pati: cadiras, banchs y escambells.

—Mo't bé—feu lo pagés de Sant Juliá—ja es ben pensat... y si plou?

—Si plou, obrirán parayguas; ho teniu entés?

—Aprobat! aprobat!—clamá la majoría.

Ara judiquin ab quín entussiasme tothom se prepará á representar com cal la gran funció. S' estudiaren los papers tres mesos avans fentse los ensaigs en los patis de ca 'n Olivó y de ca 'n Solá tres vegadas la setmana.

Lo primer de Maig se comensá á construhir las taulas; los pims y pams dels fusters retrunyían per la plassa, en mitj d' un estol de badochs y criaturas que jugavan á juheus y estaferms. Se llogaren decoracions, trajos, cascos y corassas al teatre de Figueras hont cada any per la qüaresma se representava la *Passió*. En una paraula, se improvisá un escenari teatral que feya honor al bon gust artístich dels aficionats actors junquerenchs y cridava l' admiració dels forasters y gent dels pobles dels encontorns; y la vigilia de santa Llucía, al matí, tot estava llest.

En tota la comarca del Alt Empordá, en tot lo Rosselló no 's parlava y fora de la gran representació may vista de la *Presa del Hort*, de La Junquera, puig que com ho tením ja dit, molts días avans, los cartells policromes y llampants cubrían portas y parets de tots los vilatges. Ne voleu de gent!.... Camí ral, camins de bast, corriols de la frontera n' anavan plens; per tot se veyan á baixar corrúas. Es que també hi ajudava un día hermós; cel blau, ayre fresquet que feya onejar las cortinas dels balcons y templava la calor.

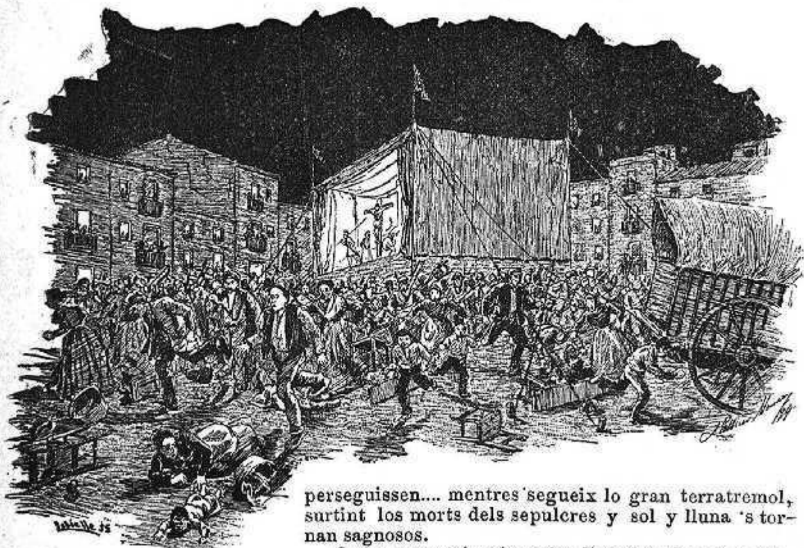
***

A la hora de comensar la funció, 8 del vespre, plassa, carrers, finestras, balcons, ulls de bou, teuladas, eran claferts d' espectadors; hi dominavan las donas de cofia rossellonensa ab llur cistell de queviures á la má, y 'ls homes ab llur sarró y barral que 'ls hi penjava sul pit.

Lo gran drama se desenrotllá admirablement en mitj d' un religiós silenci interrumput sols per plors y singlots del donám.

Al últim quadro de Jesús clavat á la creu, que ve de rebre la llansada, 'ls dos lladres al costat y las tres Marías esmortuhidas al peu de la creu, que comensa lo espantós terratremol, y que 'l Crist exhala l' últim sospir, en mitj del terror y piadós encongiment del públich que presencia la crudel agonía del clavat á la creu, que 's contracta, 's reblinca, se retorceix de tant patir, de manera que molt rossellonesos diuhen:—Qué bé! axó si que 's pot dir ferho á lo viu!.... Mirau quína llástime fa! pobret!.... Las donas pregavan, altras singlotejavan; els homes, conmoguts, sa mocavan, las llágrimas als ulls.

En mitj dels fulgors dels llamps y ronchs de la tronada, se veu lo Crist, illuminat per un raig de llum de bengala, alsar 'l cap al cel exhalant un clam llastimós, estirant brassos y camas, agonitzant, ja mort, que de sobte d' un bot salta de dalt de la creu, fa quatre tomballons rost avall del Calvari, y fuig á quatre-grapas com si 'l



perseguissen.... mentres segueix lo gran terratremol, surtint los morts dels sepulcres y sol y lluna 's tornan sagnosos.

Quíns espants! quíns crits d' esglay donas y criaturas! Unas cauhen en basca, altras esparveradas s' alsan de llurs banchs: tothom fuig, saltant banchs, trepitjant caps y camas, carrers amunt; crits, ays, xiscles.... onas humanas que ningú por aturar.... Lo terratremol de la escena del finar Crist se transmeté de las taulas á la gentada de la plassa. No, may cap rosari de l' aurora ha causat tant terror.... y lo pitjor es que lo mateix espant regnava entre bastidors: ningú s' atrevía á baixar 'l teló. Si los dos lladres no haguessin sigut peus y mans agarrotats á la creu, també haurían saltat.

Per fi caygué 'l teló, y á poch á poch se restablí la calma y la gent se revingué del gran susio.

* * *

Qué havía passat? Per qué lo Crist havía tingut la humorada, en sa agonía, de saltar de la creu y fugir entre bastidors, nafrat y morint com era?.. Ell, qui en los assots y en lo camí del Calvari, havía fet vessar llágrimas vivas.... Res, sa naturalesa era humana, no tenía res de divina, y com á tal no podía prescindir de las miserias terrenals que aniquilan l' ideal y ens transportan á la crua realitat.... Tot era la culpa del fuster que havía fet la creu, y que no havía prés bé la mida del pobre pacient clavat en ella. Axó de clavat se fa veure: el que fa de Crist sosté sos brassos estirats agarrant ab sas mans duas anellas de ferro que son als extrems dels brassos de la creu; y sos dos peus s' apoyan sobre un fustot que soporta tot lo pes del cos; positura forsada, fadigosa que 's pot sols aguantar si los peus descansan bé sobre 'l

dau de fusta; pero si eix fustot se troba clavat á un centimetre més baix del punt d' apoyo, y que lo pacient déguia aguantar durant més d' un quart positura tan cansada, pensin quín patir! quins estiraments y contraccions tot son cos penjat pels brassos á las duas anellas, faltantli l' apoyo dels peus!.... No, may los rossellonesos havían presenciat l' agonía d' un Crist clavat en creu, com el d' aquella nit:—Qué bé ho fa!.... may lo Crist de Baixás ho havía fet ab tanta realitat!.... *Cest acteur est tres fort!.... il a bougrement de talent!.... il faudra l' engager pour la carême prochain....* Si haguessen gosat l' haurían aplaudit. En efecte, may se havia fet tan á lo viu: se torsava, se reblincava, estirava sas camas en busca del fustot que sos peus fregavan á penas, girant lo cap á dreta, á esquerra, gemegant llastimosament en mitj del terratremol y fulgor dels llampechs, suplicant á veu baixa á las tres Marías del peu de la creu que fessen baixar el teló, que sa positura era inaguantable, que sufria torments crudels, que tot ell s' enrampava y no podía aguantar més.... Pero las tres Marías, caygudas en basca al peu de la creu, 's pensavan que tots aquells ays y gemechs del pobre crucificat estavan en son paper; cap d' ellas se movía. . . .

. . . .



Molts any se parlá en lo Rosselló y Empordá de la memorable representació de *La Presa del Hort*, de La Junquera, la nit del aplech de Sta. Llucia. Y lo pitjor fou que los actors de Baixá, Serrallonga y Boló, se permeteren criticar los actors junquerenchs y ferne mofa. Hem de convenir que tenían un xich de rahó.

CARLES BOSCH DE LA TRINXERÍA.

CANTARS



Ves pensant de quina fusta
voldrás los mobles del pis
que me 'n 'niré á plantá l' arbre
tan prompte com m' ho hajas dit.

—

Coménsat á fer la roba
que 'ns casarém per Nadal,
si per etzar trech la grossa
y ta mare es al calaix.



—

No 'm diguis pas que m' estimas
davant de ca 'l argenter,
perque no porto may quartos
y no 't podré comprar res.

—

Torna á preparar la canya
y posa mes bé l' esqué,
que lo qu' es aquesta volta
ja se t' ha escapat lo peix.

T. ALFREDO BLANCH.

UN ENGUANTAT

Anant de viatje ab un gomós, vaig observar que 's ficava al llit ab guants, y al preguntarli perque ho feya, 'm va respondre.

—Com qu' estimo tant á la Lola, cada nit somío que festejo ab ella, y francament, sentiría molt que 'm trobés desenguantat.

A. VIADER Y J.

PONCELLAS DE ORIENT (per F. FLO).



S. entre mitj de xinets y japonesos
aquesta bona mossa s' hi posés,
lector ¿que 't sembla? 'Ls calmaría 'ls ánimos
ó bé 'ls exaltaria encare més?

RECORT

Los jardins ja han fet florida
lo Cel, apart' blau satí;
¿no 't diu res aixó ma vida?
¿no 't bat lo cor, com á mi?
Fou un temps; també esclatavan
los capolls de tendras flors...
y com avuy brillajavan
als raigs del sol, sos colors...
Com eram nins, de renyinas
no coneixíam lo fat,
avesats á las joguinas
de nostra primera edat.
Mes que l' amistat, guiava
nostre amor, la germanó...
Quan un abrás no 'ns juntava,
ens confonía un petó!...
Y entre festas y alegrías
que ab temps anaren creixent,
passareu depressa 'ls días,
sens coneixe 'l sufriment...

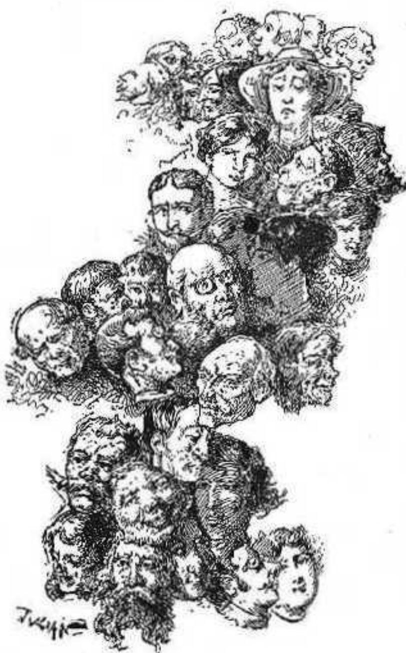
. . . .

Un matí, lo sol daurava
com avuy, los llochs vehins
y arreu la brisa escampava
lo perfúm dels llessamins.
Sortirem tú y jo, ab fatlera
de trobarns; ¡bella il-lusió!
Lo nostre afany, tant sols era
cambiarnos un petó.

—Tinch molt gust en contemplarvos
(digué ta mare al mira'ns)
mes penso que per besarvos
ara ja sou massa grans!
¡Massa grans! ab tant que 'ns veyan
may ho havían reparat; ...
¡Qu' eram massa grans ens deyan
per privar'ns la llibertat!
Tú, al sentirho, ab mi 't ficsares;
lo meu rostre s' enrogí:
de pena un sospir llensares
tot allunyante de mi!
Dés llavors, no se que passa;
cada volta que 'ns veyém
sembla que la sanch se 'ns glassa
y 'ls ulls á terra baixém.
D' aquella estació florida
recordem tots los instants....
¡qu' hermosa fora la vida
si may més ens fessim grans!

DOLORS RIERA BATLLE.

MELONS per (JULIAN).



¡Trihéu... á tatz!



ORIENTAL (per *A. Fabres*).

LA GRAN PELEGRINADA (per M. MOLINÉ).



Avants hi anavan á peu
y demanant caritat;
ara hi van á portar quartos
y ab tota comoditat.

POSTA DE SOL Y D' AMOR

—¿En qué pensas.... *Hamlet?*
—Ser ó no ser.... casat. *That is the question.*
—No hi pensis més. Cása't.
—Lo matrimoni es un abisme: m' atrau, pero retrocedeixo.
—La *Carme* es guapa, rica, ben educada.... ¿qué més vols?
—Estimarla y que m' estimi; enténdrela y que m' entengui.
—¿Estimarla? Deus voler dir que tems lo perill de que la vulguin tots. ¿A quí no cautivan las sévas seduccions?
—A qui las veu de prop.
—May la fama ha pregonat ab més justicia una bellesa. Es realment espléndida, superba, digna rival d' una divinitat.
—D' una divinitat del art plástich: no del meu cel.
—¿Has vist correcció més perfecta de perfils, desarrollo més armónich de muscles y faccions, delatant un esperit superior, incapás de tota mala passió?....

—Y de tot bon sentiment.

—Mirant sos ulls grans, serens, un se pert en lo infinit....

—O en lo *buyt*. Bastant se semblan aquestas dos ideas.

—Y la plácida tranquilitat del seu rostre, mirall fidel d' una perfecció, d' un sossego d' esperit....

—O del *no res*, que també es sossego.

—Al través de sa hermosura s' hi llegeix candor, ignocencia....

—O tontería, ignorancia. Com va dir lo poeta, també son parents lo diamant y 'l carbó.

—¡Quína figura més escultural la séva!

—En efecte ¡quína escultura!

—Quín orgull al passejarla pel món, poder dir: *això* que admireu es meu.

—Y vostre també, perque no reserva per mí apenas res més que lo que descubreixen vostres ulls.

—May te faría quedar malament en societat!

—Tant-de-bó no 'm fes quedar malament á solas!

—Ha sigut educada en un colegi de primer ordre, á la moda....

—Y per monjas, apartadas del món, dedicadas á Deu, que s' imposan la missió d' educar á las que han de viure en lo món, dedicadas al marit, á la familia.

—¿L' has vista en los salons?

—Sí. Totas las fórmulas inventadas per la convenció social, las coneix ab la mateixa perfecció ab que diuhen «papá» y «mamá» las ninas ab máquina.

—Sab el francés.

—Algunas, ba stantas paraulas en francés, es veritat. Ja sé que 'ls seus llabis sabrían dirme també en gabaig que m' estima. Pero 'l seu cor res me diría.

—Toca 'l piano.....

—En efecte, una continua gimnasia de mans, ha dat molta agilitat als seus dits. No ho nego: la *Carme* té molt ben *educats* los dits per teclejar, y 'ls llabis per xapurrar lo francés y ¿es aqueixa sa decantada educació?



BOUCHOUT—BÉLGICA—(Estudi de *J. M.ª Marqués*).

—Altra habilitat séva: la pintura.

—Tú ho has dit: habilitat, no art. Y jo afegeixo: xapussería, no habilitat.

—Lo cert es que al sortir de colegi no sabían ja que ensenyarli.

—Es veritat; no tenian ja més láminas de fruytas y flors que darli á copiar.

—Pero desprès, bodegons. paisatjes, marinas....

—*No me toque V. la marina!* Es lo seu fort. Com que ja 'n pintava quan la feyan somiar ab lo mar, avants de haverlo vist may.

—Copía Academias....

—Dígaho tot. Comensa per dibuixar la fulla de parra pera posar á salvo 'l seu pudor.

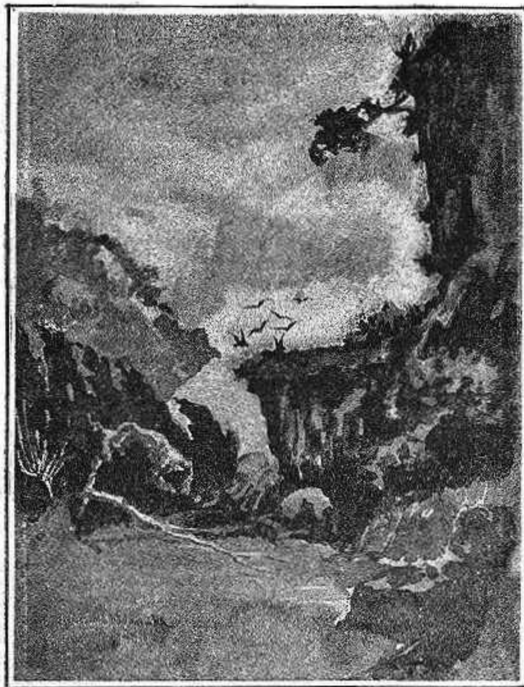
—Déixat d' epígramas.

—Si sapiguessis lo que 'm diverteixen! Son l' epitafi del meu amor.

—De modo que resoltament renuncias ...

—Casi, casi. Y la culpa es de aqueixa malehida afició á la pintura que tú tant alabas. Y sino escolta.

En l' última visita que vaig ferli quan estavan estiuhejant, los seus pares, tots tous, m' ensenyaren una *tablilla* que acabava de pintar —¡Magnífich!—vaig dir jo per dir alguna cosa ó per no saber que dir.—¡Quín ou ferrat mes ben fet!—La *mamá* 's va mossegar los llabis. Jo 'm vaig creure qu' estava ofesa de que considerés á la séva filla capás de saber ferrar un ou.—Be, vaja, mes ben pintat!—vaig afegir.—¡Un ou ferrat! —va contestar la *mamá* —¿no veu qu' es una posta de sol al mar?



LOS GAITANES (Aguache de *R. Blanco Merino*.)

La vergonya 'm va tancar los llabis. Per fortuna 'l *papá* 'm va treure d' apuros dihentme ab la major bona fe:—¡Vaja, 's coneix que tampoch es vosté molt fort en pintura.... Es cosa de donas.... L' home als negocis.

Y no acabaren aquí las mevas torpesas. Instintivament, sense saber que 'm feya, vaig agafar la *tablilla*, dihent entre dents: ¡quín cel! ¡quín cel més pur!.... —Altra vegada la *mamá* al reparo —¡No, home! ¡Si es lo mar!.... ¡Si la té girada cap pera avall!—Figurat si quedaría escorregut! Sort que 'l *papá* vingué altra volta en mon auxili.—Perque pugui apreciar millor lo mérit de la pintura, tingui ¡coteji!—me va dir presentantme 'l quadret que havía servit de modelo.

Y llavors me vaig fer llenguas de la perfecta exactitut de la copia. Vaja, que alló solament ho podía fer la *Carme*, aquella *divinitat*, com tú li dius, baixada del Olimpo per tan alta empresa!.... ¿No n' hi ha una, si mal no recordo, en *El joven Telémaco* que fa mitja?

¿No veus encare la causa de mon desencant? No t' impacientis: escolta. Després de la escena narrada, varem sortir á dar un passeig per la platja. Era cap al tart. Ella y jo anavam davant, bastant apartats dels *papás*, y per cicatrisar las feridas que mas torpesas haguessin pogut fer en son amor propi d' artista, li deya, entre altres requiebros, que jo prefería al art la realitat, las obras de Deu á las dels homens, quan eran tan hermosas com ella, que superava á tota ficció, á tot somni.

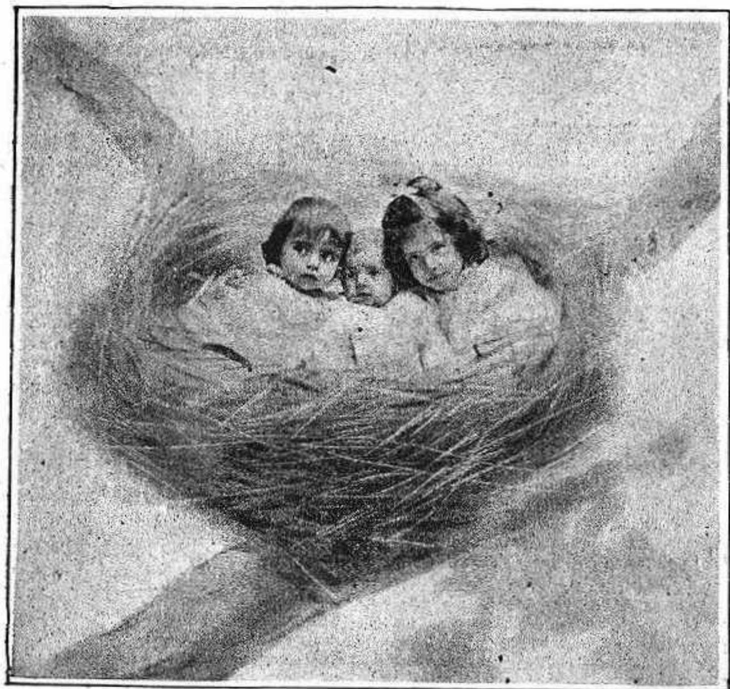
Ella corresponía á mon galanteig ab frases d' incredulitat fingida pera incitarme á acentuar més la nota de ma passió. Precisament aquell día, deya ella, havía tingut que posarse un vestit vell, passat de moda, que no l' afavoría gens. La modista. la molt tunanta, faltant á sa promesa, no li havía deixat llest l' encarregat. Aquella mateixa tarde tenia d' anar á emprobarse'l.

Lo sol, en tant, descendía lentament; prop al horisó anava á pondres. Casi rasant, després, la ratlla de mar y cel, se 'l veya tremolós, ab llum titilant, com emperesit, talment, de deixar lo cel y entrar al mar. De sopte, aquella inmensa esfera de llum, va semblar que esclatés, difundintse pel espay y riellant en l' aigua, los més vius y variats matisos d' or y grana. L' espectacle era grandiós, imponent. M' estava, mut, contemplantlo, quan vingué á interromprem la veu de *Cárme*.—¿Qué mira?—'m va preguntar.—*Carme*.... Contempla!....—vaig contestarli, estrenyentli ab brusca caricia la má y senyalantli ab un moviment de cap, la posta de sol.—Ah, si —'m va dir—es veritat; se fa tart y la modista m' espera.—Y en tó de dolsa reprensió, va anyadir:—Un' altra vegada cuidado á agafarme la má de aquesta manera: la *mamá* pot veurens.... *¿sents?*

No, jo ja no sentia. En mon cervell surgía 'l recort punxant, cruel, del *ou ferrat*. ¿Comprens ara 'l meu desencant?

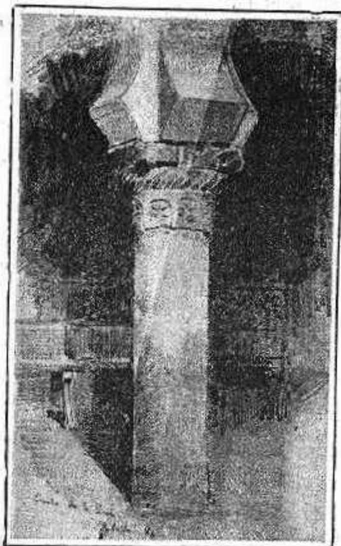
Per primera vegada 'ns tutejavam y no 'ns enteniam.

Indaleci Castells.

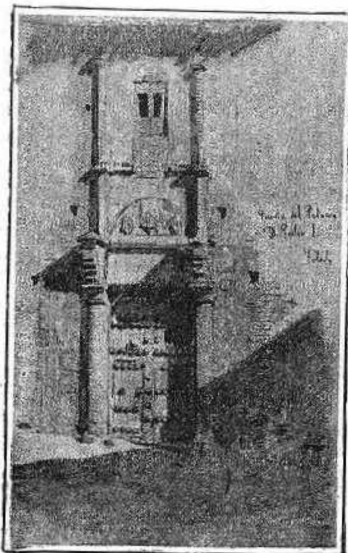


Un niu (Fot. de *Napoleón*).

RECORTS DE TOLEDO (per *M. Barbassán*).



Cristo de la Luz.



Porta del palau de Pere I.

UN PUNT D' HOME

—(Á SOLAS AB LA XICOTA)—

Las donas sou un misteri
que lo qui 'l vulga aclará
tart ó d' hora acabará
per perdre fins lo senderi.
A tú be 't conech prou jo!
¡Donchs no sé encar lo que pensas!
y en bona fé que comensas
á tenim tip de debó.
¿M' allargo? fás l' enfadada;
¿estich reservat? també;
¡Ay Redeu!... ¿Donchs qu' hem de fé?...
¡Parla clar d' una vegada!...
Al ferte 'l primer petó
no 'm vas dir ni una paraula,
y pel segon ¡gata maula!
ja te 'n vas anar de tó.
—¡Bueno! 't vareig dí aquell día,
aixó no 't té de dá empaig.
¿No t' agradan? No te 'n faig
¡Y santa bona María!
Pró fá un mes que no hi ha mimo
y també 'm fás mala cara
clavantme sense solta ara
¡qué só un fals!... ¡qué no t' estimo!...
Noya, aixís no filem pas;
jo veig clar que vols y dols
pró si no 'm dius lo que vols
no podré estar en lo cas.
L' afirmar que no t' estimo
es sols per moure rahons.
¡Bé ho veus prou que jo 'ls petons
per forsa te 'ls escatimo!
Y sino probas al canto:
decláram tú que hi vens bé
y á dotzenas te 'ls faré
perqué á mí no 'm vé d' un tanto.
Veyám, vina al meu costat
y lo que pretens aclara:
¿La puch besá aqueixa cara?
¿T sab greu?... ¡Contesta aviat!
¡Ah, callas!... Donchs m' ho pendré
pel meu compte y sols per punt.
¿Qué t' agrada?... ¡aquí 'n tens un!
¿qué no t' agrada?... ¡també!
Y no fassis l' enfadada
ni que aixó 't causi disgust,
perque jo faré 'l meu gust
fins que diguis que t' agrada.
¡Oh! ¿te 'n rius?... ¡Gracias á Deu!
Vina qu' ho vull celebrar,
ja que 'm demostras tan clar
que t' avens ab lo gust meu.
Ara que aquí ningú 'ns fila
vull sé espléndit per demés;
té... per ara... per després...
Y una dotzena d' *anguila*.

F. PONS (MARANGI.)



FULLA D' ALBUM (Dibuix á la ploma per *B. Galofre*).

CONVICCIÓ

Un pagés sorprén á un mosso dormint com un tronch dessota un arbre.

Lo pagés se hi acosta y li díu:

—¡Gandul! ¿Aquest es modo de traballar? Ni ets digne de veure 'l sol que 'ns illumina.

Lo mosso fregantse 'ls ulls respón:

—Massa que ho sé, y es per aixó que sempre 'm veuréu buscant las sombras.

F. DE LA ROSA.

DEL NATURAL (per RAMÓN CASAS.)



—Al cap-de-vall la vida no es mes que un trago.

LO FONÓGRAFO

La ciencia ha trobat lo medi
de fer arribar la veu
qu' avuy surt de nostres llabis
á fins los mes llunyans temps.
Del envilit y esclau poble
podrá aixecar l' ardiment
transportantli la veu ferma
del poble que lliure creix.
¡Invenció maravellosa!
al davant de ton poder
fora esclau de tas entranyas
lo *Fiat Lux* del Etern.
Tu pots repetir un día
los crits del crim encubert
com una nova conciencia
del ser humá independent.
Perdona mon egoisme,
si al trobarme devant teu
possehit de lo carinyo
de que 'm sento lo cor ple,
com si 'l mellor amich fossis
al contarte mon secret
t' ompleno de parauletas
que 't tornarán buch de mel.

FREDERICH RAHOLA.

HUMORADAS

¡Qué poch costa, amich meu, perdre 'l respecte!
Tan sério que vol sé 'l vell Corominas,
y quan li donan, pél carré, un prospecte...
s' entreté ab ell als dits, fent paperinas.
Y aquest mateix senyor, plé d' ignocencia,
tanta moral y tan pudor blassona,
que després de parlar molt de decencia,
s' en vá á casa y.... pessiga á la minyona.

J. BURGAS.

SONET

Si per cas vols saber filosofía
un tractat te 'n daré en pocas paraulas;
no es aquella qu' ensenyan en las aulas,
es la nova, la que usan avuy día.
Tindrás á la vritat per heretjía,
al honor y á la fé per rancias faulas
y en l' hostal de la vida si t' entaulas
pagarás ab romansos si no 's fía.
Vergonya no 'n tindrás molta ni poca,
de llengua llarga sí, que un llengut guanya
si arsénich, serps y fel llensa sa boca;
y obrant aixís, si 'l diable t' acompanya
y tornas lo teu cor en cor de roca,
serás lo filosop més gran d' Espanya.

JOSEPH MARÍA POUS.

RECORTS DE LA GUERRA DE MELILLA
(per M. LATORRE.)



Lo reservista.

LA ANTIGUA ROMA (Qüento viu per ANGEL PONS).



El cabo Rómulo prou tenía la intuició de lo qu' era la uniformitat; pero hi havía un soldat tan alt que....



Tan alt que tirava per terra totas las sevas teorías. Alló no podía ser. Va variarli 'l casco, y res. Era precís valerse d' altres medis.

EXCURSIÓ PROFITOSA

Trás, trás, ab en Rodés, lo pintor prou conegut y coleccionista acérrim de tota lley d' antiguallas, anavam fent camí cap á la Marededeu de Puiggrébol.

Lo día avans á la fonda en que posavam á la vila de Madirolas, en Rodés, mentres esperavam lo sopar, va desembolicar l' adquisició que havía fet aquella tarde; un fragment primorós de vidriera antiga que tapava un finestrot del campanar, procedent sens dupte de la mateixa iglesia. Los dos l' examinavam ab lo major interés prodigant expontáneas alabansas al ignorat artífice, un verdader mestre á jutjar per l' exquisit capet de Jesús que 'l trós de vidriera contenía, quan lo fondista que ho mirava plantat darrera nostre, va dir:

—Sembla que hi están molt afectats vostés ab *aixó* y per mí, mals'aguanyats vuit rals que segons sento n' han donat al campaner.

—Lo qu' es malaguanyat es tot lo que falta de vidriera—respongué 'n Rodés—verdadera joya perduda que valdría un dineral.

—Que está vosté que hi ha algú que 'n compra de cosas aixís?

—Home, jo mateix; veji si sab el paradero de lo que falta aquí y pórtimel.

—Si, 'l paradero; ¡qui sab ahont roda!.... M' hi jugaria un brenar per tots tres que aixó encare es de un finestral de la capella de batejar que de xicots, quan lo rector se 'n va anar ab los carlins, ens hi entreteniam, sortint d' estudi, á forada'l á cops de fona.

—Sembla mentida eh, tú? Figura't una vidriera aixís servint de «blanco» á las pedras de la quitxalla! Encare com ha quedat res.... Segur que ho sería del baptisteri. ¿Observas la inclinació del cap y aquestos raigs? ¡Malaguanyat! Cosas aixís no crech que succeheixin sino á Espanya.

—Si, ja veurá ¿qué ho sabiam lo que feyam? Y ni ara mateix, *ado* que fos sencera, no 'n donaria dos quartos, ja veu. Jo, que vol que li diga, trobo més mérit á n' aquests vidres tan grans, tots d' una pessa, que so vist á Girona en diferentas botigas; alló si qu' es clar y bonich y un veu tot lo dels aparadors com si no tingués res al davant!.... pro aixó tant afegit!.... (ab sorna). Y ab lo dissimulo que está fet.... no 's veuhen pas aquestas tiretas de llauna!.... Pero *hombre* no 's despacienti, are penso que d' aquests vidres que semblan fets de retalls jo 'n so vist... ahónt? ahónt?.... ja sé; assí dalt á la Marededeu de Puiggrébol; si no vaig errat fins en lo menjador m' apareix que n' hi ha una finestra.

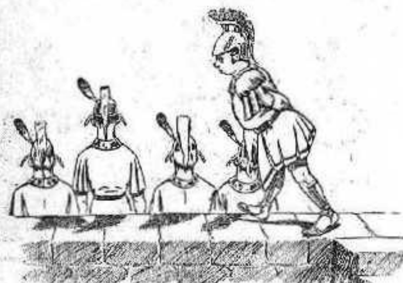
—¿Qué es aixó de Puiggrébol?

—Un castellot, avuy masovería, y una capella més antiga que 'l jeure.

—Hi ha vidres aixís?

—No li dich? Ara veyent aquest m' ha vingut á la memoria; en lo menjador hasta

LA ANTIGUA ROMA (Qüento viu per ANGEL PONS).



El cabo Rómulo tingué una bona idea. Poquet á poch, silenciosament y per darrera s' aná acostant al soldat y....



«¡¡¡Firmeees!!!»—va cridarli á cau d' orella ab tota la forsa dels seus pulmons y ab veu de tró.

---

no puch dirli de cert, pero lo que toca á la capella ja li asseguro, ey! si no 'ls han malmés de un any ensá.

—Y ¿es molt lluny?

—¿Que hi volen anar?.... Psé! sab que hi tenen caminant seguit?.... com á tres horas, quart ensá, quart enllá.

—Y no s' hi podría anar en carruatje?

—No siga gat; es coneix que no ho ha vist may; si es un terreno trencat y per aquesta banda ni «siquiera» camí de carros existeix; ara ab matxo, no li diré que no; pro no estanthi fet tampoch li *aconseyaría*, y *desenpués*, tant flachs de cama son que 'ls espanta caminar tres horas?

—Y qué 'ns hem d' espantar, home de Deu!—diguí jo per ficar basa.

—Aixís m' agradan! Donchs mirin, si hi volen anar m' ho diuhen y ja 'ls faré arreglar alguna vitualla pel camí y jo mateix els acompanyaré un trós perque no 's pugan errar encare que ho fassin adretas.

***

Y fou l' endemá mateix á punta de dia, perque 'n Rodés sabent la existencia d' una antigualla ja no 's podía aguantar, que emprenguerem la marxa y trás, trás, bosch endins seguirem lo camí que l' hostaler ens havia indicat.

Havia plogut. La vegetació s mostrava neta, pulida com nena endiumenjada; un airet frescal, saturat de rehinas, perseguía 'l boyrím pinedas enllá desgarrantlo quan se ressagava ó volia plantarli cara; las licorellas llubian com planxas brunyidas entre grans pans d' afelpada molsa, é innumerables fils de trenyina tirats de reboll á reboll, balancejant restalleras de menudas gotas, barravan lo pas y al trencarlos se venjavan tirantnos las gotas per damunt. Al deixar lo bosch per entrar á la malesa 'l sol traspassava la cima dels turóns de llevant, fent entrar sa llum daurada fins en los racóns més ombrils.

En Rodés anava fent lo camí com un autómata, res lo distreya; somiava vidrieras. Deu cops havíali buscat conversa en vá; ell com si tal cosa, trás, trás, hasta que un' arrel traydora atravessada en lo camí, ó una pedra dissimulada fentlo ensopegar lo tornavan á la realitat pera malehirlas. Llavors enrahonava una mica y deixava traslluhir que potser no li sería difícil adquirir las tals vidrieras encare que las tingués de cambiar ab cristalls «biselats, tots d' una pessa». —Ja compendrás—em deya—qu' es fer un' obra meritoria treure de las mans d' aquesta gent joyas que no saben apreciar y que gracias á sa ignorancia, están exposadas á desapareixer á l' hora que qualsevol bordegás vulgui apedregarlas....—Y tornava á ensopirse....

Havíam fet dos parts de camí quan ens sortí la *huéspeda*, ab la qual no havíam contat, y que en aquest cás verídich fou la riera d' Ordellas, interceptantnos lo pas baixant de gom á gom á causa de la pluja de la nit. Se coneixía que per amunt lo

LA ANTIGUA ROMA (Qüento viu per ANGEL PONS).



L' efecte sigué inmediat. Lo soldat va arronsarse y aquella simetria que tan recomanan las ordenansas sigué un fet.



Y vels'hi aquí perque aquell día 'l Cabo Rómulo va rebre las calurosas felicitacions de tots los seus *jefes* y superiors.

xáfech hi havía apretat de ferm, puig l' aigua corría roja y arrastrava socas y bunió de feixots de gabella.

—Ara si que la havém feta bona!—feu en Rodés tot contrariat.

—Mira, no t' apuris, *peor podría ser!* No havent'hi altre camí pera durnos á la capella, posemnos á pintar això qu' es prou bonich, y demá será un altre día, y si no es demá será de aquí vuyt, que ningú 'ns apressa per anarhi, vet'ho aquí.

—Si, pots anar esperant; qui sab quan hi tornarém per aquests *barris!*.... Camins com el que havém fet no hi torna á passar qui pot estarse'n y tú 'l primer, que ja 't conech. Lo dia que reprenguém aquesta anada, si avuy no arribém á puesto, tinch cor de no trobar un vidre sancer.

—Y qui 't diu que ho están ara? Després noy, tu fes lo que vulguis, que jo ja 't dich per endavant que aquesta aigua no la passo per tots los vidres del món.

—Home, tirém una mica més amunt, potser trobarém medi de passarla sense ficars'hi.

Ay la mare! ni may que haguessim intentat la realisació de tal idea, puig gatosas y ginesteras s' extenian espessas en tota la vora de la riera y puntxantnos aquí, estripantnos més enllá y batallant sempre va 'm arribar á fer un quart de camí ab tres de lluyta, y efectivament, la riera tampoch se podía atravessar. Finalment, sentint destraleig en lo repeu del bosch, va 'm atansárnos'hi pera preguntar als llenyaters si coneixian passera ó modo d' arribar á l' altra banda sense mullarnos.—Prou —van respondre tots á la una—per una pessetota per *cap* ens comprometém á passahos'hi á tots dos á coll-y-bé.

En Rodés va aceptar desseguida, y jo, com á bon company.... vaig volguer presenciar com passavan á n' ell ans de decidirme. Va pujar sobre l' esquena del atleta que 'l duya com si no portés res, y van ficarse aigua endins.

O bé n' hi passava més de la que 's creyan ó 'l que feya de Sant Cristófol desconeixía 'l gual, ja que una vegada al mitj de la corrent se va ensorrar de tal manera que ja 'ls veyam á tots dos riera avall. Van sortirne com van poder; en Rodés, groch com la cera y mullat fins á la cuixa, l' altre hasta ab la barba va arreplegar brossa que arrastrava l' aigua.

—Decideixo quedarme,—vaig cridarli—si l' aigua minva, es probable que vinga á rebre't; si no, aquí t' espero pintant.

Ell, veyentse á l' altra banda y l' antigualla en perspectiva, 's va reanimar y las emprengué serrat amunt y jo, desplegant las eynas, vaig posarme á fer un «estudi.»

***

Allá envers mitjdía 'l descens de l' aigua era marcadíssim; al mitj de la riera l' arena que quedava en sech anava formant grupos de islas, peninsulas y conti-

nents; crech que ja no era perillós intentá 'l pas.... á caball d' un llenyater d' aquells; pero pensant que 'n Rodés estaría ja de retorn y podríam errarnos de camí, vaig acordar no moure'm.

Lo temps passava, la gana 's deixava sentir y 'l xicot no 's veya. Tenía 'l cap plé de xarrameca de garsas y gaigs, que abundan en aquells llochs com las moscas al istiu, estava ja tip y cruixit de pintar.... res.... que ja me 'n entornava quan lo vegí baixar tot mústich de la costa.

—Ep!!.... y donchs xicot, cóm ha anat aixó?—li vaig cridar.

—Fés un xiulet á n' aquells homes que 'm vingan á buscar.

Y un cop en Rodés á costat meu, y xano, xano repreníam lo camí de Madirolas, ell, los pantalóns perduts de llot y la roba de cada hú ab més *sets* que passadas, me va dir tot motxo:

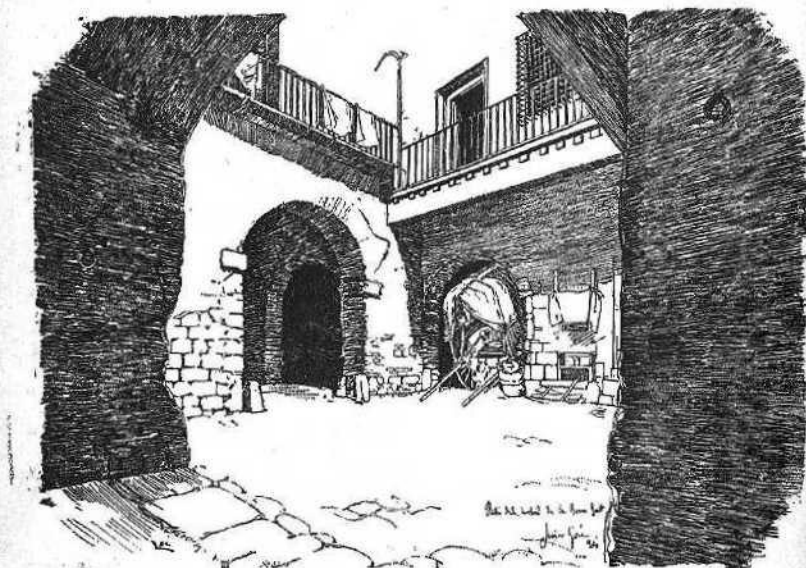
—La excursió ha estat una verdadera *rifada;* crech que l' hostaler ha obrat de bona fé, pero aixó no implica lo que acabo de dirte.... ¿Sabs qué hi há en los tals finestrals? Pues una imitació de vidriera antigua, feta ab calcomanias de tres rals el full combinadas ab una riquesa de mal gust que no sé cóm ponderartho. Diu que va ser una fantasía del senyor de la casa, un ricatxo que viu á Girona, un istiu que 'l va passar á la masía. Veus, aquests vidres que ho tindrían tan merescut, á ningú se li ocorra apedregarlos! Están sencerets com lo primer día.

***

Y aquí tenen lo resultat de una excursió á la Marededeu de Puiggrébol; de la qual encare més de quatre cops ne faríam broma ab en Rodés si á conseqüencia d' haver passat la riera, no hagués heretat un reuma que l' obliga á passar dos novenas l' any als banys de La Garriga.

ANDREU SOLÁ.

LA VELLA BARCELONA (per XAVIER GOSÉ.)



Pati del Hostal de la Bona-Sort.



L' ENVIO DEL «AMERICANO»

—¿S' en recorda donya Tuyas,
de, ja fa alguns anys qu' en Tano,
sense dir ase ni bestia,
marxá cap allá als... *Guayabos*,
deixant á sa pobra dona
sense feyna, sense un quarto
y ab tres fills ab una gana
que, sols pensanthi, badallo?
—¿Preguntas si me 'n recordo?
¿Si m' en recordo? ¡Borrango!
¡M' en recordo y m' en escruixo
del mal procedir d' en Tano!
¡Va fer molt mal fet, Pepeta,
molt mal fet! Mes son descaro
ja l' ha pagat ab la vida...
—¡Si no es mort!
—¿Qué dius?
—Fa un rato
la seva dona 'm contava
qu' ha tingut carta... ¡Caratsos,
y li dona grans noticias!
Confía qu' *al fin y al cabo*,
si no s' estronca la mina,
podrá ompli un cabás de quartos.
—¿Y no envía alguna... cosa?
—Sí, senyora.
—¡Ay, pobre Tano!
¡Perdónam, si 't maltractava,
dispensa 'l meu arrebato!...
¡Vaja, ara aquellas criaturas
ja tindrán molt mes amparo!
Y digas, digas Pepeta:
¿qué 'ls hi envía?
—Lo retrato.

O. X.

EXPLICACIÓ JUSTA

L' altre día un capellá, al passar per davant de ca'n Girona, 's va treure la teula com si passés per davant de una iglesia.

—Escolti—vaig preguntarli—¿per qué saluda? Es potser perque va fer la fatxada de la Catedral?

Y ell me va respondre:

—No senyor: perque va pagarl .

J. ROIG CORDOMÍ.

PARIS.—*AU CAFÉ AMERICAIN*
(per CARLOS PELLICER)



A la una de la nit.—Traballadera de primera hora.

MON DE MONAS
Poema històrich en tres jornadas y un epilech.

Per Nadal ens coneguerem,
ens parlarem y entenguerem.

Per Cap-d'-any, messen Saldoni,
ens uní en sant matrimoni.

Pe 'ls Sants Reys, tot de repent,
quedí viudo en un moment.

Y are, 'l Mon, tras est esquerro,
ve á *calmar* mon desconsol,
fentme vestí un any de dol,
pagá enllás y pagá enterro.

RAMÓN LLEI.

EPÍGRAMAS

—Jo soch fill de Sant Andreu—
deya un día en Serafí,
y son pare que ho sentí,
li digué:—No, qu' ets fill méu.

C. BERTRÁN.

—Quan fugí ab aquell soldat
la séva dona, en Parés
devía quedar parat
—Cá, no ho cregui, D. Conrat:
vá quedar... sense dinés.

Va preguntar en Magí
á la preciosa Leonor:
—¿Qu es l' amor?
—Un nen—vá di.
—Y donchs miri, si es així;
¿vol que li fassa l' amor?

SALVADOR BONAVÍA.

NUPCIAL

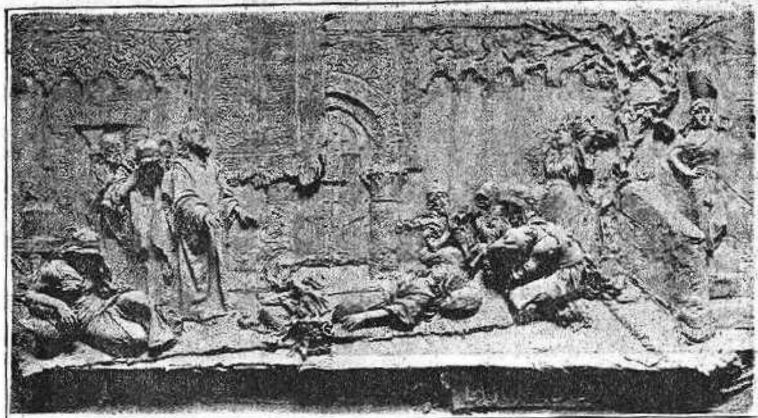
No sé pas que 'm tempta més,
si tas carns voluptuosas,
ó tos ulls sempre incitants
que la sanch tota 'm re voltan.
Lo que sé, y això es ben cert,
que no hi há cap altra dona
que m' atrega ab més dolsor,
ab més encís y ab més forsa.
Puig la bellesa ambulant
d' eixas bacants á la moda,
buydas de cap y de cor
y estarrufadas de roba,
no es ta bellesa, ni val
lo que un sol mot de ta boca
quan te penjas á mon coll
y 'm festejas manyagoya...
¡Massa 'm temptas, amor meu!
massa, amor meu, me provocas!
ó tú y jo 'l seny hem perdut
ó es que ja la vida 'ns sobra!

CLAUDI OMAR Y BARRERA.

DE TEULADAS EN AMUNT (per PANDO).

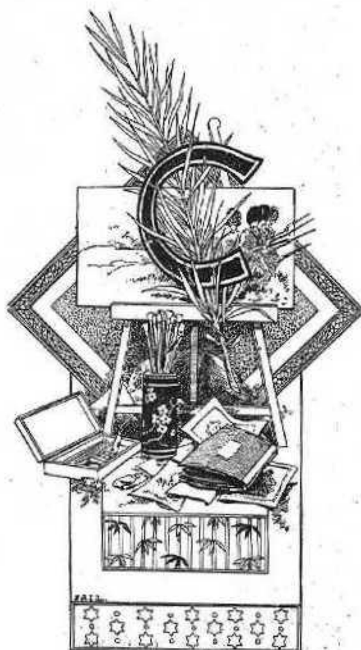


Serenata nocturna.



LA FILLA DE TAIRO (Baix relleu de *A. Susillo.*)

¡¡PER TELÉFONO



«Cosas veredes el Cid
que farán fablar las piedras.»

CENTRO!!.... ¡¡Centro!! Sí, sí, Cucurulla.... Deuhen fer la siesta... ¡¡¡Centro!!! No deu esser pas lo de gravetat aquet, perque sembla que s' ho prenen per broma... ¡¡Centro!! Els vaig á donar tal repich de campaneta que semblará que tocan á gloria.—¡Ara! gracias á Deu!—¿Qué dormía?...—No, jo estava ben despert...—Si, feyna! A mi que 'm contan: tot això son excusas de mal pagador...—¿Eh?...—¡que son excusas!—Aquesta xicota deu ser sorda com una campana.—¡Cóm, un minut! mes de deu...—¿Qué 's pensa que visch de renda per passar tot lo sant dia fentli música ab el timbre?...—No senyora no, faig com vosté, també tinch *alló* llogat y no puch seure quan vull, per lo tant....—Vagi en nom de Deu. La mal educada será vosté....—¿Y ara? ¡que s' ha cregut aquesta bona dona!....—Ja veurá, prou romansos y á la feyna.... pósim en comunicació ab lo teléfono de Don Pau Parets y Punts ...—¿que li dongui 'l número? ay jo 't fiich que romansos que gasta ¿que 'm vol penyorá que 'm demana 'l número?. . .—¿Y sense 'l número no pot posá 'l meu fil en contacte ab lo de aquet senyor?...—¿La guia dels abonats?...—¿y que no ho pot mirar vosté pel mateix traball?...—¡Ja no hauria de ser dona per ser tan llepafils!. . .—Ara ho miraré, senyora *marquesa*,

no 's mogui del aparato.... no 's molesti....—Es el 3,484. ¿Está contenta? ¿Vol que li dongui las senyas personals ó que li envihi 'l meu retrato?

***

—¡Ola! ja estich elèctricament comunicat ab la nina dels meus somnis, ab la moreneta mes escayenta de Barcelona y sus *contornos*. ¡¡Calla cor!! no t' esbolotis.... no 't disparis....—¿Ets tú mononeta meva?.... ¡que felís só!.... Al inventor d' aqueix aparato li faría un monument!... ¡Tota sola vida meva! ¿y 'l ximple del teu home... Vaya, del meu *principal*, com diuhen en aquella comedia?...—¡A l' hora que tú 'm digas!...—Tots los marits son tallats pel mateix patró... ¿Al despaig? ¡Divino, sublime! ¡Benehits tots los despatxos!!—¡Pobre!... ¿Cóm se diu?... Ja, ja, ja, sembla que aquet nom l' hagin inventat pensant ab ell... lo seu padrí devia fer pronóstichs quan se li va ocorre posarli aqueix nom... ¿Si seré puntual?... ¿á las sis?,.—Bueno Carrer de...—¡Ah! si ja 'm recordo...—¿No? ¡¡Com dius carrer de... ¡¡Com!! (Això es aquí)... ¿pis?... just, segón pis, segona porta... ¡Cóm Matilde! ¿no ets la Pura... (Válgam Deu, es la meva dona)...

¡¡Y 'm dich Corneli... Verdaderament lo meu padrí devía fer calendaris!...

Arturo Carreras.

TIPOS DE LA TERRA. (Fot. A. S. Xatart.)



Lo que 'ls richs llensan, los pobres ho arreplegan.

MOLTA FEYNA, Y... MAL PAGADA

Lloch de l' escena; l Audiencia.
En son puesto, 'l tribunal;
dos civils entran al reo
ben lligat de peus y mans.
Lo president dirigintse
vers ahont seu l' acusat:
—Se l' acusa de que 'l día
dos d' Abril del any passat,
va matar quatre personas,
y després las va robar,
segons las declaracions
qu' en lo sumari, hem trobat.
¿L' acusat se ratifica
en lo que va declarar?
—Sí senyor, si; 'm ratifico,
y encare dech fé constar
que vaig matar un gos xato
perque 'm va mossegá 'l bras.
—¿Y quín móvil va induhirlo
á fer tants assesinats?
—¿Móvil? cap. Sigué la gana
qui va ferme criminal.
No tenía may un céntim...
Ningú 'm volía fiar...
Deu fassi que no s' hi vejin
vostés en cassos semblants.
—Per compte de passejarse
tot lo día amunt y avall,
robant carteras, rellotjes;
y fent tarugos en gran,
¿perqué no 's buscava feyna,
que be prou traballs hi han?
La seva gandulería
á tal extrém l' ha portat,
que per robar tres pessetas,
ja ho veu si 'n va fer de mal.
—Això mateix li demostra
que soch amant del traball...
¡Végi si 'n vaig fer de feyna
per tres pessetas total!

Dolors Mont.

TORNANT DE LA COMPRA (per J. Llovera)



—Ja m' ho diu 'l senyoret: no 't falta més que 'l sombrero.





EN LA PLASSA DE TOROS (Apuntes al llapis de *M. Unceta*).

MOSTASSA

En un envelat un jove s' aproxima á una noya y li diu:
—Si 'm fés aqueix favor, ballarém aquesta americana y l' altra que tocarán.
—La primera sí; pero l' altra no.
—Tindrá ja algun compromís ¿veritat?
—No, senyor: es que jo d' americanas no 'n sé mes que una.

—

Una senyora entregá 'l seu album á un poeta demanantli que li escrigués alguna cosa.
—¿En prosa?
—No senyor: preferiria uns versos ben llarchs.
—¿Que 'ls vol d' onze silabas?
—¿D' onze sílabas no mes?. . Si no hi té inconvenient, fássimels d' un parell de planas.

—

Rigurosament históric h.
Lo compositor Alió se trobava al Vendrell recullint datos pera son projectat llibre de cansons catalanas, y demaná á una dona ja de certa edat si sabia alguna cansó de quan era petita.
Ella s' ho va pendre com á broma, y l' Alió va dirli:
—No se 'n rigui, senyora: jo busco cosas vellas.
Y la dona va contestá ab molta ingenuitat:
—Donchs si vol li aniré á buscar una llumanera de cinch brochs que tinch á las golfas.

UN A. VENDRELLENCH.

NIU DE MORT

Aucelleta enjegassada
d' ull bufó y cap aixerit,
que vens cada matinada
á refilá una cantada
en lo meu roser florit:

No sol passar gayre estona
sens que senti pel voltant
com te crida y t' enrahona
trametente una festona
joganer, lo mascle amant.

Y empaytantvos ab dalera
no pareu may de volá:
del roserá á la morera
y de la morera á l' era
y de l' era al roserá.

Qui com jo vostre goig veja
sentirá glatirli el cor:
¡be me 'n feu aucells d' enveja!
dintre 'l pit, com m' alateja
boy atret pel vostre amor!

Vina parella xamosa
á fer niu al meu teulat,
y mon cor qu' en res ja gosa
passará un hora ditxosa
somniant la felicitat.

Desde ma cambra oblidada
oviraré á tots endrets
quan empendréu la volada,
pera ferne arreplegada
de menjar pels petitets.

Veuré ab la constancia vera
que 'ls ensenyéu á volar,
com los porteu ab dalera
á picar granets á l' era
y fruytas al fruyterar.

Lo meu cor ab melangía
també arréu voldrá seguí:
mes temo, si vol fer via
que li manqui l' energía
y que 's quedi á mitj camí.

Mes si no pot, sens recansa
vos veurá empendre lo vol
sens mes joya ni esperansa
que romandre ab l' anyoransa
la que may lo deixa sol.

Companyona de ma vida
que coneix tots mos afanys:
de mon cor engelosida
tant, que 'l vetlla amorosida
nit y jorn, anys y més anys.

Quan fugiu de ma teulada
hont feu vostre niu d' amor;
quan emprenguéu la volada,
ella, més enamorada,

COSTUMS ROMANAS (per S. ZAPATER)



NEL VEGLIONE (Ball de máscaras).

romandrá encare en mon cor.

Jo veuré com sens recansa
l' abandonéu d' un plegat
y sol, junt ab l' anyoransa
me restará l' esperansa
de morir al seu costat.

¡Oh, sí, deixéu ma teulada!
¡deixéu mon cor fosch y estret!
en ell no hi feu la niuhada
que com sempre hi ha glassada,
moriríau tots de fret!

EMILI COCA Y COLLADO.



PASSEIG PE'L MOLL

(D' UN LLIBRE INÉDIT.)

Lo moll, llenca de terra estreta y llargaruda que no figura en lo mapa, vist desde ma ciutat natal, y de lluny, té la forma d' una dalla sobre 'l mar.

Aquest s' exten á una y altra banda presentant dos aspectes completament distints. Fora 'l port, mogut y estrellant son onatje en las rocas; dintre 'l port, plá, tranquil, trasparent com un llach.

De part de fora, 'l mar se pert en l' horisó, y aixampla de cap á cap sa línea recta tirada á dret fil sobre 'l cel; pero á dins del port te per límit la costa, una franja de verdor de la campinya que, paralela al moll, ficantse més endins, fent revols y reconadas, trenca després y 's disfuma al lluny. La població s' exten á la espatlla entre 'l moll y la costa.

Allá á la cayguda de la tarde lo paisatje es preciosíssim. Un sol esplendent l' ilumina; un cel rialler s' enmiralla en aquellas ayguas, dilubintse en un blau clar,



PLATJA DE SALOU (Quadro al oli d' *Hortensi Güell*).



CAP AL TART. (Estudi al oli d' *Enrich Serra.*)

puríssim, casi blanch, y tenyintse en tota la ratlla del mar ab imperceptibles gradacións del viola y rosa, suaus, indefinibles. En l' ayre pur, humit y salitrós, totas las siluetas adquireixen la nitidesa y precisió de la *cámara oscura*, y quan lo sol se pon, l' espectacle que 's produheix es espléndit.

Lo sol, á la posta, concentra en son disch rodó sa llum viva de metall fos á la temperatura blanca. Allavors, una ampla ratxa de polsim d' or cau com pluja suavíssima sobre las onas, mentres los últims raigs encenen, inflaman, llepan ab vivas tiras de llum tots los objectes del quadro; al lluny, los vidres de las torratxas, aprop las blancas casetas de la sanitat á la entrada del port, los arbres dels barcos, los cascos enquitranats y pintats de negre lluhent que reflectan en l' aygua grans tacas negras com glopadas de tinta, y 'ls tochs del sol enfonzantse ab tremolor serpentina.

Al moll ¡quina vida y animació en aquella hora, ab la carga y descarga! ¡quin formigueig de gent; capatassos, camálichs, mariners y carreters anant y venint entre 'ls carros, las botas, las dogas, las pilas de taronjas ó bacallá! En tota la llargada del moll, algunas tabernas improvisadas ab quatre pals y un parell d' estoras

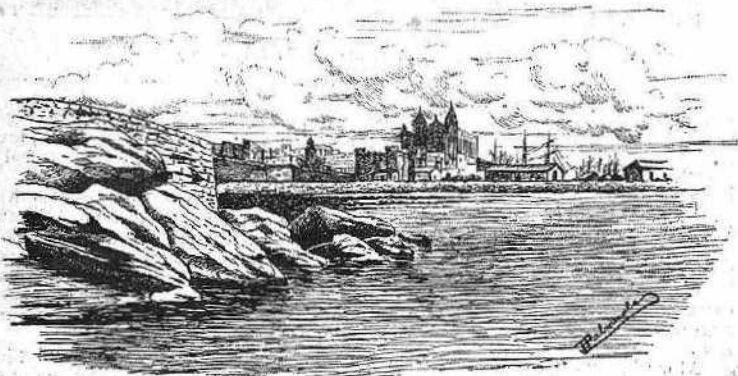
podridas. Los carrabiners ab guants verts y molt estirats, passejan de grupo en grupo; al mitj de la feyna de descarga, una tauleta ó una báscula y algú qu' apunta ó compta. Y 'ls barcos grontxatnse en l' aygua, y 'l sol ponentse.

¡Quántas vegadas he contemplat l' espectacle desde la mateixa punta. La punta te quelcom d' islot solitari, ab sa gran llenterna entre 'l rocám de l' embocadura. Allí no hi arriba la remor de la descarga, ni 's té enfront altra vista que la costa hont se pon lo sol, ó algún *yacth* inglés, lleujer y bonich, anclat fora del bosch de mástils del centre. En lo bell punt en que vá á pondres, d' allí s' ha de veure 'l sol. Ja va estrenyent sa estela lluminosa, compacta al lluny, aquí á nostres peus partida á trossos com bossinets de mirall, sobrenadant entre 'l nácar y la sabonera de las onas. Un oreig suau y fresch os besa 'l front y dringa la cadena qu' amarra 'l *yacth* ab lo melancólich clapoteig de las onas que s' agitan un moment avants de dormirse. Aquesta es l' hora en que l' horisó 's tenyeix de colors de rosa marcida y tot ressalta ab mes precisió; la remor del aygua es mes dolsa y mes trista; fins se sent lo gotejar de las rocas després d' una lleujera branzida del aygua, qu' esparjeix mes forta olor d' ostras y quitrá. En aquest' hora, en fi, tornan las barcas de la pesca .. Las heu vistas sobre la planuria del mar tota la tarde, com esquadra de blancas velas llatinas... Eran lluny, lluny.... Ja son aquí.... La vela, com una petita ala de colom, passa per davant de la punta com un inmens fantasma, y exten sobre d' ella

RECORTS DE «LA ROQUETA»
(per Palmarola)



La Consigna (Palma).



Desde 'l Fouquet (Palma).

un instant una vasta ombra. Lo barco, la petita closca, s' engrandeix, y sentats en la popa veyeu als mariners sopant mentres fan vía y arriban á l' orella sos renechs y sas conversas. Y l' ampla estela remoreja rera 'l barco, trencant l' onatje ab una glopada vastíssima de sabonera, y mentres la vela 's va allunyant dintre 'l port ne passa un altra, y un altra, com llarga professó de fantasmas gegants, com magestuosa filera de frares ab colossal caputxa.... Y 'l sol se pon.... L' ayre bufa mes fort y mes fret; un últim raig guspireja en la espuma, s' evapora en lo zenit enrojint un pobre nuvolet, y las onas s' adormen.

En l' esblanquehida atmósfera de la celistia sols puch distingir lo *yacth* que segueix grontxantse. Sona á coberta un acordeón tocant sonatas inglesas. L' escassa tripulació, lluny de sa patria, fent escala d' una nit en un port de tercer ordre, mata 'l temps com pot, mentres jo, sentat en l' escollera, tot sol, sol com qui diu en mitj del mar, me daleixo escoltant aquella música ¡Qué dolsa, qué trista en aquella hora, bressada per las ratxas de vent qu' ara la portan cap á mí, ara la confonen ab lo remoreig de las onas adormidas, que clapotejan á mos peus! ¿Per qué té aquest atractiu pera mí aquella tonada melangiosa del Nort, sota 'l cel del Mitjdía, en un port de tercer ordre, lluny los tripulants de sa patria fent escala d' un día?

Quan m' also pera empendre la tornada, venen cap á mi un vell inglés ab una senyoreta de brasset. Son tripulants del *yacth;* los dos tipos de sempre, los tipos d' inglés á Espanya: ell, ab la cara de tots los retratos del *Grafic*, la barba de mariner, vermell com un pebrot, amplas espatllas, grans peus, y caminar xaparro; ella, una *miss* tota esllanguida, vestida ab un *watherproof*, y sens altre gallaret que 'l vel del sombrero qu' esbatega ab lo ventijol.

A un crit d' ell s' acosta la llanxa; hi entran, xipollejan los rems á compás, y s' allunyan, deixantme en lo moll solitari, encantat, embadalit. ¡Cóm me 'n aniria ab ells! ¡Qui sab ahont serán d' aqui vuyt días!....

De retorn, trobo algun qu' altre pescador de canya qu' ha passat la tarde entre 'l rocám, algun mariner vell dels que se solen veure per las platjas y 'ls ports, mirantse la mar horas y horas, com qui contempla encisat una estimada. ¡Pobre vellet que sent l' anyoransa de tanta grandesa, de las tempestats y 'ls viatjes!....

Si gosés, l' abrassaría!

J. IXART.



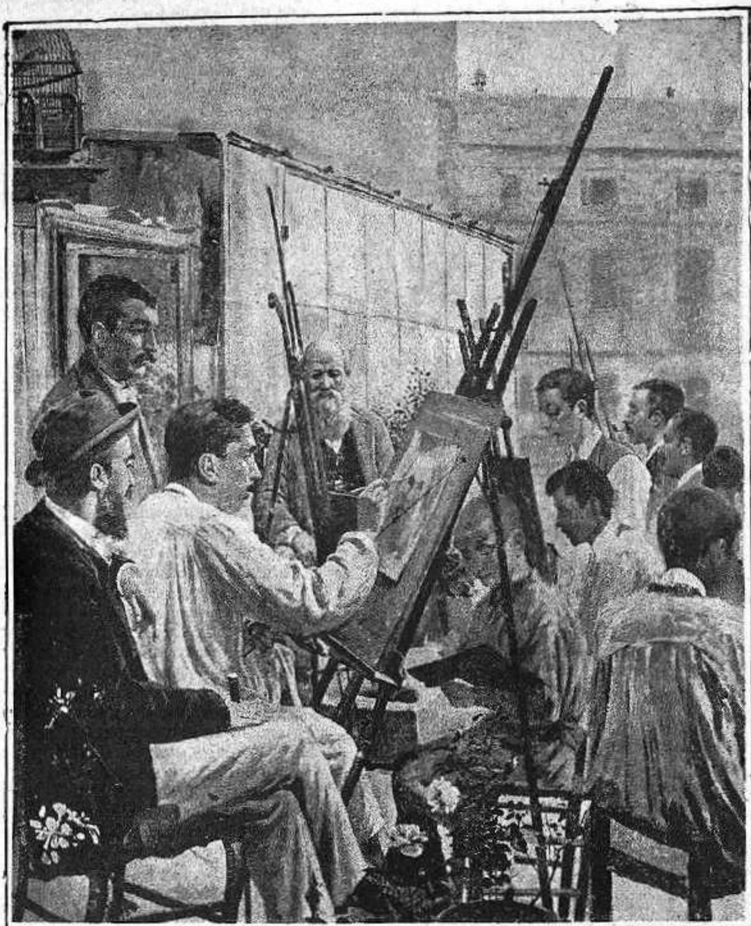
TIPOS ROMANS.—LAS FLORISTAS. (Quadro al olí de *G. Puig Roda.*)

UN DESENGANY (per M. MOLINÉ).



S' hi havian posat grans esperansas, y al últim ha resultat una joguina de vent.

LA VIDA ARTÍSTICA (per EMILI CASALS.)



Un taller al aire lliure.

ESCENA CONJUGAL

En Peret es un trós de pá: may per res s' enfada.

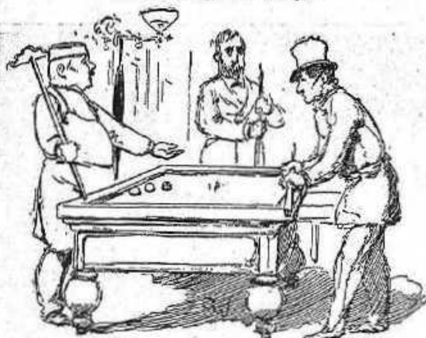
Un día la séva dona 'l maltracta, fins al extrém de dirli: «lladre»; y ell, ab la major calma li respón:

—Mira, Antonia: si desitjas tenirme content, fes sempre lo mateix que avuy: á veure algún día si 't reventarás. Quan vingui aquest cas, ja 't faré fer un bon enterro.

P. DE CANONJE.

AL BON PAGADOR NO LI DOLEN PRENDAS

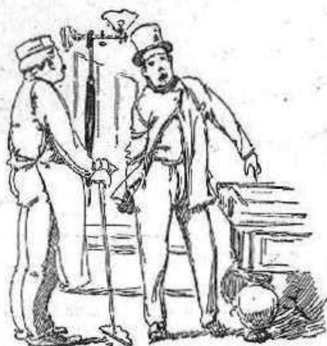
(Qüento viu per *J. Cuchy*).



—Jove: vosté déu sis partidas y la casa.



—Volst'hi jugar que m' hi deixat els quartos?...



—Vaya, sí: lo que deya: á casa me 'ls hi deixat.

PREOCUPACIÓNS D' UN «VATE»

Lo seu cap sempre rumiant
es una devanadora,
no reposa un sol instant
y jo crech que fins somiant
fa un sonet ó una dolora.
Poeta de condicións
pero que apenas pot viure
puig se manté sols de escriure,
pateix unas distraccións
que hasta fan partir de riure.
Com que 'l pobre tot ho espera
del fruyt de sa inspiració,
no estranyo qu' en sa fatlera
tingui arrels de la manera
com cito á continuació.
Pel carrer parla tot sol
gesticulant, y al que passa
fa pensar: vaya un mussol,
m' hauría d' enganyar molt
ó á San Boy ja hi te una plassa.
Figúrinse si es distret
que ha arribat á succehir,
de casa seva sortir
y per compte de barret
dur la gorra de dormir.
Palmadas al front se pega
boy passejant cada punt:
es que una idea arreplega
y tot sovint ensopega
ab un arbre ó un transeunt.
¡Ensopegadas! cada hora
ne té de tota manera;
en lo carrer de la Aurora
va tombá una castanyera,
castanyas y torradora.
Per lo carrer d' Amargós
passant un' altra vegada
trepitjá la qua á un gos
qu' en pago d' això, furiós
va darli una mossegada.
Altras voltas pensatiu
no veu que un vehícul passa
ni sent la veu que li diu:
—Llamp de neu, quina catxassa.
Ep, mestre, feu lo cap viu.
Anant á cal editor
á qui ven sas obras totas
que per cert son bonicotas,
sense fixarshi, de cor,
entrá á casa un llimpia-botas.
Com dels amichs no 's resguarda,
vaig anarlo á visitar
y després de molt parlar
tot sent las cinch de la tarde
digué:—¿Vols veni á esmorzar?
Altre cop, y es cas que xoca
parlant de la Musa loca
li vaig oferí un *pitillo*,
l' encén, llensa 'l cigarrillo
y 's fica 'l misto á la boca.

—Noy, la Musa sol cremar,
dich rihent á *tutti plé*,
y ell sério 'm va contestar:
—Fins que m' arribi á matar
jo sempre la estimaré.

P. TALLADAS.

FABULETA

La núvia era una roseta;
lo nuvi era un clavellet;
y si ell era vermellet,
la rosa era vermelleta.
Pero 'l temps aná passant;
y á son pás... y entre amants besos,
aquells colors tan encesos
també 's van aná apagant,
variantse de tal manera
qu' aquell viu laca d' ahí,
després de sé opach carmí,
la grogó ha prés de la cera.
Y encar' que rosa y clavell,
'vuy s' estimin com avants,
ja may més sos grochs semblants
pintará s' antich vermell:
puig la vellesa en amor,
nunci es d' any sens primavera,
com lo color, groch de cera,
lo missatjé es de la mort.

—

Lo qual proba evidentement,
qu' en esta vida enganyosa,
tan sols la passió amorosa
resulta, á cops, permanent.

J. MARINELLO.

EPÍGRAMAS

La Carmeta y en Batista
son casats fa tres anyets,
y sense fills, tots solets
passan la vida molt trista.
Y notantselshi á la vista
que 'ls hi sobra la rahó,
y gastant molt mal coló,
ara 's diu per lo vehinat
que d' ensá que s' han casat
ells dos no han fet res de bo.

—

Lo fill de un pagés mirant
com venía una comparsa,
fentse obrir pas va posarse
d' un polissón al davant.
Mes lo seu pare observant
al seu fill poch delicat,
li va dir:—Fuig descarat.
—¿Y perqué?...—¡No sé com gosas!
¿que no veus, ximple, que 't posas
davant de la autoritat?

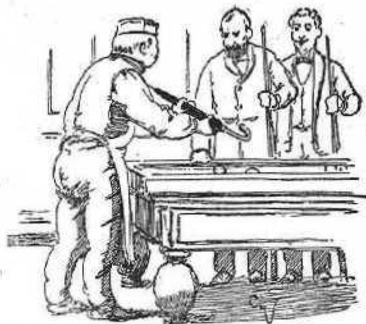
J. ALAMALIV.

AL BON PAGADOR NO LI DOLEN PRENDAS

(Qüento viu per *J. Cuchy*).



—Mentres torno de aquí un moment ¿vol fé 'l favor de quedarse aquest paraygua?



—¡Quína gangal.. Es un pérdis y no tornará. Mirin senyors quin paraygua m' ha deixat!....



—Y está clar que no tornará: com que aquest paraygua es meu: miri las inicials. M. T. *Mateu Trobat*, servidor de vosté.

TERCERA CLASSE (Quadro de J. SALA).



Viatje de nit.

¡TEMPORAL!

(CROQUIS Á L' AYGUADA)

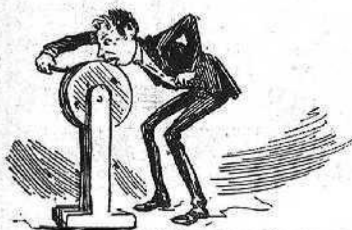
Fent rumbo á Filipinas va ser tan gran lo temporal en que va trobarse un vapor, que 'ls passatjers y fins la marinería en pes, arribaren á marejarse.

Un sol passatjer, despreciant los grans perills que 'ls rodejavan, s' ho prenía á la fresca, com si res succehis.

Dotze dias durá 'l temporal y ell, tots dotze dias, en sent l' hora no faltava á taula.

Era l' únich que hi compareixía.

Després de la tempestat, ja en plena bonansa, tota la gent de á bordo, 's desfeya en alabansas al tal subjecte.



—¡Es un gran marino vosté!—¡Vaya un valent n' hi há de vosté!—Y quin ánimo te vosté!

Y per l' istil ne queyan moltas.

Mes ell per tota resposta, deya:

—¡Pse! ¡Pse! No val la pena.

Mes va esser tant lo que van arribarlo á aburrir ab preguntas, que al últim los hi digué:

—Pero senyors si aquest temporal no ha sigut res.

Aquesta indiferencia aumentava l' admiració dels passatjers per aquell home ordinariestra.

Y ell, com si una mastralada l' hagués aixeribit, ab molta calma proseguí:

—Senyors, per temporal terrible un altre que 'n vaig passar jo una vegada.



Un dels presents vá preguntarli:

—¿Y quan temps va durar?

—Catorze anys.

—¿Y ahont va esser?

—A Córdoba.

—¿A Córdoba?

—Si, senyors; á Córdoba vaig estar catorze anys cessant y lo qu' es encare mes llastimós sense tenir ni un clau per comprar un llonguet.

A. Gibert.

HOME PREVISOR

A l' estació del carril:

—¿Per qué compras bitllet de *ida y vuelta?*

—Perque 'm surt mes económich: sempre ho faig.

—Me sembla que no calculas prou bé.

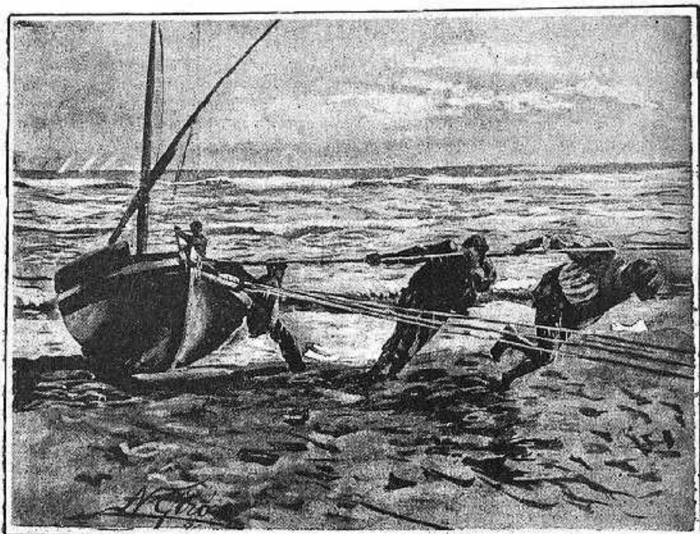
—¿Y aixó?

—Figúrat que pel camí tens un tropell y 't mors ¿de qué 't serviría la *vuelta?*

—Tens rahó: no hi havía caigut.

Y 's dirigí al administrador á veure si li cambiaría.

P. Pacu Mir.



—Oooh... Issa!... (Quadro al oli de *N. Giró Serrallach*).

FANTASÍA COREOGRÁFICA











LA MAR

A la rompent de l' ona
me 'n vaig á fantasiar,
y 'm sembla que m' enrahona
lo Geni de la mar.
Rodant cap á mi avansa
l' onada suaument,
mos peus á besá 's llansa
ab tendre planyiment,
y endins may se retira
sense mullarme ab plor,
y 'm sembla que sospira,
y 'm sembla qu' es d' amor.
Aixís que n' es partida,
l' onada veig tornar;
á voltas crech que 'm crida
y 'ls ulls m' hi fa girar.
Los meus cabells enreda
son volador sospir,
una besada freda
me fa 'l pols ennardir.
Y com si s' estrenyessen
uns brassos al meu cos,
y endúrsemen volguessen
ahont d' ella sempre fos;
s' emboyran mas miradas,
desviassem lo peu
y 'l mar ab sas zumzadas,
mon cor se fa tot seu.
¡Oh valtres, gavinetas,
qu' en l' ona us bressoláu,
y las gentils aletas
en sa blavor banyáu:
¿sabéu d' eixa sirena
lo cos sempre agitat,
qui es que t' encadena,
qui es que així 'l combat?
¿Héu vist, al reinflarse
son pit per la maror,
un cop trasparentarse
en lo crestall son cor?
Sa verda cabellera,
sos ulls d' estel marí,
sa boca corallera,
sas ancas de dufí,
no us han ja may atretas
al tálam de coral
hont ella, gavinetas,
agita 'l temporal?
Ah ¡no!... Qui sas miradas
sent arribarli al cor,
qui tasta sas besadas
y gosa son amor,
fadat per la sirena
may mes surt de son llit,
que 'l bras que li encadena
ningú s' ha descenyit.
Y es un secret encare
lo que son pit conmou,
que per besar sa cara,
s' ha de sufrí 'l seu jou.

F. Ubach y Vinyeta.

LA PAU DEL MATRIMONI

L' Antonet y la Matilde
fa mitj any que son casats.
Es de nit, l' un fa cigarros;
l' altre s' entreté brodant,
y lo menos fa mitja hora
que cap dels dos ha parlat.
Per fí, romp ella 'l silenci
y s' exclama aixís:—¡Ingrat!
Ja conech que no m' estimas
com solias estimarm'...
Y contesta 'l pobre Lássaro:
—Treute això, noya, del cap.
Si no t' estimés, ximpleta,
¿m' estaria al teu costat
aburrintme com un tonto,
de la manera que ho faig?

Lluis Salvador.

FANTASÍA COREOGRÁFICA





QUADRO MADRILENY

La gent sensata reposa
per la passada vigilia;
solzament algún *colmado*
ó una taberna en-negrida
d' un carrer de mala mort
deixa entreveure la orgía
qu' entre parets de fustota
estrepitosa palpita.
Surten del pudent alberch
—que 'l vici ampara y cultiva—
un soroll sort de guitarras,
l' estruendo de *pataitas*
y véus roncas que *jalean*
á un extenuat guitarrista,
y altres veus com á grinyols
que per ells ne son *coplitas*.
La fumera del tabaco
á manera de boirina
ajegantant lo conjunt
ab sas vaguetats lumínicas
dona un aspecte infernal
de luxuría y bojería
á n' aquest quadro confús
de sátiros y odaliscas,
representats per decrépits,
per joventut revellida,
y de traficants de vicis
—asquerosa mercancía—
de donas esclavisadas
pe 'l negoci, y protegidas.
Hi ha desertors de las aulas,
tipos que 's dihuen artistas,
Narcisos explotadors
de bellesas femeninas,
aristócratas viciosos,
jugadors y *Celestinas*.

—

El ví imprimeix al llenguatje
prosodia característica;
entrabancaments de llengua
y tartamudeig de sílabas.
Las femellas están totas
del plaher ja més que tipas
y res del mon las escalfa
ni 'l licor ni las caricias,
mes, no obstant, per la costúm
van fumant; cantan y rihuen,
behuen fins á emborratxarse
y demostran alegría
y simulan deliciosas
sensacións que son mentida.
Los homes, desenfrenats,
las maltractan ó acarician;
y entre paraulas groixudas
y xistes de mancebía
brotan petóns y abrassadas,
tocaments y sacudidas,
y lo que 'l desitj intenta
el licor ho esterilisa.

—

La llum del auba, entre-tant
tremolosa y esblanquehida,
per los vidres entelats
y per escletxas se filtra.

—

La broma va decayent,
ja rendits per la fatiga;
ellas totas matxucadas,
y ells ab la cara esgroguehida,
tots plegats ab la veu ronca
y enterbolida la vista;
hasta que, al fí, d' aquell antre
los degradats se retiran
quan l' obrer s' alsa del llit
y va á lluytar per la vida.

ROSSENDO PONS.



UNA AVENTURA

A una raspa l' altre día
relacións vaig demanar,
y sens tornarme contesta
dos bolets me va plantar.
Y al véurem la cara inflada
un amich de Balsareny
va dirme:—Ara si que 's nota
que 't creix lo caixal del seny.

J. CAMPANYÁ Y COLOMER.



A MONTANYA (per MARIANO FOIX)



La mort del ase.

A CIUTAT (per MARIANO FOIX).



Lo senyorío.



LA LLENGUA CATALANA

ES LA MARE

DE TOTAS LAS LLENGUAS



Fa un grapat d' anys que aparegué en *Lo Xanguet* un aplech de frasses catalanas qual eufonía era la mateixa de moltas altras llenguas vivas y mortas. Més ensá *La Llumanera* de Nova-York portá una col·lecció numerosa de frasses catalanas per l' istil, en demostració de que la llengua catalana havía de ser la mare de totas las llenguas perque ella sola comprenía 'ls sons de totas ellas. Una y altra inolvidables publicacións están agotadas. Jo vaig recullir d' una y altra aquellas bromadas de la més bona lley y he procurat enriquir l' aplech resultant ab bona cosa de frasses novas, ó per lo menys inéditas, classificantlas totas d' acort ab lo quadro universal de llenguas trassat pel sabi Max-Müller, pera que 's vegi que totas las llenguas del món tenen arrels en la catalana, y si no 's vol confessar que siga la nostra la mare de totas, al menys se vindrá á parar en que cap com la nostra té condicións pera ser la llengua universal quan d' axó 's tracti.

Alguns amichs m' han demanat que publiqués la meva col·lecció classificada, y jo he pensat qu' en lloch millor qu' en L' Almanach de La Esquella de la Torratxa podría publicar lo que 's desitja. Héusela aquí.

PRIMER GRUPO.—Llenguas monosilábicas

Chino.—Quín fou lo sant gay que tens al estanch?
Com que tinch tanta sang á las cinch tinch son.
Tinch cinch fills tísichs y prims y amichs íntims vinticinch.
Siamés.—Teta tonta, tanta tinta tota t' unta.
En quin tinté té tinta Antón?
Aquest estúpit ha escupit en un tupí qu' está tupit.

SEGON GRUPO.—Llenguas aglutinants

Familia africana

Mandinga.—'Ls encenalls s' empassan per las senallas.
Las bagassas malaltissas s' esllavissan sachsejant.
Estich pensant de quant ensá s' han esquinsat los cinch cents sachs.
Zulú.—Setze agutzils s' han enmatzinat ab brots d' etzevara.
Ab xerigot els noys s' esquitxan.

Si 'l butxí butzina esbótzali l' atzarola.

Egipci.—Donch gola al cayre del padrís.

No rameni tafané si no 'l faré anar d' oros.

Tot lo meu se 'n va en missas ó ciris.

Familia turania

Turcomá.—Si es tova costa calés.

Dins del cove hi ha caragolets molt cars.

Sanscrit.—Com qu' ha de rajá fássimela barata.

Sa madrastra y sa mare m' han escrit que l' asa brama.

Familia holofrástica

Azteca.—Está feta l' escala? Guáytila, pórtili, cuyti.

Quan en Quico xiscla la Tecla xiula.

Lo baylet del butzem cala piulas.

Estrípali 'l caixal xich á la mula.

A pí xich escala no cal, si cal duli.

Euskar.—Arri bagarra no me la carreguis.

M' has arrencat la cua de la grua.

Oy que van enrera 'ls esguerrats?

Un sagarreta se 'm agarra.

Ab el casco se sua.



Paisatje (Quadro al oli de *J. Armet*).

TERCER GRUPO.—Llenguas per flexió.

Familia semitica

Hebreu.—'M raca 'l sabatot rebech.
Qué hi fas? Agafarne un es lo que 't toca.
Carat, quin rot.
Nostramo trech l' aca?
La traca s' atraca.

Arabe.—Ab las alicatas ben segú fem marinyachs.
Ola Laya, volém oli.
Bufá no fá fí.
Anant á la babalá li han esqueixat la bufanda.
Ala, baliga balaga, ves á capdellá fil fí.

Siriach.—Un germanastre d' en Bonastre diu qu' ha atrapat un pollastre.
En Fabra te una cabra sota cad' abre.



Familia indo-europea

Grech.—Lo gos s' esgarrifa de tocá l' ós calent.

APUNTE (per RICARDO URGELL.)



Un artista de Castelltersol.

Qu' ética está la Tona.
Al cal Hipólit no hi ha qu' anarhi.
Qu' es bó escumá ví ab espátula?
Quan arrenqui la bullida, péujala als calamástechs.

Llati.—Melis es fusta per vigas.
Te demano estám y 'm surts ab corda.
Si no m' aturo perdo l' oremus.
D' aná ab els nuvis al omnibus casi be l' avia sua.
Avis murris portan els nuvis á Gracia en omnibus gratis.

Italiá.—Fasolet ó caldo es bo per qui matina.
Passi, passi xitxarel-lo, fassi muxoni y camini.
Per un escapulari van donarhi un picotí de carquinyoli.
En Saldoni fa un tiberi de ví xarel-lo ab ali-oli.

Castellá.—La política castellana es aventurera.
La patata catalana es consentida.
Vaya una broma de pitos y flautas.

Gallego.—Guáyta minyó la gayta de nyiguinyogui.
Ay! guenyo del meu carinyo que 'ls morros t' espinyo.

Portugués.—Qué li cau á ne 'l sarau á la dona de casa?
Lo que 'm cou ho porto á sobre.
Tingáu la festa en pau.
A peresa no 'm guanyáu.
Dos reys van aná á sarau.
Noya la perruca os cau.

Francés.—Un bon jornal fa de bon-suar.
Ab fanch del carré m' ha embrutat lo cotó.
Un xeval m' ha atrapat un calé.
Ja ve 'l marxant?
Comprém pa?
Qu' es que sé que sab tothom?

Rus.—Qu' ho vols com arrop?
La garrafa del xarop s' ha aixefat ab 'l trepitj.
D' un buf va quedar pitof.
Un ruch xich de Garraf va ferse un tip de garrofas.



Aqueixa escarxofa fa tuf d' aygua naf.
Polack.—Qui li piqui que s' ho rasqui.
Quan pesqui no s' arrisqui
Mira que no s' osqui.
Ves que no s' embesqui.
No s' engresqui y no m' esquinsi.
Vingui aquí á jugá á la brisca.
Si te basca que busqui qui 'l refresqui.
No 's trenqui la closca quan rellisqui.
Alemany.—Saben si 'l gotim vert fa las ocas grassas?
Un cranch va caure sobre una brasa grossa.
Xafan xuxos y fan traus.
Jo 't flich que flochs que du.
Es que s' ha fet un gros trench al nas ab un catúfol esberlat de la cisterna.
Ja vol préssechs grochs?
Lo mal del fetje engreixa 'l metje.
Elástichs blaus fan fástich si 's mullan y 's tacan.
Inglés. — L' anech ha mort sens' haverhi hagut espeternech.
No 's toquin ni 's moquin.
May estich tip de bescuyts.
L' oncle broda á la moda
May cap gech me fa sachsons

No pot haverhi hagut may ví á n' aquest got.
Lo got demlo al xicot que s' ha cruspit 'l turró perque no xerri.
Y prou.

MARRAMAU.

ANANT A LA FONT (per B. GILI ROIG).



Quant vá á la font, Marieta,
no 's distregui, ni s' encanti,
ni fassi molta brometa,
que podría rompre 'l canti.

FINALS DE LA COMEDIA HUMANA

Un gandul, al morirse:—¡Té! Tot justament un diumenge.
Un metje:—Si 'ls hi trobo tots, ¡quína pallissa m' espera!....
Un comediant:—May l' havia feta tan bé!.... No aplaudiu que no sortiré pas....
Un despreocupat:—Aviseu al fuster: faig set pams.
Un que 's diu Vicens Iglesias Utzet:—No 'm poseu las inicials al bagul que no s' ho creurían.
Una doncella:—Potser algun angelet....
Un poeta:—No ho haguera dit may que «mort» y «benestar» consonessin.
Un avaro:—¿Quí 'm compra la pell?...
Un desagrahit:—Per' axó 'm van posar al mon?.... ¡Malaguanyat treball!
Una criatureta:—¡Mare!.... ¡Un petó!

LAMBERT ESCALER.

HAUTE GOMME (per F. GOMEZ SOLER).



«No hay mejor café que el de Puerto-Rico.»

¡RES HA CAMBIAT!

Ara fa un any—¿Te 'n recordas
d' aquell estimar tan dols,
de tas miradas ardentas
y mas paraulas de foch?
Encare l' estel del día,
de la tarde en la foscor,
envejós de ta hermosura
s' enfonza dins l' horizó;
encare la lluna plena,
hostia eterna del amor,
argenta ab sa llum de plata
los ferros d' aquell balcó;
encare en lo parch ombrívol
bull y salta aquella font
qu' embadalits y gojosos,
miravam brollar abdós;
encare dalt de l' arbreda
canta 'l mateix rossinyol,
la florista de la Rambla
té allí las mateixas flors,
de llevant fins á ponent
fa sempre son curs lo sol...
¡Res ha cambiat! Tot es vida,
Moviment, com á llavors...
¡Sols, ay, no son los mateixos
ma esperansa y lo teu cor!

JOAN TOMÁS SALVANY.

EPÍGRAMA

Una tarde que plovía
mon amich Joseph Tresols
va aná á buscar caragols
ab sa cosina y sa tía.
La noya, al veure aquells tolls
d' aigua, sense cap neguit
va arremangarse 'l vestit
fins mes amunt dels genolls.
Y la tia qu' es molt fina,
li digué ab cuidado:—¡Filla,
no t' alsis tant la faldilla
que 't pots clavá alguna espina!

PERE LLORET.

AL VAPOR

Lo dilluns la vaig coneixer,
dimars ja 'ns vam estimar;
dimecres ja 'ns tutejavam,
y tot anava endavant.
Dijous, juraments, *t' adoro*
Bon Deu y altes disbarats.
Divendres va demanarme
que parlés ab la *mamá:*
m' hi vaig pensar lo dissapte:
lo diumenge hi vaig anar,
vaig fer lo qu' ella volía...
Y encare fujo escapat.

TOMÁS BLANCH.



L' HONRA

SONET.

Com las arrels del arbre revingut
més, ab els anys, s' arrapan fondament
per' que soca y brancatje prepotent
resisteixin dèls torbs la magnitut;
l' Honra, ben arrelada en la Virtut,
no coneix oprobiós defalliment:
lluyta, y ab els combats se va creixent
per' alsar més el front may abatut.
¿Qué has de poder, calumnia criminal?
¿Qué, estúpida bravada del despit,
contra fondas arrels d' arbre inmortal?
Passará com un somni 'l temporal,
y l' Honra creixerá, que ha resistit
pera mostrar lo front sempre més alt.

J. RIERA BERTRÁN.

RENYIM?

Renyim? tu m' ho proposas?
tú m' ho gosas dir?
que ja no te 'n recordas
que no podém renyir?
¿ Te fas la desentesa?
ja meva no vols sé?
mira que si tú 'm deixas,
jo tot ho cantaré,
y diré...

Pero, t' has tornat boja
ó be que t' ha passat?
t' has oblidat tot d' una
del temps que hem festejat?
Que mentres festejavam,
quan nos venía bé...
Per Deu no 'm mogas brega,
que tot ho cantaré,
y diré...

Y encare no sabs, tonta,
que no es res lo petó?
No sabs lo que tú 'm deyas
y lo que 't deya jo?
Y al bosch en nits serenas
passadas tan á plé'...
¿Y vols renyir encare,
quan sabs que cantaré,
y diré...

Diré lo que tu 'm deyas
quan m' abrassavas fort,
los besos que 'm donavas,
los plers de tota sort...
Diré... mes no ho puch creure!
renyí' ab tú no pot sé'!
Donam un bes, hermosa,
y al cor sols pel seu be
ho diré!

FRANCESCH MATEU.

CHAMPAGNE
(per F. GOMEZ SOLER).

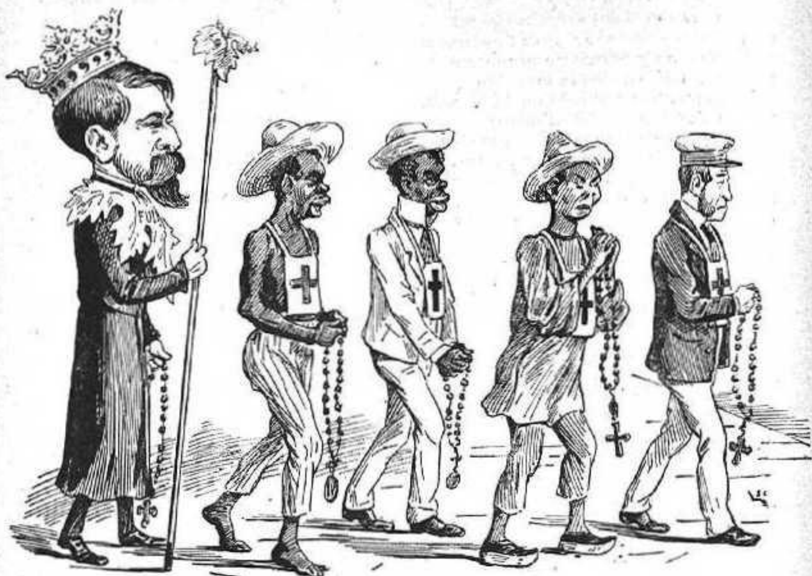


A vôtre santé messieurs.



Argelina (Dibuix al llapis per *F. Sans Castanyo.*)

ARISTOCRACIA FI DE SIGLE (per M. Moliné).



Lo Marqués de las Cinquillas y la seva mesnada.

ACUDITS

Una senyora entrá en un colmado, demanant comestibles per una respectable cantitat. Quan los tingué dintre del cistell de la criada que anava ab ella li digué al dependent:

—Bueno, apunti: Fulana de tal, carrer tal, número tants.

Lo dependent tot extranyat:

—¿Qué vol dir ab axó, senyora?

—Que á últims de mes li pagaré.... veliaquí.

—Vosté 'm dispensará, senyora; pero jo no tinch l' honor de conéixerla. Y además en aquest establiment hi ha la costúm de pagarho tot al contat: per consegüent...

—Donchs jo tenía entés que fiavan... ó sino perque ho diuhen.

—Qué nosaltres dihem que 's fía?....

—Sí, senyor, y fins ho posan en un rétol á la porta...

—¿Quín retol vol dir?

—Aquell d' allá: ¿no díu Fiambres?

—

—Ja se, Sr. Martí, que ahir va venir á trobarlo l' amich Prats, perque li deixés quatre duros.

—En efecte.

—¿Y 'ls hi va deixar?

—No, noy, de cap manera. ¿Cóm volías tú que 'ls hi deixés si ab prou feynas el conech?

—Sent axís ¿tindría cap inconvenient de deixarme'ls á mí?

—Tampoch.

—Ay, ay ¿per quin motíu?

—Senzillament, perque á tú 't *conech una mica massa.*

Aguileta.



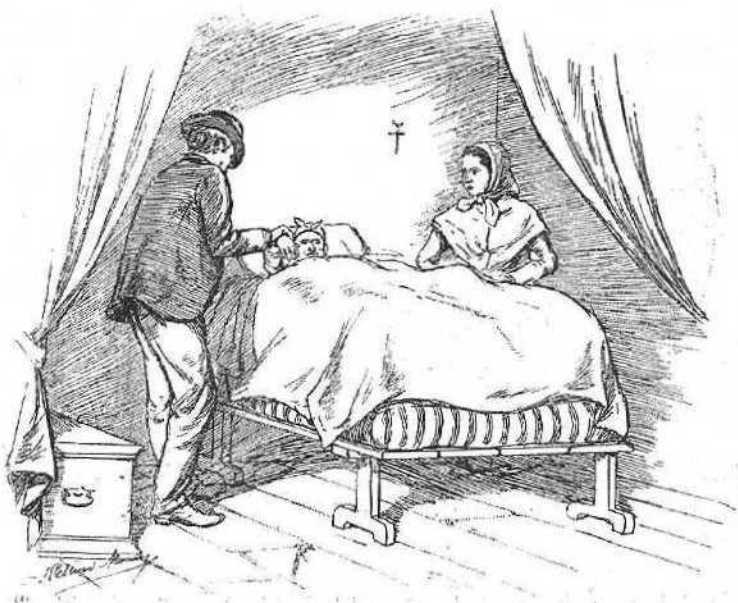
COM SE FÁ UN SONET

Á UN QUE S' HI DEDICA

Versos, catorze; assumpto de *sustancia;*
may consonants aguts ¡aixó es horrible!
acentuació ben justa y, si es posible,
dant á la sexta sílaba importancia.
Tampoch se pot permetre l' assonancia
ni, á no ser molt precís, es admisible
usar diminutius, mostra visible
de pobresa de rima ó d' ignorancia.

Las ratllas, comensant per la primera,
s' han de lligá' ab tal art y picardía,
que fins que 'l lector sigui á la darrera
no veji hont está 'l *quid* de la poesía.
Procedí, al fé un sonet, d' altra manera,
no es fé un sonet; es fé.... una tontería.

MATÍAS BONAFÉ.



EL BORT

PREMIADA EN LO CERTÁMEN DE VALLS

S' ha mort....Déu sab de qué.—Lo senyor metje
que per etzar ahí pel más passava,

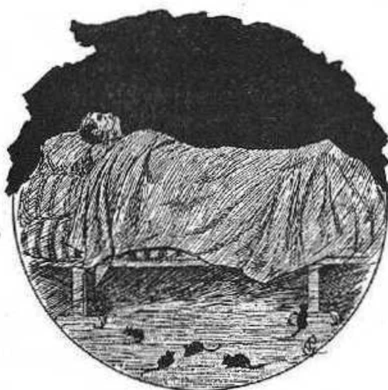
va pujar á la cambra, y al trobarlo
tan abatut, va dir: «¿Que fá molts dias?»
—«¡Fet y fet, ja 'n deu fer com deu ó dotze!»
Li posá el cap al pit: «¡Féuli la caixa!»
Y no digué res més. Ell va sentirlo
y en silenci plorá molt bella estona.

***

A las nou ha finat. Oh, y que semblava
que 's volgués revifar.... pero tot d' una
un cop de tos, un glop de sanch.... y llestos:
de cap sobre el coixí: com una pedra.
La mestressa ha plorat... ¡es clar!.... va *tréurel*
de tan petit!....—¡malviatje si tindría
un més ó dos!— va en els seus pits criarlo,
l'ha vist creixe!.... ¡Está clar!.... fins á n' els gossos
un hom, no hi pot fer més... hi posa afecte.
L' heréu ha murmurat tot aguaytantlo:
«¡Ah gran bergant!.... qu' ens en farás de falta!
Bé podías havé esperat la sega!....»
La fás marmórea ab lo llensol cubriren,
y el deixaren tot sol, sol y á las foscas

***

Ara tot dorm: al más tot es silenci;
de tant en tant á l' era els gossos lladran;
els bous pausats dintre la cort remugan:



y al voltant del cadavre, entre la fosca,
las ratas corran, xiselan y s' estiman.

CLAUDI PLANAS Y FONT.



NATURAL

Parlavan, en una tertulia, de una senyora de maneras molt afectadas y deya un conegut séu:

—Es molt cert lo que diuhen: la Leonor no té res de natural.

Y una amiga de l' aludida va respondre:

—No diguin que no te res *de natural*: jo bé li conech dos fills.

U Y.



Gent de mar. (Quadro al oli per *H. Guillen*).

PEDRETAS

La Química ha trobat y trobará molts productes d' efecte terrible; pero may ne trobará cap que ni remotament puga compararse al odi de germá.

—

Certs empleos son un cástich:
cobrar gangas, no fer res,
y encare firmar la nómina
quan arriba 'l cap del mes.

—

Els que dorman vestits solen estar despullats.

—

Hi ha filla que no sent la mort de sa mare més que perque 'l dol no li escau.

—

¿Qué desitjariam si ho tinguessim tot? ¿Qué foram si no desitjessim res?

—

Costa mes de mantenir á un desganat que á dos farts.

—

A un pare li plau veure á un fill humil, pero no humillat.

—

Els homes han dividit ficticiament al temps; pero 'l temps divideix de debó als homes.

—

Lo traballá es molt bonich;
d' aixó poden informarne
molts que passan lo sant dia
mirant traballar als altres.

—



No reproduhirse es redimir.

—

Per dintre d' un tubo, per petit que sia, pot passarhi tota l' aigua del mar.

—

Per un pare aymant dels fills,
¿quin dels dos cuchs mes mossega?
¿lo de la miseria trista,
ó be 'l cuch de la conciencia?

Torquato Tasso Serra



NOTA CAMPESTRE (Dibuix á l' *aguache* per *J. Blanco Coris*).

MANIOBRAS MILITARS (per R. Fradera)



—Mucho cuidado, que eso de las maniobras no son misas como las de Melilla.

MANIOBRAS MÍSTICAS (per R. Fradera)



—Desenganyis, fins que 'ls richs se decideixin á donarho tot á la Iglesia, no estará resolta la *pavorosa* qüestió social.

(DE HEINE)

I

Estimava en Tiá á la Teta,
tant com la Teta á l' Udal,
y l' Udal ab la Roseta
's va casar per Nadal.
La Teta, folla, reventa
de despit y don la má
á n' el primer que 's presenta,
y 's consúm de pena en Tiá.
Aquí tens l' antiga historia,
sempre nova y de moment:
el pit que 'n guarda memoria,
ja sab bé lo qu' es torment.

II

Hi havia un rey, ja vell,
de cor pansit y d' arrugada pell.
El pobre, per esposa
volgué una nina com un cel hermosa.
Hi havia un galant patge,
de cara fresca y distingit llinatge.
De la reina al darrera,
el rossegall portava ab gran fal-lera.
Tal es l' antiga historia
tan tendre, tan fatal y tan notoria.
Moriren malament,
que l' amor tanta ditxa no consent.

J. Amat.

LO NOSTRE TEMPS

Avants, al sacerdot lo nen besava
molt humilment la má,
y una estampeta al xavalet li dava
en paga, 'l capellá.

—

Avuy, al sacerdot una estampeta
demana, quan lo veu,
y quan l' estampa té, la quitxalleta
li besa la má en preu.

Pere Montanyola.

EPÍGRAMA

—Tal com sents: si no traballo
es perque me 'n puch estar.
—Jo també me n' estaria
si no fora per la gran...
—Ja se sab; allá hont hi ha noyas
que tinguin pardals al cap,
se necessitan molts quartos
que prou costan de guanyar.
—Es que jo no tinch cap noya
que res puga malgastar.
—¿Y donchs la gran de que 'm parlas?
—Es la gran... necessitat.

B. Pacu Mir.

A FESTA MAJOR

(*Ilustració de* Pellicer Montseny).



L' hereu Torras, un minyó de cap á 22 anys, presumidet, plé 'l cap de vent y 'l cor á punt d' estimar, se pensava ser ja tot un home, perque havía seguit unas quantas festas majors y havía perdut algunas nits ballant.

Los seus pares recordant que també en sa joventut havían conresat lo camp de la ballaruga, sempre 's rendían á las demandas del noy que per altra part era traballador y bon xicot.

Aixís es que quan demaná per anar á la festa major de S. Martí, poble ahont hi tenian parents, li donaren lo sí y unas quantas pessetas per si 's trobava en algún compromís.

Quan l' hereuhet sortí de la cambra tot mudat, ab bona y blanca camisa planxada, ben afeytat, las botinas dintre un mocadoret en una ma y 'l bastonet á l' altre, vos dich que feya goig de debó.

—Haurías de emportarte'n parayguas noy; mira que hi han uns nuvulots que no me agradan—li digué la séva mare. Mes aneu á fer entendre la rahó al jovent, quan porta una taleya!

Poch li varen valguer las camas. Encare no va ser á mitj camí ja comensaren á caure unas gotassas com truytas, que si be es veritat se tornaren mes xicas, se espessiren de tal modo en cambi, qu' en poch rato quedá amarat com un peix. ¡Pobra gorra nova y pobre vestit nou y sobre tot pobra camisa planxada!



Allá á la casa dels parents el vestiren com pogueren es á dir com un carnestoltas. Una camisa que l' escanyava, una americana gran com una jupa y unas calsas que sense una faixa no se li haurían pas aguantat. La gorra ben escorreguda y ben estirada encare podía anar.

Aquell contratemps el va partir de mitj á mitj. Hi anava per lluhir y fe 'l maco, y á causa del xáfech no tenía mes remey que presentarse al sarau de aquell modo disfrassat. Ja se 'n donava vergonya, ja; pero las ganas de ballar y 'ls prechs dels parents el portaren al envelat y fora.

Hi havía forsa gent. La orquesta comensava á recargolarhi una americana de aquellas que fan dormir.—Vols que 't cerqui balladora?—li varen preguntar.

—¡Cá! be me la triaré prou jo—va contestar ab aires de inteligent.

Y en efecte, moments després feya brasset ab una noya blanca y rossa elegantment vestida; ¡bé 's coneixía que vivía á Barcelona ahont las noyas se crían blancas com las escarolas lligadas ó 'ls ápits enterrats!

Als primers compassos ja 'l xicot va comensar á sentir una pudó irresistible. Semblava que dintre l' envelat s' hi consumissen carnussos. No gosava dir res,



pero veyent que aquella delicada senyoreta que hi devía sentir prim, continuament se tapava 'l nas, per entrar en conversa comensá:

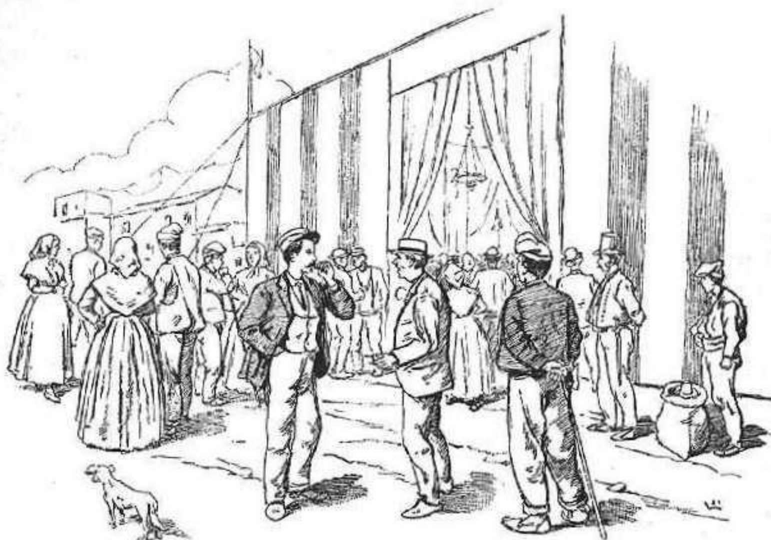
—¿Aqueixa mala olor que se sent deu ofendrela molt, veritat? May havía sentit una pudó mes repugnant.... Fins fa venir basqueig.... Ja miraré de enterarme de ahont ve.... Deu ser alguna porquería que 's pudreix ...—

La pobre noya apenas contestava; pero alló devia ferla sufrir molt perque continuament tenía 'l mocador á la cara. La va acompanyar á la cadira ab sa mare y va sortir desitjós de pendre l' ayre.

¡Va semblar que surtía de mort á vida! Las acacias que enrotllavan l' envelat, se movían suaument besadas per l' aire fresquívol de la nit. De una nit serena, serenissima, de aquellas que ab sa volta estrellada atrauhen lo pensament á regións desconegudas!....

—¿Que tal, has trobat bona balladora?—va preguntarli 'l seu cosí, somrihent.

—Sí, noy, pero es molt vergonyosa. En compte de contestar á las mevas preguntas, se tornava roja com una....



—¿Que li feyas l' amor?

—Ca, home, si no mes li parlava de aquella pudó asquerosa que se sent dintre l' envelat. ¿No l' has sentida tú?—

Lo seu parent se posá á riure com un boig. A tots los coneguts explicava 'l cas y tots se trencavan de riure, mentres l' hereuhet ja 's comensava á empipar de valent.

—¿Sabs de ahont surt la furtó que sentías? Surt.... surt.... ¿dihemli?.... ¡Surt del nas de la teva balladora!

Sí, á n' aquella senyoreta que cada any pujava á passar una quinzenada al poble, li pudía l' alé de una manera horrorosa. Com els joves ja la coneixían, no la treyan á ballar, pero cada any algún foraster se hi embarcava y li passava la mateixa funció.



Lo nostre héroe va quedar esferehit. No va voler entrar mes al envelat; se 'n aná á dormir, es á dir al llit á revolcarse de quimera.

L' endemá encare ab la roba rellenta se 'n torná á casa malhumorat y ensopit. Va contar la feta al seu pare y aquest després de riure una miqueta va dirli ab posat grave:

—¿Reparas com los cabells me van cayent á mida que envelleixo? Donchs del mateix modo, á mida que farás anys veurás caure á trossos una á una las ilusións que ara omplen ton cap.

Quím Artigayre.

LA MÉVA CORBATA

SONET

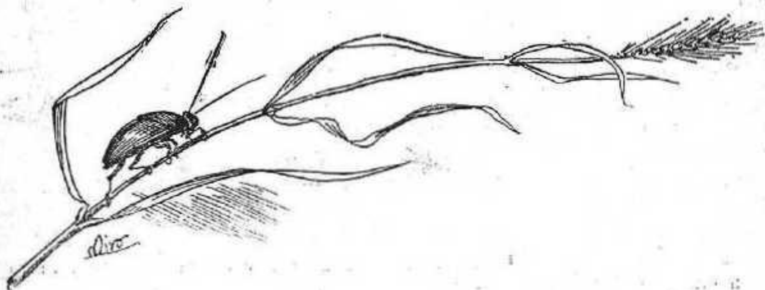
Pe 'l méu sant me la va comprar l' Agneta;
l' agulla m' hi posá la Restituta;
la Paula me la renta quan es bruta;
la Lola me la planxa quan es neta;
me la afluixa la Rosa si 'm ve estreta;
me la estira l' Agnés si ab mi disputa,
y la dona, quan te calma absoluta,
sol ferme 'l llás y me la posa dreta.
Jo la porto ab orgull y, encar que 's nota
lo joyós que n' estich, ningú sospita
que, recorrent xicota per xicota,
n' es de catorze mans la favorita.
Pero 'l día que 'l joch se 'm desbarata....
¡m' estrenyen totas juntas la corbata!

F. Bonet Carrasco.

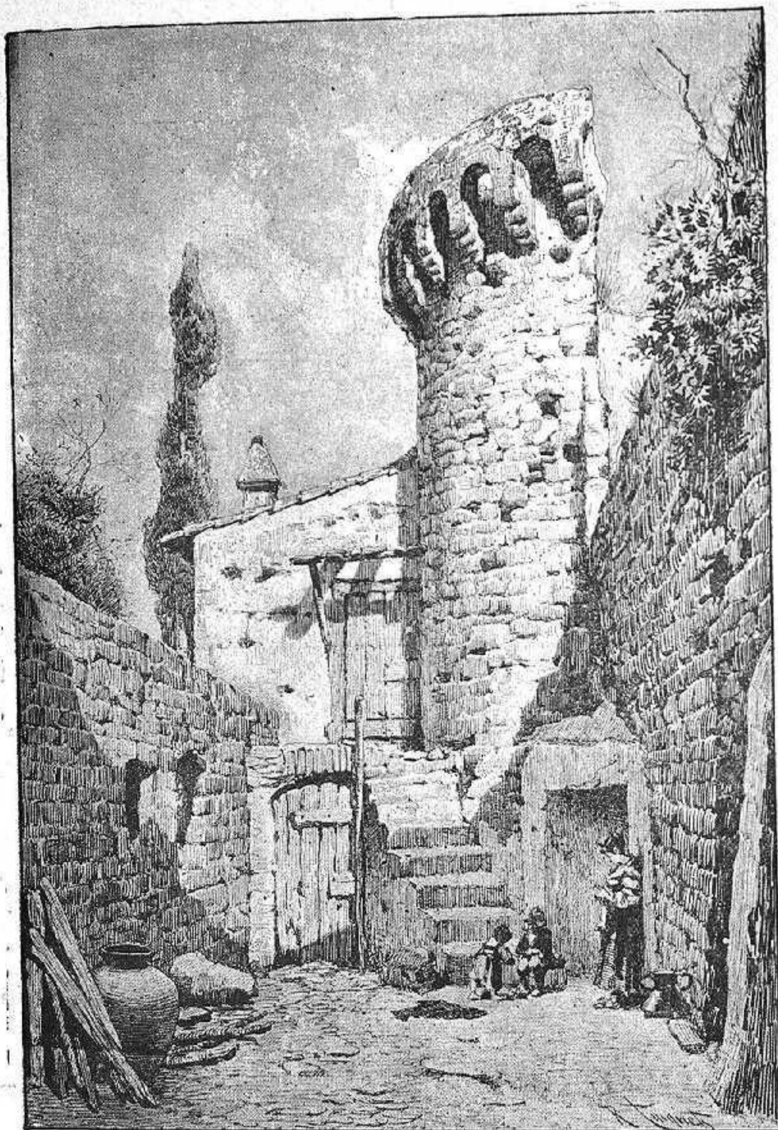
MAL RUMBO

Rita, veig que t' has vestit
igual que una marinera,
portas áncoras darrera
y vias blancas al pit.
Tota vesteixes de blau
ab hetxuras desahogadas,
per lo vestit ja m' agradas
perque veig que 'l blau t' escau.
Pero aixó d' anar de nit
y passejar tota sola
y moure sempre tabola
ab algún que altre *mosquit*...
Mira que ab mal rumbo vas
y 'l fondo del mar t' espera:
marinera, marinera,
mira que naufragarás.

R.



RECORTS DELS TEMPS VELLS (per R. TUSQUETS).



«Estas torres que orgullo al aire fueron ...»

L' ENERGÍA DE UN ARCALDE (per M. MOLINÉ).



«Que 'ls posaré 'ls peus á rotllo....
que de mí no se 'n riurán ...»
Y á pesar de tals propósits
tot segueix igual que avants.

GUSPIRETAS

No t' amohinis massa ab los enemichs, ni 't refíhis molt dels amichs. Ni aquells te farán tot lo mal que 't prometen, ni aquests te servirán tant com t' asseguran.

—

¿Qu' es un metje? Un ser que al capsal d' un llit sab matar á un home de bé y al davant d' un jutje sab salvar la vida á un criminal.

—

Los huracáns de la naturalesa tiran á la platja 'ls náufrachs que giravoltan pel mar; las borrascas de las passións hi tiran las *náufragas* que s' agitan per terra.

—

Se poden tenir ideas molt detestables y ser molt home de bé. Hi ha personas honradas que donan moneda falsa, perque ellas ignocentment l' han presa per bona.

—

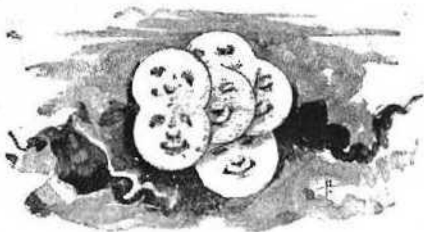
L' *Amistat* es un cassino del qual tothom n' es soci, pero casi may hi va ningú.

—

Per tenir la seguretat de que un jutje es incorruptible, es precis que sigui mort y embalsamat, ¡molt ben embalsamat!

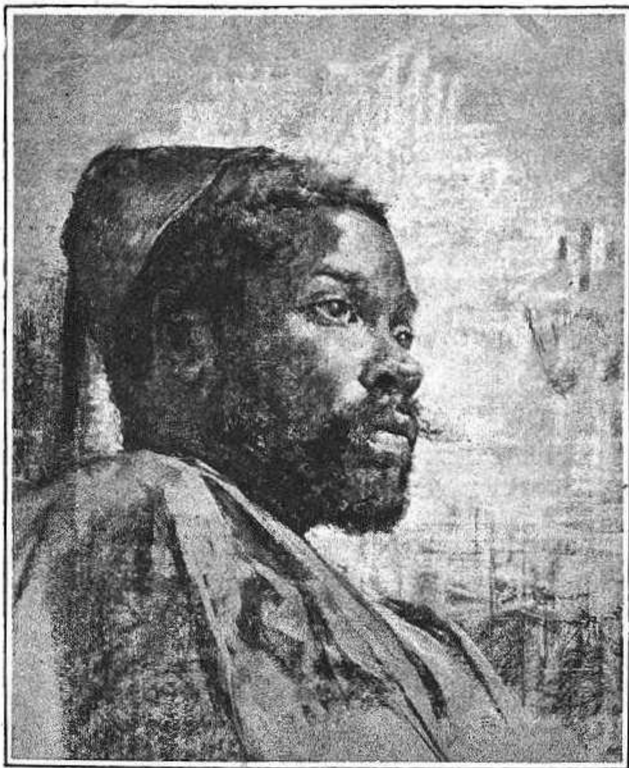
FANTÁSTICH.

DITXOS CONTRARIATS



A rio revuelto... senyal de molta aygua.
A grandes males... grans medicinas.
Antes de casarte... mira de no tenir sogra.
Donde las dan... ne fujo corrents.
Dios los cria... y 'l fossé 'ls enterra.
El peor de todos los males... es no tenir un ral.
El que con un cojo vá... no pot caminar gaire depressa.
El que roba á un ladrón... molt espavilat ha de ser.
Júntate con buenos... si es que buscantlos molt, logras trobarne.

I. Tarruella.



RASSA AFRICANA (Cap d' estudi per *S. Beranger*).

UN ACADEMICH Y UN SABATOT

(Qüento viu per *A. Soler.*)



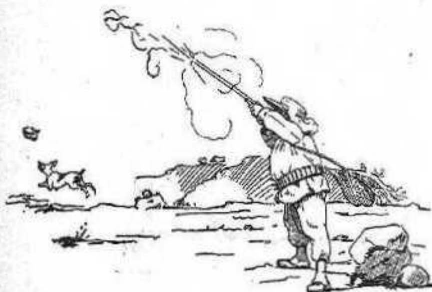
Lo Dr. D. Pau Pinyol individuo de la *Real Academia dels progressos Zoológichs*, deixantxe de amohinos científichs, de tant en tant surt ab el gos á esperar á las perdius.



Un bailet de la pell del dimoni veu al Dr. D. Pau Pinyol, que fá un' hora que está al aguayt y diu:—Vaig á ferli gastá un tret.



Y agafant un sabatot que hi havía per allí terra 'l tira enlayre.



Lo Dr. D. Pau Pinyol molt amatent, apunta, tira y....

D' AQUESTA AYGUA NO BEURÉ

—Si t' haig de ser franch, Cornet,
encar que company antich,
te trauré 'l títol d' amich
si 'm dons consells com aquet.
¿Qué 'm convé 'l casarme? T' erras:
si pensantho ab reflexió,
lo cálcul me diu, no, no,
no t' emboliquis Gutierras.
Tú ja ets del gremi y paciencia;
ja 'l comprench el desitj teu:
tens enveja y 't sab greu
que guardi ma independencia.
Y encare tú menos mal
qu' has trobat la dona bona,
rica, endressada, bufona,
en fí, una dona com cal.
No ho has mal ensopegat,
y en mitj del bunyol qu' has fet,
pots exclamar satisfet:
¡cornut siga l' enganyat!
Pro apesar de tot això,
si te 'n poguessis desdí'
jo crech qu' en lloch de dir «sí»,
fos ara dirías «no».
Tinch reparat que vosaltres
tots los que porteu la creu
del casat, dissimuleu
pera que n' hi cayguin d' altres.
Sempre 'm dius que 'ls solteróns
son molt mal considerats
mal vistos y mal cuidats ..
no tingas tals opinións,
y creume á mí, la gran ciencia
del mon, estigas segú
qu' es no escoltar á ningú
fent la teva conveniencia.
Y encar que d' egoisme pequis
dorms molt bé quant dormas sol;
un s' hi estira, fa 'l que vol,
t' hi posas en forma d' équis;
si s' ha escalfat un costat
vas al lloch que més fresch sigui,
no tens ningú que 't desbrigui
quan vols cová un costipat.
Quan fa una calor qu' abrasa
dormir sol es está al cel,
tú 'm dirás «¿pro quan hi ha gel?
—Escálfat lo llit ab asa.
Te 'n vas á dormir quan vols,
menjas quan te ve de gana,
ningú crida, ningú 't mana,
tú ets lo teu amo, tú sols.
No has de sentir tots los días
los crits d' un nen plorané
que no 't deixa dormir bé
y 't te sempre malaltías:
ni has de passar los disgustos
que quan grans donan los fills,
ni vigilá'lshi 'ls perills,
ni exposarte á rebre sustos,

ni fer guardia á la muller
si es guapota y ben plantada
ó á l' hora menos pensada
t' exposas á un mal paper.
Y ademés, diu lo refrán
que 'l casars' no fora res
si al fer l' any no fossen tres.
Tres ó més... com en Bertrán
que d' estar sol se cansá,
y aburrit de dispeseras
y apurat de bugaderas,
va dí «'m caso» y 's casá.
Passá la lluna ensucrada
sense cap pena ni afany,
pro encare no feya l' any
que van tindre bassonada.
Y perque 's vegés reunidas
totas las penas que hi ha,
no podent ella criá
hagué de buscar dos didas
Y aixís fent un cálcul net
y afeginthi la criada
en lloch de tres, l' altra anyada
van trobarse qu' eran set.
Matemátich y segú
seguí 'l destino ab sos danys,
de tal modo, qu' als tres anys
varen trobarse vintihú.
Y no poguent resistirho
traballant de día y nit,
va veures tan aburrit
qu' acabá pagantse un tiro. .

—

Aixís s' exclamava en Toni,
y mireu lo mon com es:
no havía passat un mes
qu' ingressava al matrimoni.
Y 's casá ab una famella
viuda, pobra y malaltissa
que dú perruca postissa
qu' es bornia y va un xich garrella,
ab sis nenas, dos germanas
y un génit molt horrorós
que manté lloro, gat, gos
y altras bestias casulanas.
Y si pregunteu á 'n Toni
perque va fe aquest deslís,
vos dirá: ¿vols ser felís?
donchs ingresa al matrimoni.

Víctor Rahola.



UN ACADEMICH Y UN SABATOT

(Quento viu por *A. Soler*.)



Res, que ab molta extranyesa veu que 'l gos en lloch de la perdiu li porta una botina acribillada de perdigons.



Y com que las botinas no volan.... ¿No podria ser—pensá 'l sabi Doctor Pinyol—que hi haja perdíus que u-in botinas? ... ¡Magnífich tema per una memoria, digna de la *Real Academia dels progressos Zoológichs* El llanto sobre el difunto. Me 'n vaig á escriurela.

DESALENT

Sempre 'l mateix; un jorn darrera l' altre,
una nit, d' altre nit,
y la esperansa lluny, allá, entre boyras
qu' enfoscan l' esperit.

Sempre 'l mateix; l' aubada de la vida
m' omplí lo mon de flors.
lo sol ja es al zenit, las flors s' assecan
y arrelan los dolors.

Sempre 'l mateix; lo foll destí rodola
damunt mon front ardent,
y en va 'l vull detenir, en sa carrera
m' arrastra eternament.

Quan vindrá, dols amor, aquell bell día
que dins ma cambra, al darte al front un bes
y 'l tendre nom d' esposa, puga dirte:
¡avuy que diferent es dels demés!

J. Novellas de Molins.



MLLE. LOLÓ

(*Ilustració de* J. CABRINETI)



¿Cóm mataría 'l temps aquella tarde? No era pas que 'm manqués ocupació, puig de sobra 'n tenía; mes la boyra humida, 'l cel gris, l' intensa fredor y l' estat displicent d' ánimo en que 'm trobava, eran motius mes que poderosos pera justificar l' aplassament de la feyna. A la nit, vora l' estufa y ab l' escalforeta del gas, entre cigarret y cigarret, extendría davant meu las fullas ratlladas, ompliría poch á poch de xifras aquellas encongidas celdas, y ab sumas y restas duría á terme sens error ni omissió las estadísticas que 'm tenian demanadas. Entre tant, mentres aquella mullena dels carrers no se 'm fiqués al moll dels ossos, be podía pendre la difussiva tassa de caracolillo ó xicoyra en un dels innombrables cafés cantants que donan funció á las tardes, y com lo mes aprop era 'l *Menus-Plaisirs*, á éll vaig encaminarme, pagant los trenta céntims de l' entrada, y per un palco que semblava de prosceni una llauna justa y rodona.

La sala d' espectacles era plena. Una barreja tan gran com la que allí s' ofería mereix la gráfica expressió d' un *bullit*. En efecte, res té mes similitut ab una gran plata de carn d' olla que aquella confusió. Naps, cols, pilota, butifarra, gallina, patatas, en fí, tot l' abigarrament d' una olla podrida era sols comparable á aquell all-y-oli social de trinxerayres, estudiants, soldats, damas de carrera, bolsistas, pinxos, salta-taulells y raspas desfeynadas. Cubría á la concurrencia l' altíssim sostre de cristall glassat ab lo que prenía aquell lloch l' apariencia d' un invernácul, y bé ho era si en compte 's té que representan alguns cafés cantants una especie de jardí d' aclimatació del vici. Ví, joch y donas, la trilogia del embrutiment humá, tenian allí camp abonat pera desarrollarse ab valenta esbranzida.

D' esquena al escenari, veya desde 'l palco afileradas las caras dels espectadors del pati, ab infinita varietat de colors y matissos, desde 'l blanch cutis del linfátich á la verdosenca facies del biliós, desde la róssa cabellera filla del Nort d' Europa ó d' una ampolla d' aygua oxigenada, al rústech pél negre del gitanesch flamench candidat á la Gardunya. Brusas, americanas y jaqués aparellats al etzar ab llampants vestits d' indiana, llaneta ó seda estantissa; colossals barrets plens de blondas, cintas y vidríms, com ambulants prestatjes de passamaner, gorras de quartel y gorras del batalló del rap, cordobesos y xisteras, espardenyas y sabatetas de xarol, francesas de rebuig y espanyolas maduras per forsa, vells esdentegats, babosos y plens de xacras fitorant ab los *gemelos* á cancanistas de pá sucat ab oli, joves de la primera dentició anyoradissos encare del biberón baladrejant asquerosos piropos, dedicats á la conquista d' aquella mercadería gabatxa escombrada de l' altra part de frontera per mida desinfectant; tal era 'l quadro exemplar que se m' ofería á l' observació per pochs diners, quadro viu, plé de llum y fum de tabaco, tangos, valsos y americanas sarsueleras, corejadas á voltas pe'l públich il-lustrat, ab variacions de lletra propias de Pompeya y Sodoma, acompanyadas en altras ocasions ab soroll de garrots y picaments de peus dignes de calsar ferraduras.

Las parts del programa anavan duhentse á efecte punt per punt. Infelissas extrangeras surtían al palco escénich á fer ganyotas y contorsions, unas faltas de veu, altres de carns, totas de vergonya. Las lleugeras cansonetas francesas, que ben cantadas y ben ditas produheixen agradables pessigollas y apartan lo mal humor, eran destrossadas per las veus guturals d' aquellas garrafas d' esperit de ví. Y l' auditori udolava de tant en tant la exclamació típica ¡XAY!, corrupció de *jambe*, qu' allá fins las paraulas s' adulteran.



Soná una campana al comensar la segona part. Grinyolaren los instruments de corda, gemegaren los de vent y baix la direcció del mestre preludiá l' orquesta una *romanza*. Estrepitosos aplausos m' obligaren á apartar la vista del periódich que llegía, y al abaixarla á las taulas vegí una dona alta, ab trajo de roig satí, llarga qua y escandalós escot, diadema, gargantilla, pulseras y anells ab un crostisser de pedras que lluhían per tots indrets.

De bona veu, al cantar ab regular afinació y gust, movías' sobre aquell escenari sens mirament ni reparo. Ab la mirada, ab los gestos, ab las actituts desafiava las barrabassadas del públich; contestava ab grosserías á las grosserías, ab tabernarias muecas á las accions canallescas, sempre ab desenvoltura mes vehina del burdell que dels bastidors.

Seguían los aplausos: aquell *debut* era 'l gran *succés* de la temporada. L' empresa podía quedar contenta y satisfeta.

Quan l' artista recorregué ab la mirada 'ls palcos, rebent de per tot incendiarias declaracions delatadas per ulls saturats de lascivia, no pogué menos de fixarse en aquell meu, solitari, hont ab indiferencia glacial estava jo, mes que sentat, estirat sobre tres tamborets. Jo recordava aquella cara y ella 'm degué reconeixer puig somrient y afectuosa 'm saludá ab la má y una lleugera inclinació de cap.

Acabadas las tres cansonetas que repetí entre frenétichs picaments de mans, peus y bastons, la debutant desaparesqué de las taulas que restaren cubertas de poms de flors. Y com l' artista, qu' aixís l' anomenaré per no dirne altra cosa, m' hagués distingit ab una mirada, un sonrís y un saludo, no haig de contar l' enveja que s' apoderá d' aquella concurrencia curta de gambals que considera com honra incomparable poder alternar ab unas *estrellas* qu' en lo cel del art son casi nebulosas, y qu' en l' univers sideral de la decencia están classificadas de penúltima magnitut.

¿Qui era aquella dona? Mon primer acudit per desfer l' incógnita sigué veure 'l cartell anunciador y 'l programa de la funció. Un y altre anunciava sols lo debut d' una nova estrella, aplaudida y popular en los principals concerts extrangers. A sota d' aixó, ab lletras grossas de diferent color estava imprés un sol nom:

MLLE. LOLÓ

No 'm cabía sombra de dupte que á Mlle. Loló, qual nom llegía per primera volta, la tenía coneguda y fins aventurava coneixerla de molt temps.

Poch rato deguí barrinar pera surtir d' amohino. Al preludi del següent número, s' atansá fins á mon palco cuberta ab gran mantón de Manila la propia Mlle. Loló.

Aceptá ma oferta de convit prenent un mantecado. Després al preguntarli d' hont arrencava nostra coneixensa, pera burlar la curiositat dels espectadors próxims acostá sa boca á ran de ma orella, dihentme:

—Soch la Doloretas, pentinadora.

¡Y era cert! Ella era, ella mateixa, la pentinadora de casa, la que en tantas ocasions havía vist trenar y esclarir cuidadosament los cabells de mas tías, la mateixa ab qui tanta barrila havía fet tres ó quatre anys arrera.

Era ella, ella pró ja passada, sense aquell encantador no se qué de la virginitat moral, sense l' encís indescriptible de la puresa material. No conservava ni la gracia, ni la bellesa, ni la mateixa escultural figura d' altre temps. Ab totas las senyals d' una lluyta brava, llarga, desesperada, sostinguda en lo mar exaltat y revolt de las passions, apareixía en *Menus-Plaisirs* ab l' aureola del vici. Los quins ignoravan son passat, que no podían comparar son present ab lo que fou, veyan en ella una nova diversió, un nou estímul, carn fresca y apetitosa pel llop famolench que bramulava *¡xay! ¡xay!* corrent anhelant, frisós, alocat desde 'ls palcos al *foyer*.

***

A instancia seva vaig acompanyarla á casa. Nos obrirem pas entre la espessa concurrencia, y 'l rum-rum de la murmuració, dels gelos y de totas las baixes passións nos seguí fins á la porta, com un tró sort, apagat, d' aquells qu' avisan la próxima tempesta. L' ídol del dia, agassajat y festejat de tots cauría mes tart á impuls d' un huracá de xiulets, y las flors se convertirian en terrossos de sucre, taps de gasseosa, bolas de paper y altres porquerías que l' obligarían á fugir del escenari quan vingués un nou astre á eclipsar á la menguant estrella.

¡La habitació de la artista! ¡Quina miseria! No era pas aquell quint pis sota terrat, alegre y rialler, hont passá la millor part de sa joventut. Aquella finestra clara y espayosa per hont entrava la remor confosa dels venedors de Santa Catarina, aquell caixonet plé d' aufábregas, únich horizont del endressat quarto de traball, aquella gabia hont la cadernera refilava al sentirse afalagada ab las caricias d' un raig de sol pur y brillant, aquell quadret daguerreotípich hont s' hi conservava 'l retrato de la difunta mare, tot havía desaparescut. Un humit y rónech entressol ab mobles greixosos, llogats, testimonis de mil historias de miseria, que com tots los trastos de lloguer may han sigut tractats ni ab lo carinyo, ni ab l' esmero dels propis, dels quals cada llistó, cada conjuntura, cada cama ó cada tros conserva una grata memoria y 'ns sugereix un recort dols, penetrant y viu de nostra infantesa, de passadas ditxas ó d' alguna desventura; uns cortinatjes rebeguts pe'l sol, uns quants retratos de pinxos empeltats de senyor ó senyors ribetejats de pinxo, á n' això se reduhía la decoració d' aquell *boudoir* mesquí y pobre.

***

La Doloretas me contá sa historia. La de totas. Un amor desgraciat, enganys y desenganys successius, abandono de la familia, disgustos, pérdua de la dignitat humana y després la passió mes poderosa de totas, la gandulería, l' hábit de la vagancia. La dona perduda es un ángel caygut qu' empendría de nou la volada si no fes servir de matalás las alas y volgués alsarse de son jas de plomas. La Doloretas á empentas y tomballóns havía rodolat tota l' escala, desde la virtut al llot; ara 's trobava ja al últim esglahó, á la gana.

¡Ab quin accent vá dirme, abocantse al vas las escorriallas d' una ampolla de llet:—Això es lo meu sopar!

—¿Y per dinar, qu' has menjat? vaig preguntarli.

—Lo mateix. Un porró m' ha durat desde ahir vespre.

—¿Y no has tastat res mes?

—Bon goig encare, senyoret. L' empressari no 'm pagará fins á cap de senmana, si acás tinch aceptació. Entre lloguers de vestit, pis, joyas, moblista, planxadora y altres gastos de moment, he quedat sense un céntim dels pochs diners que vaig guanyar á Marsella.

Y espargint sobre sas espatllas, ab un moviment de cap, sos cabells tallats á la romana, afegí:

—Bah, bah; això es prou substanciós. D' aquí pochs dias ja hauré arreplegat algun manso qu' ho pagará tot.

Diuhen qu' ha de ferse l' almoyna sens mirar la má que la reb. Recordant tal precepte, aquella tarde vaig fer caritat no al vici, pero sí á la viciosa famolenca.

Una petita reflexió meva fou contestada ab ayre de burla y menyspreu:

—¡Sermons á n' aquest' hora!

Ens despedirem y no hem parlat més. Ni ganas.

* * *

Als dos mesos d' aquesta escena, dins d' un landó tirat per dos caballs vaig veure á *Mlle. Loló* pe'l Passeig de Gracia. Al costat seu un gomòs de patró parisien li parlava ab tot lo foch de son entussiasme. Ella se 'l mirava de qua d' ull, y ab sas mans enguantadas amoixava las plomas de son boa riquíssim. Dos llegítims brillants fulguravan en sas orellas, y lluhía una renglera de perlas en sa preciosa pulsera.



Y jo vaig pensar:—¡Ja ha trobat el manso que buscava! ¡La Fransa paga!

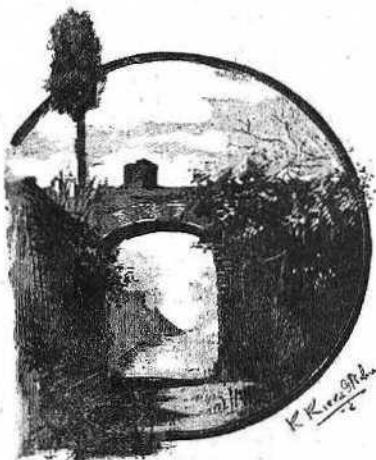
XAVIER ALEMANY.

LO CLAU

¡Remordiment!

Dins del bosch, prop de la mina,
hi veureu una alta alzina
que enamora ab sa ufanó.
Es al mitj d' una partió.
L' una part es d' en Pau Plana,
l' altra de l' Anton Quintana,
y, sobres quí té mes dret,
ja fa un any que dura 'l plet.
Cech un día en Pau de rábia,
no vegé mida més sábia,
per torná la guerra en pau,
que clavar al arbre un clau.
Y, com que ja 'l clau tenía,
lo pensament d' aquell día
va posá en obra una nit.
¡Ah! ¡Cóm li batía 'l pit!
La foscor feya feresa;
ell, ab l' ánima sospesa,
comensá lo seu traball.
Clavá 'l clau á cops de mall.
Los cops l' eco repetía,
lo soroll repercutia
per las timbas y 'l torrent,
y quedá lograt l' intent.

ENCONTORNS DE BARCELONA (per *R. Riera*).



Camí del Purgatori (San Joán de Horta).

EN LA MONTANYA (Apunte per *J. Pahissa*).



Recort trist.

L' endemá, al trencar d' albada,
l' Anton se la hagué pensada
y ja 'l cor li feu rau rau.
Va trobar clavat lo clau.
Boig de rábia, cego d' ira,
va baixar, com qui delira,
á trobá en Pau pe 'l camí.
Ell ja l' esperava allí.
—Tu has clavat lo clau al arbre.—
En Pau groch, blanch com un marbre:
—Ments, va dir, jo no he sigut.—
Qui gemega ja ha rebut.
Vá soná una bofetada,
vá llubir, com platejada,
la fulla d' un ganivet
L' Anton ja no estava dret.
Caygut, ab mortal congoja,
li brollá' un doll de sanch roja,
y, morint, cridá:—¡Assesí!—
En Pau ja no era allí.
Arrancant de la ferida
l' acer vil, doná la vida,
en un dir Jesús, l' Antón.
En Pau va voltar pe 'l pont.
Doná una contra-girada
va probar bé la.... coartada.
No se sab lo que va fer.
Per lo poble ell no ho va ser
Lo séu cor, negre com sutje,
lo va veure blanch lo jutje.
Com qu' era home d' eleccions,
va tení empenyos molts bons.
Tothom creya en sa honradesa
y un crim es una vilesa.
Ni la familia del mort
li cregué may tan mal cor.
Mes, com l' home dú una audiencia
dins del cor, qu' es la conciencia,
ab fiscal, jutje y butxí,
l' acusavan desd' allí.
Mentrestant, la pobra alzina,
ja pánsida, sols la ruina
era dels seus verts ramells.
Ni hi anavan ja 'ls aucells.
Lo fullám se li engroguia,
lo brancatje s' ennegría,
la fulla seca cayent,
se la enduya arréu lo vent.
En Pau trist, llegua per hora
venir sentía á la vora
l' alenada de la mort.
L' home honrat no pot fé' un tort.
Lo remordiment, de día
y de nit l' esfarehia.
Al pla, al bosch, al mas, al pont ...
Per tot deya:—¡Pobre Antón!—
Los ulls fondos, groch com cera,
era ja la imatge vera
del que 's veu pe 'l mal vensut.
Sols li pleya la quietut.
Sempre, portant baix lo rostre,
mormolava un Pare-Nostre.
Algú, que li va sentir,
deya baix:—¿Per qui 'l deu dir?—
Mentrestant l' arbre, assecantse,
llenya seca aná tornantse.
Lo fullám, cayent, cayent,
sé l' enduya arréu lo vent.
De cop, á tots va sorpendre
un jorn de color de cendra,
núvol, fret y ab molt plujim.
Y un va dir:—Ivern tenim.—
Va dí un altre:—Mala diada
per en Pau, que á nit passada,
l' han hagut d' estremaunciar.
Miréu lo que va á passar.
Un ab lo Vicari anava
que de veure en Pau tornava,
y, davant l' arbre ja sech,
va dir, mormolant un prech:
—Tot malvat té sa conciencia,
cada crim té sa sentencia.
En Pau fina, l' arbre es mort.
Tots dos ab un clau al cor.—

FREDERICH SOLER.

MÁXIMA

L' home naix pera crearse enemichs; la dona pera crearlos.

J. FERRER Y GENDRE.

MUDA DE PÍS

Los amichs se troban al carrer.

—Te participo que del primer pís ahont viviam hem passat al quart.

—Y axó?

—Ho hem fet per comoditat. Figúrat que la meva dona cada vegada que havía de pujar al terrat, com la casa es de cinch pisos, treya 'l fetje per la boca. Ara vivint al quart ho tindrá mes avinent.

A. PUJADAS C.

CAPRITXOS (per FELIX URGELLÉS).



Llegint «Los Sucesos»



Esperant la beca...da.



Desgracias.



Festa de la Candelera.



Guerrers...



Sebastiá Fletxa.



Mal temps.



Un quinto.

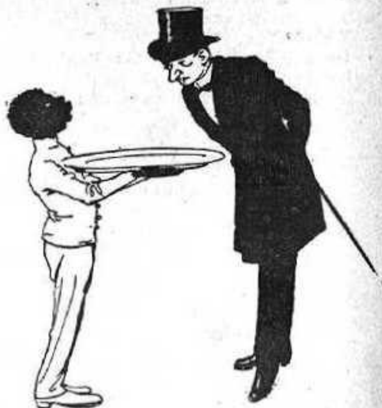


Beatas xafarderas.

UNA PLATA DE NATILLA (Qüento viu per APELES MESTRES.)



Un negret porta una plata de natilla á casa D. Panxo.



Pel camí troba un guasón que 'l detura.

UN MONOLECH

Los días passats se 'm presentá un jovenet demanantme ab molta insistencia que li escribís un monólech per representarlo el dia del seu benefici en lo teatret d' una societat particular, que, pe 'l títol y per altres antecedents que 'm doná 'l solicitant, vaig deduhir que 's tractava d' una gent lirona ó de poca sustancia, pero ditxosa, que tot s' ho celebran y no mes van posats á fer boira, vingui del indret que 's vullgui y de totas passadas, tant si 's presenta á tom com si no, perque 'l títul y la índole de la reunió es de fer bulla costi 'l que costi.

—Pero, li vaig dir al jove humorístich, ¿ja sab vosté que un monólech es tan costós d' escriure com de representar?

—Això ray, ja me 'n sortiré jo: ¡tinch recursos, domino al públich! Vosté escríguimel. Encar no ixo á la escena ja riu tothom.

—Pero, veu? jo no mes escrich cosas tristas.

—Pot ser això que está fent....

—Si senyor: contesto una carta d' un jugador d' esgrima que 'm demana dos ó tres duros y jo li paro 'l cop de sabre com puch, pero m' hi enterneixo massa que tinch tristesa per días, y li envio quatre pessetas perque la operació no siga tant dolorosa....

—No hi fa res ...

—Home, moltas gracias.

—Dispensi, vull dir que si me l' escriu del género trist també m' hi lluhiré.

—¡Pero si tothom riu encare no surt á las taulas!....

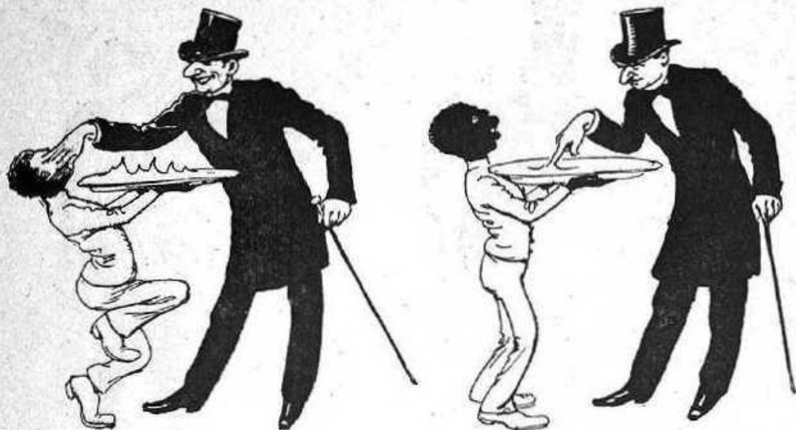
—Si senyor. Per xó li demanava que 'l fes de broma, ben xistoset; res, quatre nyinyerías que fessin riure.... Ja li dich, al públich lo tinch aquí.

Va extendre la ma plana y la tancá tot seguit y 'l públich quedá com reclós, dominat, entre aquells dits vigorosos.

Jo no sabia de quin modo desferme d' aquell importú perque veya clar com l' aigua que si li prometía 'l monólech, després tampoch li faría. Y era mes formal desenganyarlo.—¿Vol que li siga franch? No tinch temps per escriure y ademés, per un monólech no sabria trobar asumpto. Es tan fácil fer adormir al públich...

—Ja li donará un servidor l' assumpto.

UNA PLATA DE NATILLA (Qüento viu per APELES MESTRES.)



—«¿Qu' es aixó tan blanch que portas? Y hont vas pel mon tan enmascarat? ¡Vina aquí

—Fassi 'l favor, donchs: li torno desseguida.

—Ca, no senyor! Vosté hi posará 'ls xistes; la idea, aixó ray. No fa poch temps que 'n tinch dos ó tres de pensats, sino que, certas cosas no se com dirlas; farian riure molt.

—Alto aquí: li he dit que no vull anar de plaga. A la meva edat ja no hi escauhen certas francesillas: la joventut fa gracia, agrada, atrau; y las boniquesas, las agudesas li surten frescas, alegres y mouhen l' alegría sense esfors ni dificultat. Ab aixó, donguim un assumpto serio, melancólich, que ab aquestas calors y del modo que marxan las Espanyas un no mes imagina debilitats, lassituts, desmembraments y tristesas tébias.

—Si senyor. Jo 'n tinch un de pensat que faria molt efecte: la gent hi riuría molt.

—Pensin un altre en que no riguin tant.

—Podría esplicarnhi un que 'n tinch de barrinat que 'l titol també es molt bonich.

—Veyam, diguil.

—*Lo sombrero de glassa.*

—¿Que vol dir de dol ó es glassa de guarnir carrers?

—No, senyor, no. Es trist; un jove que se li mort la promesa y ell te la constancia d' anar cada dia á visitar lo ninxo y li diu cosas enternidoras.

—Ja se: es aquell romanso «*Leandro* y el *Sepulturero*.»

—¡Ca, si jo me 'l hi empescat.

—Pero ja l' havian guanyat per ma mes de quaranta anys endarrera.

—¿Vol dir?

—Escolti, ¿que 's mata vosté després, al peu de la tomba?

—No senyor, que 'm caso ab una seva amiga que també venia á visitar la morta cada dia.

—¡Digui que hi anavan á festejar al cementiri!

—Es lo contrast: de dugas pasions tristas ne naix una de risuenya.

—Vosté es lo risuenyo. Escolti; 'l monólech ja m' agrada. Pero miri, mancaría una trassa per arrodonirlo. ¿Sab de ballar vosté?

—Prou, si senyor.

—¿Lo bolero 'l punteja y las castanyolas las sab tocar?

—Aqueixos balls no senyor; no s'estilan....

UNA PLATA DE NATILLA (Qüento viu per APELES MESTRES.)



que 't rentaré la cara



¡... ....!.

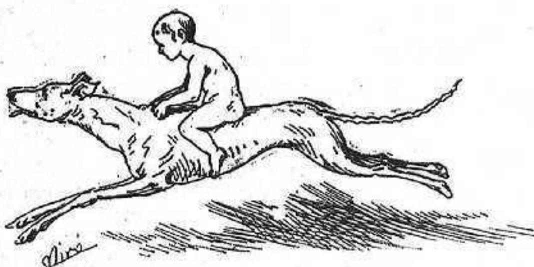
—Donchs, miri, 'l monólech en que l' actor que 'l desempenya no hi fá alguna habilitat es monólech á terra. Si vosté s' empenyés á ballar, no mes uns quants compassos de bolero ó fandango, (no hi fa res), jo li compondría un final en que totas las llágrimas que 's vessarían mentres vosté s' exclamés tristament davant del ninxo, 's tornarían riallas y picaments de mans. Vaja, un éxit que 'l traurían á vosté de las taulas.

Lo xicot no acabava de decidirse ni li penetrava 'l meu entussiasme. Hi veya un núvol en aqueix final de ballaruga.—Ademés, m' observá, l' hauria d' apendre 'l bolero.

Miri, li vaig dir acompanyantlo cortesment fins á la porta. Agafi 'l diari y veurá un anunci que al carrer de...... no sé quin, hi ha un subjecte que ensenya 'l bolero y *saca* de un *compromiso* y evita el *ridiculo* ab una sola llissó.

Y tant si 'l jove va anarhi com si no, 'l tal profesor realment treu de compromís y evita 'l ridícul fins sense cap llissó si tant s'extrema. Del fet d' aqueixa veritat los en responch formalment.

EMILI VILANOVA.



LA DIDA

Pel frondós jardí,
rihent á desdí
juga la maynada;
son pare, ditxós,
gronxantse en repós
dorm la mitj-diada.
Jugan al criquet,
á pilota y fet,
ab fal-lera boja,
els ulls llambregants,
els cabells flotants
la carona roja.
Dintre del saló,

en un rich silló
séu la bona dida
de cos ben sapat,
de rostre colrat,
explendent de vida.
Té amarrat al pit
un baylet petit
bonich com la rosa,
á qui sense seny
'manyaga y estreny
y besa amorosa:
—¡Fill méu! ¡fill del cor!—
li diu ab amor,
—¡sens tú, moriría!—
Y al noy contemplant,
lo engronxa cantant
ab molta alegría.
A voltas, rihent,
crusa un pensament
son cervell de mare,
pensament traydor
que li truca al cor
y tot son goig para.
En son dolor greu,
recorda al fill séu
y el cor se li abrusa:
—¡Pobre infantó bort
á qui per l' honor
va llensá á la inclusa!....
Mes eix pensament
terrible y potent,
com un llampech dura,
recorda plorant
que ara al seu voltant
regna la ventura:
Ara té 'l que vol;
menjá y pendre 'l sol
es tota sa feyna;
no te renys, ni plors,
que á casa 'ls senyors
la dida, es la reyna.
Y de nou gronxant
al hermós infant,
l' estreny amorosa,
mentres el petit
arrapat al pit,
béu sa llet sabrosa.

A. LLIMONER.

TIPOS POPULARS DE CATALUNYA (per J. CUCHY)



—¡Qui mana á ca 'n Ribot: l' amo ó 'l porch?

LOS MILLORS PENSAMENTS

Lo millor pensament que pot fer un *geperut* es viure ab l' *esquena dreta*.

Lo millor pensament que pot fer un *nen* es arribar á *mamar* del Estat.

Lo millor pensament que pot fer un qu' estiga á punt de casarse, es clavarse un tiro.

Lo millor pensament que pot fer un del gremi, es no amohinars'hi.

Lo millor pensament que pot fer un pintor si vol menjar, es cambiar la *paleta* dels colors per la de mestre de casas y anarse'n á fer paret.

Lo millor pensament que pot fer un poeta si vol menjar escudella, es abandonar la *mussa* y buscarse una *mossa* que tinga forsa quartos.

PALET DE RIERA.

EPÍGRAMES ILUSTRATS

(VALENCIÁ.)



Conten qu' aná un escolá
d' el poble de Borbotó
á replegar el padró
á casa d' un parroquiá,
y que volent este riure
á sa costa, li digué:
—«En el padró ¿sab vosté
si 'l nóm del gos puch escriure?»
Pero 'l escolá ab cautela
li va llavors contestar:
—«Molt be 'l pot empadronar
si es qu' es de sa parentela.»

—



Estant en sa hora darrera
el só Tomás el fuster,
crida el pobre á sa muller
y li diu d' esta manera:
—«Com vaj molt prompte á finar
de tot cor, dona, te dich,
que cuan muiga, ab mon amich
Jeroni te pots casar.
—Es devaes ton consell—
li respon ella—Tomás.
puig pa cuant vinguera el cás
ja habia pensat en ell.

J. F. Sanmartín y Aguirre.

INTIMAS

¡Quatre dias sense véuret
y tres sens saber de tú!
Lo que 'm fas, jo te asseguro
qu' en lo mon no ho fá ningú.

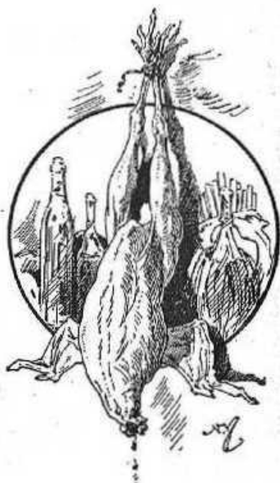
—

Jo la mirava somrient:
ella 'm mirava plorant;
jo callava, callava ella,
y 'l temps corria pausat.
De sopte sos ulls se animan,
sos llabis, tant temps callats,
me diuhen, fals... y dolent...
y més fort torna á plorar.
Vaig secar sas llagrimetas
que rodavan galta avall,
me mirá... me va somriure. .
y... ferem de nou las paus.

—

Si 'm tens que dir que m' estimas
dígamho poch á poquet,
que sé mata la ventura
y desitjo fer molt temps;
pero si un *no* es lo que 'm guardas
me 'l pots dar tot d' un plegat,
que la mort quan ve soptada
es sabut no fa tant mal.

Eduart Vidal Valenciano.



TIPOS DE CAFÉ-CONCERT (per F. GÓMEZ SOLER).



Una divette.

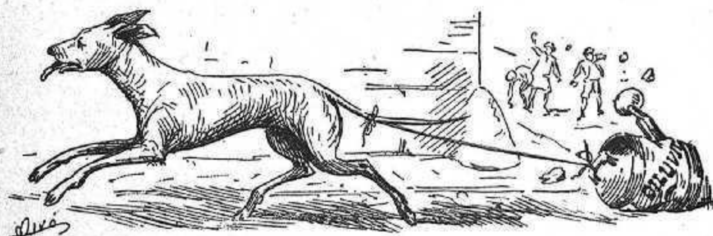
RECORT DE L' ANY.—UN *DILUVI* DE PINYAS (per R. MIRÓ).



De primé una gran pallissa;



y després un gran remull.



Y per últim un periódich
de color de gos quan fuig.

UN AMERICANO

Lo célebre general Tacón, capitá general de la isla de Cuba, enviá un dia un piquet de soldats á fer presoner á un comerciant catalá, molt conegut á la Habana tant per la séva rudesa com per la seva gran fortuna.

L' ordre de presó deya aixís:

«Por rebelde y contumáz se dará preso al piquete:

Llegí 'l catalá 'l paper y respongué:

«Diganlí al general Tacon ca de *rabeldes* todos los catalanes en somus; ca de Tomás non conosco cap, y ca el paquete ca me dise encara no lo hay resibido.»

M.



PREMEDITACIÓ
Y ALEVOSÍA

(MONÓLECH TRÁGICH.... FINS Á CERT PUNT)

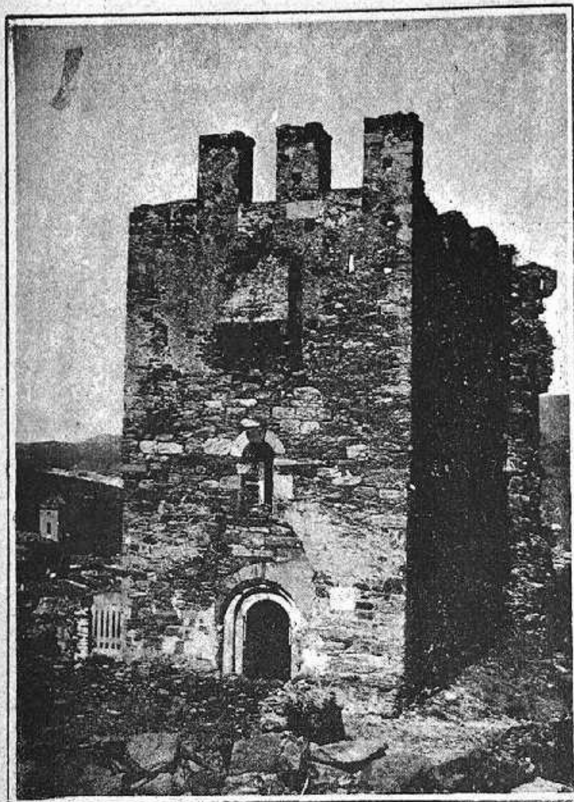
(Lo teatro representa un jardí. Ocupa tot lo fondo un reixat de ferro. Es de nit. La lluna fa cara de prunas agres. Se sent un tró llunyá que denota que á la curta ó á la llarga tindrém turbonada. Tocan las duas. Canta 'l sereno l' hora y un gos que figura guardar la casa, s' arranca per udols y crits, engegant al ayre unas variacions lladradas ab totas las reglas del art, capassas d' atacar los nervis fins de la persona menys impresionable. La turbonada 's va acostant; un núvol negre tapa la lluna quan una sombra humana ('l protagonista del monólech) se despenja cautelosament per la reixa del jardí, ab trassas evidents de portarne una de cap. Després de mirar, remirar, escoltar d' un costat á l' altre com fan los traydors de melodrama, baixa poch á poch cap al prosceni. Ha d' anar vestit d' una manera estrafalaria perque 'l públich se convenci ben be de que va disfressat. Porta un petit farsell que deixa sobre un banch rústich que hi ha al mitj de l' escenari. Durant tota aquesta escena muda, 'l gos ó gossa ha continuat la sinfonía. Los grinyols de la bestia en res han contrariat á nostre misteriós personatje; al contrari ha donat probas de verdadera satisfacció. Se veu que 'ls gossos no l'espantan, deu estar vacunat pel Dr. Ferrán. Per fí 'l gos calla y nostre personatje diu:)

Aquest es lo jardí, allí está la casa (*senyalant á la dreta*). Crech que ningú m' ha vist. Lo sereno després d' haver cantat: *¡Las dooos han daaado, nublaaado!* s' ha quedat adormit com un soch en aquell cantó.

¡Quí diría, senyors, que á la meva edat y un home tant respectable com jo assalti de nit un jardí d' una casa de senyors per anar á cometre un crim!

Tal com me veuhen ab aquest vestit y ab aquesta gran barbassa qu' es postissa, y qu' ara ja 'm puch treure perque ningú 'm veu, soch tot un home de sa casa y de bé á carta cabal. Es alló, ¿saben? L' hábit no fa 'l monjo. Tal com vaig, en aquesta hora, si 'm vejessin de dias no 'm coneixerían. Com que de dias corro per 'aquets mons de Deu ab xistera, guants, mangala, gran levitassa y totas las demés andróminas corresponents á un home de la meva professió.

CATALUNYA PINTORESCA (Fot. de CORTADA.—Girona).



Torre de Sant Sebastiá en los encontorns de las ruinas del monestir de Sant Pere de Roda. (Provincia de Girona.)

¿Tenen interés en saber quí soch? ¿d' ahont vinch? ¿y ahont vaig?

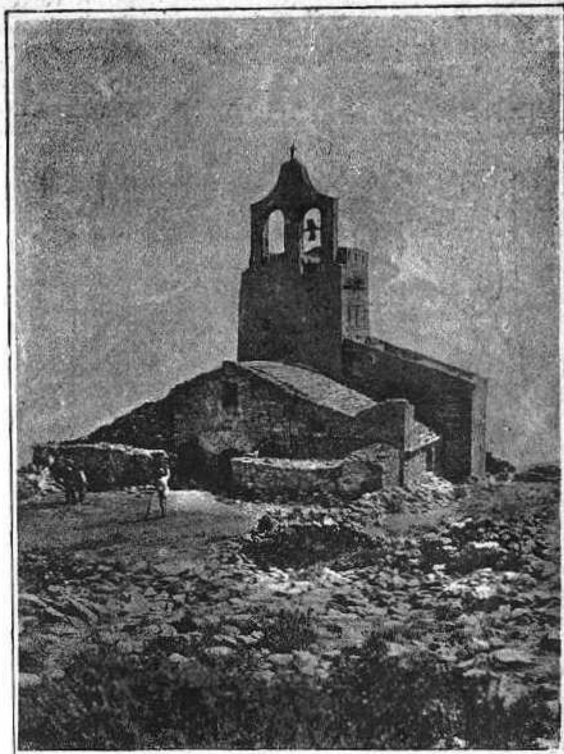
Justament á la butxaca dech portar alguna tarjeta. May vaig sense. *(Ne trau una)*. «MARIANO MATABONS. — MÉDICO HOMEÓPATA. — RECIBE.... » etc., etc. Y afegeixo de la meva cullita: Quaranta sis anys, ni casat, ni viudo, ni solter; llicenciat en Medicina y Cirugia en l' Universitat de Zaragossa l' any setanta y.... tants y 'l metje de mes fama de tota la encontrada: servidor de vostés.

¿D' ahont vinch? M' acabo de alsar del llit; fa mes de quinze dias que no puch aclucar los ulls y aixó 'm té marejat, nerviós; me té *(ab molt misteri)* disposat á cometre un crim. ¡Hi ha molts dias que 'l porto de cap! ¡Y tot per ella, l' infame! la miserable! *(dirigint aquestas imprecacións cap á la dreta)*.

¡Oh! 's recordará de mí! Per aixó he assaltat de nit aquesta casa! ¡Aixó avuy s' ha d' acabar! ¿Encare no he sufert prou? ¡Tants dias sense haver pogut dormir ni un quart! ¡Y tot per aquesta miserable! per aquesta infame! per.... *(Transició)*. Aixó ja crech que 'ls ho he dit una altra vegada ¡Ah perdonin, senyors, ab aquestas trifulgas jo no sé lo que 'm passa!

¡Mes com redimontri tinch el cap! He vingut aquí á cometre un crim y m' estich garla que garla y entre tant el temps passa y la Joana balla. *(Los trons se van sentint més aprop)*. ¡Oh! y ab lo que 's veu me sembla que tindrém quatre gotas. *La tempesta e vicina!* Millor, ella afavorirá mos plans. Esperém que la tormenta estigui en tot son *apogeo;* aixis lo cop será més segur; puig si ella crida 'ls trons y 'l ruixat ofegarán la séva véu. *(S' assenta)*.

CATALUNYA PINTORESCA (Fot. de CORTADA.—Girona).



Ermita de Santa Elena (sigle V) situada á poca distancia de las ruinas del monastir de Sant Pere de Roda (Provincia de Girona.)

Ja 'ls he dit qu' era metje, veritat? Pero no 's figurin un *matassanos* qualsevol, no senyors, un *médico - cirujano* ab real títul.

Un cop alcansat el grau vaig anar á establirme á ciutat, y com jo—es un dirlosho á ¡vostés —*(ab secret)* entre 'ls varis sistemas curatius may he cregut en cap, vaig decidirme per l' Homeopatía.

Ab aixó y ab aixó *(Trayentse una ampolleta de globulillos y un diari de la butxaca y ensenyantlos al públich)* he alcansat honra y profit en gran: anissos y reclam: aquí tenen la base de la meva fortuna.

La meva clínica es una pelegrinació contínua; aixó sí, pot ser no 's publica cap periódich á Espanya que un dia ó altre no hagi portat un anunci-reclam del tenor següent: Mirin fins aquest ho porta. *(Llegint)*.

«¡Exito infalible!—¡¡Exito seguro!!—¡¡¡Exito sine qua non!!! D. Mariano Matabons, Médico Homeópata, cura toda clase de afecciones por crónicas é inveteradas »que sean.

»40,000 curaciones anuales responden de la infalibilidad de sus globulillos.

»200,000 certificados de otros tantos enfermos, curados con su sistema, garanti»zan su aserto.

»¡¡Siempre en su clínica!!—Lana, 113—Principal.»

Un servidor de vostés, l' Audet Solsona y aquell del *Jabón de los príncipes del Congo*, potser som las personas que més ganancia doném á las empresas periodísticas.

Si entre vostés hi ha algú que pateixi d' algun mal, per amagat que signi, diguinthó, me tenen á la seva disposició.

Ab aquests anissos io curo 'l mal de sant Vitor, el de sant Pere, 'l de sant Pau y

LAS BANDERAS DEL ESCALER (per M. MOLINÉ).



—Vajin venint, vajin venint, que per tots n' hi haurá.

'l de tots los sants. Un globulillo d' aquets avans de sopar y llestos.

Mirin si m' ha donat lo propinar globulillos, qu' en menos de dotze anys qu' exerceixo en aquesta ciutat, m' he fet una fortuneta. ¿Veuhen aquella casa d' allá? (*senyalant al fondo, part dreta*). Es á dir, no, desde aquí no la poden veure; pero vamos es igual. Donchs es meva y de vostés. Está tota feta de globulillos de soca á arrel.

No obstant, ¡en lo mon no hi ha may rosa sense espinas! ¡Tant afortunat ab la carrera y ab las donas tanta pega! ¡Y quina pega! Quatre cops he estat casat y al cap del any, bona nit cargol, dona al cementiri. Per ara ja n' hi tinch tres. Los maliciosos diuhen que jo soch un *Barba-azul*. ¡Pocas vergonyas! jo un *Barba-azul*, quan cada vegada he tingut un sentiment de mort. Ca! ¿saben aixó 'l qu' es? La planeta d' una persona, velsho aquí.

Ara, ja crech que 'ls ho he dit, no soch ni viudo, ni casat, ni solter. La dona número quatre va fugirme fa cosa d' uns quinze dias. ¿Y tot may dirian perqué? Per una gossa. (*La gossa que ha lladrat al principi, torna á ferho desaforadament*). ¿Senten? Aquesta. Si senyors; tot per aquesta gossota.

La meva senyora es filla d' un coronel de carrabiners, l' amo d' aquesta casa y amo al mateix temps d' aquesta malehida bestiola. (*Torna á lladrar*). Bé, bueno no 't donguis per aludida, no lladris per aixó (*dirigint aquestas paraulas cap allá 'hont lladra la gossa*), no t' anomenaré més. ¡Tota la nit lo mateix, lladra que lladrarás com una desesperada! Oh! y aixó, no 's pensin, fa molt temps que dura. Naturalment, com á mí no hi ha res que 'm desvetlli mes que 'ls nyaus, nyaus! d' aquestas malehidas bestias, un dia vaig dir á la de casa:

—Mira noya, si 'l teu pare no 's desfá pas d' aquest animalot, un dia faré un disbarat.

¡Amiguet! que vaig haver dit! Se 'm va posar feta una *fiera!* ¡Quin génit! Ja 'm va ben demostrar que procedia del cos de carrabiners!

¡Infame! Mal corazón! ¡Tú lo qué quieres es matarme á disgustos como á mis antecesoras! ¡Pero no lo lograrás! ¡He de arrancarte los ojos! ¡Exigir á mi pobre papá que mate su perra favorita, su única afección en la tierra! ¡Oh! no, antes me separaré de ti!

Y tal dit, tal fet: un dia, al tornar de visita ¡cucut! l' aucell havia volat del niu. Se 'n va tornar ab lo seu pare. Y en aquesta casa viuhen los dos, millor dit, viuhen los tres, contanthi á la gossa.

Pero jo, senyors, que no passo per aquestas cosas, perque de mi ningú se 'n burla impunement, avuy estich decidit á tot. ¡Quan me veuhen, á altas horas de la nit,

assaltant lo jardí d' una casa ja 's poden pensar que porto malas intencions!. Oh! no tremolaré! no; vinch decidit.... ¡vinch decidit! ... ¡¡ vinch decidit!!.... á.... ¡matarla! ¡Es un cas premeditat! ¡Ab quín gust m' hi rebejaré! *(Ab fruició)*.

A veure si ho tinch tot á punt. *(Pren lo farsell qu' havia deixat sobre un banch)*. Ah! ah! tot, tot.... lo punyal *(trayentlo)*.... l' ampolleta de cloroformo ... 'l mocador. Al arribar allá 'hont ella dorm *(ab tó trágich)*.... ¡plaf! cloroformo pels nassos, perque no pugui cridar y luego zas! zas! y zas! *(indicant donar tres punyaladas)*. Ah! poch sabs tú la que t' espera! ¡Avuy mos sufriments tindrán fi! *(Vacila un rato y sosté una lluyta terrible avans de dirigirse á dintre)*. Bah! bah.... per.... per qué tremolo.. ¿acás?.... No.... Ca! ca! fora romansos y fora escrúpuls. *(Ab resolució)* Acabém d' una vegada.

DOS RETIRATS (per LEGARDE).



—Avuy día tot se arregla ab missas de campanya.

—En cambi al nostre temps, els *marruecos*, no eran pas batejats, y á pesar de tot els rompíam el *batisme*.

(Se posa la barba postissa y empunyant l' eyna 's fica á dintre.

Fa rato que la tempestat ha anat aumentant per graus. Quan se suposa que nostre protagonista executa 'l crim fa un llampech molt viu, seguit d' un tró horrorós, tant horrorós que tremolin fins las bambalinas y 'l teatro y tot.

Pochs moments després torna á sortit tot descompost, ab cara feréstega, ab los ulls oberts com duas taronjas y 'l punyal á la ma regalimant de sanch. Al cap d' un ratet llensa l' eyna ab ademan trágich y diu:)

¡Ja está! *¡Morta é ben morta!* ¡La mort ha sigut instantánea, no ha pogut dir ni aquesta boca es meva! ¡M' he venjat!

(Se n' va cap al fondo ab intent de tornar á escalar la reixa. Lo teló va baixant quan D. Mariano torna al prosceni).

Tú, *(al tramoyista)* esperat una miqueta que haig de dir una cosa als senyors.

(Al públich). Escoltin: ¿qué 's pensan pot ser que la víctima es la meva ex-senyora? Ja, ja, ja, fugin, homes, fugin. Si l' infame! la miserable! la.... en una paraula, la morta es.... la gossa que no 'm deixava dormir feya molts dias. La dona.... si ni menos me recordo que al mon sigui. ¡Si jo la tinch de tornar á buscar! Bon vent y barca nova. Ademés, senyors, *(ab tó sentenciós)* un metje, y més quan aquest pot ostentar el títul expedit á Zaragossa fa uns vint anys, per desferse d' una persona no té necessitat d' aquestas einas. *(Ab malicia, senyalant lo punyal)*.

Ah! els vull demanar un favor: si 'l coronel els pregunta si saben res d' aquest.... perricidi ¿muxoni eh? Y si demá llegeixen en lo diari aquesta gacetilla: «*ayer se encontró muerta de tres punyaladas la magnífica perra de nuestro particular y distinguido amigo el coronel de carabineros D., etc., etc.*,» y més avall: «*el autor del atentado es de suponer que llevaría aviesas y non sanctas intenciones....*» vostés qu' están en el intríngulis, ríguinsen d' aquestas *aviesas y non sanctas intenciones*. Aquí no

ha passat altra cosa que un vehí pacífich, qu' en us del seu dret volia dormir á la nit, y que no poguentho lograr á las bonas, ha apelat á un recurs trágich.

(Se 'n va y torna).

Ah! ¡quín descuit! Sobre tot que se 'n recordin: si may necessitan dels meus serveys y volen curarse homeopáticament—que després de tot es un sistema médich *que no corta ni pincha* ni fa desgracias—ja ho saben:

MARIANO MATABONS—LLANA, 113.—PRINCIPAL.

ROMUALDO VIDAL.



Un veterano auténtich del any 20. (Apunte del natural per *J. Pascó*).

LOS DOS TRENS

Cada vegada que neix
un nou ser, al seu costat
hi neix la felicitat
que de dret li perteneix.
Dos trens están esperant
en aquell precís moment;
l' un ha de marxá á ponent,
l' altre en direcció á llevant.
Los dos nascuts, qu' endevinan
que allí es hont han de ficarse,
s' apressuran á embarcarse
y á la vía s' encaminan.
Pero, portats per instints
que allavors cap d' ells comprén,
la felicitat y 'l nen
s' enfilan en tren distints.
Fent ressonar cel y terra,
rápits com una sageta,
l' un vola cap á la dreta,
l' altre fuig cap á la esquerra.
Ja d' una estrabada l' un
entre la boyra 's confón,
ja l' altre allá en l' horisónt
es no més un débil punt.
¿Com, ab tal velocitat
y anant en diferent tren,
podrá may lo pobre nen
trobar la felicitat?

. . . .

Aquesta es, en pura essencia,
la clau de la lluyta horrible
qu' en persegui' un impossible
ocupa nostra existencia.
Corrém sense descansá
detrás la ditxa que ansiém,
y en tant que *aquí* la busquém
ella marxa cap *allá*.
Arribém *allá* per fi
rodolant camps á través
y llavors ¡ay! ja no hi es,
ja torna á ser cap *aquí*.
L' home s' agita cansat,
mes la carrera renova,
—«¡La vull! ¡la vull! ¿Hónt se troba
la meva felicitat?»
Y axís lluytém y vivím,
y darrera seu corrém....
y molts cops sols la trobém
en l' instant en que 'ns morím.

C. Gumá.

JA VEUS

Ja ho só qu' ets rich, si, molt rich
y que no passas fatich
per casarte, puig ton cor
creu que la que 't sigui dona
no 't voldrá per ton amor
si no per l' or que t' abona.

GENT DE CAMP (per E. Font y Valls).



De la terra dimaném
y per ella sols vivím,
desde 'l dia que naixem
fins al dia que morim.



A LA PORTA DEL QUARTEL (Dibuix á la ploma per *E. Banda*).

CROQUIS DE LONDRES (per P. ERIZ)



Oradors polítichs de carrer, á Hyde Park.



Parenta de 'n Rotschildt.

Tens criats y nit y día
passas sens goig ni alegría
vigilant sempre ab afany,
creyente que 'ls que 't serveixen
no mes mentidas teixeixen
pera posarte un parany.

Ves si n' hi ha de diferencia
ab una y altra existencia,
jo, mitj mort de traballar,
sens descans tot lo sant día,
creu que no cambiaría
lo meu ab lo teu estar.

Plego de la feyna y... ,au!
cap á casa ahont la pau
trobo, y la tranquilitat;
y 'l petonet que ab amor
me fa 'l fillet, val tot l' or
que tú tens apilotat.

Veyas si es cert lo que 't dich,
que tú, tot y sent tan rich,
quan ab cert despreci 'm miras
y l' or per mos ulls rumbejas
te creus qu' encens mas envejas
y sols llástima m' inspiras.

FRANCISCO TIANA RULL.

LA TREPITJADORA

Trepitjadora vas ser del pare
per la cullita del any passat:
la brema aquella qui sab ahont para;
mes á tú, Rosa, te veig encare
salta que salta sobre 'l reixat.

La portadora de malvasía,
la restellada de macabeus,
sols de pensarhi tota 's fonía:
y tú 'm miravas y jo 'm dalía
de no trobarme sota tos peus.

Que al cor m' entravas penjant la trena
fresca de llabis, l' ull esqueixat,
mal encuberta de pits y esquena,
roja de brassos, alta y morena
com nostra verge de Montserrat.

Per so quan miro tanta cepada
que ja rosseja sense cap dany;
y diu lo pare, ma ben aymada,
«si 'l vent no 'ns porta la pedregada
may cap cullita com la d' enguany:»

jo, recordantme de ta hermosura
que tot m' omplía de grat plaher,
dich á la vinya que ja madura:
—May en la terra, per ma ventura,
com la cullita del any darrer!

ANGEL GUIMERÁ.



BAILETS (estudi á la ploma de *I. Buxó*).

UN GRAPAT DE PENSAMENTS

Tant bon punt acabém de naixer, ja comensém á morir.

.·.

Al qu' es massa dolent el castiga la lley; al qu' es massa bó 'l castiga la gent.

.·.

L' home que pren lo mon en serio, está com un actor trágich entre clowns! fent un paper ridícul.

.·.

En lo pròmetatje hi te de haver molt amor; en lo matrimoni molt talent.

.·.

Lo—«Jo soch honrada»—de moltas donas se sembla al *Precio fijo* de algunas botigas: no fan rebaixa quan lo negoci es petit; pero quan lo benefici val la pena, no deixan escapar al parroquiá.

.·.

Quan te consultan una acció noble, es no mes per enterarte'n y donarse tó; quan ho fan de un acte poch digne, es per associarthi.

.·.

Un matrimoni entre un home pobre y una dona rica casi sempre demostra una dona que desitja un home y un home que desitja quartos.

.·.

Quan una dona agafa un camí esgarriat, es quan li es mes fácil trobar companyía.

.·.

La dona que no s' estima es la que dona mes facilitats als homes perque la estimin.

.·.

Las fieras se menjan als homes quan ellas tenen gana; las donas se 'l menjan quan te gana ell.

.·.

Mans blancas no ofenen.... mentres no se 't fiquin á la butxaca.

.·.

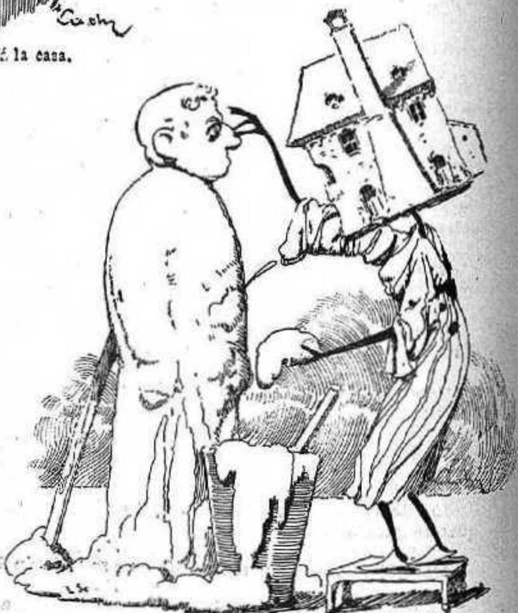
Lo pendres lo mon en serio, es estar molt de broma.

RAMON MASSIP.

PROVERBIS ILUSTRATS (per J. CUCHY).



L' home fá la casa.



y la casa fá l' home.

PUNXAS

Per culpa de l' aritmética
sense cap diner me veig,
puig ab tan *multiplicar*
vé la dona que 'm *parteix*.

—

¿Qué la dona de 'n Cordills
no tingui fills te 'n estranyas?
¡Cóm vols tú que tingui fills
si ni té tampoch entranyas!

DOLORS MONT.

—

—Escolti, donya Consuelo,
al primer pis vull trucar.
¿Quans pichs hauré de donar?
—Un no mes.
—¿Y l' entresuelo?
—Vetaquí, que á la vritat
ara de fixo no ho sé,
pero bah! ¿sab que pot fé?
Truquin no més la meytat.

JOAN MANUBENS VIDAL.

LA MÉVA

Moreneta n' es
y 's diu Salvadora
la que foll d' amor
el meu cor adora.

Sos ulls divinals
me cegan la vista.
Pena lo meu cor
si acás la veig trista.

Son riure, amorós
tot seguit me posa
si es que no ho estich
per alguna cosa.

Si parlém d' amor,
depressa s' engresca;
y tot lo demés
s' ho pren á la fresca.

Si d' amor parlém
y li allargo 'ls brassos...
lo que te entre mans
m' ho tira pels nassos.

C. DE FLORIDA BLANCA

ONCLE Y NEBOT



—Mira noy, això no pot anar. ¡Vaya una manera de gastarlos! ... Necessitas mes diners tú per divertirte que al meu temps un de nosaltres per mantenir y pujar una familia....

Jo no se com no ho reparas, ni comprench quín gust hi trobas en gastarlos de aquesta manera.

Y cuidado que ab això hi soch périt, perque, aquí ahont me veus, m' hi divertit mes jo sol que tú y tota la cáfila de xitxaretlos companys teus plegats. Y á pesar de tot tingas per cert que no gastava ni la décima part de lo que tú derrotxas.

¿Qué dius: que no ho entens? ¿qué no sabs com ho feyam pera gastar tan poch y divertirnos tant?

«*Escucha y lo sabrás*» com diuhen á las sarsuelas.»



Al istíu al vespre, ja se sabía: al *Tivoli* vell á gastá un ralet. Entrada y cadira no costava mes que un ral y á pesar de tot ¡si me 'n te de ralets l' Ignasi!

Y no 't pensis que allí hi faltés may ocasió de divertirse en gran, perque alló era una gresca contínua, y 'l bon humor, á las taulas y fora de las taulas, no s' acabava may.

Ademés, tots los dissaptes á la nit hi havía un ball tan animat y engrescador que fins s' hi ballava 'l can-can. Y encare que convidessis á algú á sopar, ab vuyt ó nou pessetas sortías del pas y quedavas com un home... No com vosaltres que sopeu al *Alcazar* ó al *Eden* y 'us gasteu vuyt ó deu duros.

A las tardes cap á nedar á la Junta de Damas, á Sant Bertrán, y per un ralet que costava bany y roba disfrutavam molt fent enfadá al municipal que vigilava





perque no passessin al bany de las donas. Els mes atrevits anavan nedant fins á la Roqueta y allí ensenyavan las formas perque l' aygua sols els arribava fins á jonoll.

Llavoras no 's portavan aquests vestits que ara s' usan, y que 'us tapan pit y

esquena com si tinguessiu por de refredarvos, ni per pendre 'l bany necessitavam aquests trastos ó patins que tot son papa-dineros. Conta si 'n sabs, lo que 'us costa 'l cotxe, 'l quarto, 'ls suros, els patíns y tots los demés adminículs y veurás la diferencia.

Lo diumenje al vespre ¡ah, salao! al ball del *Prado*, á cargolarhi aquellas americanas que arreglava en Negrevernis ... ¡Y quinas xicotas hi venían! Y no 't pensis pas que fossen qualsevol cosa, no; totas noyas de sa casa.... y ab uns pamets y unas alegrías....



Las que volían ser sogras, tu las haguesses sentidas, quins consells ens davan.

Tot era fernos veure que un jove per poch que guanyi pot casarse: que gasta mes en mals vicis un solter que un home casat en sostenir á la familia. ¡Y ab quina eloqüencia ponderavan las bonas preadas de las sevas fillas respectivas!....—«Per portá una casa ningú com la meva noya.... Perque, miri, jove, en aquest mon no deu llensarse res.... Los mitjons foradats del taló y la punta poden adobarse.... Portar els calsotets apedassats, no deshonra á ningú, etc.



En fí, ab ellas apreniam una porció de cosas útils, serias y cómicas á la vegada, que vosaltres no apendreu may, ab aqueixas bailarinas italianas y francesas de Café concert, ab qui us tracteu y que si algun cop tenen mare es postissa, y no está per brochs.

Y després, ¡vaya un génere mes averiat!.... Averiat y car.

Al hivern, totas las festas á la tarde anavam á llogar caballs á ca'n Simón ó á ca'n Quimet, y per un duret lluhíam el garbo fins á Pedralbes, ó á mitj camí (perque no sempre 'ls caballs estavan disposats á arribarhi, y quan ne tenían prou se 'n entornavam á casa contra la nostra voluntat.)



Be es veritat que alguns bárbaros dels pobles vehíns ens cridavan:—«Ep, senyor, deu rals á la qua.»—Pero á lo menos no 'ns davan caballs extrangers dels que ara s' estilan que sembla que portin *silencios*, sino andalusos y briosos, que feyan sortir la gent pels balcóns, ab lo soroll que movían, al estampar lo casco sobre l' empedrat.

Pero vosaltres, ni axió qu' era tan bonich y descansat, heu sabut conservarho. Ab aqueixos vestits esquifits que semblan del germá petit, ensenyant las pan-



torrillas, enfilats dalt de la bicicleta, trayent lo fetje per la boca aneu fent l' esmolet per passeigs y carreteras, que mes aviat sembleu ninots que homes.

Diguin lo que vulguin no 'n sabreu may vosaltres de fer lluhir la persona.

Al vespre, anavam á ballar á alguna reunió particular, ahont generalment hi havia teatro y s' hi feya *El Puñal del godo* ó *La flor de un dia* y per Totsans el *Tenorio*, que ja era de *cajon*.

Alló ben mirat, mantenia l' afició y 'l gust, y per axó nosaltres sabém de jutjar als artistas, mentres que vosaltres joves del dia, ¡ qu' heu de saber pobras criaturas!....

Lo día de feyna, cap al tart, generalment, per allá á las vuit, cap á esperar la *socia* que sortís del traball pera acompanyarla hasta l' escaleta de casa seva, tot fent petar la claca, sense que 'ls pares hi tinguessin res que dir.



Algún vespre al Liceo, al quint pis, á gastar la pessetona, y á sentir cantar una ópera; no com vosaltres que 'us aboneu á palco de tercer pis pagant tant si hi assistíu com no per sentir cantar á artistas que no arriban ni á la sola de la sabata de 'n Mario, de 'n Vialetti, ni de molts altres cantants de aquell temps. ¡Y encare si 'ls escolteseu!....Perque ja sé jo qu' ells no 'n tenen pas la culpa si no valen tant com los altres. Pero no senyor: vosaltres no sortiu del quartet ni deixeu de fe 'l burro, sino per reventarho tot, menos las bailarinas y coristas de sarsuela italiana. Vet' aquí la música qu us agrada: la *Gran-Via* en italiá y las ximplerías de las pessas madrilenyas. ¡Deu vos fassi bons!



Com t' hi dit, aixís varem divertirnos nosaltres, fins al Setembre del 68 que va venir la gloriosa. Y, entre rompre coronas, treure als mossos de la esquadra, cremá 'l pontón y assistir al club del carrer de la Canuda ó al de Sant Gayetano, varen passar alguns mesos ó anys y ja no varem pensar may mes ab tonterías. Si no hagués sigut aquella Revolució, haurían sigut los vinticinch anys que 'ns haurían tret els pardalets del cap, pera cuydarns de cosas mes sérias, mentres vosaltres pel camí que portéu, ni als quaranta anys sabréu qu' és serietat.

***

—Pero tío, y si 's podía treure vinticinch ó trenta anys de sobre y 's trobés ab las cosas tal com van avuy ¿vol dirme que faría? Cada temps te la séva atmósfera, y qui no la respira s' asfixia. Y desenga-

nyis no es lo mateix viure en un carreró de l'Argentería ó en las grans vías del Ensanxe.

Las cosas son aixís, y pitjor per nosaltres, si gastant tant, no podém 'a divertirnos com van ferho vostés, gastant tant poch.

LL. LABARTA.

COMPTES ENDAVANT, COMPTES ALEGRES

—En lo tros de dalt la serra
conrehant tota la terra
de secá,
ab adob, si acás plovía,
de segur que s' hi faría
un poderós meloná.
Tretzecentas meloneras
ben plantadas á rengleras
hi cabrán,
y cada una, no exejero,
esperant, com cert espero,
que sis melons ne farán,
mercats á sou.... s' hi vendrían....
á aquest preu, cert me 'ls pendrían
de la má;
gastos trets y taras tretas
trescentas vint lliuras netas
donaría 'l meloná.
¡Prop d' onze unsas! Ja n' hi hauría
per lluhir de la Abadía
lo censal
y pels gastos de la boda
del hereu ab la neboda
d' en Pasqual.—
Aixi 's descapdella sense
véurehi mes la pobre pensa
del bon Jan;
y 'ls cálculs á fer tornava
y exactes sempre 'ls trobava
las meloneras sembrant.
Mes vingué una mala anyada;
may se havía vist secada
consemblant;
y ab llevors de malas rassas
en lloch de melóns, carbassas
la terra anava donant.
—¡Ni 'l traball de conreu treure
ne podré!—relata, al veure
cap ficat,
raquíticas carbasseras
per compte de meloneras
com s' havía imaginat.
Y 'l rector prest li fá sebre
que l' anyada n' ha de rebre
del censal;
y allargá no vol la boda,
del hereu ab sa neboda,
ja per més temps en Pasqual.
Y al veure del tot fallida
sa esperansa, diu que crida
lo bon Jan:
—No olvidaré tant de prompte
que resulta alegre un compte
quan se treu per endavant.—

JAUME RAMÓN VIDALES.

EN LO MAR DEL MON (per J. PANDO).



Barca remolcadora.

DEFINICIÓ

En un exámen de Mineralogía:
Lo Catedrátich:—¿Qu' es l' or?
L' alumno:—Un metall que á Espanya brilla.... per la seva ausencia.

S. SALVADÓ SALVADÓ.



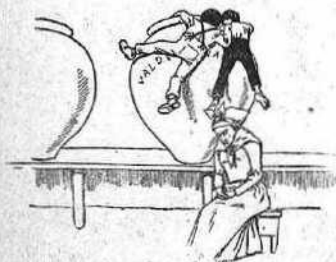
¡ FIRMES ! (Dibuix per *J. Juliana*).

UNA ENTREMALIADURA

(Qüento viu per Rojas.)



—Ja hi estém pujant.



¡Quina olor que fá!..



—¡Sant Antoni beneyt!....

LA CORBATA (1)

Excelsior.

Canti 'l poeta l' amor
de la manera mes grata;
canti la patria, 'l valor....
Jo cantaré ab molt honor
las glorias de la corbata.
Densá que 's vesteix aixís
del modo que vestím ara,
la corbata en eix país
es d' ús en extrém précis
y la *prenda* menos *cara*.
En la societat hont brilla
pot presentarse un senyó
sense mitjons, sense armilla....
que 's presenti—no perilla—
sense corbata; ¡aixó no!
La moda, que tot ho mata,
té á n'.ella per cap de brot;
la elegancia, dit en plata,
dependeix de la corbata
perque vá al davant de tot.
Si algú ficsarshi bé vol,
notará qu' eix adminícul
es distintiu que vá sol:
que signa alegría ó dol,
si no 's vol caure en ridícul.
Davant d' ella, reparém
que ningú la vista gira.
Quan ab algú 'ns aturém,
l' un al altre no 'ns mirém.
¡La corbata es lo que 's mira!
La seva importancia 's proba
enfront dels aparadors,
ja qu' es vist (no es cosa nova)
qu' es la confecció de roba
que té mes admiradors.
Sa forma, en qualsevol cas,
ve á ser dels rostres la guia:
y no ho exagero pas:
corbata de nús ó llás
transforma la fesomía.
En ocasions criticadas
revela sens ferhi embuts
moltas faltas amagadas:
per 'xó 'ls *plastrons* de vegadas
serveixen de tapa- bruts.
Ab lo modo de portarse
pot deduhirse aviat
sense por d' equivocarse,
si 'l seu duenyo, al presentarse,
es cuydadós ó es deixat.
La experiencia clá 'ns exhorta
á fer cás (y no ho prenguéu
per broma) de cóm se porta.
D' aquell que la porti torta,
no 'n féu cás; no 'us ne fiheu.

---

(1) Premi en lo certámen literari del *Centro Graciense*.

Aquells que 'm prestin sa ajuda
reparantho ab detenció,
sabrán cosa no sabuda:
arrapada ó bé cayguda,
demostra génit ó nó.
D' una manera concisa
afirmo, sense rahons,
que si la corbata es llisa
marca senzillés precisa;
ab arrugas, pretensions.
Pe 'l color seu, se coneix
la importancia—si 's repara—
del senyor que la lluheix
¡Sembla extrany lo que influheix
lo ser més fosca ó més clara!
Fins ella—ab això 's propassa—
denota en lo qui la dú,
(fentne tal volta un grá massa)
si es de llás fet, poca trassa;
si es per fer, enginy segú.
Acabém d' una vegada:
es d' una importancia tal
la corbata, que, estudiada,
pot servir—cosa probada—
de.... cédula personal.
Canti 'l poeta l' amor
de la manera mes grata;
canti la patria, 'l valor....
Jo he cantat ab molt honor
las glorias de la corbata.

J. BARBANY.

LA TREBALLADORA (1)

Lema: *Virtut.*

A LAS JOVAS OBRERAS DE SANS.

La máquina al costat del vetlladó,
damunt del tocadó
un ram de frescas rosas y clavells;
dos gábias al balcó
y en ellas dos aucells.

Aquesta es la cambreta mes gentil
que 'l perfumat Abril
embauma ab dolsa flayre de sas flors,
es lo palau humil
de la hermosa Dolors.

Niarada de perfúms en tal palau,
de fe, de goig y pau
tot l' any, hivern y estiu hi trobareu,
que á la Dolors li plau
mirar la ditxa arreu.

La bella cusidora día y nit
traballa ab ferm dalit
pera guanyarse 'l pa de cada jorn...

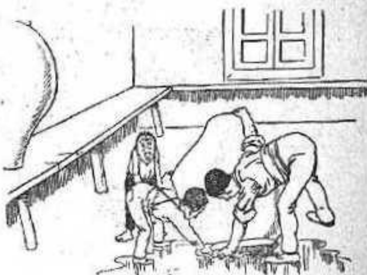
(1) Únich accésit del Diputat provincial D. Joseph M.ª Serraclara, en lo Certámen literari del Foment Catalá de Sans, de 1894.

UNA ENTREMALIADURA

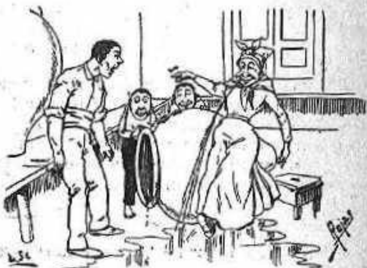
(Qüento viu per ROJAS.)



—Tururut dotze horas



—¡Quí hi ha á sota?



—¡De setze!..

LO PRIMER DE NOVEMBRE
(per Ll. Labarta).



Castanyas y panallets
que aixó es propi de la diada,
y l' anunci del Tenorio
en totas las cantonadas.

¡lo pá mes esquifit
que pastan en lo forn!

Pero te deu mil gustos aquell pá,
que ab honra 'l sab guanyá
la hermosa cusidora, y es aixó
lo seu constant gosá,
lo seu plaher melló.

¡Pobreta! no te pares ni parents
ni amigas imprudents;
es sola y es honrada... bella sort;
¡be prou molts pretendents
n' hi ofereixen d' or!

Mes ella, que s' estima en lo que val
y es noya molt com cal,
riquesas y plahers ha rebutxat:
s' estima mes un ral
que ab pena haja guanyat.

Soleta en lo seu pis la trobareu,
¡quin goig quan hi entrareu!
la flayre de las rosas y clavells
frescals, respirareu,
sentint cantá 'ls aucells.

Y ab joya campetxana á la Dolors
veureu com niu d' amors,
febrosa y diligenta traballant,
cusint allá 'ls primors
que 'ls altres portarán.

Senyoras presumidas ab rulls d' or
del luxo l' explendor
rumbejarán per plassas y carrés,
potser duhent al cor
de la deshonra 'l pés.

Y aixó, pobra Dolors, ab lo cap alt
pot dirho ben formal;
son cor es de puresa 'l mateix sol.
¡La temptació infernal
se vens ab la virtut sempre que 's vol!

J. Ayné Rabell.

SISTEMA DECIMAL

L' endemá de Sant Tomás, sortía un metje de visitar á un malalt á las tantas de la nit, y un sereno que l' acompanyava li preguntá:

—¿Cóm segueix aqueix bon senyor.

—Mal, molt mal; no crech que 'n surti.

—¡Malvinatje!.... Home, miri de fer tots los possibles pera ferlo allargar, encare que no siga mes que un parell de dias. Me sabría greu no poderli dur la décima!

—Escolti, senyoret—deya un mosso de café á un parroquiá—¿qué li agraviat en algo?

—A mi?.... No: en res.

—Com que aquest any no m' ha donat estrenas.

—Es que no m' agrada humiliar á ningú: prou pena tens en ser mosso de café.

P. Costa.

DE CAMPANYA. (Dibuix de *Ll. Brunet*, cabo d' enginyers).

REFRANS EMPELTATS

—Si vols estar ben servit, treu la grossa de Madrit.
—Ab palla y temps s' engreixan els burros.
—Qui canta á taula y xiula al llit, te 'l geni molt aixerit.
—Any de neu any de fret.
—Qui traballa no menja y fa fástich al diumenge.
—La pór no guarda res.
—Si vols que 't trobin honich, fes corre que t' has fet rich.
—Ahont menjan quatre menjan tres.
—Tant va 'l canti á la font que fa fastich de vell.
—Qui vol peix, que 's grati la butxaca.
—Marxant que pert y riu, ó es molt rich ó está de gresca.
—Gat escaldat miola de cremat.
—El gos que lladra amohina á tothom.
—Val més sabi conegut que boig per coneixer.
—Com més xica es la nou menos atipa.
—Caball regalat senyal que val poch.
—De llevant ó de ponent, de richs pródichs sias parent.



JOSEPH COROLEU.



MICIFUF y ZAPIRÓN (Fot. de *A. Torija*).

CANTARS BILINGÜES

Al ver hermosa, tu rostro,
tan parecido á la nieve,
me fas venir tan de fret
que tot jo quedo com gebre.

—

Sigue al relámpago el trueno,
á la tempestad bonanza
y á casa, després dels crits
solen seguir garrotadas.

BERNABÉ LLORENS.

—

El tiempo me dice: «corre»,
el corazón dice: «anda»,
lo sastre murmura: «páguim»
y jo dich: «no pas per are.»

PEPET DEL CAMP.

—

No supe lo que era dicha,
ni felicidad, ni nada,
hasta que la téva sogra
morí de una enrabiada.

J. PUJADAS TRUCH.

—

¿Sueña con el que te amó?
¿Sueñas con que volverá?
Ja diu lo ditxo que quí
te gana somía pá.

ROSSENDO PONS.

Junto á tu puerta mi niña
ya no volveré á cantar,
puig de la última vegada
guardo encare 'l constipat.

—

De tu talle y hermosura
me enamoré el otro día;
mes al llevarte t' he vist...
y... ves á enganyá á ta tía.

J. BAGUNYÁ Y S.

—

Imágen del bien querido
no turbes más mi reposo,
puig com qu' hi perdut la nit
tinch una nyonya que 'm moro.

A. BARB.

—

Qué razón tiene mi amor
cuando te jura y perjura
qu' encare que 't posis polvos
ets més lletja que una bruixa!

J. CANANGLÁ FONTANILLA.

DESCONSOL DELS TOCINAIRES
(per M. MOLINÉ).



¡Quí s' ho havía d' esperar!
Tants diners que 'ns vá costar!...

¡QUÉ M'AGRADARÍA!

—Fa temps mare que á una noya
festejo ab desinterés:
es de flors bonica toya,
¡tan franca y tan bonicoya!...
— Jo diría!
—Donchs lo que m' agradaría...
—Cóntaho fill. ¿Puch saber qu' es?

—Ay mare! La que jo estimo
es graciosa per demés;
per ella veig que m' aprimo
¡si quan ab ella m' arrimo!...
—¡Jo diría!
—Donchs lo que m' agradaría...
—Cóntaho fill. ¿Puch saber qu' es?

—Ay mare! Quantas vespradas
sens que ningú veji res
he enrojit ab mas besadas
sas manetas nacaradas...
—Jo diría!
—Donchs lo que m agradaría...
—Cóntaho fill. ¿Puch saber qu' es?

—Oh, mare! Jo 'm torno tonto
pensant ab ella no mes,
á aixams los perills afronto,
per véurela 'ls minuts conto!...
—Jo diría!
—Donchs lo que m' agradaría...
—Cóntaho fill. ¿Puch saber qu' es?

—Ay mareta! Jo pateixo
y ploro: ¡no hi puch fer mes!
Qu' ella es bona bé ho coneixo...
mes ¡ay mare! tant sufreixo...
—Jo diría!
—Donchs lo que m' agradaría...
—¿Qué t' agradaría més?

—Oh, mare! Tremolo al dirho,
y veig obstacles y apuros...
La vull... la estimo... la admiro...
Ay! m' hauré de pega un tiro!
—Es manía!
Digas: ¿qué t' agradaría?
—Que tingués cinch-cents mil duros.

ANTONET DEL CORRAL.

CANTARELLAS

No hi valen cintas ni llassos,
no hi valen polvos ni essencias
lletja vas venir al mon
y te 'n tornarás sent lletja.

—

No patirá may de gana
'l que ab tú 's casi, Manela,
puig tens la barba de llossa
y fas, al parlar, sopetas.

PISTACHO.

RECORTS DE UNA INUNDACIÓ
(per S. RUSSINYOL.)



Tipo de Consuegra.



Esperant lo reparto.

RECORT DEL CARNAVAL

(per R. Miró.)



—Que diguin lo que vulguin... en días aixís faig molta broma!...

CANTARELLAS

Al amor pot compararse'l
ab lo cigarro d' estanch,
que com mes voltas se paga,
molt mes fort se va tornant.

M. Giralt.

—

Quan fá temps no toco 'l piano
los vehins creuhen que hi mort,
mes si tú 'l meu piano fossis...
ja sabrían que no ho soch.

—

¿Rius, hermosa, y no vols dirme
lo perqué de tas riatllas?
Donchs ja ho sé, rius de una cosa
que per no dirla la callas.

—

Jo 't diría qu' ets molt lletja,
mes no ho faig, perque ja sé
que al mirall te posarías
y 'm dirías: «Mentider.»

J. F. Gavirbs.

EPÍGRAMAS (1)

Allí hont sigan tres personas
tingas per cosa segura
que dugas d' ellas complotan
contra d' una.

—

La terra dorm en pau sota la nit serena,
fermat vora 'l portal per tres pams de cadena,
'l mastí mal content, rondinaire, frisós
ab els ulls injectats y ab el morro babós,
las horas de la nit las passa una per una
lladrant sense descans, lladrant... ¿á quí? á la lluna:
á la lluna qu' en tant, magestuosa y ulls cluchs,
fá son camí estrellat, y 's riu de sos lladruchs.
Aquest quadret banal sembla una fabuleta:
y un pedant el mastí, y la lluna un poëta.

—

Tot progressa, tot fá vía,
¿per qué, donchs, la Poesía
ressagada 's quedaría?
Som anémichs, som clorótichs,
som histérichs, som neurótichs,
neurasténichs y scleróticbs;
per 'xó fem decadentisme,
misticisme, simplicisme,
simbolisme y terrorisme.
Marxem donchs, marxem al día,
sense mestres, sensa guía,
fem de tot... menos Poesía.

Apeles Mestres.

(1) De un llibre próxim á publicarse.



ESTUDI A LA PLOMA (per *M. G. Simancas*)

LO CABALL D' EN PERET

En sent á la tarde, quan lo sol comensava á cansarse d' estar **enlayre y s' anava** acotxant poch á poch darrera dels núvols, venía á buscarme la tartana **d' en Peret,** allí á un poble de la costa.

Pujava la capsa de pintar y 'l caballet; entrava sota aquell toldo mostrejat á estil de canyamasso, y assentantme en los coixins que treyan la crin pel llustre agafava las corretjas.

Tan poca 'n tenía la bestiola que avans de saber si estavam á punt de marxa, allargava 'l coll tan com podía, y obrint los forats del nas per pendre vent, tants arrancada tenía, que en compte de tirar semblava que nosaltres lo pitjessim per darrera. Xo!! cridavam lo personal de dintre, pero ca! no hi valían bandos ni estiraments de genivas. Alló era un corre á la bayoneta per aquell carrers del poble fent sortir mares de dintre las botigas á arreplegar criaturas; un trontoll de mollas y un aixafament de graba, un trasbals de sotrachs que semblava que s' anés á avisar la llevadora.

Qui 'ns hagués vist á la sortida, 'ns hauría pres pel correu, ó hauría cregut que feyam alguna prometensa; pero s acabavan las casas, y.... adeu pressas! aquell caball d' en Peret tan tebió de sanchs y fort de nervis, aquell histérich Rolando Furioso, aquella bestia siciliana, 's tornava la més mansa criatura encare no 's veya 'l despoblat davant de las ulleras, com si pensés: «Ja 'ns hem llubit davant



LA MORT DE JOAN II (Boceto escultórich de *R. Atché.*)

TIPO SEVILLÁ (Fot. de BEAUCHY—Sevilla).



En los ojitos, luceros;
en la boquita, coral,
y por todo er cuerpecito
diez mil fanegas de sal.

del poble. Descansém davant del blau del paisatje, que no tinch joventut per tants estragos.»

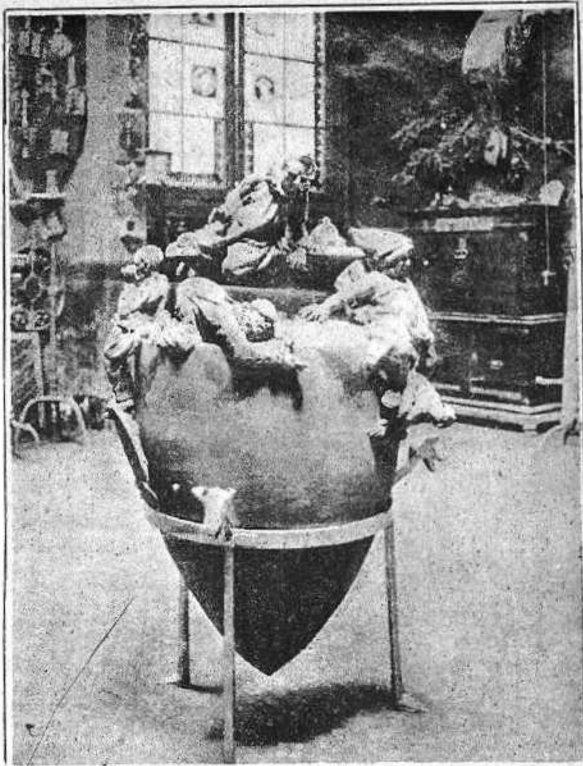
Y es que 'l caball d' en Peret, (pobre caball!) ne tenía un capdell de portarnos á nosaltres y als anys que duya á sobre.

Tants ne duya que ni ell mateix los recordava, y no hi havía mes que veurel per compendre la antiguitat del subjecte. Blanch de naixensa, 'l temps l' havía tornat d' un gris de roba vella, d' un blanch que havía anat á la bugada, d' un cendrós destenyit pel ús de la carretera; s' havía deixat los cabells cansat de mudar lo pel; y ja no tenía llustre en los deforas ni alegría en los dintres, ni un pam de pell verge de nafra ó garrotada. Mirat de *frente* no 's veyan mes que genolls, y no mes que costellas mirantsel de perfil, y en lo seu cos no mes hi quedava crosta. La única molla, la única vida, la tenia concentrada en la qúa, á las orellas, y en lo fons d' una mirada tristosota, d' uns ulls humits de bondat, guarnits de grans pestanyas que brillant sota una cova d' os, se veyan verdosos y reflexats fent de mirall al paisatje.

Ab ells mitj closos, anava caminant tot xano xano fent camí ab santa filosofía. Portava un trot degenerat á pas de marxa, un pas gimnástich com si volgués llensar las camas lluny del cos, una tendencia á no fer cas del que manavam, tossut á la seva llarga experiencia, y sobre tot un cop d esquena, un robust cop d' esquena, que feya grinyolar los pobres ossos del moble que 'ns servía de tartana, y 'l feya brandejar com un llaut trangolejant en terra seca.

Ab aquest pas reposat y somugut anavam terra enllá per la vora d' una vinya. Lo sol queya á la esquena del caball pintantli de blau sa silueta sobre la blanca

carretera, y ell apesar d' aquella calma, d' aquella gran calma que gastava, emprenia una suor que li baixava pels torrents de las costellas com si fossin las vessants d' una teulada. Pobra bestia! Suant ó aixut ell anava terra enllá missionista de la carga. Ell seguia sa planeta; la desgracia de caball destinat á ser lo company de la persona, 'l jou d' un pes darrera com suplement d' esclavitut, per falta de paraula per queixarse!.... Y de tant en tant s' aturava y mirava l' horisó y s' espolsava las moscas que tenía á tret de qúa y 's tombava per mirarnos, y.... «Apa noy! li deyam, que ja hi som!» «y ell ho entenía, y la tartana tornava á sotraquejar com si fes ayguas y ell tornava á estirar lo coll y á olorar lo vent y emprenía «'l trot de l' herba.»



JERRO DECORATIU per *E. Clarassó*)

Ne deyam «lo trot de l' herba,» d' un trot á la decantada que tenía, d' una marxa de bestia esperansada, d' un pas de pressentiment. Sabía que 'ns acostavam al lloch de pararse, allí, en un prat d' herbeta pasturable, y aixó li donava tals forsas de flaquesa, tanta forsa á las camas, que semblava que tingués la passió á la nota verda.

Y aixó que d' aquest color no 'n tenía 'l tal prat ni pel gasto d' esperansa. Tan ressech era y tan mústich y aixelat y ple de brossas, tan despoblat lo terreno y tan faltat d' arbres, que per fer d' aixó de pintor, me posava á darrera la tartana y 'l caball y 'ls feya servir pera darme sombra.

No era dolenta per lo que á mi 'm convenía pero si molt insegura y capritxosa, ja que quan mes ensinistrat estava perseguint una nota de color ó un cap de núvol, ó barallantme ab la paleta ó burlantse ella de mi, com si tot d' una sortís lo sol á donar llum als meus dubtes, la claror que buscava y no trobava m' invadía l' estudi y era que la sombra se 'n anava á pastorar atreta per aquellas quantas herbetas d'herbolari, que semblavan més remey que substancia alimenticia.

PRELIMINAR (per MARIANO FOIX).



—Miri jove, mal m' está 'l dirho, perque al cap-de-vall jo soch la séva mare; pero la méva filla es una noya que serveix per tot.

Res més magre que aquell berenar fora temps. Arrossegant la tartana, lo caball pujava 'ls marges per haver una farigola, ó un brot d' espígol, ó una floreta més bonica á la vista que gustosa al paladar; estirava 'l coll tant com podía ab tot lo be de Deu de corretjas per pasturar un branquilló; saltava pedras enllá, sempre ab lo destorb d' aquella ditxosa tartana; y ell amohinantse ab la feyna y jo ab la meva 'ns trobava la foscor, aquella hora solemne d' un dia més que acabava, d' un passet més vers lo camí de la mort, d' una altra posta de vida.

Aixís semblava presentirho la bestiola, y se 'n tornava tot trist per la carretera. Ja no era 'l trot lo que duya, era un pas d' anar á la professó ó á un enterro, un caminar ab lo cap baix, un ensopiment de marxa fúnebre ab lluna, ab veus de cap al tart, ab queixas misteriosas y crits d' aucells de nit y totas las mitjas sombras d' aquella hora y totas las vaguetats y boyrosas fantasías de la fosca.

***

Ja ab los fanals encesos entravam al poble y 'ns despedíam del caball.

Ell ja ho sabia y l' endemá 'ns lo duyan tot lo content que podia estar un caball de tants anys y tantas xacras.

Cada día feyam la mateixa feyna. Gran arrencada, trotillo, trot de l' herba y marxa trista, y á copia de fer lo mateix haviam arribat que 'ns compreniam lo geni.

Sabía tant los camins que teníam de seguir, coneixia tant las paradas, qu' ell mateix se graduava la marxa, tombant aquí, passant allí per la dressera, aturantse als llochs de fer beguda si 'ns descuidavam d' avisarlo y dirigint ell mateix la maniobra.

Ni freno necessitavam. Lo millor freno era la seva gran experiencia de la vida: Quan venía una baixada, s' apuntalava á la tartana ab los colzos de darrera, posava las ferraduras de talons y 's deixava empenyer com si sentís la voluptuosa sensació d' anar en montanyas russas; quan tenia de pujar feya esses ab malicia y fins crech que 'ns feya l' ullet somrient de sa travessura; quan era al pla, feya y desfeya com si fos á casa seva.

May entre nosaltres teníam la més petita disputa. Cor de caball que vols, cor d'

home que desitjas. Un petit avís ab las riendas bastava per ferlo cambiar de rumbo y de parer; si discutíam á dintre, ell s' esbrabava ab las moscas; s' adormía si cantavam y semblava pendre part en la conversa ab tal agrado, que molts cops l' empreníam de paraula y ell no 'ns contestava per prudencia.

Perque de prudent n' era més que nosaltres mateixos. May relliscava ni posava una cama més enllá de la seva pariona sense mirar lo que trepitjava. Se li podia posar un estenegall de criaturas á la grava sense que n malmetés ni una, no 'ns gastava casi res de ferraduras, era ayguader y no tenía cap vici.

Bestia nascut, poguent naixer persona y sentho mès que molts que ho semblan, aquell geni de caball se 'ns havia fet simpátich, aquell cos apropantse á la mort á pas de carga 'ns havia robat la voluntat y 'ns feya llástima, y li deixavam fer lo que volía, convensuts del poch temps que li quedava de vida!

***

Pobra vida! Poch creya jo tenir de véurela acabar al anarmen un dia d' aquell poble, ni poch me esperava presenciar sa agonía

***

Va ser un día de toros.

UN HOME BEN ASSURTIT (per MARIANO FOIX.)



—Ja 't vaig veure ahí' maco, ab la *Layonor*. ¡Y aixó que jo 't pago 'ls cigarros!

—Y bó, si tú 'm pagas els cigarros, ella 'm paga 'ls mistos.

La plassa estava plena, y 'l poble demanava *caballos* com una fera famolenca.

D' allí 'l fondo va sortir un caball blanch, un caball que jo havía vist feya poch, lo caball d' en Peret que se l' havía venut lo dia avants, segon van dirme.

Montat per en Badila, va compareixer á las arenas entre crits y aplausos que rebía 'l picador, tiesso y satisfet á sobre d' aquellas pobres costellas, somrient á n' al poble que 'l cridava, quadrant sa corpulencia á sobre d' aquella magresa, sense recordarse de la victima infelís que duya á sota, content del éxit y prometent lluhirse ab la mirada.

Al mateix temps, lo caball, tapat d' ulls, obedient com sempre, manso de por y de vellesa, portava, ilusionat, lo trot de l' herba! Corría l' infelís de costat sobre la pista, estirava 'l coll, com si 's trobés á la blanca carretera, y potser s' estranyava de no sentirse 'l pes de la tartana, y.... qui sab? se creya potser també arribar á n' aquell camp de espigol y flors blancas, á n' aquell plá de descans ab vistas á la serra, á n' aquell rasser de planuria guarnit de núvols ó d' estrellas.



LO PORRER (Estudi de *Galofre Oller* pel quadro de la Coronació de la Verge de la Mercé.)

¡Pobre caball! Tot d' una 'l toro l' embesteix y 'l picador l' atura. Hi ha un moment de quietut. S' apuntala la víctima y la fera li deixa al mitj del pit una horrorosa ferida.

D' aquella ferida oberta com una font abundosa 'n comensa á rajar sanch, sanch que li baixa per la cama y li tenyeix de dalt á baix; li agafa un tremolor que li remou tots los nervis, un picament de dents, una terrible suor, pero no una suor com aquella d' aire lliure, una suor negra que semblava destenyir aquella ossamenta, la suor de l' agonía que 'l matava sens defensa.

Després d' aquella, sempre entre aplausos, ne rebé un altra, y continuá obedient y una altra y d' altras, y 's retiraren los picadors de la plassa.

* * *

Jo també volía anarmen y no sabia com ferho y vaig quedarme, y altre cop va tornar lo caball á continuar son martiri.

Ja no era 'l mateix de sempre. Destrossat, replé d' estopa, casi negre, volia trotar encare y no podía, volia estirar lo cap y li queya, y no veya ahont anava y un cop hauria caygut á no haverse apuntalat á la barrera. De tant en tant tambalejava, y 'l picador temía que se li morís de sopte, donava un pas més y alsava aquella cama ferida, semblava que plorés, ab tanta pena torsava 'l coll y 'l deixava penjar sobre l' espatlla.

Per últim un mosso l' acompanyá á morir acostantlo fins á la mateixa fera; per últim lo toro l' obrí de dalt á baix, com esquinsantlo; y obert de ventre, trepitjantse ell mateix, per últim va cridar lo poble que 'l traguessin, no sé si per fástich ó per llástima.

Y dich mal al dir per últim. Per més que sembli impossible, encare 'l vam tornar á veure, encare cusit va pendre una altra pica, y allí mateix á sota la barrera

ahont me trobava, un mosso li va donar una tremenda punyalada, y aquella fera d' home va ser en aquell moment lo millor cor de tots los que s trobavan á la plassa.

Va ajeures lo pobre caball d' en Peret. Va sacsejar las camas de darrera ab violencia; per última vegada va estirar lo coll, y va quedar inmóvil sobre las arenas.

Al cap d' una estona encare va moure una orella, y va ser la darrera extremitat de la vida que fugía. Després era un pilot de carn, ab uns ulls que encare miravan. Dintre d' ells, humits encare de bondat, guarnits de grans pestanyas, mes enfonzats que may dintre de la cova d' os, ja no s' hi veya 'l paissatje: s' hi veya tot un poble que cridava y aplaudía.

SANTIAGO RUSINYOL.

IDOLS POPULARS (per APELES MESTRES).



El qu' está de puja.



El qu' está de pega.

CUENTO VELL

(VALENCIÁ.)

Anaba per Marchalenes (1)
molt cremat un cassaor
perque entre creixcudes mates
se pergué son millor gos,
cuan un llauraor va vore,
sort lo mateix que un cudol
qu' en un camp escarbant terra
collía naps afanyós.
—Disme ché,—aquell li pregunta—
¿has vist per assí un gos roig?
—Si sinyor,—contesta l' atre—
naps culleh que es fan en arrós.
—No es aixó lo que 't pregunte;
contestam bé, tros de col.
¿Has vist per assí...
—Li chure
que no n' hi han de millors:
son dolsos com les pataques
y en un bull se couen tots.—
El cassaor que ignoraba
que l' atre estiguera sort,
cregué que li feya burla
y aná á pegarli un calbot,
pero pronte es va detindre
dihent:—Tots els llauraors
son uns esclafa terrossos
sense chens de educació.
Mosatros som mes persones;
mosatros, mosatros som...—
y el *llauricio* en sa faena
seguí dihent:—Naps molt bons.

JOSEPH PONT Y ESPASA.

(1) Marchalenes es el poble mes inmediat á Valencia. Se trova á l' atra part del riu Turia y está rodechat de lo mes hermós de la famosa horta valenciana.

DIÁLECH

Entre mare y fill:
Lo fill:—Mamá, ¿cóm es que 'l colóm vell es mes dur que 'l novell?
La mare:—Perque te mes enteniment.

F. S. NAS DE VICARI.

RECORTS DE LA PELEGRINACIO OBRERA
(per M. MOLINÉ).







L' *Ayga-life* clerical.—Pelegrins dels grossos.

BARREJA

Fa tres días que no menjo
y tres nits que no hi dormit.
Es que jo dormo de día
y menjo y bech á la nit.

—

Una nit clara, á la lluna
demanava inspiració,
y al cap de mitja hora justa
ja dormía com un tronch.

EGO SUM.

—

Fruyt del traball es la ditxa,
fruyt de la ditxa l' amor,
y fruyt del amor á voltas
una carbassa ser sol.

—

Nit y día estich pensant
ab tú, ma prenda estimada,
perque t' has endut mon cor,
la roba, y la senmanada.

—

Es l' amor un laberinto
que per tot s' hi pot entrar;
pero que quan un es dintre
li costa molt d' escapar.

J. ESCACHS Y V.

EPÍGRAMAS

—Ahir me deya en Pasqual
que si 's vá casá ab l' Agnés
no vá ser per l' interés.
—Donchs perqué... ¿pel capital?

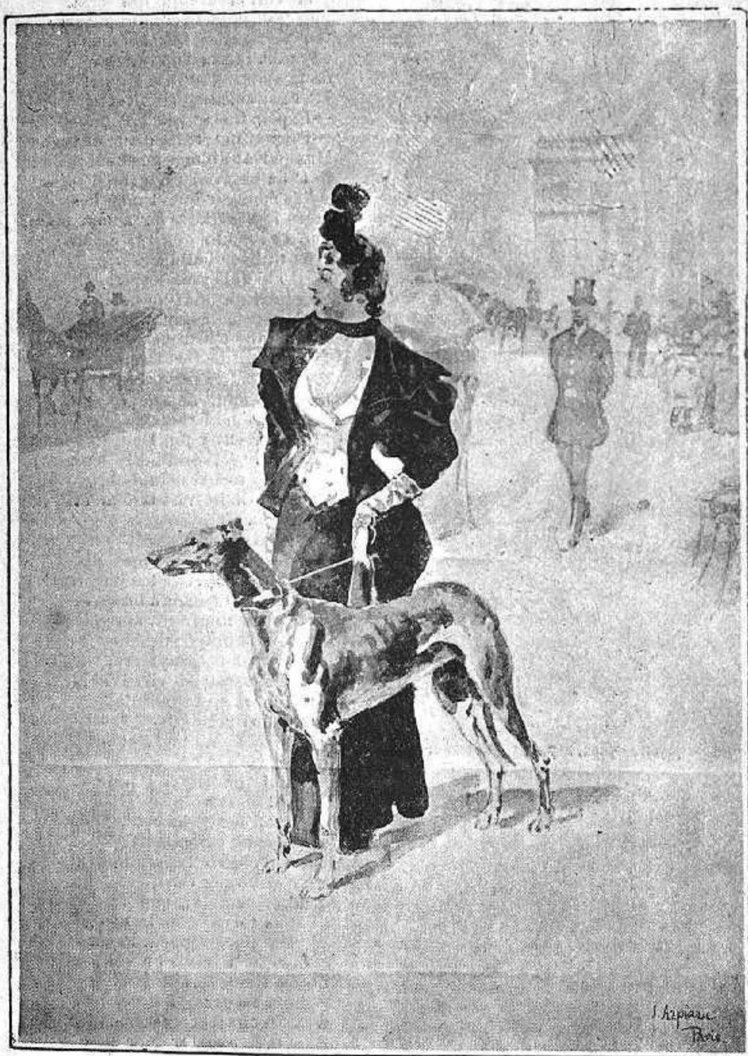
M. SANALP PUNTI.

—

Avuy he fet una carta
y no hi he posat la firma.
—Aixó es falta de memoria.
—No, senyor, falta de tinta.

JUMERA.

SILUETAS DE PARIS (per S. Aspiazu).



A cassa de.... *Lapins.*

GÉNEROS TEATRALS (per *Ll. Labarta*).
QUI JUGA NO DORM. (*Vaudeville en tres actes*).



Acte primer.—¿Vols venir á sopar, mascareta? 'T convido.



Acte segón.—¡Beu, noy, beu, que aixó es la vida.



Acte tercer.—¿Y la cartera?
—Ja la tinch.

AMOR DE MADRASTRA

Te miro ja extesa al llit
per quatre ciris voltada,
y no vull creure qu' has mort:
mes ¡ay! ja frets com lo marbre
tens lo rostre y tens las mans:
tos cabells son xops encare
de ta suor.... ¡qu' has sufert!
M' apar talment escoltarte:
—Espós, fins al cel, has dit.
—Fins al cel, t' ha dit mon pare.
Has parlat ab mos germans;
jo t' he besat al parlarte,
y has conegut que 'l meu bés
no es lo bes que 's fa á una mare,
que ab los ulls qua-i ja cluchs,
sens ta boca bellugarse,
ab l' alé dels teus sospirs,
he sentit qu' aixi 'm parlavas:
—M' estimavas, may ho has dit,
y jo també t' estimava.—
Estrenyentme fort la má,
febrosenca, la has portada
fins al damunt de ton pit:
ja ton cor no bategava.
M' has besat y ¡oh Deu, has mort!
¡ay quin bés, quin bés!.... cremava.
Per no tornarse ja á obrir
boca y ulls he vist tancárset;
¡si ab los meus sospirs pogués
fer renaixer ta alenada
y fondre ab foch de mos ulls
l' etern mantell de tos parpres!
Després tornant á besar
mil voltas ton front, tas galtas,
frisós, tos ulls he desclós
per de fit á fit guaytarte;
m' he asustat; he vist l' abim
de la mort en ta mirada;
lo misteri del desitj
tas ninas ficsas mostravan;
potser vers lo cel cercant
lo camí que 't feya l' ánima,
tement no la volgués Deu
si aquell bes t' ha condempnada:
al jugar ab tos cabells,
per ton rostre 'ls escampava;
jo 'n volia per recort
y m' ha semblat que 't queixavas;
se t' ha tornat com la neu,
blanca, poch á poch, la cara
com si jo 't teixís un vel
ab los besos que 't donava.
Lo meu pare, 'l teu espós,
á la espona recotzantse,
guaytava quan en plor meu
t' he mullat al abrassarte;
y he temut que malehit,
me trauría de la cambra;
no ha endevinat nostre amor;
somreya, aixugant sas llágrimas,

y deya dantse conhort:
—¡Si s' estima á una madrastra!

V. Brossa y Sangermán.

EPÍGRAMAS

Crech que l' arcalde es un pillo
y de confiansa no 'l trobo,
perque quan juga al tresillo
dihuen que 's *dedica al robo*.

—

Al monte no vols jugá
perque no t' hi surt el conte...
Cabra avesada á saltá
sempre salta y saltará
y la cabra *tira* al monte.

—

«En lo nom de Deu amén»
comensava 'l testament;
y Deu que tot ho concilia,
permeté qu' ab odi cruhent
s' aborrís eternament
del testador la familia.

—

—Un trajo vinticinch duros
es conná una mica massa.
—Donchs cregas qu' al preu aquest
ni las hetxuras me pagas.
—Si no 'm treus alguna cosa...
—Si vols, te trauré las calsas.
—No, pero podriam fer
una capa malt tallada.
—¿Mal tallada? ¡Cá! 'M dirían:
«bon home, pero mal sastre.»

—

Enamorat se casá
en Manel un jorn festiu,
y no sé per quin motiu
ni l' ull va podé aclucá:
y quan per 'ná á traballá'
s' aixecá al matí ab anhel,
dirigint la vista al cel
y trobantse tan rendit,
digué:—Entornémsen al llit
qu' aixó es la lluna... de mel.

—

Quan passo las facturas als clients,
—Ja passaré,—responen amatents.
Y no creguin que fassin esperarse:
rompte passan... de llarch sense aturarse.

—

Si logras produhí may algun invent
no portis pressa en demanar patent,
perque moltas vegadas el qu' inventa
sol pagar la patent y la *patenta*.

M. Badía.

GÉNEROS TEATRALS (per *Ll. Labarta*).

La Casaca. (*Comedia en tres actes*).
(Primera part).



Acte primer.—¡Y que n' es de maca! No hi ha mes, jo m' hi declaro!



Acte segón—Aquest si, vingut dels teus llabis, m' ha omplert l' anima de.... etc., etc.



Acte tercer.—¡Elena!...
—¡Arturo!...
(*A duo*).—¡Y qué ditxosos seréml

GÉNEROS TEATRALS (per *H. Labarta*).
LA CASACA. (*Drama en tres actes*).
(Segona part).



Acte primer.—¡Deu meu, deume paciencia!



Acte segón.—¡Té, té y té!



Acte tercer.—¡Viva la llibertat!

LA TRISTA PRIMAVERA
SONET

¡Un altra primavera es arribada... !
Palpita 'l camp encés per nova vida;
l' aura d' Abril á respirar convida
sa essencia pura, fresca, oxigenada.
Mostra sas galas totas l' enramada
de flors boscanas y verdor guarnida;
y entre mitj del boscam, lo pardal crida
ab veu d' amor á sa femella aymada.
Cantan las fonts ab parla cristallina
llensant liquida vida gota á gota,
llágrimas ben distints d' aquestas mías.
Tot torna en la Natura, tot rebrota:
mentres qu' en mas contadas alegrías
la que una volta cau, per sempre fina.

A. VILARET.

EPÍGRAMAS

A D. Pau que casi bé
s' emborratxa cada día,
li deya un día en Sevé:
—Vosté may está seré.—
—Es mentida—respongué:
si no estés seré, plouria.

F. CARRERAS PADRÓS.

—Qué no ho has sentit á dí?
—Qué?
—Qué demá 's casa á Tona
en Pepet, lo méu cusí.
—Pero no dihuen ab qui?
—Deurá ser ab una dona.

F. P. (MATA-MORTS.)

Entrá á comprar un panet
en un forn, la Serafina
y digué:—¿Qué 'ls fan de Viena?
—No, senyora, de farina.

A. DE MORAGAS.

CANTARELLAS

De tots dos ¿qui estima més?
¿tú á n' á mi ó bé jo á n' á tú?
Tu dius sempre:—Fins al Cel.
Y jo:—Del Cel en amunt.

ARNAU.

Vaig deixarte quatre duros
per comprarte unas faldillas,
y avuy que las dus ni 'm guaytas
perque vas massa bonica.

J. ARÁN GAYA.

Que tas llágrimas son perlas,
nineta, temps ha que ho sé,
y lo que temps ha no ignoro
es que las aixuga el vent.

J. M. BONAPASTA.

EXCEPTICISME

Á MON BON AMICH EN P. ROSÉS PLÁ.

¿Qué no estich d' humor? No ho cregas.
Porto pintada en la cara
l' alegría que mon cor
á torrents vessa y escampa.
¿Estar trist? ¡Vana quimera!
¿Tristesa? Buyda paraula
que per mí pot suprimirse
sense que notés sa falta.
Y si tú en ta bona fé,
has pogut, amich, pensarte
qu' era pena l' alegría
qu' en lo meu rostre 's retrata,
pensa que rihent moltas voltas
també als ulls saltan las llágrimas.
Y després ¿perqué las penas?
¿qué vols tú que 'n sia causa?
¿un desengany amorós?
¡Sembla que 't trobis á Babia!
Axió en plé sigle dinou
ens resulta una antigualla.
Avuy, amich, no s' estila
perque es cosa molt romántica
lo plorar, si alguna dona
á sagrats juraments falta;
y pensa qu' ara l' amor
se compra ó ven, com á plassa
hi vens tu blats y farinas
ó jo hi compro.... unas sabatas.
¿Qué hi fa que tingas un cor
molt més gran que una fragata
si no portas la bodega
plena de diners per lastre?
En nostres temps la honradés
no ès com avans estimada;
qui té rals trobará dona
encare que sía un lladre
y 'l tractarán d' excelencia
y li farán barretada.
¿Cóm vols, donchs, que comprenent
lo que acabo d' exposarte,
puga un desengany turbar
la placidés de mon ánima?
No, amich meu... *ancha es Castilla,*
y á las penas.... ví de Málaga.

JAPET DE L' ORGA.

CANTARELLAS

L' altre dia, nena hermosa
vaig trobarte, anant al Moll;
y al dirte jo:—Adeu, *bufona*;
tu vas dirme:—Adéu, *bufón*.

J. CASANOVAS VENTURA.

—

En lo mon hi ha dugas cosas
que 'm fastidian de alló mes:
la primera, es lo ser pobre;
l' altra, no tenir diners.

F. COMAS.

GÉNEROS TEATRALS (per *Ll. Labarta*).

LAS TRIFULGAS DEL AMOR. (*Trajedia en tres actes*).



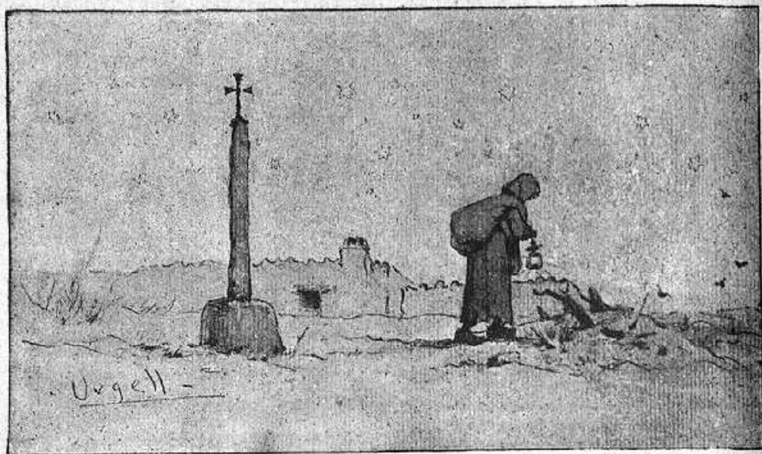
Acte primer.—¡Si vosté volía!...



Acte segón.—¡La ximple!... ¡Potser si qu' encare s' ho creya!



Acte tercer.—¡Socorro, que 'm moro!...



CAPRITXO (per *M. Urgell.*)

LA MORT DEL SOGRE

¡Que n' era de felís D. Pere Ponsá! ... Tenía salut, diners y bon humor ¿qué mes podía desitjar? Marit de una dona senzilla, de pasta d' agnus que may l' havía contrariat, enmotllantse com cera als gustos y preferencias del seu marit, y pare de tres fillas xamosas y bonas.... ¡quí mes ditxós qu' ell!

Gastava bon apetit y menjava bé: no coneixía 'ls mals-de-cap y dormía com un infant.... Quan se llevava tenia ja tota la feyna feta, y á pesar de aixó era refractari al fastidí. Ningú com ell sabía enginyarse per passá 'l temps.

S' havía fet jurament de viure cent anys, y sempre deya:

—Lo qu' es per mí no 's perdrá pas.

Y al pronunciar aquestas paraulas son rostre campetxano destellava aquella alegria que reb directament la llum de un cor sá y eternament enjovenit.

***

Al casarse ab la seva Mercé varen fer capítuls, á la catalana, assegurantse l' us de fruit dels seus béns respectius y heretant preventivament pera 'l cas de morir intestats, al primer fill que tinguessen, sent preferits los mascles á las famellas, seguint l' ordre de primogenitura, etc., etc.

Esperavan un herehuet; pero tingueren de contentarse ab una pubilleta. Y dos noyas mes, l' una darrera de l' altra sigueren los fruyts benehits de aquella unió tan ditxosa.

Mes ab lo temps repararen que á las tres estimavan per un igual y per tal motíu feya dias que D. Pere projectava testar, reformant la cláusula hereditaria dels capítuls.

—Si haguessem tingut un noy, enhorabona hagués sigut ell l' heréu, ja que hauría perpetuat lo nom de Ponsá; pero tractantse de tres noyas, una d' ellas ja casada, y destinadas las dos restants á seguir lo mateix camí ¿per quín motiu no las hém de considerar á totas tres iguals? ¿No 't sembla, Mercé?

—Ja sabs—responia la seva muller—que tot lo que tú fassas, per mí será sempre lo millor.

—Y desprès—afegía D. Pere—'l marit de l' Emilia, 'l Lluís no m' ha sigut may simpátich.

—¿Y per qué, pobre xicot? ¡Be es prou bon minyó!

—Tot lo que vulguis; pero las simpatías no 's gobernan.

* * *

La veritat es que si hi havía dos homes de carácter oposat, eran D. Pere y en Lluís, sogre y gendre.

Tot lo que 'l vell tenía de franch, obert y expansiu, tenía l' altre de reservat y fret.

D. Pere, en los últims temps de la seva joventut, encare pogué disfrutar una mica dels ball de la Paloma, de las gatzaras del Taller Embut, de aquellas grescas que tant animaren á Barcelona desde l' any 60 al 65, y alguna cosa li havía quedat de aquella vida tan alegre, en son carácter festiu, alguna cosa que havía de durar tant com la seva existencia. D. Pere era un vell jove.



LA FILLA DE TARQUINO (Busto en mármol de *A. Querol*).

En cambi en Lluís era un jove vell. Procedía de la Joventut católica y freqüentava 'l tracte dels jesuitas. Havía cursat la carrera de jurisprudencia y no li faltava feyna y consideració entre la gent d' iglesia en la qual tenía 'l principal núcleo de las sevas relacións. Era ademés un gran calculista, molt llarch, molt fi, astut é intencionat en tots los seus propósits. Parlava poch: gastava en los seus modals una gran correcció; pero no se li veya may cap de aquells rasgos de naturalitat que constitueixen un dels primers atractius del home. Era, en una paraula, 'l digne representant de una generació refinadament egoista, amiga, pel compte que li té, de las apariencias religiosas; mes en lo fondo descreguda, insensible, indiferent á tot lo que no siga interés propi.

REFORMAS MILITARS (per *Apeles Mestres*)



Una avançada del porvenir.

—Aixó no es un home—solía dir D. Pere á sa muller—aixó es un frare.

Mes ella, que com casi totas las senyoras, tenía marcadas inclinacións á la devoció, li responía:

—Escolta Peret, ¿no es preferible que 'l marit de l' Emilia siga aixís, tal com es, que no un tarambana com tants ne corren?

—Segons y conforme ... segons y conforme....—replicava D. Pere, recordant la seva joventut alegre, de una alegría que no excluhía may ni l' honradés, ni la bondat de cor.

Y no sortia de aquí.

Ja ho havem dit avants: li era antipátich.

* * *

Lo cel, fins llavoras sense núvols, de aquella familia tan felís, tot de un plegat va enterbolirse. D. Pere 's llevá un dia ab lo cap espés, lo cos pesat, tot ell desfet: sentía un fort soroll á las orellas y 'ls polsos li esbategavan ab violencia.

—Mercé; no se que tinch ... no 'm trobo bé.

Y 's passava las mans pels ulls y pel front, com si volgués desvaneixer una sombra indefinida pero densa y á cada instant mes opresora.

—Me 'n vaig al llit digué—enviá á buscá 'l metje,

Sortí 'l criat á tota pressa: pero pochs minuts avants que 'l doctor, arribava en Lluis acompanyat de l' Emilia. Lo teléfono havía funcionat. Aquell criat entrá en la casa, precisament per avisar pel medi mes rápit, qualsevol novedat que pogués ocorre en la familia, y havía complert com un home ben imposat de la seva missió.

A la vista dels presents, D. Pere s' anava agravant á marxas dobles. Quan lo metje entrá á l' arcoba, l' atach de feridura havía esclatat poderós alarmant. L' apoplegía será sempre l' enemiga mortal de la gent massa poltrona.

—Pobre papá—deyan las sevas fillas—tant bó qu' estava.... ¡qui ho havia de dir!

L' ARCALDE DE BARCELONA
(per M. Moliné)



Los que 'l manejan.

Y ploravan com unas Magdalenas.

¡Tant bó qu' estava!.... Precisament per trobarse la bomba massa carregada, esclatava en aquells moments. Pero 'l doctor traballant com un héroe, empleant recursos los mes heroichs, conseguí una treva, un compás d' espera. Ell mateix ho digué:—Lo temps necessari perque 'l malalt puga arreglar las sevas cosas.... No perdin temps: un altre atach que sobrevingui, y aquest es inminent, y 'l malalt corre perill de quedars'hi.

***

D. Pere veya, ja mes tranquil, pero mitj alelat al rededor del llit á la seva esposa, á las noyas, al seu gendre, y una idea fixa 'l dominava, l' idea de fer testament.

—Mercé.... notari.... notari....—digué al últim.



A PUNT DE MARXA. (Fot. de *Arenyas*.)

D.ª Mercé y 'l seu gendre sortiren del quarto y celebraren una conferencia. La bona senyora estava desconsolada, havía perdut la serenitat davant de un cop com aquell tan inesperat y al mateix temps tan terrible. En Lluis se limitá á ferli una reflexió:

—¿Y si mor' sense sagraments?

—Deu nos en guard!—exclamá horripilada la bona de D.ª Mercé.

—Donchs no cal perdre temps: jo m' encarrego de tot—digué en Lluis—veuré al notari qu' ell está demanant; pero veuré també al Pare Sansalvador.... ¡Quin remordiment per tots nosaltres si no li donavam medis de reconciliarse!.... Davant de la salvació de la seva ánima ¡qué valen los interessos!.... ¿No li sembla mamá?

—Tú mateix, fill meu.... tú mateix—deya D.ª Mercé plorant, sanglotant, presa del major desconsol.

***

Lo programa del jove católich, ben enterat desde que 's casá dels capítuls dels seus sogres, se cumplí puntualment tal com ell l' havia disposat. Als jesuitas á totas horas se 'ls troba á casa; en cambi no sempre 'ls notaris son al despaig.... Alguns, en lo moment en que se 'ls necessita, tenen un compromís urgent.

De manera que 'l Pare Sansalvador arribá á la casa del malalt á lo menos una hora avants que 'l notari, y ja se sab que 'l primer que arriba es el primer que despatxa.

¡Y tant com va despatxar!.... Quan sortia de l' arcoba del malalt, aquest tenia 'ls papers ben arreglats pera empendre directament l' etern viatje, sense fer altra estació que la de una llarga agonía d' ensopiment. Lo notari va tenir qu' entornarse'n per quant lo malalt havia perdut per complert lo coneixement.

—En l' estat en que 's troba—digué—es impossible que puga te tar. Si 's recobra una mica, estich á las sevas ordres: avisin y só aquí al instant.

***

D. Pere va morir intestat.

Y l' heretament preventiu, instituhit en los capítuls matrimonials, va recaure en favor de sa filla primogénita Emilia y á benefici, com es natural, del seu marit. Las altras dos noyas van tenir que contentarse ab la legítima.

Y en Lluis deya sempre á la seva dona:

—No olvidis may, estimada Emilia, qu' en aquest mon, las accions piadosas troban sempre la deguda recompensa. Nosaltres varem salvar l' animeta del teu papá, y Deu nostre Senyor ens ha dispensat la gracia de favorirnos ab tota la seva fortuna.

J. Roca y Roca.

UN CAP-PADRE MUNICIPAL (per M. Moliné.)



La banda com altres cosas
de nostre ciutat augusta,
los barcelonins la pagan
y 'ls de fora la disfrutan.

LA MOSCA

¡No la mateu!

Amunt y avall de la iglesia
fá rato que 'ns passejém,
mentre esperém á la núvia
ab sos pares y parents.
Jo faig lo paper de núvi
y estich bastant satisfet
d' haver trobat una noya
qu' es molt guapa y té diners.
¡Dimontri! ¡quina fiblada
m' han donat aquí al clatell!
¡Ja entench! Es aquella mosca
que 'm persegueix del carrer.

Del clatell se 'n va á la cara
picantme á cada minut.
De la cara á las orellas...
Ja 'm té fins el cap de munt.
¡Ah! Per fi arriba la núvia
ab son deleytós perfúm,
despedint bella aureola
que vá brollantli dels ulls.
Al acostarme aprop d' ella
la mosca á la orella 'm brunz,
y 'm dona un altra picada
que 'm fa restar mitj confús.

Ja l' escolá ha encés los ciris
qu' han d' il·luminar l' altar
y 'l vicari per casarnos
ve dret á sermoneja'ns
La parentela s' encobla
y la núvia 's treu lo guant,
y la mosca perfidiosa
'm pica á damunt del nas.
Fora de mí, la ma vento
per aixarparla picant,
y d' un vol se 'n va á la cara
de la que m' haig de casar.

Execrant lo vil insecte
que s' ha burlat tant de mí,
aixeco la má fornida
pantejant y ab foll dalit.
Tan punt la má ha estat llensada,
era ja tart; pero he vist
qu' en la flonja cara d' ella
s' hi han estampat los cinch dits.
La mosca ha sortit intacta;
la núvia cau sens sentits;
lo séu pare butxineja
y 'ls parents fujen de mí.

Tan punt retorna la núvia
fentli olorar no se qué,
lo seu pare baladreja
que desfá lo casament.
Diu que no vol dá á sa filla
á qui té arranchs de beneyt.
La parentela ho aproba
y 'l vicari se 'n fá creus.

REFLEXIO (per J. VILA).



—Perque m' han de dir que vaig per mal camí?...
¡Bé son prou plans els carrers de Barcelona!



FULLA D' ÁLBUM (per *J. Lluis Pellicer*).



PERSPECTIVA GRANADINA (per E. Muñoz Fuentes.)

A PROPÓSIT DE LA VISITA DEL NUNCI
(per *Apeles Mestres*).



—Y donchs, Sra. Madrona, ¿ja vá veure al Nunci?
—¡Véure 'l ray! .. Lo que no vaig lograr va ser séntir-li tocar la trompeta.

Y jo escumejant de rábia
he sortit cap al carrer,
dolgut que per una mosca
haja perdut núvia y bens.

Al arribá á casa méva
m' ha saltat de goig lo cor,
he vist encare á la mosca
perseguintme donant vols.
Per fi 's para, la má acosto
plé de malas intencións
y la moscota distreta
ha deixat posarse 'l jou.
Tan punt l' he tinguda presa,
anava á donarli mort,
quan un truch dat á la porta
m' ha tret de cavilacións.

Al tenir la porta oberta
un amich la má m' estreny,
y 'm dona la enhorabona
del fracás del casament.
Diu que la núvia escullida
ni es honrada ni te seny
y que li tapa mil faltas
l' envejat munt de diners.
Al sentirl', deixo á la mosca
y li dich:—Lo vol empren,
y ves visitant iglesias
per desfer mals casaments.

J. Puig Cassanyas.

CANTARS BILINGUES

Unos lloran con los ojos
otros con el corazón:
donchs jo, al revés: á mi 'm rihuen
sabatas y pantalóns.

—

Era tan hermosa,
tan buena, tan santa,
qu' en vestits y polvos
tot se m' ho gastava.

—

Cuando á confesarte vayas
dile al padre confesor,
que si tú portas camisa
la deus á n' el téu xicot.

—

Los hombres somos las moscas
y las mujeres la miel,
y las sogras son las vespas
que no 'ns deixan tastar res.

Cantor de Catalunya.

—

Cuando me veas muriendo
no llames al confesor,
puig ab lo que li diría
tu perdrías lo color.

G. de Llansa.

—

LA MARIETA DEL COTXE

(Ilustració de MIRÓ.)



Una gitana de las que venen randa y diuhen la bonaventura va ser la seva perdició.

—¡Ay filleta meva! —va dirli ab accent profétich, tot examinantli las ratllas de la má:—jo t' asseguro que si sabs manejarte, un dia ó altre acabarás per anar en cotxe.—

Això era lo únich que á la Marieta li faltava: que las ambiciosas y desguitarradas ilusións que tota sa vida havía alimentat, rebessin lo podorós refors d' una profecía de gitana.

Es veritat que com á guapa, era guapa de debó. Pel carrer de Ponent—y cuydado que en aquells barris las bellesas femeninas abundan—tothom la coneixía per la *Marieta maca*. Pero ¡anar ella en cotxe!.... ¡En cotxe una morta de gana que vivía en quint pis, que s' havía d' escarrassar tot lo dia planxant per guanyarse las bessas y que ab prou feynas podía pagar á plassos las botinas de talons alts que cada set ó vuyt mesos estrenava!....

No obstant, lo vaticini de la gitana se li havía quedat encasquetat al cervell, com un clau clavat á martelladas fins á la cabota.

—¡Ella m' ho va assegurar! ¡Ella 'm va dir que jo acabaría per anar en cotxe!.... Y quan aquestas donas ho diuhen....—

No se la podía treure d' aquí.

* * *

En vá 'ls pretendents de bona fé trucavan á la porta del seu amor: lo cor de la Marieta estava tancat y barrat. ¡Tots los enamorats hi anavan á peu!

Era inútil que algún li digués:

—Jo puch ferla felissa, perque tenint salut y feyna....

—Be ¿de qué fa vosté?

—Soch fadrí fuster, pero....

Ja no podía acabar.

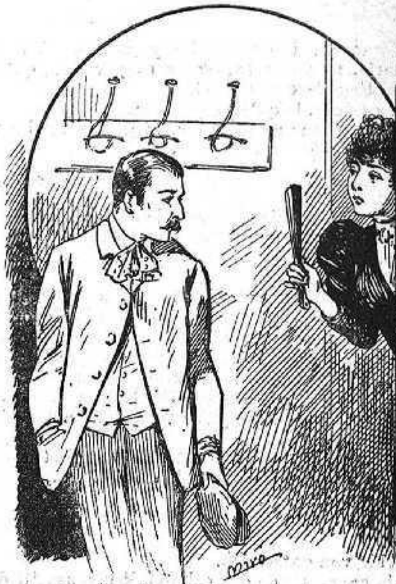
—Vaji, vaji en nom de Deu: tórnissen á la botiga, que la garlopa l' espera.—

Compareixía un altre aspirant:

—Jo la estimo, vinch ab bons fins, pot demanar informes meus allá hont vulgui: tothom li dirá que soch pobre; pero que en quant á honradés....

—Miri, ni vosté ni la seva honradés fan per mí: pico bastant mes alt.

Y 'l pobre enamorat rebía 'ls despatxos sense mes cumpliments.





Un dia estigué á punt de creure que la promesa de la gitana anava á cumplirse.

Enterat de las pretensións de la Marieta, se li presentá un jove que de bonas á primeras se 'n aná al grá:

—Si vosté 'm concedeix lo seu amor, anirá en cotxe.

—¿De debó? ¿Quína es la posició de vosté?

—Soch cotxero.

La Marieta ni 's digná enfadarse. Va girarli las espatllas ab tota la magestat d' una reyna, y torná á agafar la planxa sense contestarli.

***

Passaren los mesos y 'ls anys, y l' home que havía de fer anar en cotxe á la hermosa planxadora no compareixía.

La Marieta comensava á amohinarse ab tanta tardansa, y exposava, no sense amargura, las sevas rahons.

Ella havia llegit una pila de novelas y sabía que una vegada un marqués va enamorarse de la filla del seu porter; que un milionari d' un altre llibre s' havía casat ab una noya que venía diaris; que un conde havia despreciat l' amor d' una princesa pera unirse eternament ab una pastora....

¿Per qué ella, que sens dupte era mes maca que totas aquellas, y que no venía diaris, ni era pastora, ni guardava cap portería, no podía trobar un senyor rich, qu' encare que no fós princep ni marqués, tingués cotxe propi?

Y ademés, lo qu' ella pensava:

—La gitana m' ho va dir, la gitana m' ho va assegurar....

***



De mica en mica la impaciencia va convertirse en desaliento, 'l desaliento 's transformá en desesperació, y al cap de vall la pobra Marieta 's considerá la dona mes desventurada de la terra.

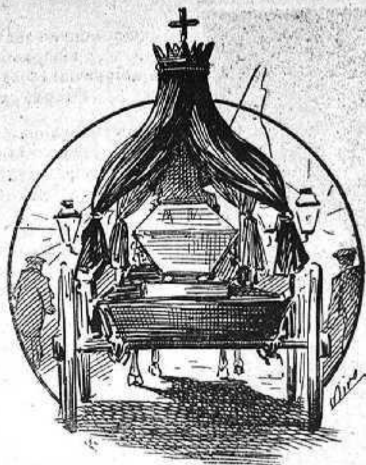
Sa bellesa s' havía mustigat, sos admirables contorns s' havían desfet, sa juventut s' havia fos, devorada per insensatas esperansas.... Los joves ja no li dirigían la paraula; las noyas del vehinat ja no la miravan ab enveja; ja ningú li deya la *Marieta maca*. La desgraciada planxadora era per tothom la *Marieta del cotxe*. Aixís lo mon castigava la seva soberbia, aumentant despiadadament la extensió de la ferida del seu cor.

Lo mal de l' ánima contagiá 'l cos; la tristesa engendrá la consunció y la Marieta 's torná tísica.

***

Ahir van enterrarla.

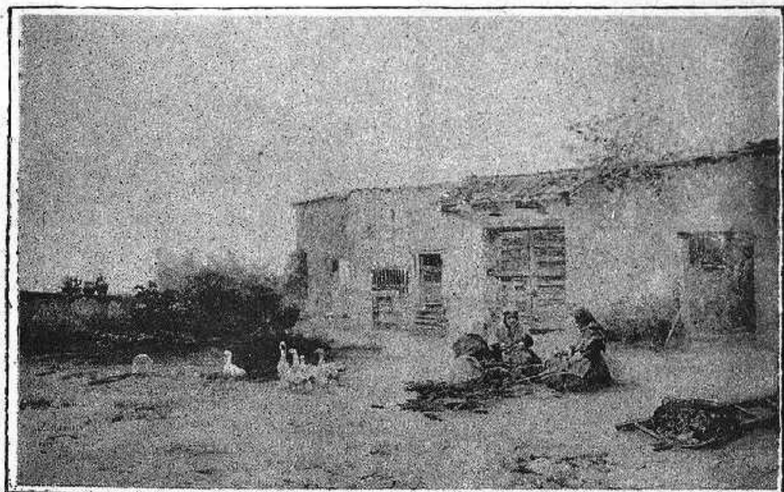
Un carruatje de dos caballs, lo mes senzill de tots la portá al cementiri.



Si la gitana de la profecía hagués passat en aquell instant pel carrer de Ponent, hauría pogut dirli:

—¿Veus, Marieta, com al últim has acabat per anar en cotxe?

A. MARCH.



DESGRANANT (Quadro al oli de *J. Masriera*).



PONCELLA (Busto per *J. Carcassó*).



L' APRENENT (Busto per *J. Carcassó*).

* * *

¡Oh, com se sent de la barraca
dels pescadors,
lo galopar del oleatje,
llunyá, grandiós,

que s' abrahona á na la platja,
fins á besar
la barca vella, esgabellada,
qu' está anyorant.

—Qué mala nit per los que 's troban
en alta mar!—
diu lo patró, qu' entén de l' ona
la veu gegant;

mentres sa filla ¡pobra! resa:
ella 'l manté,
adobant xarxa, anant á vila
per vendre 'l peix.

Obra la porta y vers la platja
se 'n va 'l jayet,
pera si encalla ab la borrasca
algún vaixell.

Sa joventut li representa
l' alterós mar,
en altre nit igual qu' aquesta
¡Fa un gabell d' anys!

Fa temps. Lo mar qu' es sempre jove,
igual, aixís,
sa remor fosca enllá extenía,
endins, endins!

ALFONS M. PARÉS.

EPÍGRAMAS

Deya un cego que captava
al carrer del Bonsuccés:
—Compadeixinse, senyors
de un ceguet que no hi veu gens.
—Qué té cinch céntims de cambi
que jo n' hi donaré deu?—
vá dirli un senyor. Y 'l cego
li contestá:—Ho *miraré*.

J. PANYELLA.

—

La esposa del pintor Prats
explicava á l' Adelina:
—Lo méu marit molt s' inclina
als colors blaus y morats.
Y es cert perque 'l poca-pena
del séu marit inhumá
á garrotadas li fá
blaus y morats á l' esquena.

JOAN AIV.



Qui no hoi toca, ho canta (per *J. Lluis Pellicer*).

BARCELONA PINTORESCA (per M. MOLINÉ.)



Gran societat cooperativa d' escura-pisos y butxacas, ab *privilegi*.... Traballa tots los días y á totas horas.

ENTRE PARE Y FILL

—¿Qué tal, noy? ¿Fás molts progressos al colegi? Ja deus ocupar un bon puesto á la classe.

—Zi zenyó, 'l zegón.

—¡Caramba! No 'm creya qu' estessis tan adelantat. ¿Y sou molts alumnos?

—Doz.

ANGEL SILVESTRE.

NO HI HA DUPTE

—Papa: ¡que m' agradaria tenir dos rals!—deya 'n Lluiset.

—Tonto: ¿y qué tindrías ab això?

—Ay, ay, tindria mitja pesseta.

XANIGOTS.

PROGRESOS DE LA CIENCIA (per *Apeles Mestres*).



El caball convertit en providencia de la infancia.

CARRERS DE BARCELONA

¿Quín es lo carrer més trencadís?—Vidre.
¿Y 'l més lladre?—Robador.
¿Y 'l més criminal?—Mata.
¿Y 'l més estudiantil?—Carabassa.
¿Y 'l més alt?—Gegants.
¿Y 'l menos fiero?—Manso.
¿Y 'l més amorós?—Petons.
¿Y 'l més pornográfich?—Detrás de Sant Just.
¿Y 'l més sá?—Bonayre.
¿Y 'l menos trist?—Alegria.
¿Y 'l que fá suar més?—Pujadas.
¿Y 'l més pesant?—Barra de ferro.
¿Y 'l més subterrani?—Claveguera.
¿Y 'l menos dols?—Salat.
¿Y 'l menos salat?—Pou dols.
¿Y 'l que més escasseja?—Plata.

MAYET.

SILUETAS

I

—Fará cosa de tres anys
era un pobre mort de gana
y avuy dí* posseheix
una fortuna qu' espanta.
Es respectat per tothom,
hi ha donas que l' afalagan
y es á més íntim amich
d' encopetats personatjes.
Aquest tipo vanitós
á qui tots miman y ensalsan
no és pas mes qu' un fabricant....
—¿De qué?
—De moneda falsa.

II

—Lligat com un malfactó'
y de polissons voltat,
un senyor molt ben portat
entra á la gobernació.
Algú cometrá l' error
de pensar, y es natural,
que 'l senyó es un criminal
de los de marca mayor.
Donchs ni 'l senyó es taruguista,
ni es lladre, ni es assessí.
—¿Y 'l portan lligat axí?
¿Donchs que ha fet?
—Es periodista.

III

—Fent un comers repugnant
va lográ arribá á enriquirse
y avuy que ja ha fet los seus
la moralitat predica.
Confessa un cop cada mes,
no llegeix cap obra impía,
persegueix als lliberals
y manté dugas *queridas*.
Denuncia tots los papers
que sa luxuria revifan,
y té una trassa especial
per conquistar baylarinas.
—¿Y aquest fulano qui es?
—Es.... un Pare de Familia.

IV

—Demostrant tení un cor noble
fa molt temps que va jurar,
qu' ell sol podría lograr
la felicitat del poble.
Avuy que victoria canta
y te tot lo que li plau,
ni pensa en lo poble brau
ni en l' ánima que l' aguanta.
Ell prou observa, prou nota
que al poble la fam exalta;
pero diu ab veu molt alta
que 'l poble es un pobre idiota.
S' ha fet home, s' ha enlayrat
y se 'n burla del demés.
—Digui; ¿aquest farsant qui es?
—¡Qui te de sé! un diputat.

V

—Vell, raquítich, demacrat
y vestit ab malas trassas,
va seguint carrers y plassas
tot demanant caritat.
Traballava y no cobrava
lo que ben guanyat havía;
com la gana 'l consumía
y aquesta no hi vol cap traba,
encar que sabentli greu,
si un trós de pá vol menjar,
té de anarlo á demanar....
no en nom d' ell; en nom de Deu.
Per 'xó no crech que l' ajudi
qui á la miseria l' ha dut.
—¿Y aquest qui es? ¿será un perdut?
—¡No, cá! Es un mestre d' estudi.

J. Usón.

A CA 'N PARÉS (per P. Eriz.)



Ja se sab, cada diumenje
tothom hi va á pendre vistas:
los papás á veure quadros.....
las nenas á veure artistas.

DE LA MEVA CARTERA



POBRA CEGA (Quadro al oli per *H. Lengo*).

A un rich hisendat del Ampurdá, que may s' havía cuydat mes que de las terras, li deyan tot sovint las sevas fillas (las quals, per haverse educat en un colegi, eran tot unas senyoretas), lo molt que s' alegrarían de tenir á casa 'l retrato del seu estimat papá pintat al oli.

Un dia trobantse á Barcelona, passantli pel cap donar una sorpresa á las noyas, se presentá á casa de un pintor, y després d' exposarli que volía que li fes lo retrato al oli li preguntá:

—¿Y quán me 'n fará pagar?

Lo pintor respongué:

—Li costará baratet: se 'n fará 500 pessetas.

L' hisendat, trobantlo una mica car, digué:

—¿Y si jo 'm porto l' oli, no me 'n pot treure alguna cosa?

—

En un estudi:

Lo mestre diu á un baylet:

—De 20 qui 'n treu 20 ¿qué queda?

Lo xicot no atina ab la resposta.

—Vamos á veure: si portas á la butxaca vint pessas de cinch céntims y las perts ¿qué 't queda á la butxaca?

L' alumno, molt amatent:

—Ah, ja ho sé: m' hi quedará un forat.

—

En Casas, á pesar de tenir una posició bastant desahogada, anava sempre deixat, fet un verdader mamarratxo. Especialment lo barret era lo que hi havía que veure: de forma antiquada, repelat, plé de pegadella.

—Pero Casas—va dirli un dia un seu amich—¿quín dia 't compras un barret nou?

—May!—respongué ab resolució.—Aquest sombrero es la clau de la meva independencia.

—¿Que vols dir? No t' entench.

—Molt senzill: calcula que la meva dona va dirme l' altre dia que no surtiria may mes ab mí mentres portés aquest barret. Ab això figúrat si haig de renunciar á una comoditat tan inmensa.

—

Com succeheix casi sempre, que 'ls homes d' estatura baixa buscan per casarse á las donas altas, aixís mateix va realisarho en Romeu; pero casi va ferne una mica massa, perque la seva mitja taronja no sols era llarga, sino prima, com una canya d' extranyinador, y en Romeu que ab prou feynas li arribava á la cintura, feya al seu costat una figura molt trista.

—¡Que s' hi ha de fer!—deya un amich seu parlantne.—Aquest Romeu sempre ha sigut un ambiciós; de sobras, estava cansat de dir que no 's casaría sino ab una dona de una posició *molt mes elevada que la seva.*



FLORS DE ANDALUCÍA (Quadro al oli de *J. Rico Cejudo*).

—

Un amich meu deya:
«L' home ha de tenir *bona sombra* y la dona *bon perfil.*»
«L' home ha de tenir *bon fondo*, y la dona *bonas formas.*»

P. DEL O.

CONJUNCIO ASTRONOMICA (per M. Moliné).



Pas del planeta Mercuri per davant del sol.

RETORN

—Missatjer, bon missatjer,
¿cóm podré pagarte may
la nova que m' has portada,
si d' alegría 'm mor' ja?
¡Si tu sabesses! ¡Quins días
més crudels y més amarchs,
com la nit negres y tristos,
á mon entorn han passat!
Sens' *ella...*, ¿per qué volía
més que patir y plorar...?
¡L' anyorava tant, que 'm sembla
son retorn, per po', un encant!
—Missatjer, bon missatjer,
no m' enganyis per pietat...
que 'm sento morir de pena
tan sols de pensá' en l' engany.
Digam, dígam: ¿cóm t' ha feta
l' encomanda qu' has portat?
¿qué es que t' ha dit que 'm diguesses?
¿quán la veuré? ¿quán vindrá?
Pobreta coloma méva.
¡quánts jorns de plors y d' afanys,
quántas nits de fer ensomni
dés que, crudel, va oblidarm'!
Ara retorna portada,
en alas del desengany;
per l' amor que 'm jurá un día
al véurem partí' al etzar.
¡Benvinguda en la caseta
que un jorn trist ne va esfondrar..
niu d' amors l' anomenavam,
niu d' amors será en avant!
Que si avuy jau enrunada
y plena d' euras y carts,
quan l' habiti l' amor méva
en palau s' ha de tornar.
En sas salas catifadas
de flors bellas al voltant,
dexarém corre las horas
suspirant enamorats.
Tindrém per sostre la volta
dels Çels, y per lluminar
lo sol, astre-rey, de día,
y de nit estels brillants.
—Missatjer, bon missatjer,
sías á mon amor lleal,
y 'l missatje que 't trameto
porta á mon amor volant.
Si per volar á m' aymía
las alas t' han de mancar,
pren las de mon cor que pena
d' impaciencia bategant.
Dementres, las mans creuhadas,
ficsos los ulls ahont tú vas,
cántichs de goig y alabansa
mos llabis entonarán.
Y quan senti en mas parpellas
dels ulls d' *ella* 'l primé' esguart,
quan á mos ohits arribi
de sa veu lo dols reclam,

ELS PROSCRITS DE LA CATEDRAL (per *Apeles Mestres*).



—*¡Oh témpora!.. ¡Oh mores!* Valía més ser gat dels frares que dels canonjes.

y quan mos llabis encenga
de son primer bes l' escalf...
prega al Cel, bon missatjer,
puig tem' morirme d' esglay.

ARTUR VINARDELL ROIG.

GARGOTS

Que conegui tos defectes
te dona, amich, dolor greu:
¿acás si no 'ls coneixía
no 'ls tindrías tots també?

—

Ab molta assiduidat avants venías
y axió que no 'm devías ni un favor;
pero desde que 'm deus vinticinch duros
no se 't veu ni un sol jorn.

—

Que la vida es un poema
generalment se sol dir;
pero es tant enrevessat
que pochs lo saben llegir.

CANDOR SALAMÉ.

CANTARS

Las paraulas que 't vull dir
son com las onas del mar;
molt brunzentas al venir
se moren al arribar.

—

La gota de l' aygua pura
que cau sobre de una flor
es igual que una esperansa
que reanima lo méu cor.

—

Ta cara es un cel,
tos ulls dos estrellas:
la terra es mon cor
que pren claror d' ellas.

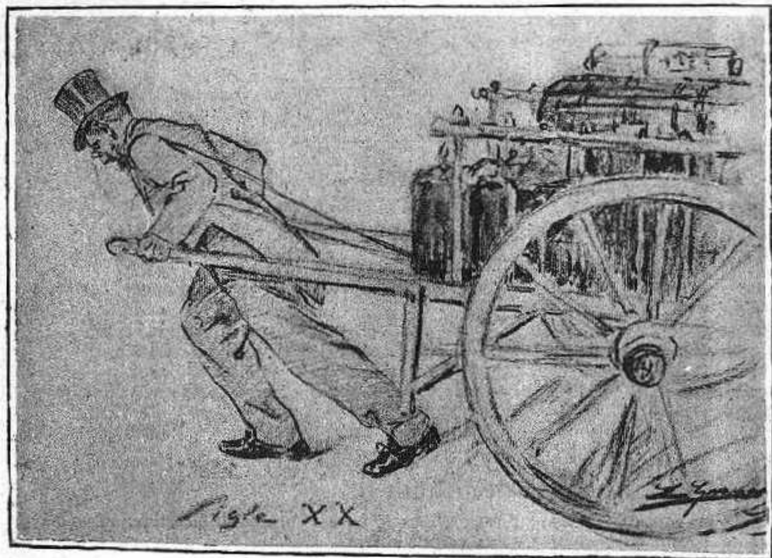
UN A. VENDRELLENCH.

—

¿A qui estimas mes?—vaig dirli
ab reconcentrat anhel,
y ella per tota resposta
va aixecar los ulls al Cel.

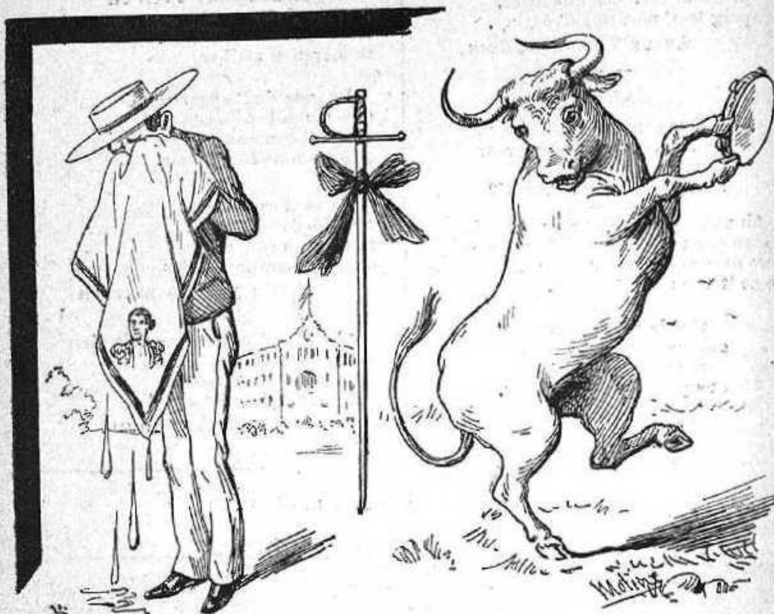
TRINITARI COSTA.

EN LO SIGLE QUE VÉ (per LL. GRANER).



Com que ningú traballará per altri, 'ls que vulgan mudar de casa s' haurán d' espavilar ells mateixos.

LA MORT DEL ESPARTERO (per M. MOLINÉ).



¡Pobre Espartero!...
¡Tant bon torero!...

¡Vinga 'l pandero!...
¡Y olé salero!...

ACUDITS

En una visita. La senyora de la casa al séu fill, nen de cinch anys:

—¿Cóm es, Ramonet, que no vols fer cap petó á aqueixas senyoras?

—Perque no las estimo.

—¿Y per qué no 'ns estimas, maco?—li preguntan ellas.

—Perque cada cop que venen se menjan totas las galletas y després el papá 's pensa que me las hi menjadas jo.

—

Portaren davant del jutje á un subjecte acusat de haver ferit á un altre.

Pregunta del jutje:—¿Quín móvil va impulsarvos á punxar á Fulano?

Resposta del acusat:—La costúm; y no ho extranyi, senyor jutje: fa trenta anys que soch burot.

JUMERA.

SEMBLANSA

La dida ensenya un nen qu' está criant á un senyor amich del matrimoni compost de una dona de vint anys y un vell de setanta:

—Miri, D. Camilo, miri: es la mateixa estampa del séu pare.

—¿Vosté ho créu aixís, dida?

—Vaya: no s' hi pot pas semblar més: no té cabells ni dents.

F. NOGUÉ.

¡¡BENEHIT SÍA!!

D' entre los camins del mon
se destacan dos Grans vías:
l' una sembrada de flors;
l' altra, erissada de espinas.
Per la primera fan curs
atropellantse ab cobdicia
y entonant himnes als deus
de la gola y la lascivia,
l' ambició, la vanitat,
la riquesa enorgullida,
lo vici, baixas passións,
adulació, hipocresía,
lo poder mitj corromput,
la pura farsa y mentida.
Per la segona, ab cap baix
y resignació sens mida
ofegant ays de dolor
á cada nova ferida,
lo traball y l' honradés
van en complerta armonía
junts ab la miseria, fam,
privacións, economía,
esclavatje, sufriments,
peñas, fatichs y desdixas.
No obstant, arriba un cert [punt
que s' ajuntan las dos líneas,
esborrantse d' un plegat
tant las flors com las espinas.
Aquest punt, prou conegut,
es lo terme de la vida;
y, mentres tots los primers
s' espantan sols á sa vista,
los altres sens cap temor
y ab la conciencia tranquila,
al ovirarlo ja aprop
exclaman: ¡¡Benehit sía!!

J. SALLEUTAG.



EL DISECADOR (Quadro al oli per *C. Pujol*).

AL ESCORXADOR

—Digas Manelet ¿no 't causa impressió la vista de tanta sanch?
—Y cá! Veure la sanch, no 'm fá res.
—Si que, amigo, ets mes valent de lo que 'm pensava.
—Ja veurás: com que tinch la costúm d' afeytarme sol.

R. RIBELLES.

ANÉCDOTA

Un avaro al seu metje:
—¿Cóm s' explica, Doctor, que haja pogut viure tres senmanas sense menjar res?
—Es que la febre també alimenta.
—¿De veras?
—Si, senyor.
—Escolti, donchs ¿no li sería fácil donarne als meus criats?

J. PAGÉS Y CUBINYÁ.

MÁXIMA

Si algún día necessitas ausili dels vehíns, no cridis pas «Lladres»; crida «Foch.» Al primer crit no compareixería ningú pera salvarte; al segon vindrán tots pera salvarse ells.

DUO PAKCFLK.

EL NOY DEL CARRER DEL CID

(Ilustració de **MARIANO FOIX.**)



Ja, feya días que durava aquell temps térbol, brut y ploviscós.

De cap á cap de Rambla s' hi estenía una capeta prima de llot llepissós y fi, que reflectía la claror dels fanals encesos, deixant com llangardaixadas de llum estesas pel paviment. L' entarugat central, bombat y llís, brillava á trossos, com si fos una massa metálica, illuminat pels focos de llum eléctrica, que d' en tant en tant projectavan, al llarch del passeig, espirals lluhentas, brillantíssimas, semblants á columnas salomónicas de cristall qu' es fiquessin de cap dintre de terra.

El meu company y jo, distrets, rumiosos, com enfonzats en íntimas meditacions, rodavam badoquejant pel mitj de la Rambla, gayre bé sola, deserta, aquella nit de xim-xim. Solament á l' entrada dels cafés s' hi veya una persona qu' altra, que, ab el parayguas sota 'l bras, esperava el tranvía, per enfilars'hi; ó bé, sota 'ls pórtichs del passatje de Colón, bigarradas collas de gent desenfeynada, que contemplava filosóficament la pluja entossunida d' aquell diumenje de Janer.

En ratllas diagonals sobre l' ambent, queyan unas gotetas glassadas, finas, que penetravan á la pell, igual que puntas d' agulla.

Tant jo com el meu amich, abstrets, somiosos, ab el pensament quí sab ahont, anavam, sense dirnos paraula, ab els parayguas de cantó, per deslliurá'ns de la pluja qu' ens venía de gairell, esbiaixada per las ratxadas d' un vent molestós. Voluptuosament embadalits en la contemplació d' aquella hora mullada y trista, caminavam al atzar, pot-ser ab la vaga intenció de fixar mes endevant las nostras impresions d' aquell moment.... ell, en las fullas de l' álbum;

jo, en las quartillas de paper.... ó pot-ser—y es lo mes probable—sense altre alicient qu' el de sentin's bressats pel ritme desigual d' aquell ruixim, qu' á batzegadas repercutía, fent ramor, sobre las tivantas telas dels parayguas.

Quasi inconscients de la ruta á empendre, ab aquella indiferencia d' itinerari de qui roda y volta sense anar en lloch, vam trencar pel carrer de Fernaado, que, aquella nit de diumenge, desert de transeunts, sense aparadors illuminats, las botigas tancadas y barradas, feya l' efecte d' un ample túnel, fosch com gola de llop, surtint com surtíam dels resplandors eléctrichs de la Rambla. Per demunt del carrer s' estenía una franja de cel d' aquell color de cendra brut ab reflexos moradosos, que designa la proximitat de la neu. Las gotas, á las horas, ens venían de cara, mes finas, mes glassadas, mes espessas que may. Semblavan talment cristalls de gevre; y al caure á terra es fonían sobre 'l fanch llepissós de l' empedrat. Las clapas de llum intermitent, qu' els fanals reflectían en l' humitat lluenta de las aceras, eran las únicas notas de claror que, interpoladas á distancias regulars, distreyan la bromosa foscuria d' aquell escenari rúfol y enterbolit.

Com si tinguessim devant dels ulls una cortina de boyra gelada, anavam avansant nosaltres dos per entre l' espessor de la glassa líquida; anavam penetrant el misteri d' aquell quadro d' hivern, campit per la nit á cops de bronja, tot gris en l' ayre, per terra tot de betum... quan, á nou ó deu passas devant nostre, va apareixer un grupo mitj esfumit de dugas figuras desiguals, que, surtint del passatje de Madoz, prenía la direcció de la plassa de Sant Jaume. Al escaure's á passar per sota el primer fanal, van revelarse'ns de sobte las siluetas de las dugas figuras, amaradas de llum per un moment.

Era un guardia municipal, acompanyant un noyet de sis anys, set tot lo més, que traginava un sach á las espatllas. Caminavan tots dos á poch á poch: el noy, boy ranquejant; el guardia, reprimint la marxa, com si procurés acordar las sevas gambadas, llargas y resoludas de soldat vell, al pas menut y vacilant de la criatura.



Moguts de curiositat, potser de compadiment, nosaltres vam acostans'hi. Ab tot y la cruesa del temps, el noy anava en cos de camisa y ab un sol elástich, posat de través, que li sostenía las calsas aparracadas. Duya un peu nu y l' altre calsat ab espardenya. Al cap, una gorreta pellingosa, no pas prou gran per enquibir els manyochs embullats de cabells rossos com llí, que li vessavan per coll y front, revenchs y mal estisorats.

—¿Qu' ha fet aquest noy?—vam preguntar á n' el guardia.

—*Pus nada*—va respondre mitj somrient y com ufanós de justificarlo.

—Dos.... ¿hónt el duheu?—vam insistir.

—*Pus.... á casa la Ciudad.... pa que no pase la noche al raso.... Ya es un parroquiano.... ¿Verdad,* noy?

El baylet, sense dir paraula ni girar la vista, seguía ab prou feynas y dolors tra-

ginant el sach y arrossegant els peus. Per darse una mica d' ayre, ab la má desembrassada se sostenía, agafantse pels relleus de las portas y parets; mentres, per no mullarse 'l peu nú, el posava tot caminant per sobre l' estreta faixa de terreno aixut, que al llarch del carrer corría á ran dels edificis. Si un cop que altre li relliscava 'l sach, que s' anava fent feixuch ab la mullena, el guardia, ab aire bonatxás, li ajudava á pujar á coll altra vegada.

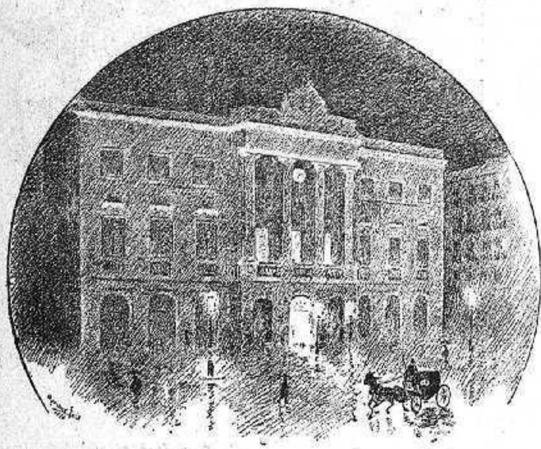
—¡Pobre criatura!—vam exclamar.

Y com si 'l guardia es fes cárrech de l' interés que 'ns movía, va contarnos detalls llastimosos de la vida del baylet. Segons sembla, la criatura havía viscut molt temps ab una gent del carrer del Cid, que tenía botiga de drapayre.... Un home y una dona de mals antecedents, que passavan per pares del bordegás.... A n' ella li deyan *La Llarga*, y tenía fama de fer negocis tan poch nets, que havían exigit més d' un cop l' intervenció de la policía. Fos com fos, ella sostenía la casa, perque del seu home, ó del seu tracte, no se 'n podía refiar per res. A n' ell, per mal nom, li deyan *en Bonyigos;* se 'l suposava llicenciat de presiri, y era un borratxó acabat. Mentres tenía una pesseta no 's deixava veurer poch ni molt per la botiga de drapayre. Tot eran xeflis y tatlaras per Montjuich ab perdis com ell y bandarrots de lo més atrotinat. Entre home y dona hi havía cada desori, cada escándol.... Pero va arribar que una nit, al tornar á casa borratxo com una sopa. en Bonyigos es va trobar ab la dona fóra, la botiga desembrassada y 'l nen arrupit á la vora de la porta. Quan l' endemá dematí, ja ab el cap més aclarit, va saber pel vehinat que la *Llarga* li havía fugit á Vinaroz ab un xicot tortosí que freqüentava la casa, camas ajudeume, va apretar á correr dret á Valencia en busca d' aquella dona que 'l mantenía ab l' esquena dreta.





De desde aquell día el noy va quedar sol y vern en mitj del carrer. Las primeras senmanas la gent se 'n compadia. Qui li donava una olleta de vianda rescalfada.... qui una faldada de rosegons de pá.... Peró ve que tothom se cansa... y veyentse 'l xicotet desamparat, sense ánima viventa que li digués feste ensá ni feste enllá... va pensar enginyarse ab aquell ofici que havía vist fer al carrer del Cid. Va agafar un sach y vinga correr per aquests mons de Deu cercant draps, paperots, tots els desperdicis aprofitables, per aná 'ls á vendrer als magatzems de La Bordeta. Els días que la recapta anava bé, no mancava un plat d' escudella ni la dormida á cubert. Peró quan escassejava la requesta, no tenía més recurs que anar á cercar el ranxo al quartel y dormir ab els trinxerayres á las barcassas del moll ó á las baumas de Montjuich. A cá la Ciutat li recava anarhi... se 'n escusava tant com podía.... El



guardia no sabía explicarse 'l per qué. ¡El tonto! ¿Hónt podía estar millor que sobre 'l banch-y-pots, ab una bona estora per coixí y una manta de llana per tapall?—

En aixó havíam arribat á la plassa de Sant Jaume. En aquell espay il-luminat, semblava que la broma s' aclarís. Els focos eléctrichs suravan dins d' una atmósfera de gris esblaymat, que, boy á mida que s' acostava als fanals es feya encare més transparent. Els archs voltáichs quedavan cerclats d' una rotllana de vapors esclarissats, com si portessin nimbes de boyra y llum. La pluja queya pausada, ab un compás consoner. De dins de cá la Ciutat surtía una torrentada de claror intensa, y á pochs passos avans d' arribar á la portalada, la banda municipal esclatava en una tocata alegroya, aixeribida, que de sopte va omplir la plassa deserta, de ressonancias estridents.

Era un aire de fanfarria festiu y joyós, compost de mil notas enjugassadas y vibracions agudas, á trossos idílich é infantil, á trossos irónich y maliciós. Comensava l' *alegro* ab un ritme mogut, graciós, lleuger, d' instrumentació brillant y entremaliada, feta de rebomboris de metalls, de repicamenta de salteris y ferrets: després la vibrant cridoria s' amansia, y tot roncejant, roncejant, passava ab suavitat á un *andante* plé de picardias, hont hi feyan tot lo gasto els instruments de fusta, flautas, pifres, clarinets, dominats casi sempre per la veu de nás del fiscorn, mofeta y butzinós.

El noy del carrer del Cid anava devant acompanyat del guardia; nosaltres, com sempre, darrera seu. Tot just entravam als pórtichs, quan del fons de l' edifici se 'ns va apareixer un espectacle animat y rialler que de primer moment no compreniam. Era una riuada de criaturas joyosas que, devallant per l' *escala d' honor*, s' escampava pel pati entre la banda de música y las filas de guardias bo y quadrats.

Per allá van dir qu' eran els alumnos de las escolas municipals, que venian de cercar 'ls regalos que l' Ajuntament els concedia ab motiu de la *festa dels Reys*. Y



de segur devía ser aixó... perque tota aquella maynadeta, acompanyada de gent

trevalladora y menestrala, anava carregada d' objectes bonichs, lluhents, álbums de luxo, joguinas vistosas....

Per deixar pas á la comitiva adalerada, nosaltres vam arrambarnos á la paret. El noy del carrer del Cid, com sorprés per aquell espectacle de l' infancia triompfal, també va deturarse á contemplar la professó dels nens ditxosos. Va deixar anar el sach á terra, va passarse la má pels ulls, sens dupte enlluhernats per la visió esplendorosa, y va quedarse mirant, mirant, sense demostrar pena ni goig, ni trist ni alegre, entre sorprés y admirat.

Mentrestant la maynada de las escolas anava desfilant pel davant seu. L' un duya penjada al coll una cartera de xarol per anar á estudi, l' altre una capsa de colors ó un llibre d' escubertas dauradas; aquest d' aquí lluhía un casco y una corassa de brunyits metalls, aquell d' allá feya brandar en l' ayre una banderola de colors virolats. D' aquella munió de quitxalla bellugadissa y xamosa n' eixía una ramor d' alegría, una cridoria d' aucells alegroys, que á voltas semblava que 's fongués ab els ayres joyosos de l' orquesta

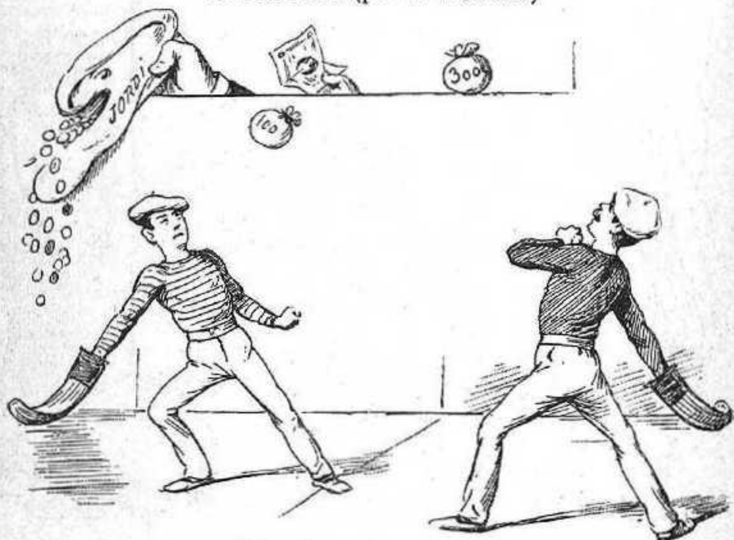
El noy del carrer del Cid, ab los ulls com taronjas, continuava contemplant la cavalcada dels nens ditxosos, quiet, inmóvil, estátich, com devant d' una aparició.

Las mares dels baylets, avans d' arribar á la porta, acondubian manyagas an els seus fills. L' una li posava un mocador al coll, per resguardarlo de la fredor humida del carrer. L' altra li arrebossava 'ls pantalons perque no 's mullés els baixos ni 's fes malbé aquell *traje* tan bonich de las festas. Y grans y petits, mares y criaturas, com una cascada d' humanitat contenta y victoriosa, seguia devallant la escala, estenentse pel pati, surtint al carrer, entre l' apoteosis dels guardias formats, dels raigs de llum eléctrica, del rebombori de la música y dels petons maternals....

El noy del carrer del Cid sense demostrar pena ni goig, ni trist ni alegre, mes aviat resignat, continuava contemplant l' enlluhernador espectacle ... fins que al fi, com si s' estremís d' esgarrifansas per la mullena que duya á sobre, s' ajup á terra, agafa 'l sach, se 'l torna á posar á coll... y com aquell que ja sab d' esma 'l camí que te de fer, es fica endins, endins del edifici, cap á un local interior, que desde 'l pati apareixía fondo, espés, negre, com el corredor d' una presó.

R. CASELLAS.

AL FRONTÓN (per M. MOLINÉ.)



Lo que 's veu y lo que no 's veu.



UN CIGARRET. (Quadro al oli de *F Masriera.*)

VINDICTA

En negra nit de tempestat traydora
al galop mon corcer fent camí avall
m' endinzava en la fosca esglayadora
com ser esperitat.

Exhalava la terra fecundada
un tebi alé de satisfet desitj,
com de dona lasciva saciada
al aixecars' del llit.

Batentme 'l cor vareig trucá á la porta
d' aquell casal qu' es lo sagrari teu,
y al veure't renasqué potent la morta
flama del sentiment.

Com manso anyell pe 'l corredó 't seguía,
y al temple de ta cambra al arribar
vegí á mon enemich prop l' agonía,
ton marit, mon rival.

¡Oh, misteris del cor! Al qui arrancarme
lográ tas puras il-lusions del pit,
al qui al gorch de las penas vá estimbarme
la salut retorní.

Encaixarem, humidas tas parpellas,
rojas tas galtas, trémola ta veu.
¿Era en membransa d' historietas vellas?
¿Era 'l remordiment?

Al fons de la teva ánima envilida
hostatjavas lo crim. ¡No sabs qui soch!
Si us aborría y li he allargat la vida....
¡es per venjarm' dels dos!

FOLLET.

LO FORT Y 'L DÉBIL

FAULA

Un pare molt ruhí y déspota al fi,
per voler corretgí
al seu fill, que la tara
de ser molt viu tenía,
va agafar la estrambótica manía
de estamparli sovint la má á la cara.
Mes un día, el xicot ja escarmentat,
veyent á n' al seu vell tot enfadat,
y á punt de anarli á dar forta castanya,
fa un salt ab molta manya;
y veus aquí que 'l pare,
ignorant del seu fill tals acudits,
en compte de estampar sa ma á la cara
va clavá á la paret tots los cinch dits.

Si 'l poble fos astut com lo bailet
y estés tip ja de rebre bofetadas,
també, ¡quántas vegadas
lo gobern pegaría á la paret!

JOAN VILASECA.

LO BAGULAYRE

MONÓLECH FUNERARI

(Fragment.)

Me dich Pau, y pe 'l méu ayre
compendrán, com pe 'l méu port,
senyors, que soch bagulayre,
ó més clar, si no ho es gayre,
fabrico caixas de mort.
Per lo tant, els tinch que dir
y aixó crech que no 'm rebaixa,
pe 'l que 'ls puga convenir,
que quan se vulgan morir
pensin ab mí per la caixa.
Els ho faré bé y al punt
y per un preu arreglat,
que encare ab tant de difunt
com jo hi servit, ni sols un
puch dir que s' haja queixat.
No tindrán que penedirse
qu' en fe'ls lluhí 'm daré brasa,
perque vaja, per morirse
y en l' enterro no lluhirse,
mes val no sortir de casa.
Qu' avuy no hi ha res sagrat
tot se retalla y critica,
y si un mort no vá arreglat,
s' alsa un rum-rum pe 'l vehinat
que francament mortifica!
Y la culpa al méu judici
es deguda al nostre ram,
per haverhi dins l' ofici
gent que busca 'l benefici
fent caixas á tant el pam.
Y ¡es clar! sols son d' apariencia
com los *trajes* de bassar.
¿Y qu na es la consecuencia?
Que si 'l mort no té experiencia
vá mal vestit, pagant car.
¡Home, si corren uns morts
que á fé semblan veuturés!...
Fustas guerxas, cantells torts,
roba fluixa, claus gens forts,
peus flachs y baldons baldés.
Per 'xó jo quan per etzar
ne veig un, m' avergonyeixo
com si també hi tingués part,
y es que tinch amor á l art,
á l' art, si, no m' en desdeixo.
Que ho es y per tots istils
y no es que 'm vulga dar fums
fé atauts y ab gust guarnils,
vetllar difunts y vestils,
fé 'ls túmbols y cremá 'ls llums.
Qu' es un art, salta á la vista
y tan verdadé y real
que 's podría dir *verista*
ja qu' es art tan realista,
que res té convencional.
¡Y 'l fi noble y elevat
que 'l guia dantli esplendor!



OROS



COPAS



ESPASAS



BASTOS

¿Volen mes humanitat
que vestir al despullat
y dar sepultura al mort?
Dirán que ho fem pe 'ls dinés.
¡vaya un disbarat mes gran!
¿Ves que farían vostés?
¡el refrán es b n entés!
—Ajuda y t' ajudarán.—
No 's cregan que tot aixó
es per ferlos propaganda
per falta de ocupació,
de cap modo; els ho dich jo
per quan els toqui la tanda.
Justament, gracias á Deu,
no passo ni un día en vaga,
y es que dintre 'l rengló meu
se bé la llebra allá hont jeu,
y ahont m' apreta la llaga.
Que ho tinch tot tan ben montat
que res me passa per alt.
Tinch lo sereno comprat,
els vigilants del vehinat,
y fins al municipal.
Tots los porters de 'ls voltants,
molts de 'ls tenders del carré,
y hasta fins als escolans
de la parroquia Y ab tants....
¿cóm volen que ignori re?....
Ells m' avisan quan hi ha un mort
y aixís la feyna 'm procuro
sent sempre 'l primer postor
donantlos per tal favor
una peseta per duro,
de 'ls que la casa m' abona
pe 'ls meus serveys funeraris,
cert qu' es la casa qui ho dona.
Jo ho carrego als honoraris.
Y tot aixó acompanyat
d' un lucsós establiment,
d' una gran activitat,
y un servey tan esmerat
que admira al mes exigent.
Jo 'm cuido de vetllá 'ls morts,
de vesti'ls y de enterra'ls,
de 'l túmbol, papers, transports;
de 'ls capellans, ninxo, ports
y hasta fins dels funerals.
Y si un mort, cosa freqüent,
lluny dels parents se veu sol,
jo li proporciono gent
per fer l' acompanyament,
y fins personas pe 'l dol.
Y ¿que 'ls diré? Si algún día
se dés lo cás d' improvís,
que 'l mort s' escapés del pís,
suplent y tot trobaría
per sortir del compromís.

Juliá Carcassó.

ANDALUSIA PINTORESCA (per ERNEST GUTIERREZ.)



Un recó de Granada.

MORTA EN VIDA

—¡No sé com s' ho pendrá l' Andreuhet!

—Que s' ho prengui com vulga, potser acabaría per corsecarme si havía d' esperar la seva venia.

—No ha passat pas lo temps que va ficsarte....

—Poch se 'n falta.

—Mira noya, que 't duya molta voluntat, y quan ho sápiga, tindrá un trastorn molt gros.

—De totas maneras, fa temps que no m' escriu...

—A mí tampoch, potser está malalt.... un' altra vegada va fer lo mateix. ¡Es tan lluny!

—Massa! Per lo mateix.... quí m' assegura que no s' haja casat ab alguna del país....

—Quí?.... L' Andreubet?.... ¡Que poch coneixes al meu fill!....

—Bé, sia 'l que 's vulga. Jo tinch de mirar la meva conveniencia.... lo pare hi vé be y 'm sembla que ab lo cambi hi surto guanyant bona cosa....

—Ay, poca pena!.... que ab lo cambi hi surts guanyant!.... y tant!.... Deixar per un vell á un jove que t' estimava per ferte felissa, y que tú, si, tú, encare que no tant com ell, també l' estimavas.... Que ho digui aquesta platxa ... las vegadas que de petits hi jugareu, descalsos, aconseguint las onas, fins que jo ó ta mare, que al cel sia, us hi veníam á buscar.... No, noya, no s' olvidan aquells ratos, ni 'ls que passareu mes grandets.

—Criaturadas!....

—¿També ho foren quan us presentarem per tot arreu com á promesos? ¿Per qué anar sempre plegats? ¿Per qué 'ls días de festa voliau que us acompanyés á teatro?....

—Bé, que li diré jo....

—Res m' has de dir, que la culpa 't confon.... ja pots abaixar 'l cap. Ay, si ta mare, la pobra Antonia, fos viva, no t' ho comportaría lo que vas á fer!....

—¡Quí sab!

—No la cegava á n' ella 'l diner!

—Potser sí!.... es cosa que á tothom agrada....

—No la calumnibis á n' aquella santa dona....

—Be vaja, acabém....

—Si, acabém perque t' esguerraría... mal ánima! Ay Senyor!.... quinas noyas!....

***



CAP DE ESTUDI (Dibuix al llápis, per *Eussebi Arnau.*)

Tal es la última conversa que tingueren en la cantonada del carrer de Santa Eulalia de la Barceloneta, l'Antonia, mare del Andreuhet, y la Mercé de can Rivera.

Pochs tochs mes se necessitan per pintarnos lo caracter d'aquella noya inconseqüent, que, per vanitat, estava disposada á abandonar al que sigué objecte de sos primers amors, al que sols per ella, un cop acabá sos estudis de maquinista, en busca de lo que havía de darlos próxim benestar, després de alguns viatges d' escassa retribució, en que aná pujant d' ajudant á quart y de quart á tercer maquinista, aceptá una bona colocació de segon en lo vapor *Serantes* qu' estava fent travessías de Manila á Baixos, Paneylan, Ilo-Ilo y Cebú.

Convingueren ab sa estimada aceptar la colocació que després de tant afany la sort li oferia. Sols era qüestió d' esperar quatre ó cinch anys. Passat aquest temps demanaría traspás ó permís per mitj any, á la casa naviera, y vindría á casarse ab sa estimada Merceneta. Després ja acordarían si convenía conservar la mateixa *plassa*, que si era aixís, se n' enduría á mare y muller pera domiciliarlas á Manila.

La cosa als primers temps aná bé. La Mercé 's conformava ab las cartas que cada un ó dos mesos rebía de l' Andreuhet; pero voluble de sí, al cap de tres anys, tentada per una proposició, prengué 'l determini que acabém de sentir.

Als pochs días de la conversa aquella, la noya Rivera ja era la muller del inglés

Com que l' Andreuhet no rebía carta d'ella, comensá á insistir ab sa mare demanant noticias de sa estimada. La bona dona resolgué anarlo preparant dihentli primer, que la Mercé estava malaltissa, fins que cregué mes oportú donarli la fatal noticia, de que sa estimada havía mort. Sabía lo trastorn que li donaría, pero ben coneixedora del cor del seu fill, la mort de la seva estimada podria conformarlo mes, que no la noticia d' una infidelitat.

Referent á aixó recordava que una de las vegadas que tots tres anaren al Tívoli á veure l' ópera *Carmen* al arribar al trágich desenllás entre *Don José* y *Carmen* l'Andreuhet deya á la Mercé:

—¿Veus?.... ¿Veus?.... Si m' hi trobava, faría igual.

***

L' inglés ex-capitá mercant, segons digué sempre, resultá esser un pillastre. Son

AL AGUAYT (per M. BALASCH.)



Esperant que passin.

capital de lliuras esterlinas, l'hauría tingut, com assegurava, en un dels banchs de Londres, si no se n' hagués cuydat d' anarsel apropiant Miss Verly, que vingué anys arrera á Barcelona, contractada d'artista equilibrista y que l' inglés Strogyn se cuydá de rellevarli sa feyna per la vida suntuosa y regalada, recompensantho ella y deixantlo ab un pam de nas.

En aquestas sigué quan se domiciliá á la Barceloneta, casantse al poch temps ab la vanitosa Merceneta. Un cop s' enterá tothom que l' or de l' inglés s' havía convertit en llautó, desapareixeren no haventsen sapigut res mes. No cal suposar gran cosa mes, per calcular la bona paga que reculliría de sa infidelitat ab l' Andreuhet. Potser que acabá per allá hont comensá l' antecessora del cor del inglés, y que á horas d' ara estigués fent equilibris en algun Circo Eqüestre. ¡Tot podría ser!

En quant á l' Andreuhet, rebé tan forta sotregada ab la noticia que li comunicá sa mare que prengué 'l determini que revelan alguns fragments de la carta que li escrigué:

. . . .

«No podré olvidarla may. Ab la forma de costum anirá á cobrar la lletra adjunta, á can Vidal y Quadras, allá á las voltas de 'n Xifré. Embarquis en lo primer vapor que surti. ¡No tinch mes que á vosté á n' aquest mon! Mare estimada.

«Lo mateix subjecte, qu' es un company maquinista, que li du aquesta, li entregará un paquet. Es un senzill recort. No 's descuydi de colocarlo al lloch hont reposi l' ídol del meu cor....»

«Vingui avis t, vosté 'm consolará parlantme d' ella, jo no puch, no tindría valor per venir.... Aquella platja, aquells carrers, lo bullici dels establiments de banys al istíu.... tot, tot m' entristiría massa.»

«D' aquí uns quants anys, sí. Retornarém á la patria, buscaré mes plácidament lo lloch ahont vaig coneixerla, en una caseta de cara á la mar, y passarem nostres dias en la bella Barceloneta la que sigué niu dels meus tristos amors....

J. XIMENO PLANAS.

LAS DESDITXAS DE BARCELONA (per M. MOLINÉ).



Lo marqués se me 'n vá emportar tota la roba, ¿y ara fins la camisa que porto y encare dolenta, també me le voléu pendre?... ¡No, no, y mil vegadas no!!

DITA DE UN CASAT

A mes de la propia, veyam, ¿per qué no puch tenir un' altra dona? Per ventura quan surto de casa no porto las botinas novas, y al tornarhi no 'm poso las sabatillas? ¿Y donchs?....

., FULANO DE TAL.

DESPEDIDA Y OFERIMENT (per M. MOLINÉ.)



Lo Sr. Schwartz, al retirarse del Ajuntament, s' ofereix als lleons del Parch, com á padrí y diputat provincial.

LA CIENCIA DEL DOCTOR PINSA

—Deu lo guard.
—Deu lo guard.
—¿Lo doctor Pinsa?
—Servidor de vosté, so jo en persona.
—Venia...
—Ja veurá, fassim l' obsequi
de pendre assiento; tancaré la porta.
—No es menester; venía...
—Ja ho suposo,
la cara es lo mirall que fiel denota
l' estat interior del protoplasma,
qu' es com dir, lo primer qu' evoluciona.
Y aixís com de la sanch faltantli 'l ferro
los glóbuls van perdent la seva forsa
y 'l qu' era rica ahir de hemoglobina
es avuy xarigot, la sanch clorótica,
quan l' organisme 's troba en semblants cassos,
consultar á la ciencia es la gran cosa.
Vol fé 'l favor... la má?
—¿La má?
—¡Magnífich!
Trentavuit y dos décimas!... no importa,
los antitérmichs cambian de bursada
l' estat febril en menos de mitj' hora.
¿Laxa bé?
—¿Diu si laxo?
—Vull dí... etcétera...
—Sí, senyó, si. (¡Bo y are qu' empatolla!)
—A voltas l' epigástrich está rígit,
y si falta pepsina á n' el estómach,
resultan de tals causas los efectes,
gastrálgias flatulents de viva forsa
que si bé 'l duodeno se n' alegra,
la pituitaria reb com una bomba.
¿Dorm bé?
—Ja ho crech si dormo!
—Donchs l' hipnono,
lo sulfonal, morfina... tot á fora;
quan se dorm natural, no convé als nervis
donalshi excitacións per lo que sobra.
En cambi lo indicat es ferli pendre
hipodermicament y per la boca,
cafeina ab l' extracte de ratania
com un antihemorrágich de gran nota,
y per combatre bé una apoplegía
que podría vení en l' estat que 's troba,
convenen sinapismes, tochs de iodo
y drástichs á tot past y enemas fortas.
¿Menja molt?
—Ja veurá...
—No cal que parli,
sé tot lo que 'm vol dir, te la carn fofa;
per lo que 's veu, vosté sols necessita
peptonats minerals, res de carn d' olla,
tubérculs ni llegúms, poca escudella,

y molta carn sens' ós, Jerez y ostras.
¿Té molta tos?
—Dispensi; jo venía...
—Es probable preveure una neumónia
sempre y quan als pulmons hi hagin cavernas
qu' es 'hont s' hi deposita sanch venosa,
No deixi 'ls sudoríſichs y balsámichs
y sobre tot lo kérmes y creosota.
després convé una dóssis de terpina
si la tos continua molestosa.
No dupti qu' en bréu temps, cumplint exacte
las mevas prescripcións, hora per hora,
se posará com nou.
—Jo?... Pero escolti:
si ré 'm fá mal y tinch salut de sobras
¿A que vé tot aixó qu' ara m' explica?
—Donchs, no vé á consultarme com se troba?
—No senyor; soch el mosso de l' Agencia
que venía á cobrá 'l llogué dels mobles.

Ramón Coll Gorina.

ANYORANSA

¡Qué hermosa veyam ¡ay! aquesta vida
ajocats en la falda de ta mare!...
¡Ja ni sé quants anys fá de ta partida!...
¡si erats tan nena encare!
¿Ahont ets? ¿ahont has anat? ¡Y quina pena
es aquesta que va migrantme 'l cor!
¿qué deus guardar ¡oh, dona! de la nena
que fou mon primer amor?...
Junts jugarem de infants; ¡quants petons dolsos
á tos llabis de verge 'ls meus han dut!...
Y al sobreixir de joventut mos polsos
te busco... ¡y t' hi perdut!

. . . .

Aixís, á un bes del sol, dugas onadas
naixen petonejantse en l' Occeá,
¡y las té, si 'l vent bufa, separadas
mitj mon al esclatá!

E. Martí Giol.

UN CLAU

Dos individuos van al despaig de un banquer, y mentres fan antesala examinant las parets, l' un díu al altre:

—¿Per qué déu sé aquell clau?

—Home—respon l' interrogat—deurá servir per las suspensións.... de pago.

Ramon Ferriol.

RECORT DE UN GRAN SUCCÉS



Entrada á París dels marinos de la esquadra russa. (Apunte al llapis de *T. Sala*).

LO TORMENT DE AQUEST ISTIU (per M. MOLINÉ)



¡¡¡So... co... rro!!!

¡DAVANT D' ELLA!...

—«Blanch trosset de cartulina
«pintat ab variats colors!...
«Hi passat mos temps millors
«devant de ta imatje fina!...

«¡Quántas voltas hi estampat
«dolsos petons en tos llabis!...
«¡Quántas, tenint ab tu sgravis
«convuls d' ira t' hi esqueixat!...

«Ta careta somrisenta
«uns cops se 'm presenta airada,
«com si estessis enfadada,
«y altras vegadas contenta.

«Tu ets per mi segona vida,
«á tú 't dech mon benestar.
«Per forsa t' haig d' estimar
«y t' estimo sense mida.

«Fes per mi un petit esfors,
«no me 'l neguis, t' ho demano,
«créume, de cor t' ho encomano,
¡«guárdam sempre tos favors!»—

. . . .

Axó ho deya en Martí Casas,
jugador molt nomenat,
en cert dia, agenollat,
devant la *sota* d' espasas!...

M. RIUSEC.

